

РАЗСЛЕДВАНИЯТА НА ИНСПЕКТОР ГАМАШ

КАМЪКЪТ НА СМЪРТТА

ЛУИЗ ПЕНИ

Единствен в света петкратен носител на наградата „Агата Кристи“

ЛУИЗ ПЕНИ КАМЪКЪТ НА СМЪРТТА

Превод: Росица Тодорова

chitanka.info

Единствен в света петкратен носител на наградата „Агата Кристи“.

Лятото е в разгара си и главен инспектор Арман Гамаш се е отдал на заслужена почивка в уютна планинска хижа, недалеч от идиличното селце Трите бора. Издигната на брега на самотно езеро, наскрив дивия канадски лес, „Маноар Белшас“ е приютила не само брилянтния детектив от квебекската полиция и съпругата му, а и семейство Фини — заможна стара фамилия, чиито членове са колкото отблъскващи, толкова и интригуващи в своята противоречивост.

Но безметежното спокойствие и палещата жегла са прогонени от страховитата лятна буря, която връхлита хижата и оставя след себе си труп. Странната смърт на изисканата и изтерзана Джулия Мартин — голямата дъщеря на семейство Фини, разбунва духовете в луксозната хижа и много скоро персоналът и гостите на „Белшас“ са въввлечени в разследване на убийство.

Случаят попада във вещите ръце на Арман Гамаш, който е решен да разплете мистерията с помощта на екипа си от млади специалисти. Стари тайни и ожесточени съперничества се пробуждат пред очите на полицаите, а хижата е пълна със заподозрени...

Луиз Пени е единствената в света петкратна носителка на литературния приз „Агата Кристи“. Романите ѝ са преведени на повече от трийсет езика и са издадени в многохилядни тиражи. Пени печели 11 литературни награди още с дебютния си роман „Убийството на художника“, а следващите книги от поредицата за разследванията на инспектор Гамаш продължават традицията и носят на авторката нови призове.

С обич, в памет на родителите ми

БЛАГОДАРНОСТИ

Искам да благодаря на няколко души за тази книга. Най-вече на своя добър и мил съпруг Майкъл. Отне ми изненадващо много време да осъзная, че той и фикционалният ми съпруг Арман Гамаш са едно и също лице. Наистина, без да си давам сметка, съм превърнала мъжа си в прототип на главен инспектор Гамаш. Майкъл е удовлетворен човек, който познава истинското щастие, тъй като в живота си е изживял и голяма мъка. И най-важното — наясно е с разликата между двете.

Искам да благодаря и на Рейчъл Хюит, куратор на скулптурите в Кралската академия в Лондон.

Редакторите ми Хоуп Делън от „Сейнт Мартинс Минотор“ и Шарийз Хобс от „Хедлайн“ положиха големи усилия, за да добие книгата настоящия си вид. Много съм задължена и на двете, както и на най-прекрасния литературен агент на света — Тереза Крис. Наистина мъдра жена.

Дължа много и на асистентката си Лиз Пейдж, която търпеливо се грижи за градината ни през лятото и за самите нас през останалата част от годината. Всичко, което тя докосне, разцъфтява. А много рядко използва тор.

И накрая искам да благодаря на Джейсън, Стивън и Кати Стафорд — собственици и управители на „Маноар Хоуви“ в Норт Хатли, Квебек. Хижата „Маноар Белшас“ е вдъхновена от „Хоуви“ и от многото прекрасни дни и нощи, които съм прекарала там със съпруга си. Ако прочетете книгата и след това посетите „Хоуви“, ще забележите, че приликата с „Белшас“ и езерото не е чак толкова голяма. Но се надявам, че съм уловила поне духа на мястото. Всъщност с Майкъл толкова обичаме „Хоуви“, че преди много години се оженихме в малката англиканска църква в Норт Хатли, а после поканихме гостите си на двудневно сватбено тържество в хижата.

Блаженство.

Макар че, както Стивън отбеляза, в „Хоуви“ за късмет няма нито толкова много зли мухи, колкото в „Белшас“, нито толкова убийства.

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

Арман Гамаш — главен инспектор на отдел „Убийства“ на *Surete du Quebec*.

Рен-Мари Гамаш — библиотекарка, съпруга на Арман Гамаш.

Жан Ги Бовоар — инспектор, заместник на Гамаш.

Изабел Лакост — полицай от екипа на Гамаш.

Доктор Шарън Харис — съдебен лекар.

Клементин Дюбоа — собственичка на хижа „Маноар Белшас“.

Пиер Патнод — метрдотел в хижата.

Вероник Ланглоа — главен готвач в хижата.

Елиът — млад мъж, сервитьор в хижата.

Колийн — младо момиче, градинарка в хижата.

Айрин и Бърт Фини — богата възрастна двойка, отседнала в хижата.

Томас — първородният син на семейство Фини.

Сандра — съпруга на Томас.

Мариана — дъщеря на семейство Фини.

Бийн — дете на Мариана.

Джулия Мартин — богата и изискана дама в процес на развод, дъщеря на семейство Фини.

Дейвид Мартин — съпруг на Джулия.

Ив Пелтие — скулптор.

Клара Мороу — художник от Трите бора.

Питър Мороу — известен художник, съпруг на Клара.

Рут Зардо — възрастна поетеса от Трите бора.

Габриел Дюбо — държи пансиона в село Трите бора с партньора си Оливие.

Оливие Брюле — търговец на антикварни стоки и собственик на бистрото в Трите бора.

Речник на някои френски думи и изрази в романа

Auberge — странноприемница.

Bonjour. Puis-je vous aider? — Добър ден. С какво мога да ви помогна?

Bonne idee — добра идея.

Bonsoir — добър вечер.

Cafe au lait — кафе с мляко.

Ce n'est pas necessaire — не е необходимо.

C'est incroyable — това е невероятно.

C'est possible — възможно е.

C'est vrai — наистина, вярно е.

Coureur du bois — дърводелец, горски работник, горски жител.

D'accord — добре.

Desole — съжалявам.

Enfin — най-после.

Excusez-moi — извинете.

Felicitations — поздравления.

Je comprends — разбирам.

Joyeux anniversaire — честита годишнина, честит юбилей.

Merveilleux — чудесно.

Oui — да.

Oui, c'est ca — да, това е; да, така е.

Parfait — чудесно.

Pourquoi — защо.

Quel dommage — колко жалко.

Quel plaisir — какво удоволствие.

Qu'est-ce que tu fais? — Какво правиш?

Salut, mes amis — здравейте, приятели.

S'il vous plait — моля.

Surete du Quebec — квебекска полиция.

Tabernacle — по дяволите (канадски френски).

The glace — студен чай.

Voila — ето.

ПРОЛОГ

Бароните разбойници^[1] откриха езерото Масауипи преди повече от век. Дойдоха с определена цел от Монреал, Бостън, Ню Йорк, навлязоха дълбоко във вековния канадски лес и построиха голямата ловна хижа. Разбира се, самите те не изцапаха ръцете си — по тях полепна нещо съвсем различно. Не, за изсичането на гъстите древни гори бароните разбойници наеха други мъже с имена като Зоетик, Телесфор и Оноре. Отначало квебекчани се съпротивляваха, защото цял живот бяха живели сред тези дъбрави. Опълчиха се срещу унищожаването на тази красота, а някои от по-прозорливите осъзнаха, че това е краят. Но парите си казаха думата, гората бавно отстъпи и величествената ловна хижа „Маноар Белшас“^[2] бе издигната. След месеци сеч, белене на кора, въртене и сушене огромните стволоче най-сетне бяха наредени един върху друг. Строежът на къщи от дървени трупи беше изкуство. Но не естетиката направляваше тези мъже със зорки очи и груби ръце, а увереността, че жестоката зима ще убие всеки в хижата, ако не подберат трупите с вещина. Един *coureur du bois*^[3] можеше с часове да се взира в обелен ствол на масивно дърво, сякаш го дешифрира. Обикаляше го от всички страни, седеше на пън, пълнеше лулата си и го оглеждаше, докато накрая вече знаеше къде точно ще стои дървото до края на съществуването си.

Отне години, но най-сетне голямата хижа бе завършена. Последният мъж се беше изправил като гръмоотвод върху великолепия меден покрив и оглеждаше горите и самотното красиво езеро от височина, която никога повече нямаше да достигне. И ако погледът му бе по-остър, щеше да съзре приближаването на нещо страховито, прилично на плъзнали разклонения на лятна светкавица. То настъпваше не само към хижата, но и към същото място, където той стоеше върху блестящия метален покрив. Нещо ужасно щеше да се случи точно тук.

Беше правил медни покриви и преди, винаги по един и същи начин. Но този път, когато всички други мислеха, че покривът е

завършен, мъжът се покатери обратно горе и добави второ било върху целия гребен на покрива. Нямаше представа защо го прави, но изглеждаше добре и му се струваше правилно. А имаше и останали медни листове. След време щеше да използва същата конструкция за много големи постройки из разрастващата се територия. Но това бе първият път.

След като заби последния гвоздей, той бавно, съсредоточено и уверено слезе долу.

Мъжете получиха възнаграждението си, качиха се в канутата и си заминаха със сърца, натежали като джобовете им. И докато поглеждаха назад, по-прозорливите от тях забелязаха, че това, което са създали, прилича малко на самата гора, но е полегнало неестествено на една страна.

Защото от самото начало в „Маноар Белшас“ имаше нещо неестествено. Издигната на брега на езерото, хижата бе смайващо красива с блестящите си в златисто трупи. Властваше над Масауипи така, както бароните разбойници, тези военачалници на индустрията, властваха над всичко. Без усилие.

Веднъж в годината мъже с имена като Андрю, Дъглас и Чарлс напускаха своите железопътни и алкохолни империи, заменяха гетите с мокасини и поемаха с кану към хижата на брега на самотното езеро. Отегчени от грабенето, те се нуждаеха от друго развлечение.

„Маноар Белшас“ бе създадена, за да даде възможност на тези мъже да правят едно-единствено нещо. Да убиват.

Беше приятно разнообразие.

С годините дивите лесове намаляха. Лисиците и елените, лосовите и мечките, всички диви създания, преследвани от бароните разбойници, се скриха вдън гори. Хората от племето абнаки, които често караха богатите индустриалци до голямата хижа, се оттеглиха отвратени. Изникнаха нови градове и села. Летовници и неделни излетници откриха близките езера.

Но „Белшас“ остана. С течение на поколенията собствениците се сменяха и постепенно оцъклените препарирани глави на отдавна умрели елени и лосове, дори на редкия кугуар^[4], изчезнаха от стените на хижата, захвърлени на тавана.

Със залеза на славата и богатството на създателите ѝ западна и хижата. Стоя изоставена много години — твърде голяма за семейство,

твърде отдалечена за хотел. И тъкмо когато гората бе на път да си възвърне отнетите територии, някой купи мястото. Построен бе път, окачени бяха завеси, паяци, бръмбари и сови бяха прогонени от „Белшас“, поканени бяха туристи. „Маноар Белшас“ стана една от най-хубавите *auberges*^[5] в провинция Квебек.

Изминал бе повече от век и макар че с течение на времето езерото Масауипи се бе променило, Квебек се бе променил, Канада се бе променила и почти всичко друго се бе променило, едно нещо си оставаше същото.

Бароните разбойници отново бяха тук. Завърнаха се в „Белшас“, за да убиват.

---

[1] Английският термин *robber baron* се използва за американски бизнесмени от XIX век, които са спечелили огромно богатство и силно политическо влияние чрез неетични практики и налагане на монополизъм. — Б.пр. ↑

[2] От *manoir* — имение, и *belle chasse* — добър лов (фр.). — Б.р. ↑

[3] Дърводелец, горски работник, горски жител (фр.). — Б.р. ↑

[4] Пума. — Б.р. ↑

[5] Странноприемници (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ПЪРВА

В началото на лятото в усамотената хижа до езерото се изсипаха гостите, призовани в „Маноар Белшас“ от еднакви луксозни покани, чиито адреси бяха изписани с познат, подобен на паяжина почерк. Тежката хартия бе паднала шумно през отворите на пощенските кутии върху подовете на впечатляващи къщи във Ванкувър и Торонто, както и на скромна тухлена къщичка в селцето Трите бора.

Пощальонът носеше писмото в чантата си през квебекското селце, без да бърза. „По-добре да не се пресилвам в тази жега“ — казваше си, когато спираше, за да свали шапка и да избърше потно чело. Такива бяха правилата на профсъюза. Но истинската причина за леността му не беше изгарящото ярко слънце, а нещо по-лично. Просто обичаше да се шляе из Трите бора. Минаваше бавно покрай лехите с рози, кремове и смело избуял напръстник. Помагаше на децата да откриват жаби в езерцето на затревения селски площад. Седеше върху топлите ниски каменни огради и наблюдаваше живота в старото селце. Това неусетно прибавяше допълнителни часове към работния му ден и той вечно се връщаше последен в пощенския клон. Колегите му се подиграваха, закачаха го, задето е толкова бавен, и той подозираше, че тъкмо затова никога не получава повишение. Повече от две десетилетия я караше все така полека. Вместо да бърза, се размотаваше из Трите бора и си говореше с хората, докато те разхождаха кучетата си. Често се отбиваше да пийне лимонада или *the glase*^[1] с тях пред бистрото, или *café au lait*^[2] пред бумтящата камина през зимата. Понеже знаеха, че той обядва в бистрото, хората понякога се отбиваха там, за да си вземат писмата и да побъбрят малко. Пощальонът носеше новини от другите села по маршрута си, беше като пътуващ трубадур от Средновековието с новини за чума, война или наводнение някъде другаде. Но никога тук, в това очарователно и мирно селце. Беше му забавно да си представя, че сгушено сред планините и заобиколено от канадския лес, Трите бора няма връзка с

външния свят. Селото определено създаваше подобно усещане и това му беше приятно.

Затова я караше полека. В този ден държеше връзка пликове в потната си ръка и се надяваше, че няма да зацапа свършената, красива плътна хартия на най-горното писмо. Загледа се в почерка и крачката му съвсем се забави. След десетилетия работа като пощальон знаеше, че носи нещо много повече от писма. Съзнаваше, че през всички тези години е пускал бомби по маршрута си. Страхотни добри новини — за родени деца, спечелени лотарии, починали далечни богати лели. Но той беше добър, чувствителен човек и знаеше, че носи и лоши вести. Сърцето му се свиваше, когато мислеше за болката, която причинява понякога, особено в това селце.

В този момент знаеше, че държи в ръката си нещо лошо, дори повече от лошо. Увереността му навярно не се дължеше точно на телепатия, а на неосъзнатата му способност да чете почерци. Не просто думите, а намеренията зад тях. Простият, обикновен адрес върху плика му каза повече от това къде да достави писмото. Усещаше, че ръката е била стара и несигурна. Потрепвала е не само от старост, а и от ярост. Нищо добро нямаше да излезе от това писмо. Внезапно му се прииска да се отърве от него.

Мислеше да се завърти към бистрото, да си вземе студена бира и сандвич, да побъбри със собственика Оливие и да види дали някой няма да мине за пощата си, защото и малко го мързеше. Но внезапно се изпълни с енергия. Смаяните жители на селцето станаха свидетели на невиджана досега гледка: пощальонът бързаше. Той спря, обърна се и енергично се запъти към ръждясала пощенска кутия пред тухлена къща с изглед към затревения селски площад. Когато отвори вратичката на кутията, тя сякаш изпищя. Не можеше да я упрекне. Пъхна писмото вътре и бързо затвори скърцащия капак. Изненада се, че очуканата метална кутия не се разтресе и не изплю навън противното нещо. Отдавна гледаше на писмата като на живи същества, а на кутиите — като на домашни любимци. Но ето че сега бе направил нещо ужасно на тази кутия. И на тези хора.

* * *

Арман Гамаш би разпознал мястото и със завързани очи. Заради аромата. Комбинацията от дъх на пушек от горящи дърва, стари книги и орлови нокти.

— *Monsieur et Madame Gamache, quel plaisir.*^[3]

Клементин Дюбоа се заклатушка покрай рецепцията на хижа „Маноар Белшас“, кожата на разперените ѝ ръце висеше като крила и потрепваше и тя напомняше на птица или на повехнал ангел, докато се приближаваше към тях със съвсем ясно намерение. Рен-Мари Гамаш откликна, макар че нямаше как да обгърне изцяло огромната жена със собствените си ръце. Прегърнаха се и се целунаха по двете бузи. Гамаш също размени целувки и прегръдки с мадам Дюбоа, след което тя отстъпи назад и огледа двойката. Рен-Мари бе нисичка — нито пълна, нито слаба, косата ѝ бе започнала да посивява, а лицето — да уляга в средните години на един добре изживян живот. Беше чаровна, без да е всъщност хубава. Както французите казват, беше *soignée*.^[4] Носеше стилна тъмносиня пола до средата на прасеца и снежнобяла блуза. Семпло, елегантно, класическо.

Гамаш бе висок и добре сложен. На около петдесет и пет години той все още не бе надебелял, но му личеше, че води живот, изпълнен с хубави книги, добра храна и спокойни разходки. Приличаше на професор, макар Клементин Дюбоа да знаеше, че не е. Косата му вече се отдръпваше от челото и леко се къдреше над яката. Някога къдрава и тъмна, сега тя бе пооредяла на темето и посивяла над ушите и отстрани. Гостът бе гладко избръснат, с изключение на добре поддържания мустак. Носеше тъмносиньо сако, бежови панталони и мека синя риза с вратовръзка. Винаги безупречен, дори в жегата на този юнски ден. Но най-поразителни бяха очите му. Дълбоки и тъмнокафяви. Гамаш излъчваше спокойствие така, както други мъже излъчваха аромат на одеколон.

— Ама вие изглеждате уморени!

Повечето хотелиери биха възкликнали „Изглеждате прекрасно!“ или „*Mais, voyons*“^[5], вие двамата, изобщо не сте се променили!“, или дори „Изглеждате по-млади от всякога“, защото знаят, че старите хора никога не се уморяват да слушат такива думи.

И макар че семейство Гамаш все още не бяха стари, наистина бяха уморени. Изминала бе една дълга година и бяха чули повече, отколкото им се искаше. Както винаги съпрузите бяха дошли в хижата,

за да оставят всичко зад гърба си. Останалата част от човечеството честваше Нова година през януари, но семейство Гамаш я празнуваха в разгара на лятото на това благословено място, за да се оттеглят от света и да започнат наново.

— Уморени сме малко — призна Рен-Мари, като се отпусна с благодарност в удобното кресло до рецепцията.

— Е, бързо ще се погрижим за това. Да видим. — Мадам Дюбоа грациозно се завъртя и с добре усвоено движение се озова отново зад рецепцията, където седна на собствения си удобен стол. Придърпа към себе си книгата за регистрация на гостите и сложи очилата. — Къде сме ви сложили?

Арман Гамаш седна на стола до жена си и двамата се спогледаха. Знаеха, че ако потърсят достатъчно назад в същата тази книга, ще намерят подписите си по веднъж всяка година, та чак до един юнски ден преди повече от трийсет години, когато младият Арман бе спестил пари, за да доведе Рен-Мари тук за първи път. За една нощ. В най-малката стая, забутана най-отзад в прекрасната стара хижа. Без гледка към планините или езерото или към градините с тучна зеленина, свежи божури и прясно разцъфнали рози. Спестявал бе с месеци, защото искаше посещението да е специално. Искаше Рен-Мари да знае колко много я обича, колко скъпоценна е за него.

И така те си бяха легнали за първи път заедно, а омайният аромат на гора, мащерка и люляк нахлуваше почти видимо през мрежата на прозореца. Но най-прекрасното ухание се носеше от самата Рен-Мари, свежа и топла в силните му ръце. Същата нощ ѝ написа бележка. Зави я нежно с обикновения бял чаршаф и седна в тесния люлеещ се стол. Не смееше да помръдне — не искаше да блъсне облегалката в стената или да удари краката си в леглото, за да не събуди Рен-Мари. Гледаше я как диша, а после взе лист за писма с антетката на „Маноар Белшас“ и написа: „Любовта ми не знае...”

Как може у човек да има толкова...
Сърцето и душата ми се родиха за нов...
Любовта ми към теб...

Писа цяла нощ и на следващата сутрин Рен-Мари намери бележката, залепена на огледалото в банята.

Обичам те.

Дори в онези времена Клементин Дюбоа бе там — огромна и усмихната — и се поклащаше все така. Беше стара още тогава и всяка година Гамаш се тревожеше, че когато се обади, за да направи резервация, ще чуе непознат глас да казва: *Bonjour, Manoir Bellechasse. Puis-je vous aider?*^[6] Вместо това чуваше: „Мосю Гамаш, какво удоволствие! Идвате отново, надявам се?“ Имаше усещането, че отива на почивка в къщата на баба си. Макар тази къща да бе по-величествена от всяка друга, която бе виждал в живота си.

Но докато Гамаш и Рен-Мари се бяха променили (бяха се оженили и отгледали две деца, имаха си внучка, а второто им внуче бе на път), Клементин Дюбоа, изглежда, нито старееше, нито вехнеше. Както и любовта на живота ѝ — ловната хижа. Сякаш бяха едно — и двете мили и грижовни, спокойни и приветливи. Мистериозно и очарователно неизменни в свят, който се променяше толкова бързо. И невинаги към по-добро.

— Какво има? — попита Рен-Мари, забелязала изражението на мадам Дюбоа.

— Май остарявам — отвърна възрастната жена, като вдигна теменуженосините си очи от книгата видимо разстроена.

Гамаш ѝ се усмихна окуражаващо. По негови изчисления тя беше поне на сто и двайсет години.

— Не се тревожете, ако нямате свободна стая. Можем да дойдем следващата седмица — заяви той. Къщата им в Монреал бе само на два часа път от хижата през Източните провинции на Квебек.

— О, имам, но се надявах да е нещо по-добро. Трябваше да ви запазя Езерната стая, в която бяхте миналата година, още щом се обадихте за идването си. Но сега „Белшас“ е пълна. Семейство Фини взеха другите пет стаи. Тук са...

Спря внезапно и сведе поглед към книгата за регистрация по един толкова предпазлив и нехарактерен за нея начин, че Арман и Рен-Мари се спогледаха.

— Тук са...? — подсети я Гамаш, тъй като мълчанието се проточи твърде дълго.

— Ами, няма значение, ще имаме много време за разговори — отвърна мадам Дюбоа, като вдигна лице и им се усмихна успокоително. — Но съжалявам, че не запазих най-добрата стая за вас двамата.

— Ако искахме Езерната стая, щяхме да я резервираме — увери я Рен-Мари. — Познавате Арман, това е единственият му шанс да изпита тръпката от несигурността. Луд човек.

Клементин Дюбоа се разсмя, защото знаеше, че това не е вярно. Наясно бе, че мъжът пред нея се изправя лице в лице с несигурността всеки ден от живота си. Ето защо искрено желаше тяхната ежегодна почивка в „Белшас“ да е изпълнена с лукс и спокойствие. С мир и покой.

— Никога не уточняваме стаята, мадам — изрече Гамаш с дълбокия си топъл глас. — Знаете ли защо?

Мадам Дюбоа поклати глава. Отдавна беше любопитна, но никога не би си позволила да подложи на разпит гост, особено пък този.

— Другите го правят — каза тя. — Всъщност всички от семейство Фини поискаха безплатни екстри. Пристигат с мерцедеси и беемвета, а искат бонуси и привилегии.

Усмихна се. Не осъдително, а някак объркано, че хора, които имат толкова много, искат още.

— Харесва ни да оставим решението в ръцете на съдбата — обясни Гамаш.

Възрастната жена се вгледа в него, за да види дали се шегува, но реши, че най-вероятно е искрен.

— Каквото и да ни предложи, ние сме доволни.

Клементин Дюбоа го разбираше. Тя мислеше по същия начин. Всяка сутрин се събуждаше леко учудена, че я чака още един ден, и напълно изненадана, че е тук, в тази стара хижа до искрящите брегове на езерото, заобиколена от гори и потоци, градини и гости. Това бе нейният дом, а гостите бяха семейството ѝ. Макар мадам Дюбоа да знаеше от горчив опит, че човек невинаги може да избира или да харесва семейството си.

— Заповядайте. — Откачи стар месингов ключ от дълъг ключодържател. — Горската стая. Опасявам се, че е в задната част.

Рен-Мари се усмихна.

— Знаем къде е, *merci*.^[7]

* * *

Дните се нижеха неусетно, докато съпрузите плуваха в езерото Масауипи или се разхождаха, без да бързат, из дъхавите гори. Четяха, бърбеха приятелски с другите гости и лека-полека започнаха да ги опознават.

Хижата бе усамотена, което помогна на Арман и Рен-Мари да завържат непринудени отношения с непознатите им доскоро членове на семейство Фини. Подобно на опитни пътници на круиз гостите не бяха нито твърде резервирани, нито твърде фамилиарни. Не знаеха дори какви са професиите на хората от другото семейство, което бе добре дошло за Гамаш.

Беше някъде по средата на следобед и Гамаш наблюдаваше как една пчела жужи около особено кичеста розова роза, когато някакво движение привлече вниманието му. Завъртя се в шезлонга си и се загледа в сина, Томас Фини, и в съпругата му Сандра, които излязоха от хижата и тръгнаха под яркото слънце. Жената вдигна слабата си ръка и сложи огромни слънчеви очила на очите си, с които заприлича малко на муха. Изглеждаше не на място тук — това определено не беше обичайната ѝ среда. Гамаш предположи, че Сандра е на около шейсет, макар че очевидно се опитваше да мине за значително по-млада. „Странно — помисли си, — как с боядисана коса, тежък грим и младежки дрехи човек всъщност изглежда по-стар.“

Съпрузите вървяха по моравата, като токчетата на Сандра затъваха в тревата, после спряха, сякаш очакваха аплодисменти. Но единственият шум, който Гамаш чуваше, бе от пчелата, която жужеше приглушено в розата.

Томас стоеше на ръба на малкото възвишение, което се спускаше плавно към езерото, като адмирал на мостик. Оглеждаше водите с пронизващи сини очи — същински Нелсън^[8] при Трафалгар. Гамаш осъзна, че всеки път, когато го види, Томас му прилича на мъж, който

се подготвя за битка. На възраст малко над шейсет Томас Фини бе с впечатляваща външност: висок, с посивяла коса и благородни черти на лицето. Но през няколкото дни заедно в хижата Гамаш забеляза и проблясък на ирония у този мъж, едно спокойно чувство за хумор. Беше арогантен и разглезен, но, изглежда, го осъзнаваше и умееше да се надсмива над себе си. Това бе много симпатично и Гамаш откри, че изпитва топли чувства към новия си познат. Впрочем в този жарък ден бе толкова горещо, че мастилото от един стар брой на списание „Лайф“ се бе отпечатало върху потните му ръце: EFIL. Живот. Наопаки.

Двойката бе минала точно покрай възрастните родители на Томас, които си почиваха на сенчестата веранда. Гамаш отново се зачуди на способността на членовете на това семейство да стават невидими един за друг. Докато Гамаш ги наблюдаваше над очилата си за четене, Томас и Сандра оглеждаха хората, пръснати из градината и по брега на езерото. Джулия Мартин, по-голямата от двете сестри Фини, която бе с няколко години по-млада от Томас, седеше сама на пристана и четеше книга, седнала в удобен дървен стол с подлакътници за ръцете. Носеше цял бански костюм в бяло. Наближаваше шейсет, беше стройна и блестеше като спортна купа, сякаш се е поляла с олио. Изглеждаше така, сякаш се пържи на слънцето, и Гамаш с потръпване си представи как кожата ѝ започва да цвърчи. От време на време Джулия отпускаше книгата и се заглеждаше в спокойното езеро. Очевидно мислеше за нещо. Гамаш знаеше достатъчно за нея и бе наясно, че Джулия Мартин има над какво да размишлява.

Останалата част от семейството — по-младата сестра Мариана и детето ѝ Бийн, бяха на моравата, която се спускаше към езерото. И докато Томас и Джулия бяха стройни и привлекателни, Мариана бе ниска, пълна и очебийно грозна. Сякаш бе пълната им противоположност. Дрехите като че ли ѝ имаха зъб — или се свличаха, или се усукваха около нея недодялано, така че тя постоянно ги оправяше, подръпваше, теглеше и наместваше.

Но детето ѝ Бийн бе изключително красиво — с дълга руса коса, изсветляла почти до бяло от слънцето, гъсти тъмни мигли и искрящи сини очи. В този момент Мариана правеше тай-чи упражнения, но с измислени от нея движения.

— Виж, миличко, жерав! Мама е жерав. — Пълната жена стоеше на един крак с протегнати към небето ръце и изпъната до краен предел шия.

Бийн не обърна внимание на мама и продължи да чете книгата си. Гамаш се зачуди колко ли отегчено е това десетгодишно дете.

— Много трудна поза е — заяви Мариана по-силно, отколкото бе необходимо, и почти се удуши с един от шаловите си.

Гамаш бе забелязал, че желанието на Мариана за практикуване на тай-чи, медитация, йога и фитнес я сполетява единствено когато се появи Томас.

Дали се опитваше да впечатли по-големия си брат, чудеше се Гамаш, или да го накара да се чувства неудобно? Томас хвърли бърз поглед към дундестия, падащ жерав и поведе Сандра в обратната посока. Намериха два усамотени стола на сянка и седнаха.

— Не ги шпионираш, нали? — попита Рен-Мари, като свали книгата и погледна към съпруга си.

— *Шпионирам* е твърде силна дума. Наблюдавам ги.

— Не трябваше ли да си починеш от това тук? — После, само след миг, добави: — Видя ли нещо интересно?

— Нищо — засмя се Арман и поклати глава.

— И все пак — подхвърли Рен-Мари, като оглеждаше пръснатите членове на фамилията Фини — странно семейство са. Изминават целия този път, за да се съберат, а после не си обръщат внимание.

— Можеше да е и по-зле — отвърна Гамаш, — да се избиват помежду си, например.

Рен-Мари се засмя:

— Никога не се доближават достатъчно един до друг, за да успеят да го направят.

Гамаш изсумтя одобрително и осъзна с удоволствие, че пет пари не дава. Проблемът си беше техен, не негов. Пък и за тези няколко дни, в които бяха заедно, той се бе привързал към хората от семейство Фини по един странен начин.

— *Votre the glace, madame.*^[9]

Младежът говореше френски с очарователен канадско-английски акцент. Рен-Мари засенчи очи, за да се предпази от следобедното слънце, и се усмихна на сервитьора:

— Merci, Елиът.

— *Un plaisir*.^[10]

Лицето на младия мъж грейна, докато той подаваше високата чаша с чай на Рен-Мари и изпотена чаша лимонада на Гамаш. След това се отдалечи, за да разнесе останалите напитки.

— Спомням си времето, когато бях на неговите години — изрече Гамаш с малко тъга.

— Може да си бил на неговите години, но никога не си бил такъв. — Тя кимна към Елиът, който вървеше наперено през окосената морава в добре скроени черни панталони и бяло сако, плътно прилепнали по стройното му тяло.

— О, боже, нима трябва да се боря с още един ухажор?

— Може би.

— Знаеш, че ще го отвея. — Взе ръката ѝ в своята.

— Знам, че няма да го направиш. Ще стоиш и ще го слушаш, докато се споминеш.

— Това е стратегия. Ще го смажа с огромния си интелект.

— Мога да си представя ужаса му.

Гамаш отпи от лимонадата и изведнъж се смръщи, а от очите му потекоха сълзи.

— Ох, коя жена би устояла на това? — пошегува се Рен-Мари, докато гледаше мигащия си съпруг, пълните със сълзи очи и разкривената му физиономия.

— Захар. Има нужда от захар — каза задавено той.

— Добре, ей сега ще повикам сервитьора.

— Няма нужда. Сам ще си взема. — Прочисти гърло, хвърли ѝ шеговито строг поглед и скочи енергично от удобния дълбок стол.

С чаша в ръка Арман Гамаш се запъти бавно по пътеката, водеща от уханната градина към широката веранда, която бе по-прохладна, скрита от жаравата на следобедното слънце. Бърт Фини отпусна книгата си, взря се в Гамаш, после се усмихна и кимна учтиво.

— *Bonjour*.^[11] — изрече. — Топъл ден.

— Но тук изглежда по-прохладно — отвърна Гамаш и се усмихна на двамата старци, седнали спокойно един до друг. Бърт Фини определено бе по-стар от жена си. Тя навярно бе към осемдесет и пет, а той като че ли приближаваше деветдесет и имаше онзи прозрачен вид, който понякога добиват хората към края на живота си.

— Ще влизам вътре. Да ви донеса ли нещо? — попита Гамаш, като за пореден път си помисли, че Бърт Фини изглежда изискан и в същото време е един от най-грозните хора, които е срещал. Смъмри се, че е толкова повърхностен, но просто не можеше да спре да го гледа. Фини бе толкова отблъскващ, че чак бе привлекателен. Ако естетиката бе кръг, мъжът го бе обиколил в обратната посока.

Кожата му бе сипаничава и зачервена, носът — голям, безформен, морав, целият обсипан със спукани капиляри, сякаш току-що е шмръкнал бургундско и се насилва да го задържи. Пожълтелите му зъби стърчаха объркано напред-назад. Очите му бяха малки и леко кривогледи. „Мързеливо око — помисли си Гамаш, — наричано лошо око в по-мрачните времена, когато хора като Фини в най-добрия случай са били отхвърляни от изисканото общество, а в най-лошия са се озовавали вързани на кладата.“

Айрин Фини седеше до съпруга си, облечена в лятна рокля на цветя. Беше пълна, с мека бяла коса, събрана в хлабав кок на тила, и макар да не вдигна лице към него, Гамаш видя, че кожата ѝ е нежна и бяла. Изглеждаше като мека, приканваща избеляла възглавница до изсечено от скала лице.

— Няма нужда, но все пак *merci*.

Гамаш бе забелязал, че единствено Бърт от цялото семейство Фини се опитва да говори на френски с него.

В хижата температурата спадна още повече. Беше почти хладно — истинско облекчение след жегата навън. Отне момент, докато очите на Гамаш привикнат към сумрака вътре.

Тъмната кленова врата към трапезарията бе затворена и той почука колебливо, после я отвори и влезе в облицованата с ламперия стая. Масите бяха подредени за вечеря с ленени салфетки, сребърни прибори, фин костен порцелан и малки букетчета свежи цветя на всяка маса. Ухаеше на рози и дърво, на восък и билки, на красота и ред. Слънцето струеше през френските прозорци с изглед към градината, които бяха затворени, за да държат жегата навън, а прохладата вътре. В хижата нямаше климатици, но дебелите ѝ трупи бяха естествена изолация, която задържаше топлината вътре и през най-жестоките квебекски зими и предпазваше от изгарящите жеги в разгара на лятото. Този ден не беше от най-горещите. Някъде към 27–28 градуса, помисли си Гамаш, но все пак изпита благодарност към майсторството

на онзи *coureur du bois*, който бе вдигнал хижата със собствените си ръце и бе подбрал всеки ствол с такава прецизност, че никога нищо непоканено да не може да се вмъкне в „Белшас“.

— Мосю Гамаш!

Пиер Патнод се появи с усмивка, докато бършеше ръцете си в кърпа. Беше няколко години по-млад от Арман Гамаш и по-слаб. „И как да не е с всичкото това тичане от маса на маса“ — каза си Гамаш. Но метрдотелът никога не тичаше. Отделяше необходимото време на всеки гост, все едно е единственият в странноприемницата, без да създава впечатление, че пренебрегва или пропуска останалите. Най-добрите метрдотели разполагат с тази специална дарба, а хижата „Белшас“ се славеше с това, че предлага само най-доброто.

— Какво мога да направя за вас?

Гамаш протегна чашата си малко притеснен:

— Съжалявам, че ви безпокоя, но искам малко захар.

— Божичко. Боях се да не стане така. Захарта беше на привършване. Вече изпратих едно от момчетата до селото да донесе. *Desole.*^[12] Но ако почакате тук, май знам къде нашата главна готвачка крие запасите си за спешни случаи. Това наистина е крайно необичайно.

„Далеч по-необичайно е — помисли си Гамаш, — че виждам невъзмутимия Патнод да се възмущава.“

— Не искам да ви оставя без захар — извика след отдалечаващия се Патнод.

След минутка метрдотелът се върна с малка захарница от костен порцелан.

— *Voila!*^[13] Успех. Разбира се, трябваше да се преборя с шеф Вероник за нея.

— Чух крясъците. *Merci.*

— *Pour vous, monsieur, c'est un plaisir.*^[14]

Патнод отново взе кърпата и продължи да лъска една сребърна купа, докато Гамаш разбъркваше скъпоценната захар в лимонадата си. В приятно мълчание двамата гледаха към градината и блестящото езеро зад прозорците. Едно кану се носеше лениво по водите в спокойния следобед.

— Проверих метеорологичните прибори преди малко — заяви метрдотелът. — Задава се буря.

— Наистина ли?

Денят бе ясен и тих, но като всеки друг гост в красивата стара хижа Гамаш бе започнал да вярва на ежедневните прогнози за времето на Патнод, който събираше информация от пръснатите из сградата метеорологични станции, стъкмени лично от него — хоби, предавано от баща на син.

— Някои бащи учат синовете си на лов или риболов. Моят ме водеше в гората и ме учеше как да познавам времето — разказал бе един ден Патнод на Гамаш и Рен-Мари, докато им показваше барометър и стар тумбест стъклен похлупак, пълен догоре с вода. — Сега аз уча тях.

При тези думи Пиер Патнод бе махнал с ръка към младия персонал. Гамаш се надяваше, че младежите внимават, докато метрдотелът им говори.

В „Белшас“ нямаше телевизия и дори радио се хващаше лошо, затова не можеха да чуят официалните канадски метеорологични прогнози. Разполагаха обаче с Патнод и с неговата почти митична способност да предсказва времето. Всяка сутрин, когато слизаха за закуска, прогнозата ги чакаше, окачена на вратата на трапезарията. За нация, обсебена от информацията за времето, това беше като необходимата доза дрога.

Сега Патнод виждаше един спокоен ден навън. Не потрепваше дори листенце.

— *Oui*.^[15] Идва гореща вълна, а след нея ще дойде бурята. Май ще е голяма.

— *Merci*. — Гамаш вдигна чашата си в поздрав към метрдотела и излезе.

Обичаше летните бури, особено тези в „Белшас“. За разлика от Монреал, където те се изсипваха внезапно върху главата ти, тук човек можеше да види приближаването им. Над планините, в далечния край на езерото, се събираха тъмни облаци и се спускаше сива пелена от дъжд. В един момент бурята сякаш събираше сили, поемаше си въздух и се втурваше напред като пехота, чиито крачки ясно се отбелязваха по повърхността на водата. Вятърът се засилваше и яростно огъваше високите дървета. После стихията удряше с все сила. Буум. И докато тя виеше, свистеше и се нахвърляше върху тях, Гамаш бе закътан в безопасност в хижата заедно с Рен-Мари.

Щом излезе навън, жегата го блъсна — не като стена, а като силна плесница.

— Намери ли захар? — попита Рен-Мари и вдигна ръка, за да докосне лицето му, когато Арман се наведе да я целуне.

Гамаш се отпусна отново в стола си:

— Разбира се.

Съпругата му се върна към книгата си, а Гамаш посегна към вестника, но се поколеба, докато шареше с поглед по заглавията: *Възможен нов референдум за суверенитет; Гангстерска война между банди мотоциклетисти; Катастрофално земетресение.*

Вместо вестника взе чашата е лимонада. Цяла година жадуваше за домашно приготвената лимонада на „Белшас“. Вкусът ѝ бе свеж, чист, сладък и тръпчив. Вкус на слънце и лято.

Гамаш усети как раменете му се отпускат. Беше свалил гарда и се чувстваше добре. Махна лятната си шапка и избърса чело. Влажността се увеличаваше.

Насред този мирен следобед му беше трудно да повярва, че се задава буря. Но усети струйка пот по гърба си — самотен, гъделичкащ поток. Налягането се вдигаше, долавяше го, и си припомни последните думи на метрдотела: „Утре времето ще е убийствено.“

---

[1] Студен чай (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Кафе с мляко (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Господин и госпожа Гамаш, какво удоволствие (фр.). — Б.пр.

↑

[4] Изискано елегантна, поддържана (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Я да видим (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Добър ден, „Маноар Белшас“. С какво мога да ви помогна? — Б.пр. ↑

[7] Благодаря (фр.). — Б.р. ↑

[8] Хорацио Нелсън (1758–1805) — прочут британски адмирал, който губи живота си по време на последната си победа, битката при Трафалгар. — Б.р. ↑

[9] Студеният ви чай, мадам (фр.). — Б.пр. ↑

[10] За мен е удоволствие (фр.). — Б.пр. ↑

[11] Здравейте (фр.). — Б.р. ↑

[12] Съжалявам (фр.). — Б.р. ↑

[13] Это (фр.). — Б.р. ↑

[14] За вас, мою, с удовольствием (фр.). — Б.пр. ↑

[15] Да (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ВТОРА

След освежаващо плуване и джин е тоник на пристана семейство Гамаш си взеха душ, а после се присъединиха към другите гости в трапезарията за вечеря. Свещите грееха в стъклени фенери и всяка маса бе украсена със семпли букетчета от английски рози. На полицата над камината бяха подредени по-пищни цветни аранжировки — великолепни експлозии от божури, люляк, нежносини делфиниуми и дамски сърца^[1], извили изящно клонки в копнеж.

Семейство Фини седяха заедно — мъжете в смокинги, жените с елегантни летни рокли, подходящи за топлата вечер. Бийн носеше къси бели панталонки и зелена риза, пусната върху тях.

Гостите гледаха слънцето, което залязваше зад хълмовете над езерото Масауипи, и се наслаждаваха на поднасяните едно след друго блюда, като се започне с предястието — специалитет от местно карибу на главния готвач. Рен-Мари си взе охлюви с чесън, последвани от жарени патешки гърди със сос от див джинджифил, мандарини и кумкуат. Гамаш започна със салата от прясна рукола, набрана от градината, с настърган пармезан отгоре, после си поръча био съомга в сос от кисело мляко.

— А за десерт? — попита Пиер, вдигна бутилка от кофата с лед и разля последното вино в чашите им.

— Какво ще ни препоръчате? — Рен-Мари не можеше да повярва, че е задала такъв въпрос.

— За мадам имаме прясно приготвен ментов сладолед върху еклер с пълнеж от тъмен органичен шоколад, а за мосю — бедняшки пудинг със сметана и кленов сироп.

— Божичко — прошепна Рен-Мари, като погледна съпруга си. — Как го беше казал Оскар Уайлд?

— *Мога да устоя на всичко, освен на изкушението.*

Поръчаха си десерт.

Накрая, когато вече не можеха да преглътнат и хапка повече, се появи количката за сирена, отрупана с подобрени видове, произведени

от монасите от близкото бенедиктинско абатство. Братята водеха съзерцателен живот, отглеждаха животни, правеха сирена и пееха красиви грегориански песнопения. По ирония на съдбата тези мъже, които целенасочено се бяха оттеглили от света, бяха станали световноизвестни.

Докато се наслаждаваше на синьото сирене, Арман Гамаш гледаше сиянието на залеза — замираще така бавно, сякаш този невероятно красив ден нямаше желание да свърши. Виждаше се само една светлинка. Навярно от вила. Но вместо натрапчиво да нарушава девствената пустош, тя изглеждаше гостоприемна. Гамаш си представи седнало на пристана семейство, което търси в небето падащи звезди или седи в семплата си всекидневна и играе джин рум, скрабъл или крибидж на светлината на газени лампи. Със сигурност имаха електричество, но това си беше негова фантазия и в нея хората из вековните гори на Квебек живееха на газени лампи.

— Днес се обадох в Париж и говорих с Розлин.

Рен-Мари се изтегна в стола си, който приятно проскърца.

— Наред ли е всичко? — Гамаш се взря въпросително в лицето на жена си, макар да знаеше, че ако възникне проблем, тя ще му каже на мига.

— Чувства се отлично. Остават още два месеца. Ще бъде септемврийско бебе. Майка ѝ ще иде в Париж, за да се грижи за Флоранс, когато малкото се роди, но Розлин пита дали и ние бихме искали да отидем.

Арман се усмихна. Бяха говорили за това, естествено. Ужасно много искаха да отидат, за да видят внучката си Флоранс, да видят сина и снаха си. Да видят бебето. Всеки път, когато мислеше за това, Гамаш усещаше радостна тръпка. Самата идея, че неговото дете има дете, му се струваше почти невероятна.

— Избрали са име — подхвърли небрежно Рен-Мари.

Но Гамаш познаваше жена си, познаваше лицето, ръцете, тялото, гласа ѝ. А в този момент гласът ѝ се бе променил.

— Кажете ми го. — Остави сиренето и скръсти големите си изразителни ръце върху бялата ленена покривка.

Рен-Мари погледна съпруга си. Макар да бе толкова едър, той беше спокоен и сдържан. И тъкмо затова изглеждаше още по-силен.

— Ако е момиче, мислят да я нарекат Женевиев Мари Гамаш.

Женевиев Мари Гамаш, повтори Арман.

— Красиво е.

Това име ли ще пишат на поздравителните картички за рождени дни и Коледа? Женевиев Мари Гамаш. Дали внучката му ще тича нагоре по стълбите към техния апартамент в Отремон, малките ѝ краченца ще топуркат, а тя ще крещи: „Дядо, дядо!“ И дали той ще се провиква: „Женевиев!“, а след това ще я гушва, за да я скрие на сигурно и топло в силните си ръце, положила главица на рамото му — място, запазено само за хора, които Арман Гамаш обича? Дали един ден ще води нея и сестра ѝ Флоранс на разходки в парка и ще ги учи на любимите си стихове?

*Кой ли мъртвецът със дух изтлял,
който на себе си е шептял:
„Мой роден край, родино свята.“*^[2]

Така, както го беше учил неговият баща.

Женевиев.

— А ако е момче — продължи Рен-Мари, — смятат да го нарекат Оноре.

Последва пауза. Накрая Гамаш въздъхна и притвори очи.

— Чудесно име е, Арман, и прекрасен жест.

Гамаш кимна, но не каза нищо. Чудил се бе как ще се почувства, ако това се случи. По неизвестни причини подозираше, че ще стане така, навярно защото познаваше сина си. Толкова си приличаха. Високи, добре сложени, внимателни. Нали самият той почти бе кръстил Даниел „Оноре“? До самото кръщение всички си мислеха, че името му ще е Оноре Даниел.

Но накрая реши, че не може да причини това на сина си. Не беше ли животът достатъчно труден и без да се налага да минаваш през него с името „Оноре Гамаш“?

— Иска да му се обадиш.

Гамаш погледна часовника си. Беше почти десет.

— Ще му звънна утре сутринта.

— И какво ще кажеш?

Арман взе ръцете на жена си в своите, после ги пусна и ѝ се усмихна:

— Как ти звучи кафе и ликьор в Голямата стая?

Рен-Мари се взря в лицето му:

— Искаш ли да се поразходиш? Аз ще поръчам кафето.

— Благодаря ти, скъпа.

— Ще те изчакам.

* * *

„Кой ли мъртвецът със дух изтлял“ — пошепна сам на себе си Арман Гамаш, докато вървеше със спокойна крачка в тъмнината. Компания му правеха сладкото ухание на нощните цветя, звездите, луната и светлината от другия бряг на езерото. Семейството в гората. Семейството от неговата фантазия. Баща, майка и щастливи, жизнерадостни деца.

Няма скърби, няма загуби, няма внезапно чукане на вратата посред нощ.

Докато я гледаше, светлината угасна и всичко отсреща потъна в тъмнина. Семейството заспа в мир и покой.

Оноре Гамаш. Толкова лошо ли бе? Дали не бъркаше? И какво щеше да каже на Даниел утре сутринта?

Замисли се върху чувствата си, взрян в тъмнината, после бавно осъзна, че нещо в гората проблясва. Огледа се наоколо, за да види дали навън има още някой, друг свидетел. Но терасата и градината бяха безлюдни.

Изпълнен е любопитство, тръгна по меката трева към блясъка. Хвърли поглед назад и видя ярките весели прозорци на хижата и хората, които се движеха из стаите. После отново обърна лице към гората.

Беше тъмна, но не и тиха. Из нея се движеха животни, клонки се чупеха, разни неща падаха от дърветата и тупваха меко на земята. Гамаш не се страхуваше от тъмнината, но като повечето здравомислещи канадци се страхуваше малко от гората.

Ала белият предмет проблясваше, примамваше го, притегляше го да върви напред подобно на сирените и Одисей.

Предметът стоеше на края на гората. Гамаш се приближи и с изненада откри, че е голям, твърд и квадратен — като огромна бучка захар. Стигаше до хълбока му и когато протегна ръка, за да го докосне, бързо я отдръпна с учудване. Беше студен, почти лепкав. Посегна отново, постави голямата си длан много по-решително върху куба и се усмихна.

Мрамор. Уплашил се бе от мраморен блок. Колко унижително. Изправи рамене и се взря в него. Белият камък блестеше, сякаш улавяше и най-малкия лунен лъч, стигнал до него. „Това е просто мраморен блок — каза си Гамаш. — Не е мечка, нито пума.“ Нищо, за което да се тревожи, нищо, от което да се плаши. Но се тревожеше. Напомняше му за нещо.

— Питъровата постоянно пурпурна пъпка пак пръкна!

Гамаш се вцепени.

— Питъровата постоянно пурпурна пъпка пак пръкна!

Ето го отново.

Обърна се и видя фигура в средата на моравата. Беше обгърната в лека мъгла, а до носа ѝ светеше ярка червена точка.

Джулия Мартин бе излязла за тайната си цигара. Гамаш прочисти гърлото си шумно и прокара ръка по близкия храст. Червената точка мигновено полетя към земята и изчезна под елегантна обувка.

— Добър вечер — провикна се жената весело, макар Гамаш да се съмняваше, че има представа кой стои там.

— *Bonsoir*^[3], мадам — отвърна Гамаш и се поклони леко, докато се приближаваше към нея.

Беше стройна, облечена в изискана вечерна рокля. Косата, маникюрът и гримът ѝ бяха свършени дори в тази пустош. Размаха ръка пред лицето си, за да разпръсне острата миризма на тютюн.

— Буболечки — изрече Джулия. — Мухи. Единственият проблем на Източното крайбрежие.

— На Западното нямате ли мухи?

— Ами не са много във Ванкувър. Малко конски мухи по голф игрищата. Могат да те подлудят.

На това вече Гамаш можеше да повярва, защото го беше изпитал на гърба си.

— За щастие, димът гони насекомите — заяви той с усмивка.

Джулия се поколеба, после се разсмя тихичко. Имаше не принудено поведение и искрен смях. Докосна ръката му фамилиарно, макар да не бяха толкова близки. Но жестът не беше нахален, а просто привичен за нея. Докато я наблюдаваше през последните няколко дни, Гамаш забеляза, че тя докосва всеки и се усмихва на всеки.

— Хванахте ме, мосю. Да пуша тайно. Доста жалка картинка.

— Семейството ви не одобрява ли?

— На моята възраст отдавна вече не се тревожа какво мислят другите.

— Наистина ли? Ще ми се и аз да можех.

— Е, може би мъничко — призна. — Доста отдавна не се бях срещала със семейството си.

Жената погледна към хижата и Гамаш проследи погледа ѝ. Вътре брат ѝ Томас се бе привел и говореше с майка си, а Сандра и Мариана се взираха пред себе си, без да говорят, без да съзнават, че някой ги наблюдава.

— Когато пристигна поканата, почти реших, че няма да дойда. Това е ежегодна сбирка, но никога преди не съм идвала. Ванкувър е толкова далече.

Все още виждаше плика върху блестящия дървен под на внушителния вестибюл, където поканата бе паднала с лице нагоре, сякаш от много високо. Познаваше чувството. Втренчила се бе в плътната бяла хартия и в познатия почерк, който напомняше на паяжина. Беше битка на воли. Но тя знаеше кой ще победи. Кой побеждава винаги.

— Не ми се иска да ги разочаровам — заяви тихо Джулия Мартин накрая.

— Сигурен съм, че не бихте го направили.

Тя се обърна към него с широко отворени очи:

— Наистина ли?

Беше го казал от учтивост. Нямаше никаква представа какви са отношенията в семейството.

Жената видя колебанието му и отново се разсмя.

— Простете ми. С всеки ден, който прекарвам със семейството, се връщам с едно десетилетие назад. Сега се чувствам като непохватна

тийнейджърка. Неуверена, промъкнала се да пуши тайно в градината. И вие ли?

— Да пуша в градината? Не, от много години вече не го правя. Просто разглеждах мястото.

— Внимавайте. Не бихме искали да ви загубим.

В гласа ѝ долови лека нотка на флирт.

— Винаги внимавам, мадам Мартин — отвърна Гамаш, като се постара да не отвръща на флирта. Подозираше, че ѝ е навик, при това съвсем безобиден. Наблюдаваше я вече няколко дни и забеляза, че използва същата интонация за всеки мъж, жена, член на семейството ѝ, непознат, куче, катеричка, птичка. Гукаше на всички.

Някакво движение встрани привлече вниманието му. Стори му се като размазана бяла ивица и сърцето му подскочи. Да не би мраморният камък да бе оживял? Дали не се придвижваше тромаво към тях от края на гората? Обърна се и на терасата видя фигура, която потъна в сенките. После се появи отново.

— Елиът — провикна се Джулия Мартин, — чудесно. Носиш ли ми брендите с бенедиктин?

— *Oui*, мадам.

Младият сервитър се усмихна, докато ѝ подаваше чашата от сребърния поднос. След това се обърна към Гамаш:

— А за вас, мосю? Какво да донеса?

Изглеждаше толкова млад, лицето му бе толкова открито.

И все пак Гамаш знаеше, че младият мъж бе дебнал зад ъгъла на хижата и ги беше наблюдавал. Защо?

После се присмя на мислите си. Виждаше неща, които не бяха тук, чуваше думи, които не бяха изговорени. Дошъл бе в „Белшас“, за да изключи всичко това, да се отпусне и да не търси петна по килима, нож в храсталака или в гърба. Да спре да забелязва неприятни интонации, които се появяват в учтиви разговори, яхнали нормални думи. Чувства, които се съпротивляват, огъват се и се превръщат в нещо друго, подобно на емоционално оригами. Изглеждат приятни, но прикриват нещо не толкова приятно.

Достатъчно лошо беше, че напоследък, докато гледаше стари филми, започна да се чуди дали възрастните хора на заден план са все още живи. И как са умрели. Но когато се хвана, че се вглежда в хората по улиците и вижда черепа под кожата, разбра, че е време за почивка.

Но ето, беше тук, в тази мирна хижа, и се взираше в младия сервитьор Елиът, готов да го обвини в шпиониране.

— *Non, merci*. Мадам Гамаш е поръчала напитките ни в Голямата стая.

Елиът се отдалечи, а Джулия го проследи с поглед.

— Привлекателен млад мъж — отбеляза Гамаш.

— Така ли мислите?

Лицето ѝ бе невидимо, но в отговора ѝ се долавяше силна ирония. След миг заговори отново:

— Спомних си, че работих като сервитьорка, когато бях на неговите години, но не на толкова великолепно място като това. Беше временна лятна работа в мърлява закусвалня на река Мейн в Монреал. Знаете ли булевард „Сен Лорен“?

— Знам го.

— Разбира се, че го знаете. Извинете ме. Заведението беше истинска дупка. Минимална надница, а собственикът не пропускаше да опипа всичко около себе си. Отвратително.

Замълча отново.

— Но беше страхотно. Моята първа работа. Казвах на родителите си, че отивам в яхтклуба, за да уча ветроходство, но вместо това вземах автобуса и поемах на изток. Неизследвана територия за англезичните през шейсетте години. Много смело — изрече с голяма доза самоирония.

Но Гамаш познаваше онези времена и знаеше, че думите ѝ са верни.

— Още помня първия си чек. Занесох го у нас, за да го покажа на родителите си. Знаете ли какво каза майка ми?

Гамаш поклати глава, но после се сети, че тя не може да го види в тъмнината.

— *Non*.

— Погледна го, после ми го подаде обратно и заяви, че трябва да се гордея със себе си. И аз наистина се гордеех. Но беше ясно, че иска да ми каже друго, затова направих нещо глупаво. Попитах я какво има предвид. От този момент нататък се научих да не задавам въпрос, ако не съм готова за отговора. Тя каза, че съм богата и нямам нужда от тези пари, но някой друг има. Че все едно съм ги откраднала от някое бедно момиче, което наистина се нуждае от работата.

— Съжалявам — изрече Гамаш. — Сигурен съм, че не е искала да каже това.

— О, напротив, искаше. И беше права. Напуснах работа на следващия ден, но се връщах там от време на време и поглеждах през витрината към новото момиче, което обслужваше масите. Това ми доставяше радост.

— Бедността може да смаже човек — каза тихо Гамаш. — Но богатството също.

— Всъщност завиждах на момичето — призна Джулия. — Глупаво е, знам. Романтично. Сигурна съм, че животът ѝ е бил ужасен. Но си мислех, че поне си е неин. — Засмя се и отпи от брендите с бенедиктин. — Прекрасно е. Мислите ли, че го правят монасите от абатството?

— Бенедиктинците ли? Всъщност не знам.

Джулия отново се засмя:

— Не чувам често тези думи.

— Кой?

— *Не знам.* Моето семейство винаги знае. Съпругът ми винаги знае.

През последните няколко дни бяха разменяли единствено любезни коментари за времето, градината, храната в хижата. Сега Гамаш за първи път водеше истински разговор с член на семейство Фини, а Джулия за първи път споменаваеше съпруга си.

— Всъщност дойдох в хижата няколко дни по-рано. За да...

Изглежда, не знаеше как да продължи, но Гамаш чакаше спокойно. Разполагаше с всичкото време и търпение на света.

— Развеждам се. Нямам представа дали ви е известно.

— Чух.

Повечето канадци бяха наясно с този факт. Джулия Мартин бе омъжена за Дейвид Мартин, чийто грандиозен успех и също толкова грандиозен банкрут бяха обсъждани безмилостно от медиите. Мартин бе натрупал богатството си в застрахователния бранш и беше един от най-богатите хора в Канада. Падението му започна преди няколко години и беше дълго и мъчително — като плъзгане надолу по кален склон. Дълго време създаваше впечатление, че може би ще успее да спре сриването си, но вместо това трупаше повече кал, тиня и

набираше скорост. Докато накрая дори враговете му не издържаха на гледката.

Беше загубил всичко, включително и свободата си.

Но съпругата му бе стояла твърдо до него — висока, елегантна, с достойнство. Вместо да предизвика завист поради очевидното си привилегировано положение, тя някак си успя да спечели симпатиите на хората. Харесваха я заради високия дух и трезвите коментари. Отъждествяваха се с нейното достойнство и лоялност. И накрая вече я обожаваха — заради публичното извинение, което поднесе, когато стана ясно, че съпругът ѝ е излъгал всички и е съсипал застраховките живот на десетки хиляди хора. И бе поела ангажимента да изплати парите.

Сега Дейвид Мартин беше в затвор в Британска Колумбия, а Джулия Мартин се бе върнала в дома си. Точно преди да изчезне, бе казала на медиите, че ще се премести в Торонто. Но ето я тук, в Квебек. Насред вековните лесове.

— Дойдох, за да си поема въздух преди събирането на семейството. Имах нужда от лично пространство и малко време за себе си. Тези неща ми липсваха.

— *Je comprends*^[4] — каза той. И наистина я разбираше. — Но има нещо, което ме озадачава.

— Да? — Прозвуча леко предпазливо, като жена, свикнала с нахални въпроси.

— Питъровата постоянно пурпурна пъпка пак пръкна — изрече Гамаш.

Джулия се засмя.

— Като деца играехме една игра.

Виждаше част от лицето ѝ в кехлибарената светлина на хижата. Двамата стояха мълчаливо и наблюдаваха хората, които се движеха из стаите. Гамаш имаше чувството, че гледат пиеса. Светлината създаваше атмосфера, а различните части на сцената бяха със съответните декори. Актьорите се движеха напред-назад.

Погледна отново жената до себе си и пак се зачуди. Защо останалите членове на семейството бяха там, на сцената, като едно общо цяло? А тя бе навън — сама в тъмнината. И ги наблюдаваше.

Всички се бяха събрали в Голямата стая, която се отличаваше с висок дървен таван и великолепни мебели. Мариана тръгна към

пианото, но мадам Фини я отпъди с махване на ръка.

— Горката Мариана — засмя се Джулия. — Нищо не се е променило. Магила никога не успява да посвири. Томас е музикантът в семейството. Като баща ми. Той беше талантлив пианист.

Гамаш премести поглед към стария мъж на канапето. Не можеше да си представи как изпод възлестите му пръсти излиза прекрасна музика, но те едва ли винаги са били така изкривени.

Томас седна на стола, вдигна ръце и в нощния въздух се понесе музиката на Бах.

— Красиво свири — промълви Джулия. — Бях забравила.

Гамаш се съгласи. През прозорците видя Рен-Мари да сядат и един сервитьор да поставя две кафета и две чаши коняк пред нея. Прииска му се вече да е при жена си.

— Знаете ли, трябва да дойде още един.

— Така ли?

Опитала се бе да запази лекия тон, но на Гамаш му се стори, че чу някакъв едва доловим оттенък в гласа ѝ.

Рен-Мари разбъркваше кафето си и се обърна да погледне през прозореца. Гамаш знаеше, че при тази светлина единственото, което би могла да види, е отражението на стаята в стъклото.

„Тук съм — пошепна той наум, — тук.“

Съпругата му завъртя леко глава и погледна точно в него.

Беше случайност, разбира се. Но една частица от Гамаш, която не се интересува от разумни обяснения, знаеше, че го е чула.

— По-малкият ми брат Спот идва утре. Навярно ще доведе и жена си Клер.

За първи път чуваше Джулия Мартин да казва нещо, което не е мило и приятно. Думите бяха неутрални, информативни. Но тонът бе многозначителен.

И изпълнен със страх.

Тръгнаха към хижата и докато държеше стъклената врата отворена за Джулия Мартин, Гамаш хвърли отново поглед към мраморния блок пред гората. Виждаше само част от него, но вече знаеше на какво му напомня.

На надгробна плоча.

[1] Английското название на цветето е *Bleeding Heart* — кървящо сърце. — Б.р. ↑

[2] Уолтър Скот, „Песента на последния минстрел“ (1805), Канто 6, превод А. Александрова. — Б.пр. ↑

[3] Добър вечер (фр.). — Б.р. ↑

[4] Разбирам; ясно (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ТРЕТА

Пиер Патнод посегна към летящата врата и я бутна точно когато от кухнята се разнесе бурен смях. При появата му смехът секна на мига и той не бе сигурен кое го подразни повече — смехът или внезапното му спиране.

По средата на стаята стоеше Елиът. Поставил бе една ръка на стройния си ханш, вдигнал бе леко другата с изпънат показалец, а изразът на лицето му бе едновременно умоляващ и кисел. Изключително точна карикатура на една от гостенките им.

— Какво става тук?

Ненавиждаше острото неодобрение в гласа си. Ненавиждаше изражението на лицата им. Страх. С изключение на Елиът. Той изглеждаше доволен.

Никога преди персоналът не се бе страхувал от него, а и сега нямаха причина. Всичко беше заради този Елиът. Още щом пристигна, започна да настройва другите срещу метрдотела. Патнод усещаше промяната — от уважаван ръководител на целия персонал в хижата внезапно се бе превърнал в аутсайдер.

Как го бе постигнал този млад човек?

Всъщност знаеше как. Като извади на показ най-лошото у него. Предизвикваше го, присмиваше му се, нарушаваше правилата, докато накрая принуди Пиер да се превърне в блюстител на реда, какъвто не искаше да бъде. Преди да дойде Елиът, младите хора от персонала се поддаваха на обучение, бяха изпълнени с желание да слушат и да се учат, бяха благодарни за организацията в хижата и ръководството на метрдотела. Пиер ги учеше да уважават гостите, да са любезни и мили дори когато се сблъскат с грубост. Казваше им, че техните гости плащат добри пари, за да бъдат глезени, но и не само за това. Обясняваше, че те идват в хижата, защото имат нужда от лек. Понякога Пиер се чувстваше като лекар в спешно отделение. Хората се стичаха през вратата му — жертви на градския живот, понесли след себе си тежкото бреме на света. Съсипани от твърде много изисквания, твърде

малко свободно време, твърде много сметки за плащане, имейли, срещи, обаждания да се върнат, от твърде малко благодарност и от твърде много — прекалено много — напрежение. Помнеше как собственият му баща се връщаше вкъщи от работа измъчен и изтощен.

Пиер знаеше, че работата им в „Белшас“ не е слугинска. А благородна и много важна. Помагаха на хората да се съвземат. Но знаеше също така, че някои са по-съсипани от други.

И не всеки бе подходящ за тази работа.

Елиът не беше.

— Просто се забавлявах.

Каза го така, сякаш бе съвсем нормално да стои в средата на претрупаната с работа кухня и да се подиграва на гостите, сякаш метрдотелът бе ненормалният. Пиер усети, че гневът му се надига. Огледа се.

Просторната стара кухня бе естественото място за събиране на персонала. Дори градинарите бяха тук, ядяха кекс и пиеха чай или кафе. И гледаха как го унижава един деветнайсетгодишен. „Млад е — каза си Пиер. — Млад е.“ Но толкова често си го повтаряше, че думите вече бяха изгубили смисъл.

Знаеше, че не трябва да задълбава.

— Подиграваш се с гостите.

— Само с една от тях. О, стига, та тя е нелепа. *Excusez-moi*, но мисля, че той получи повече кафе от мен. *Excusez-moi*, но това ли е най-доброто място? Поисках най-доброто. *Excusez-moi*, не искам да създавам неприятности, но поръчах преди тях. Къде ми е стръкът целина?

Кухнята се изпълни с кикот, който бързо бе сподавен.

Имитацията си я биваше. Дори в гнева си метрдотелът разпозна монотонното превзето хленчене на Сандра, която винаги искаше малко повече. Елиът може и да не бе сервитьор по природа, но имаше рядката способност да вижда недостатъците на хората. Да ги преувеличава. И да ги подиграва. Дарба, която не всеки би сметнал за очарователна.

* * *

— Вижте кого намерих — изрече Джулия весело, когато влязоха в Голямата зала.

Рен-Мари се усмихна и стана, за да целуне мъжа си, понесла тумбеста чаша коняк в ръка. Другите вдигнаха очи, усмихнаха се и отново се върнаха към заниманията си. Джулия постоя нерешително на прага, после взе едно списание и седна в кресло.

— По-добре ли си? — прошепна Рен-Мари.

— Много по-добре — отвърна Гамаш и наистина го мислеше. Взе затоплената чаша от ръката ѝ и последва съпругата си до канапетото.

— Бридж по-късно? — Томас стана от пианото и се приближи към семейство Гамаш.

— *Merveilleux. Bonne idee*^[1] — каза Рен-Мари.

През повечето вечери играеха бридж с Томас и Сандра. Беше приятен начин да завършиш деня.

— Намери ли някакви рози? — подхвърли Томас на Джулия, докато се връщаше при жена си.

Сестра му се разсмя звънко, сякаш бе казал нещо изключително остроумно.

— Рози „Елинор“ ли имаш предвид? — попита Мариана от тапицираната седалка в нишата на прозореца, където седяха с Бийн, и на лицето ѝ се изписа злорадо задоволство. — Те са ти любимите, нали, Джулия?

— Мислех, че са по-скоро по твоя вкус — усмихна се Джулия.

Мариана също ѝ се усмихна и си представи как една от гредите на тавана пада и смазва по-голямата ѝ сестра. Завръщането ѝ изобщо не бе толкова забавно, колкото се очакваше. Всъщност беше точно обратното.

— Бийн, време е за леглото, мой човек. — Мариана праметна тежката си ръка върху раменете на ученолюбивото дете. Докато минаваха покрай него, Гамаш си помисли, че никога не е срещал толкова тихо десетгодишно хлапе. И все пак то изглеждаше доволно.

Срещна яркосините очи на Бийн и попита:

— Какво четеш?

Детето спря и погледна едрия непознат. Бяха заедно в хижата вече три дни, но досега не бяха разговаряли.

— Нищо.

Гамаш забеляза, че Бийн стисна по-здраво твърдите корици с малките си ръце, а ризата се нагъна там, където книгата се притисна до детското тяло. Между малките загорели пръсти Гамаш успя да прочете една дума.

Митове.

— Хайде, охлювче. В леглото. Мама има нужда от пиене, а не може, преди да си легнеш, нали знаеш.

С поглед, втренчен в Гамаш, Бийн внезапно се ухили.

— Може ли да получа едно мартини тази вечер, моля? — попита детето, докато излизаха от стаята.

— Знаеш, че не може, докато не станеш на дванайсет. Получаваш или скоч, или нищо — чуха гласа на Мариана, а после и стъпките им по стълбището.

— Не съм напълно убедена, че се шегува — отбеляза мадам Фини.

Гамаш се усмихна и я погледна, но усмивката му се стопи, когато видя суровия израз на лицето ѝ.

* * *

— Защо се дразниш толкова от него, Пиер?

Шеф Вероник подреждаше домашно приготвени трюфели и захаросани плодове с шоколадова обвивка върху чинии. С дебелите си като наденички пръсти инстинктивно редеше сладкишчетата в артистични форми. Взе стрък мента от една чаша, изтръска водата от него и отстрани няколко листенца с нокти. Разсеяно избра няколко ядливи цветя от вазата и скоро шоколадовите бонбони се превърнаха в очарователно произведение на изкуството върху белите чинии.

Изправи рамене и погледна мъжа срещу себе си. Работеха заедно от години. Десетилетия всъщност, като се замисли. Стори ѝ се странно, че самата тя вече е почти на шейсет. Знаеше, че изглежда точно на толкова, но за късмет това нямаше кой знае какво значение в тази пустош.

Рядко бе виждала Пиер толкова ядосан на някого от младите. Тя харесваше Елиът. Доколкото ѝ беше известно, всички го харесваха.

Дали метрдотелът не бе разстроен точно заради това? Да не би да му завиждаше?

Взря се в него за миг, докато колегата ѝ подреждаше подноса с тънките си пръсти.

„Не — помисли си. — Не е завист. Нещо друго е.“

— Той просто не слуша. — Пиер остави подноса встрани и седна срещу нея.

Сега бяха сами в кухнята. Съдовете бяха измити, чиниите бяха подредени, повърхностите бяха излъскани до блясък. Миришеше на еспreso, мента и плодове.

— Дойде тук, за да се учи, а не иска да слуша. Просто не го разбирам.

Махна тапата на коняка и си наля.

— Млад е. За първи път е далече от дома. Само ще влошиш нещата, ако го притискаш. Остави го.

Пиер отпи и кимна. Чувстваше се добре в присъствието на шеф Вероник, макар да знаеше, че тя плаши до смърт новите служители. Беше огромна и набита, лицето ѝ напомняше на тиква, а гласът ѝ бе груб като ренде. И имаше ножове. Много. И сатъри, и чугунени тигани.

Човек би извинил новите служители, ако при първата среща с нея им се стори, че са поели по грешна отбивка на черен път в гората и са пристигнали в лагер на дървосекачи, а не в изисканата хижа „Белшас“. Шеф Вероник приличаше на готвачка от крайпътна закусвалня.

— Момчето трябва да знае кой командва тук — отсече Пиер.

— Знае. Просто не му харесва.

Шеф Вероник виждаше, че метрдотелът е имал тежък ден, разбираше го. Взе най-големия трюфел от подноса и му го подаде.

Той го изяде разсеяно.

* * *

— Учих френски на стари години — заяви мисис Фини, докато разглеждаше картите на сина си.

Бяха се прехвърлили в библиотеката, където минаха на френски, и сега старата жена бавно обикаляше масата за карти и надничаше в ръцете на всички. От време на време протягаше изкривен пръст и почукваше някоя карта. В началото ограничаваше помощта само до сина и снаха си, но тази вечер включи и семейство Гамаш в обиколките. Играта бе приятелска и никой нямаше нищо против намесата ѝ, особено Арман Гамаш, който дори бе благодарен.

Стените на помещението бяха изцяло покрити с книги. Изключение правеха само голямата камина от речен камък и стената с френски прозорци, които гледаха към тъмнината навън. Бяха отворени, за да пропускат едва доловимия ветреца, който се появяваше твърде рядко. Вместо него вечерта щедро предлагаше непрестанна мелодия, съставена от нощните призови на дивата гора.

Износени ориенталски килими бяха пръснати по стария чамов под, удобни столове и канапета бяха разположени в групи за интимен разговор или за уединено четене. Тук-там се виждаха букети свежи цветя. Хижа „Белшас“ съчетаваше успешно селската простота и изисканата атмосфера. Грубо одялани трупи отвън и фин кристал вътре.

— Вие живеете в Квебек, така ли? — бавно и отчетливо изрече Рен-Мари.

— Родена съм в Монреал, но сега живея в Торонто. По-близо до приятелите ми. Повечето напуснаха Квебек преди години, но аз останах. По онова време френският не ни беше нужен. Само колкото да говорим с прислужниците си.

Френският на мисис Фини бе добър, но със силен акцент.

— Майко! — изчерви се Томас.

— Спомням си онези времена — каза Рен-Мари. — Майка ми чистеше къщи.

Мисис Фини и Рен-Мари си приказваха за тежката работа и отглеждането на деца, за Тихата революция през шейсетте години, когато квебекчани най-сетне станаха *maitres chez nous* — господари в собствения си дом.

— Макар че майка продължи да чисти къщите на англичаните в Уестмаунт — добави Рен-Мари, докато подреждаше картите си. — Едно без коз.

Мадам Фини се надвеси, за да погледне, и кимна одобрително.

— Надявам се, че работодателите ѝ са се държали по-мило с нея. Срам ме е да призная, че трябваше да се уча и на това. Беше ми почти толкова трудно, колкото условното наклонение.

— Забележителен момент — обади се Гамаш. — Вълнуващ за повечето френски канадци. За англичаните обаче цената беше ужасна.

— Ние загубихме децата си — заяви мисис Фини и заобиколи масата, за да погледне в неговите карти. — Повечето от тях заминаха да си търсят работа на език, който знаят. Вие може да сте станали господари, но ние станавме чужденци, нежелани в собствения си дом. Прав сте. Ужасно беше.

Чукна с пръст върху десетката купа в ръката му, най-високата му карта. В гласа ѝ нямаше емоция или самосъжаление. Освен, може би, лек укор.

— Пас — каза Гамаш. Беше партньор със Сандра, а Рен-Мари играеше с Томас.

— Аз напускам Квебек — присъедини се към разговора Томас. Явно разбираше френски по-добре, отколкото го говореше, което бе по-добрият от двата варианта. — Ходих далеч за университет и се установявам в Торонто. Квебек е труден.

„Странно — помисли си Гамаш, докато го слушаше. — Ако човек не знае френски, би се заклеел, че Томас е двуезичен, толкова перфектно е произношението му.“ Граматиката обаче му куцаше.

— Три без коз — обяви Томас. Майка му поклати глава и цъкна тихо с език. Той се разсмя: — А, майчиният ми език.

Гамаш се усмихна. Харесваше този човек и подозираше, че повечето хора го харесват.

— Някое от децата ви остана ли тук? — обърна се Рен-Мари към мадам Фини.

С Арман поне имаха Ани, която живееше в Монреал, но Даниел ѝ липсваше всеки ден. Чудеше се как тази жена, а и много други, се справят с това. Нищо чудно, че невинаги се чувстваха добре сред квебекчани. Особено ако смятаха, че са загубили децата си заради един език. И не бяха получили никаква благодарност. Всъщност много често получаваха точно обратното. Защото у квебекчани дремеше подозрението, че англичаните просто изчакват удобното време, за да ги поробят отново.

— Едно от тях остана. Другият ми син.

— Спот. Той и жена му Клер пристигат утре — поясни Томас, като мина на английски.

Гамаш вдигна поглед от картите си, в които и без това нямаше нищо интересно, и се вгледа в мъжа до себе си.

Също както при сестра му Джулия по-рано вечерта, тонът на Томас бе лек и нехаен, докато говореше за отсъстващия си брат. Но се долавяше и нещо друго.

Гамаш усети леко раздвижване в онази част от ума си, която бе дошъл да изключи в хижата.

Беше ред Сандра да обяви анонса си. Гамаш се втренчи през масата в нея.

„Пас, пас, пас — внушаваше й. — Нямам нищо. Ще ни попилеят.“

Знаеше, че бриджът е както игра на карти, така и упражнение по телепатия.

— Спот — изсумтя Сандра. — Типично за него. Идва в последната минута. Прави минималното, никога повече. Четири без коз.

Рен-Мари контрира.

— Сандра — каза Томас през смях, който не прикри упрека му.

— Какво? Всички дойдохме преди дни, за да почетем баща ти, а той идва в последната минута. Ужасен човек.

Настъпи мълчание. Сандра стрелна поглед от картите си към чинията с шоколадови бонбони, която метрдотелът постави на масата им.

Гамаш погледна към мадам Фини. Тя като че ли не обръщаше внимание на разговора, макар че едва ли пропускаше нещо.

Премести поглед върху мосю Фини, който седеше на едно канапе. Кривогледите му очи блуждаеха из стаята, а косата му стърчеше във всички посоки, така че главата му приличаше на повреден космически спътник, който е падал прекалено бързо и се е сблъскал твърде силно със земята. Беше странно сам за човек, в чиято чест са се събрали всички. Фини се съсредоточи върху голямата картина на Кригхоф^[2] над камината, която изобразяваше селска сцена. Квебекски селяни товареха каруца, а пред една от къщичките едра жена се смееше и носеше кошница с храна на хората.

Беше топла, приветлива семейна сцена от селския живот преди повече от век. И Фини, изглежда, я предпочиташе пред собственото си семейство тук и сега.

Мариана стана и се приближи до групата.

Томас и Сандра притиснаха картите към гърдите си. Тя взе брой на списание „Шатлен“ и започна да чете на глас:

— Според проучването повечето канадци смятат, че бананите са най-добрият плод за шоколадово фондю.

Отново настъпи мълчание.

Мариана си представи как майка ѝ се задавя с шоколадовия трюфел, който бе взела.

— Но това е нелепо — заяви Сандра, която също наблюдаваше как мадам Фини яде. — Ягодите са най-добрите.

— Винаги съм харесвал круши и шоколад. Необичайна, но страхотна комбинация, не мислите ли — обърна се Томас към Рен-Мари, която не каза нищо.

— Значи тук сте дошли. Никой не ми каза. — Джулия влезе с лека стъпка през френските прозорци откъм градината. — За какво говорите? — По неизвестна причина погледна към Гамаш.

— Пас — изрече той. И наистина, вече изобщо не знаеше за какво говорят.

— Магила мисли, че най-хубави с шоколад са бананите. — Томас кимна към Мариана. Думите му предизвикаха взрив от смях, а семейство Гамаш си размениха развеселени, но объркани погледи.

— Не правеха ли монасите боровинки с шоколад? — попита Джулия. — Ще взема малко, преди да си тръгнем.

През следващите няколко минути играта бе забравена, докато всички обсъждаха плодовете и шоколада. Накрая Джулия и Мариана се върнаха по местата си.

— Пас — обяви Томас, съсредоточил се отново върху играта.

„Остави го. — Гамаш се втренчи в Сандра и ѝ изпрати мислено съобщение: — Моля те, пас.“

— Реконтра! — Сандра изгледа свирепо Томас.

„При нас липсва всякаква комуникация“ — помисли си Гамаш.

— Ама вие какво си мислехте? — попита Сандра, когато видя картите, които партньорът ѝ свали, и нацупи устни.

— *Oui*, Арман. — Рен-Мари се усмихна. — Шест без коз с тази ръка? Какви ги вършиш?

Гамаш стана и се поклони леко.

— Моя грешка. Изцяло.

Когато улови погледа на жена си, дълбоките му кафяви очи бяха пълни със смях.

Да си мор^[3], имаше своите предимства. Раздвижи крака, отпи от коняка си и тръгна из стаята. Ставаше все по-горещо. Обикновено вечерите в Квебек бяха прохладни, но не и тази. Усещаше, че влажността се вдига, и разхлаби леко връзката и яката си.

— Много смело — отбеляза Джулия. Беше се приближила до него, докато той разглеждаше картината на Кригхоф. — Събличате ли се вече?

— Боя се, че се изложих достатъчно за тази вечер. — Гамаш кимна към масата, където Томас, Сандра и Рен-Мари се бяха вгълъбили в играта.

Приведе глава и помириша розите върху полицата над камината.

— Прекрасни са, нали? Всичко тук е прекрасно. — Прозвуча меланхолично, сякаш мястото вече ѝ липсваше.

Гамаш си спомни за Спот и си помисли, че за семейство Фини това навярно е последната приятна вечер тук.

— Изгубеният рай — промърмори.

— Моля?

— Нищо. Просто мисъл.

— Чудехте се дали по-добре е в ада цар наместо в рая раб^[4]? — запита Джулия с усмивка.

Гамаш се засмя. И тя като майка си не пропускаше нищо.

— Знаете ли, аз имам отговор на този въпрос. Ама това е роза „Елинор“! — възкликна изненадано, като посочи един яркорозов цвят в букета. — Гледай ти.

— Някой я спомена по-рано тази вечер — спомни си Гамаш.

— Томас.

— Точно така. Искаше да знае дали сте намерила такава в градината.

— Това е наша шегичка. Наречена е на Елинор Рузвелт, както навярно знаете.

— Не знаех.

— Хмм — промълви Джулия, докато унесено разглеждаше розата и кимаше с глава. — Чувствала се поласкана, докато не прочела описанието в каталога. Роза „Елинор Рузвелт“: не изглежда добре легнала, но изправена е хубава.

Двамата се засмяха и Гамаш се възхити на розата и цитата, макар да се зачуди защо подобна семейна шега е насочена към събеседничката му.

— Още кафе?

Джулия се сепна.

Пиер стоеше на вратата със сребърен кафеник. Въпросът бе отправен към всички в стаята, но той гледаше към Джулия леко изчервен.

В другия край на помещението Мариана промърмори:

— Хайде, започва се.

Всеки път, когато се намираше в една и съща стая с Джулия, метрдотелът се изчервяваше. Мариана познаваше тези признаци. Живяла бе с тях през целия си живот. Тя беше съседското момиче, с което можеш да се позабавляваш. Онази, дето я натискат и целуват в колата. Но жената, за която всички искаха да се оженят, дори метрдотелът, беше Джулия.

Сега Мариана гледаше сестра си и лицето ѝ се зачервяваше, но по съвсем друга причина. Наблюдаваше как Пиер налива кафето и си представяше как огромната картина на Кригхоф се плъзва по стената и разбива главата на Джулия с тежката си рамка.

— Вижте докъде ме докарахте, партньоре — простена Сандра, докато мъжът ѝ прибираше взятка след взятка.

Накрая всички станаха от масата и Томас се приближи към Гамаш, който разглеждаше останалите картини в стаята.

— Това е Бригите Нормандин, нали?

— Да. Фантастична е. Много смела, много съвременна. Добре се допълва с картините на Молинари и Риопел^[5]. И все пак те всички си пасват и с традиционалиста Кригхоф.

— Познавач сте — изненада се леко Томас.

— Обичам историята на Квебек — кимна Гамаш към картината със старата селска сцена.

— Но това не обяснява другите, нали?

— Изпитвате ли ме, мосю?

— Може би — съгласи се Томас. — Човек рядко среща хора, които се стремят към познания извън собствената си сфера.

— Поне вдън горите — отговори Гамаш и Томас се разсмя.

Картината, която гледаха, беше приглушена, с мазки в деликатно нюансирано бежово.

— Създава усещане за пустиня — каза Гамаш. — Пуста пустиня.

— Но това е напълно погрешно схващане — отвърна Томас.

— Хайде, започна се — промърмори Мариана.

— Пак историята за растението — обърна се Джулия към Сандра. — Още ли я разказва?

— По веднъж на ден, редовен е като Олд Фейтфул^[6]. Отдръпнете се.

— Е, време е за сън — заяви мадам Фини. Съпругът ѝ се надигна от канапето и възрастната двойка излезе от библиотеката.

— Нещата не са такива, каквито изглеждат — настоя Томас и Гамаш го погледна изненадано. — В пустинята, искам да кажа. Може да изглежда пуста, но всъщност гъмжи от живот. Просто ние не го виждаме. Крие се от страх да не бъде изяден. Има едно растение в Южноафриканската пустиня, което се нарича каменно цвете. Можете ли да отгатнете как оцелява?

— Я да опитаме. Като се преструва на камък? — обади се Джулия.

Томас ѝ хвърли гневен поглед, но бързо върна приятното привлекателно изражение на лицето си.

— Виждам, че не си забравила историята.

— Нищо не съм забравила, Томас — отвърна сестра му и седна.

Арман Гамаш попиваше всичко. Семейство Фини рядко говореха помежду си, но когато го правеха, думите им като че ли бяха претоварени с подтекст, чийто смисъл му убягваше.

Томас се поколеба, после се обърна към Гамаш, който копнееше за леглото си, но още повече копнееше тази история да приключи.

— Имитира камък — изрече, впил поглед в събеседника си.

Едрият мъж се втренчи в него, внезапно осъзнал, че думите са натоварени с особено значение. Казваше му нещо. Но какво?

— За да оцелее, трябва да се крие. Да се преструва, че е нещо друго, нещо, което не е — продължи Томас.

— Това е просто растение — намеси се Мариана. — Не прави нищо нарочно.

— Хитро е — обади се Джулия. — Инстинкт за оцеляване.

— Това е просто растение — повтори сестра й. — Не бъди глупава.

„Изобретателно е — помисли си Гамаш. — Не смее да се покаже в истинския си вид, защото се страхува да не бъде убито.“ Какво точно бе казал Томас преди малко?

Нещата не са такива, каквито изглеждат. Започваше да му вярва.

---

[1] Чудесно. Добра идея (фр.). — Б.р. ↑

[2] Корнелиус Кригхоф (1815–1872) — канадски художник от холандско потекло. — Б.пр. ↑

[3] В бриджа партньорът на декларанта (наричан още „разиграващ“, защото играе и с картите на своя партньор) се нарича „мор“ и не взема участие в разиграването. — Б.р. ↑

[4] „О, по-добре е в ада цар наместо в рая раб!“ — стих от „Изгубеният рай“ на Джон Милтън. Превод Ал. Шурбанов, 1981. — Б.р. ↑

[5] Бригите Нормандин, Гуидо Молинали (1933–2004) и Жан-Клод Риопел (1923–2002) са канадски художници абстракционисти. — Б.пр. ↑

[6] Гейзер в парка „Йелоустоун“, известен с точността на изригванията си, откъдето идва и името му Старият верен (англ.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

— Забавлявах се много тази вечер — заяви Рен-Мари, докато се пъхаше до съпруга си между хладните изгладени чаршафи.

— И аз.

Гамаш свали очилата си за четене и отпускна книгата върху леглото. Беше знойна нощ. Мъничката им задна стая имаше само един прозорец с изглед към кухненската градина, затова не ставаше голямо течение. Крилата му обаче бяха широко отворени и тънките памучни пердета се издуваха леко. Лампите върху нощните шкафчета хвърляха два кръга светлина, останалото тънеше в тъмнина. Миришеше на дървесина от дървените стени, на бор от гората, долавяше се и лек сладък аромат от билките в градината долу.

— След два дни е годишнината ни — каза Рен-Мари. — Първи юли. Представи си, трийсет и пет години заедно. Нима наистина сме били толкова млади?

— Аз да. И бях невинен.

— Горкичкото момче. Плаших ли те?

— Може би мъничко. Но вече го преодолях.

Рен-Мари се облегна на възглавницата.

— Не очаквам с нетърпение срещата с липсващия член на семейство Фини утре.

— Спот и Клер. Спот^[1] трябва да е прякор.

— Да се надяваме.

Взе отново книгата и се опита да се съсредоточи, но клепачите му натежаха и Гамаш примигваше често, докато се напругаше да държи очите си отворени. Отказа се от битката с ясното съзнание, че не само няма да я спечели, но и няма нужда да се опитва. Целуна Рен-Мари, зарови глава във възглавницата и заспа под хора на горските създания отвън и уханието на жена му до него.

* * *

Пиер Патнод спря на вратата на кухнята. Беше почистена и изрядна, всичко бе на мястото си. Чашите подредени, сребърните прибори в калъфите, китайският порцелан внимателно нареден на купчини със салфетки между чиниите. Беше го научил от майка си. Тя казваше, че редът е свобода. Да живееш в хаос, е все едно да живееш в затвор. Редът освобождава ума за други неща.

От баща си бе наследил уменията да ръководи. В редките дни, когато не беше на училище, му бе позволено да ходи с него в кантората. Седеше в скута на татко си, който миришеше на одеколон и тютюн, докато той провеждаше телефонни разговори. Дори когато бе дете, Пиер знаеше, че за него се полагат грижи. Подкастрира го, оформяха го, полираха го и го излъскваха.

Дали баща му бе разочарован? За това, че Пиер бе само метрдотел? Едва ли. Той искаше само едно нещо за него. Да е щастлив.

Изгаси осветлението и тръгна през празната трапезария към градината, за да погледне още веднъж мраморния камък.

* * *

Мариана се събличаше — сваляше воал след воал и си тананикаше тихичко. От време на време хвърляше поглед към единичното легло, поставено до нейното. Бийн или спеше, или се преструваше, че спи.

— Бийн? — прошепна тя. — Бийн, дай целувка на мама за лека нощ.

Детето мълчеше. Но не и стаята. Почти всяка повърхност бе отрупана с часовници. Тиктакащи часовници, електронни часовници, електрически часовници и такива, които се навиват на ръка. Всички бяха настроени да звъннат в седем сутринта. Всички бяха устремени към този час, както всяка сутрин в продължение на месеци. Стори й се, че са повече от всякога.

Зачуди се дали нещата не са стигнали твърде далече. Дали не трябваше да стори нещо. Не бе нормално едно десетгодишно дете да прави такива неща, нали? Всичко бе започнало с един будилник преди година, но после избуя и се разпростря като нахален плевел, докато стаята на Бийн не се задръсти от часовници. Сутрешната дандания

беше неописуема. Чуваше от собствената си спалня как странното ѝ дете ги спира един след друг, докато и последният тенекиен призив за начало на деня не замлъкне.

Това определено не беше нормално, нали?

Но какво ли у Бийн беше нормално? Да повика психолог сега, щеше да е като опит да надбяга цунами. Вдигна ръката на детето от книгата и се усмихна, докато я слагаше на пода. Беше собствената ѝ любима книга като дете и Мариана се зачуди коя ли история харесва най-много Бийн. За Одисей? Пандора? Херкулес?

Когато се наведе, за да целуне детето, забеляза стенната лампа и стария ѝ електрически шнур. В ума си видя искра да прескача в блестяща дъга към завивките, които започват да тлеят и избухват в пламъци, докато тя и Бийн спят.

Изправи се, затвори очи и постави невидима стена около детето.

Ето, сега бе в безопасност.

Изключи осветлението и легна, чувстваше се лепкава и бухнала като тесто. Колкото по-близо бе до майка си, толкова по-тежко усещаше тялото си — сякаш жената имаше своя собствена атмосфера и гравитация. Утре пристигаше Спот и всичко щеше да започне. И да свърши.

Опита се да се намести удобно, но нощта я задушаваше, завивките се усукваха и лепнеха по нея. Изрита ги. Но онова, което действително ѝ пречеше да заспи, не бе жегата, нито похъркващото дете или лепкавите завивки.

А един банан.

Защо винаги я тормозеха? И защо на четиридесет и седем години все още ѝ пукаше?

Завъртя се в опит да намери по-хладно място върху мокрите чаршафи.

Банан. Отново чу смеха им. Видя подигравателните им погледи.

„Зарежи!“ — примоли се на себе си. Затвори очи и се опита да забрави банана и — *тик, тик, тик* — тиктакането на часовниците в главата си.

* * *

Джулия Мартин седна пред тоалетната масичка и свали перления си наниз. Беше семпъл и елегантен, подарък от баща ѝ за нейния осемнайсети рожден ден.

„Една дама винаги е скромна, Джулия — казал бе той. — Една дама никога не се изтъква. Винаги кара другите да се чувстват добре. Запомни това.“

И тя го беше запомнила. Усети истината в думите му още щом той ги изрече. И всички тромави препъвания и залитания, през които бе преминала, цялата несигурност и самота на младежките години, изчезнаха. Пред нея се простря ясен път. Тесен — да, но ясен. Облекчението, което изпита, беше невероятно. Вече имаше цел, посока. Знаеше коя е и какво трябва да прави. Да кара другите да се чувстват добре.

Докато се събличаше, прехвърли през ума си събитията от деня и направи списък на хората, които бе възможно да е засегнала, на всички, които може би са останали с лошо впечатление заради нейна дума, интонация или жест.

И си спомни за приятния французин и разговора им в градината. Беше я видял да пуши. Какво ли си бе помислил за нея? Освен това бе флиртувала с младия сервитьор и бе пила алкохол. Пиене, пушене, флирт.

Боже, навярно бе решил, че е повърхностна и слаба.

Утре Джулия щеше да се държи по-добре.

Нави наниза перли като малка змия в меката му кутийка от синьо кадифе, а после свали и обиците си. Искаше ѝ се да свали и ушите си, но знаеше, че е твърде късно.

Роза „Елинора“. Защо го правеха? След всички тези години, през които се стараеше да е мила с всеки, защо споменаваха отново розата?

„Зарежи! — примоли се на себе си. — Това е без значение. Просто шега. Нищо повече.“

Но думите се бяха навили като змийче в нея и не искаха да се махнат.

* * *

Зад съседната врата, в Езерната стая, Сандра стоеше на балкона, заобиколена от звездите, и се чудеше как биха могли да получат най-хубавата маса на закуска. Беше ѝ писнало да ѝ сервират последна и да получава най-малките порции (сигурна беше в това) въпреки постоянните ѝ протести.

А този Арман бе най-лошият играч на бридж, когото е срещала. Защо я насадиха с него за партньор? Персоналът вечно се умилкваше около този човек и жена му, навярно защото бяха французи. „Не е честно.“ Настанени бяха в оня килер в задната част на хижата, най-евтината стая. Той почти сигурно бе продавач в магазин, а жена му — чистачка. Не ѝ се струваше правилно да дели хижата с такива хора. И все пак бе учтива с тях. Не можеха да искат повече.

Сандра беше гладна. И ядосана. И уморена. А утре щеше да дойде Спот и да стане още по-зле.

От вътрешността на прекрасната им стая Томас погледна към изпънатия гръб на жена си.

Беше се оженил за красавица и от разстояние или в гръб тя все още изглеждаше чудесно.

Но напоследък главата ѝ сякаш се бе уголемила, а останалото се бе свило, и сега той имаше чувството, че е закачен за спихнала спасителна жилетка — оранжева, мека и смачкана, вече безполезна.

Докато Сандра бе с гръб към стаята, Томас свали бързо старите копчета за ръкавели, подарък от баща му за неговия осемнайсети рожден ден.

„Моят баща ми ги даде и сега е време да ги предам на теб“ — казал бе родителят му. Младият Томас взе копчетата и излинялата кадифена кесийка, с която вървяха в комплект, и ги пхна в джоба си с нехайно движение, което се надяваше да засегне баща му. И със сигурност успя.

Той никога повече не му даде нищо. Нищо.

Свали бързо старото си сако и ризата, благодарен, че никой не забелязва лекото износване на маншетите. Сандра влезе през балконската врата. Томас хвърли небрежно ризата и сакоето си върху близък стол.

— Не ми беше приятно, че ми възразяваше по време на бриджа — заяви жена му.

— Възразявал ли съм ти?

— Разбира се, че ми възразяваше. Пред твоето семейство и пред онази двойка, продавача и чистачката.

— Нейната майка е чистила къщи — поправи я Томас.

— Ето, пак. Не може ли веднъж да кажа нещо, без да ме поправяш?

— Искаш да грешиш ли?

Това бе добре отъпкан път в техния брак.

— Добре, какво съм казал? — попита накрая Томас.

— Знаеш много добре какво каза. Че с шоколад вървят най-добре крушите.

— Това ли е? Крушите?

Така, както го каза, звучеше глупаво, но Сандра знаеше, че не е. Знаеше, че е важно. Жизненоважно.

— Да, крушите. Аз казах ягоди, а ти — круши.

Всъщност вече и на нея започваше да ѝ се струва незначително, което не беше добре.

— Но аз така мисля — отвърна Томас.

— Хайде де, ти пък кога си имал мнение.

Заради всички тези приказки за топъл шоколад, капещ от пресни ягоди или дори от круши, издутата ѝ от колаген уста се пълнеше със слюнка. Огледа се за малките шоколадчета, които в хотелите поставят върху възглавниците. Нейната страна на леглото, неговата страна, възглавниците, нощните масички. Изтича в банята. Нищо. Загледана в умивалника, се зачуди колко калории има в зъбната паста.

Нищо. Нищо за ядене. Погледна към кожичките на ноктите си, но тях си ги пазеше за краен случай. Когато влезе обратно в стаята, забеляза износените маншети на самото му и се зачуди как са се протрили. Със сигурност не от чест допир.

— Ти ме унижи пред очите на всички — заяви и превърна копнежа за храна в копнеж да наранява. Знаеше, че трябва да зареже тази история, но бе твърде късно. Беше дъвкала обидата, стрила я бе на малки парченца и я беше погълнала. Сега тя бе част от нея.

— Защо винаги правиш така? И то заради една круша? Защо не можеш да се съгласиш с мен поне веднъж?

Беше яла трънки и глогинки и отвратителни треви цели два месеца и бе отслабнала със седем килограма по една-единствена причина. За да може неговото семейство да каже колко красива и

стройна изглежда. Тогава може би Томас щеше да я забележи. Може би щеше да им повярва. Може би щеше да я докосне. Просто да я докосне. Дори да не правят любов. Просто да я докосне.

Жадуваше за това.

* * *

Айрин Фини погледна в огледалото и вдигна ръка. Приблужи мократа кърпичка към лицето си, после спря ръката си.

Утре идваше Спот. И тогава всички щяха да са заедно. Четирите деца, четирите крайъгълни камъка на нейния свят.

Като много други стари хора Айрин Фини знаеше, че светът, разбира се, е плосък. Имаше си начало и край. А тя вече бе стигнала до ръба му.

Оставаше ѝ да направи само още едно нещо. Утре.

Айрин Фини се взря в отражението си. Вдигна отново кърпичката и затърка.

В съседната стая Бърт Фини сграбчи силно чаршафите, докато слушаше приглушените хлипове на жена си.

* * *

Арман Гамаш се събуди от ранното слънце, което нахлуваше през неподвижните пердета и огряваше разхвърляната постеля и потното му тяло. Чаршафите бяха изритани в мокра топка на самия край на леглото. Рен-Мари се събуди.

— Колко е часът? — попита сънливо.

— Шест и половина.

— Сутринта? — надигна се тя на лакът.

Гамаш кимна и се усмихна.

— И вече е толкова топло?

Той отново кимна:

— Времето днес ще е убийствено. Така каза Пиер снощи. Гореща вълна.

— Най-сетне разбрах защо й казват „вълна“ — отвърна Рен-Мари, докато проследяваше с поглед една струйка по влажната му ръка. — Трябва ми душ.

— Имам по-добра идея.

След няколко минути бяха на кея, където изритаха сандалите и хвърлиха кърпите си, които се навиха като птичи гнезда върху топлите дъски. Гамаш и Рен-Мари се загледаха в този свят с две слънца, две небета, многобройни планини и гори. Беше толкова съвършен, че се бе удвоил. Колибрита жужаха в градината, пеперуди монарх прехвърчаха от цвят на цвят. Две водни кончета вплитаха телца край кея. Рен-Мари и Гамаш бяха единствените хора в света.

— Ти първи — настоя тя.

Обичаше да гледа това. Както и децата им, когато бяха малки.

Гамаш се усмихна, приклепна, отскочи от кея и полетя във въздуха. За миг изглеждаше, че се носи напред с разперени ръце, сякаш очаква да стигне отсрещния бряг. Приличаше повече на изстрелване, отколкото на гмуркане. И после, естествено, дойде неизбежното, защото Арман Гамаш в действителност не можеше да лети. Удари водата с гигантски плясък. Беше достатъчно студена, за да секне дъхът му в първия момент, но когато изплува, вече бе освежен и бодър.

Рен-Мари гледаше как мъжът й разтърсва глава, за да отърси езерната вода от несъществуващата си вече коса, както бе направил първия път, когато дойдоха тук. И както правеше в продължение на всички следващи години, макар че с времето се раздели с косата си и от това вече нямаше смисъл. Но той пак го правеше и тя пак го гледаше, и сърцето й примираше все така.

— Хайде, идвай! — провикна се Арман и проследи с поглед нейния скок. Беше грациозен, но краката й винаги оставаха леко раздалечени и тя така и не успя да овладее изпъването на пръстите, затова всеки път имаше кръг от мехурчета при контакта на стъпалата с водата. Изчака да види как Рен-Мари изскача на повърхността с лице към слънцето и блестяща коса.

— Имаше ли много пръски?

— Влезе като нож. Дори не разбрах, че си се гмурнала.

— Хайде, време е за закуска — напомни тя десет минути по-късно, докато излизаха от водата по стълбичката на кея.

— Какво ще си поръчаш — попита Гамаш и ѝ подаде затоплената от слънцето кърпа.

Вървяха към хижата и описваха един на друг невероятните количества храна, които ще изядат. Щом наближиха сградата, Арман изведнъж я поведе встрани.

— Искам да ти покажа нещо.

— Вече съм го виждала — усмихна се Рен-Мари.

— Не това — ухили се той и в същия момент се закова на място.

Вече не бяха сами. Отстрани на хижата някой се бе навел и копаяше. После спря, изправи се и бавно обърна лице към тях. Беше омърляна с пръст млада жена.

— О, здравейте.

Изглеждаше по-стресната и от тях. Толкова, че заговори на английски вместо на традиционния за хижата френски.

— Здравейте — отговори на английски Рен-Мари и се усмихна успокоително.

— *Desolee* — отвърна младата жена и размаза още повече мръсотия по потното си лице, докато го триеше. Всичко се превърна в кал и тя заприлича малко на оживяла глинена скулптура.

— Не мислех, че някой вече е станал. Сега е най-доброто време за работа в градината. Градинарка съм. — Бе преминала на френски и говореше добре, със съвсем лек акцент.

До тях долетя слаб лъх на нещо сладко, химическо и познато. Спрей против насекоми. Събеседничката им се беше обляла с него. Ароматите на квебекското лято. Окосена трева и репелент. Гамаш и Рен-Мари се огледаха и видяха дупки в земята.

Момичето проследи погледите им.

— Искам да пресадя тези, преди да е станало твърде горещо — заяви и махна с ръка към няколко оклюмали растения. — По някаква причина цветята в тази леа измират.

— Какво е това? — Рен-Мари вече не гледаше към дупките.

— Него исках да ти покажа — каза Арман.

Там, отстрани и леко закрит от гората, стоеше големият мраморен блок. Сега поне Гамаш имаше кого да попита.

— Нямам представа — бе отговорът на градинарката. — Един голям камион го стовари тук преди два дни.

— Какво е? — Рен-Мари го докосна с ръка.

— Мрамор — отвърна градинарката, която се бе приближила до тях неусетно.

— Гледай ти — изрече Рен-Мари накрая, — ето ни тук, в хижа „Белшас“, заобиколени от гори, езера, градини, и двамата с теб — хвана ръката на мъжа си — стоим тук и се взираме в единственото неестествено нещо на километри наоколо.

— Какви са шансовете? — разсмя се Гамаш.

Кимнаха на градинарката и се върнаха в хижата, за да се преоблекат за закуска. На Гамаш се стори интересно, че Рен-Мари споделя мнението му за мраморния блок. Каквото и да представляваше това нещо, беше неестествено.

* * *

Терасата тънеше в шарена сянка и все още не се беше нагорещила, макар че към пладне камъните щяха да са като жарава. Семейство Гамаш си бяха сложили летните шапки с увиснали периферии.

Елиът им донесе *café au lait* и закуската. Рен-Мари заля с кленов сироп палачинката си с диви боровинки, а Гамаш прободеше с вилица яйцата по бенедиктински и се загледа как жълтъкът се смесва със соса „Холандез“. Терасата започваше да се пълни с хора от семейство Фини.

— Не че има някакво значение — чуха женски глас зад себе си, — но би било чудесно, ако може да получим хубавата маса под клена.

— Мисля, че вече е заета, мадам — отговори Пиер.

— О, така ли? Е, няма значение.

Бърт Фини вече бе слязъл, както и Бийн. Четяха вестника. Старецът бе взел комиксите, а хлапето — некролозите.

— Нещо те тревожи, Бийн — отбеляза възрастният мъж, като сваля комиксите.

— Забелязал ли си, че умират повече хора, отколкото се раждат? — запита детето и подаде страницата на дядо си, който я взе и кимна сериозно.

— Това означава, че има повече за онези, които са все още тук — обясни той и върна страницата.

— Аз не искам *повече* — каза Бийн.

— Ще искаш. — Фини вдигна отново комиксите си.

— Арман... — Рен-Мари сложи топлатата си длан върху ръката на мъжа си и сниши глас до едва доловим шепот. — Бийн момче ли е, или момиче?

Гамаш, който се чудеше за същото, погледна отново. Детето носеше евтини очила, а около красивото му загоряло лице се спускаше дълга до раменете коса.

Поклати глава.

— Напомня ми за Флоранс. Разхождах я по булевард „Лорие“ последния път, когато идваха, и почти всеки коментираше красивия ни внук.

— Със слънчевата си шапка ли беше?

— Да.

— А споменаха ли приликата?

— В интерес на истината я споменаха, да. — Гамаш погледна съпругата си така, сякаш тя бе гений, и дълбоките му кафяви очи се изпълниха с възхищение.

— Представям си — отвърна тя, — но Флоранс е само на годинка. На колко е Бийн според теб?

— Трудно е да се каже. Девет, десет? Всяко дете, което чете некролози, изглежда по-голямо.

— Значи некролозите състаряват. Трябва да го запомня.

— Още сладко? — Пиер замени полупразните им бурканчета с нови, пълни с домашно приготвени конфитюри от ягоди, малини и боровинки. — Да ви донеса ли нещо друго?

— Всъщност имам въпрос — заяви Гамаш и посочи с кроасана си към ъгъла на хижата. — Там има мраморен блок. За какво е?

Пиер кимна.

— Мадам Дюбоа не ви ли каза, когато се регистрирахте?

Рен-Мари и Гамаш се спогледаха и поклатиха глава.

— Ох, ами... — Метрдотелът изглеждаше малко смутен. — Боя се, че ще трябва да попитате нея. Изненада е.

— Приятна изненада ли? — запита Рен-Мари.

Пиер се замисли за миг.

— Не сме съвсем сигурни. Но скоро ще разберем.

[1] *Spot* — петно, леке (англ.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ПЕТА

След закуската Гамаш телефонира на сина си в Париж и му остави съобщение с номера на хижата. Мобилните мрежи нямаха покритие в дълбоките гори.

Денят се нижеше приятно, а температурата бавно и неумолимо се покачваше, докато накрая всички осъзнаха, че е прекалено горещо. Персоналът влачеше столове и шезлонги из моравите и градините в търсене на сянка за изгарящите от жегата гости.

— Спот!

Викът се вряза в душния следобеден час и прекъсна почивката на Арман Гамаш.

— Спот!

— Странно — Рен-Мари свали слънчевите очила, за да погледне мъжа си, — прозвуча така, сякаш вика „пожар“.

Гамаш пхна пръст в книгата си и погледна в посоката на вика. Беше му любопитно да види как изглежда Спот. Дали имаше клепнали уши^[1]? Дали наистина беше на петна.

Томас викаше „Спот“ и крачеше бързо през тревата към добре облечен висок мъж с посивяла коса. Гамаш свали тъмните си очила и се вгледа по-внимателно.

— Предполагам, че това е краят на мира и спокойствието — каза със съжаление Рен-Мари. — Противният Спот и още по-ужасната му жена Клер се материализираха.

Арман си сложи очилата и отново хвърли поглед натам, просто не можеше да повярва на очите си.

— Какво има? — попита тя.

— Никога не би се сетила.

Двама високи мъже крачеха един към друг през моравата на хижа „Белшас“. Изисканият Томас и по-младият му брат Спот.

Рен-Мари погледна към тях.

— Но това е...

— И аз мисля, че е той — отвърна Гамаш.

— Тогава къде е... — Съпругата му бе поразена.

— Не знам. А, ето я.

Зад ъгъла на хижата се появи развлечена фигурка с лятна шапка, кацнала накриво върху разрошената ѝ коса.

— Клара? — пошепна Рен-Мари. — Господи, Арман, Спот и Клер Фини са Питър и Клара Мороу! Това е някакво чудо!

Беше възхитена. Оказа се, че надвисналата непредотвратима напаст са техните приятели Питър и Клара.

В този момент Сандра се здрависваше с Питър, а Томас прегръщаше Клара. Изглеждаше мъничка в ръцете му и почти изчезна в тях, а когато се отдръпна, беше още по-разрошена.

— Изглеждаш чудесно — заяви Сандра, като оглеждаше Клара, щастлива да види, че е напълняла в ханша и бедрата. Освен това носеше раирани шорти с блуза на точки. „И това ми било художник“, помисли си и се почувства много по-добре.

— Добре съм. А ти си отслабнала. Божичко, Сандра, трябва да ми кажеш как го направи. Така ми се ще да сваля пет кила.

— Ти? — възкликна Сандра. — В никакъв случай.

Хванати за ръце, двете жени се отдалечиха и семейство Гамаш вече не можеха да ги чуят.

— Питър — каза Томас.

— Томас — каза Питър.

Мъжете си кимнаха небрежно.

— Как е?

— Отлично.

Все едно си сигнализираха със семафор, пунктуацията бе излишна.

— Ти?

— Страхотно.

Окастрили бяха езика до най-необходимото. Не след дълго щяха да останат само съгласните. А после — мълчание.

Гамаш ги наблюдаваше от шарената сянка. Навярно трябваше да се зарадва, че вижда стари приятели, и наистина бе щастлив. Но когато сведе очи, забеляза, че косъмчетата на ръката му са настръхнали, и усети студен полъх.

В този ярък и зноен летен ден, наскоро тази девствена и спокойна обстановка, нещата не бяха такива, каквито изглеждат.

Клара се запъти към каменния парапет на терасата с чаша бира и сандвич с домати, от който, без тя да забелязва, капеха домати семчици върху новата ѝ памучна блуза. Опита се да се слее със сянката, което не беше трудно, тъй като семейството на Питър и без това ѝ обръщаше малко внимание. Тя бе снахата, балдъзата, нищо повече. В началото това я дразнеше, но сега го смяташе за страхотно предимство. Погледна към градината и забеляза, че ако присвие малко очи, би могла да повярва, че е у дома, в тяхното малко село Трите бора. Всъщност то се намираше сравнително близо. Оттатък планината. Но точно сега ѝ се струваше много далеч.

Там всяка сутрин си наливаше чаша кафе и слизаше боса до реката Бела Бела зад къщата им, а по пътя помирисваше розите, китките флокс и кремовете. Седнала на пейка под слабото слънце, отпиваше от кафето си и се взираше в спокойно течащата река, хипнотизирана от водата, която проблясваше в сребристи и златисти нюанси под слънчевите лъчи. След това се връщаше в студиото си и рисуваше до ранния следобед. После двамата с Питър си вземаха по бира и се разхождаха из градината или отиваха да се видят с приятелите си в бистрото и да пийнат по чаша вино. Спокоен, безметежен живот. Харесваше им.

Но една сутрин преди няколко седмици отиде да провери пощенската кутия както обикновено. И там намери ужасната покана. Ръждясалата вратичка сякаш изпищя, когато я отвори, и докато пъхаше ръка вътре, преди дори да го е видяла, Клара вече знаеше какво лежи там. Усети скъпата хартия на плика. Изкуши се да го хвърли веднага, да го метне в синия контейнер за хартия, за да бъде рециклиран в нещо полезно — тоалетна хартия, например. Но не го направи. Втренчи се в почерка, който напомняше на паяжина, в зловещите заврънкулки, от които сякаш я полазваха мравки, докато най-накрая не издържа. Разкъса плика и в него намери поканата за семейната сбирка в хижа „Белшас“ в края на юни. Месец по-рано от обикновеното, и то точно когато в Трите бора сваляха флаговете на обществото „Сен Жан Батист“^[2] и се подготвяха за ежегодните празненства на първи юли по случай Деня на Канада. Беше възможно най-неподходящият момент и

тя тъкмо се чудеше каква причина да измисли, за да откаже поканата, когато си спомни, че тази година отговаря за организирането на детските игри. И тъй като се справяше с децата, като си представяше, че са кученца, внезапно изпадна в двоумение и реши да остави решението на Питър. Но от поканата ставаше ясно още, че нещо ще се случи, докато всички са там. Когато Питър излезе от студиото си същия следобед, тя му връчи поканата и се взря в красивото му лице. Лицето, което обичаше; мъжът, когото се стараяше да защитава. И успяваше да го предпази от повечето неща. Но не и от семейството му. Те атакуваха отвътре, а там Клара не можеше да помогне. Видя как се промени изражението на лицето му — в началото бе озадачен, а после разбра.

Щеше да е лошо. Но за нейна изненада съпругът ѝ вдигна телефона, обади се на майка си и прие ужасната покана.

Поканата пристигна преди няколко седмици, а сега, изведнъж, вече бяха тук.

Клара седеше сама на каменната стена и наблюдаваше останалите, които пиеха джин с тоник под ослепителното слънце. Никой от тях не носеше лятна шапка — предпочитаха слънчевия удар и рака на кожата пред риска да изглеждат смешно. Изправен до майка си и вдигнал ръка над очите си, за да се предпази от слънцето, Питър сякаш бе застинал в стойка за почест.

Томас изглеждаше царствен и елегантен, а Сандра бе нащрек. Стрелкаше поглед насам-натам, оценяваше размера на порциите, наблюдаваше сновящите сервитьори, зорко следеше кой какво получава, кога и как в сравнение с нея.

Клара видя и Бърт Фини, седнал на сянка от другата страна на терасата. Май наблюдаваше жена си, но с него човек никога не може да е сигурен. В момента, в който погледите им се срещнаха, художничката се извърна.

Докато се наслаждаваше на студената бира, улови с ръце гъстата си, мокра от пот коса и я вдигна от врата си. Едва след като започна да размахва нагоре-надолу опашката, за да се разхлади, забеляза, че майката на Питър я наблюдава. Бледорозовото ѝ лице бе набръчкано и хубаво, а порцелановосините очи — внимателни и мили. Красива английска роза, която те приканва да се приближиш до нея, да сведеш лице по-близо. Твърде късно идва прозрението, че дълбоко в нея има

скрита оса, която чака да направи онова, което осите вършат най-добре.

„По-малко от двайсет и четири часа — каза си. — Можем да си тръгнем след закуската утре.“

Около потната ѝ глава забръмча муха и Клара размаха ръце така диво, че помете остатъка от сандвича си в лехата с цветя долу. Явно в отговор на молитвите на някоя мравка (като се изключат онези, върху които падна).

— Клер не се е променила — заяви Айрин Фини.

— Нито пък ти, майко.

Питър се стараеше гласът му да е толкова любезен, колкото бе нейният, и чувстваше, че е постигнал съвършения баланс между учтивост и презрение. Презрение, толкова недоловимо, че е невъзможно човек да му отговори, и толкова очевидно, че няма как да бъде пропуснато.

В другия край на знойната тераса Джулия усети, че краката ѝ вече изгарят в тънките сандали върху горещите камъни.

— Здравей, Питър. — Затвори съзнанието си за непосилната горещина и изпрати въздушна целувка на по-малкия си брат, докато пресичаше терасата към него. — Изглеждаш добре.

— И ти.

Последва пауза.

— Хубаво време — каза Питър.

Джулия напразно започна да претърсва ума си за нещо находчиво, остроумно и интелигентно. Нещо, което да покаже, че е щастлива. Че животът ѝ не е кашата, която той си представя. Повтори си наум „Питъровата постоянно пурпурна пъпка пак пръкна“. Помогна.

— Как е Дейвид? — попита брат ѝ.

— О, знаеш го — отвърна безгрижно. — Приспособява се към всичко.

— Дори към затвора? А ето че ти си тук.

Джулия се вгледа в спокойното му красиво лице. Дали бе обида? Толкова отдавна живееше далеч от семейството, че беше загубила тренинг. Почувства се като отдавна пенсиониран парашутист, когото изневиделица са хвърлили от самолет.

Когато дойде преди четири дни, бе наранена и изчерпана. Последната година от процеса на Дейвид бе катастрофа, изцедила бе и сетната ѝ усмивка, учтивост, комплимент. Чувстваше се предадена, унижена и разголена. Завърна се у дома, за да се излекува. При създаващата уют майка и високите красиви братя от своите вълшебни, мистични спомени. Те със сигурност щяха да се погрижат за нея.

Някак си бе успяла да забрави защо всъщност ги напусна. Но сега беше тук и започваше да си спомня.

— Представям си — намеси се Томас, — съпругът ти краде всички тези пари, а ти нищо не знаеш. Навярно е било ужасно.

— Томас — обади се майка му и поклати леко глава.

Не за да го укори за обидата, а защото я изрече пред персонала. Камъните вече пареха като жарави под краката на Джулия. Но тя се овладя и се усмихна.

— Баща ти — започна мисис Фини, после спря.

— Хайде, мамо, продължи. — Джулия усети как нещо старо и познато удари с опашка дълбоко в нея. Нещо, заспало от десетилетия, се размърда. — Какво за баща ми?

— Е, знаеш как се почувства.

— Как по-точно?

— Наистина, Джулия, това е неуместен разговор. — Изрече го с нежна усмивка, с леко потрепване на ръцете, обърнала розовото си лице към нея.

Откога не бе усещала допира на майчините си ръце?

— Извинявай — каза Джулия.

— Скачай, Бийн, скачай!

Клара се обърна и видя по-малката сестра на Питър да се носи със скокове през поддържаната морава. Краката ѝ едва докосваха земята, а след нея тичаше Бийн с кърпа на врата и се смееше. Но не скачаше. „Душицата Бийн“ — помисли си Клара.

— Уф — изпуктя Мариана, когато стъпи на терасата миг по-късно. Потта се лееше от нея, все едно бе тичала под градинска пръскачка. Вдигна края на шала си и избърса очи. — Скачаше ли Бийн? — попита тя семейството.

На въпроса ѝ реагира само Томас — с пренебрежителна усмивка.

Сутиенът на Клара ѝ убиваше в тази задушна влажна жегата. Посегна и го подръпна. Сети се да се огледа твърде късно. Майката на

Питър я зяпаше отново, сякаш имаше специален радар.

— Как върви рисуването?

Въпросът стресна Клара. Реши, че е насочен към Питър, и се зае да маха доматените семчици, които вече бяха засъхнали по бюста ѝ.

— Моето ли? — вдигна поглед към Джулия, сестрата, която познаваше най-малко. Но беше чувала истории от Питър и веднага застана нащрек. — О, знаеш как е. Вечна борба.

Беше най-лесният отговор — онзи, който очакваха. Клара нещастницата, дето се има за художник, но никой не купува творбите ѝ. Която рисува картини с топящи се дървета и изработва кукли с бухнали коси.

— Помня, че чух за последната ти изложба. Отзивите бяха добри.

Клара се поизправи. Знаеше, че много хора задават първия въпрос просто от учтивост. Но малко от тях задаваха втори. Може би Джулия бе искрена.

— „Вагините воини“, нали? — добави.

Клара потърси следи от присмех върху лицето ѝ, но не намери и кимна. Вярно, серията не бе успешна във финансово отношение, но в емоционално беше триумф. Чудила се бе дали да не подари една от картините на майката на Питър като коледен подарък, но реши, че ще е твърде дръзко.

— Нима не сме ти казали? — приближи се Питър с усмивка.

Това никога не бе добър знак на семейни сбирки. Колкото по-фалшиви ставаха, толкова повече се усмихваха. Клара се опита да улови погледа му.

— За какво става дума? — Сандра явно усети приближаването на нещо неприятно.

— За картините на Клара.

— Бих искала още една бира — намеси се Клара.

Никой не ѝ обърна внимание.

— Какво за картините ѝ — попита Томас.

— Нищо — обади се Клара. — Просто глупости. Знаете ме. Постоянно експериментирам.

— Потърсиха я от една галерия.

— Питър — сопна му се Клара. — Не мисля, че трябва да говорим за това.

— Но аз съм сигурен, че биха искали да чуят — отвърна той и извади ръка от джоба на панталона си, при което повлече навън хастара и развали иначе съвършения си външен вид.

— Клара скромничи. Галерия „Фортен“ в Монреал иска да ѝ направи самостоятелна изложба. Самият Дени Фортен дойде в Трите бора, за да види картините ѝ.

Мълчание.

Клара заби нокти в дланите си. Една конска муха намери нежна бледа кожа зад ухото ѝ и я ухапа.

— Прелестни са — кимна майката на Питър към Клара. — Възхитена съм.

Художничката изненадано се обърна към свекърва си. Не можеше да повярва на ушите си. Дали не я бе съдила твърде сурово през цялото това време? Дали не я бе съдила несправедливо?

— Толкова често са твърде дебели.

Усмивката на Клара стана несигурна. Прекалено дебели?

— И не ги правят с истинска майонеза. Но шеф Вероник отново е надминала себе си. Опита ли сандвичите с краставичка, Клер? Наистина са много добри.

— Хубави са — съгласи се Клара с почти налудничав ентусиазъм.

— *Felicitations*. Поздравления, Клара. Каква хубава новина — гласът бе мъжки, приветлив и смътно познат.

По моравата към тях се приближаваше с лека стъпка едър мъж на средна възраст със смешна лятна шапка. До него вървеше дребна, елегантна жена със същата шапка с увиснала периферия.

— Рен-Мари? — взря се в нея Клара, едва вярваше на очите си. — Питър, това Рен-Мари ли е?

Мъжът ѝ почти зяпна от учудване, докато двойката се изкачваше бързо по стълбите.

— О, Клара, каква чудесна новина! — прегърна Рен-Мари приятелката си.

Клара долови „Радост“, парфюма на Жан Пату, и я заля същата емоция. Сякаш бе спасена от изтезания в последния момент. Отдръпна се от прегръдката и се взря в Рен-Мари, за да се увери, че е истина. Разбира се, усмихнатата жена бе там. Художничката усещаше гневните

погледи, забити в гърба ѝ, но ги пренебрегна. Сега вече не бяха толкова важни.

Арман я целуна по двете бузи и стисна топло ръката ѝ:

— Вълнуваме се за теб. А колкото до Дени Фортен — погледна каменните лица на терасата, — той е най-известният търговец на картини в Монреал, както сигурно знаете. Това е истински успех!

— Нима? — Майката на Питър прозвуча едновременно пренебрежително и неодобрително. Сякаш успехът на Клара бе неприличен. А подобни прояви на чувства, на въодушевление, определено бяха неприлични. Грубо вмешателство в частните дела на семейството. Но може би най-лошото от всичко бе неоспоримото доказателство, че Питър общува с хората от килера за метли. Едно бе да играеш бридж с тях, когато си в отдалечена хижа. Това е просто добро възпитание. И съвсем друго — да ги избереш за приятели.

Гамаш се насочи към Питър и стисна ръката му:

— Здравей, майсторе.

Усмиваше се, а художникът се бе втренчил в него, сякаш виждаше нещо необикновено.

— Арман? Но как, за бога, се озовахте тук?

— Е, „Белшас“ все пак е хотел — разсмя се Гамаш. — Тук сме, за да отпразнуваме годишнина от сватбата.

— О, слава богу — пристъпи Клара към Рен-Мари.

Питър също понечи да се присъедини към тях, но едно леко прочистване на гърло зад гърба му го спря.

— Разбира се, може да си поговорим по-късно — заяви Рен-Мари. — Сега трябва да се видите с очарователните си роднини. — Прегърна още веднъж приятелката си.

На Клара не ѝ се искаше да я пусне, но го направи, а после проследи с поглед отдалечаването на семейство Гамаш по моравата към езерото. Почувства струйка по врата си. Вдигна ръка, за да изтрие потта, но с изненада видя кръв по пръстите си.

---

[1] Спот е често срещано име за куче в англоезичните страни. — Б.р. ↑

[2] Квебекска организация за защита на франкофонските права и популяризиране на идеята за независимост на канадската провинция Квебек. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ШЕСТА

Най-сетне, след обяд, продължил хиляда години, Клара успя да се измъкне и първото, което ѝ се искаше да стори, бе да потърси приятелите си.

— Мисля, че майка би предпочела да останем тук — поколеба се Питър на каменната тераса.

— Хайде — хвърли му заговорнически поглед Клара и протегна ръка, — бъди смел.

— Но това е семейна сбирка.

Питър копнееше да е с нея. Да я хване за ръка, да се затичат по съвършената морава и да намерят приятелите си. По време на обяда, докато останалите от семейството се хранеха мълчаливо или обсъждаха фондовия пазар, той и жена му си бяха шепнали забързано и превъзбудено за семейство Гамаш.

— Да си беше видяла лицето — заяви Питър, като се опитваше да говори съвсем тихо. — Изглеждаше като Дороти, когато среща великия и могъщ магьосник от Оз. Слисана и развълнувана.

— Май прекарваш твърде много време с Оливие и Габри — отвърна Клара с усмивка.

Никога преди не се бе усмихвала от сърце на тези семейни сбирки. Странно беше.

— А ти приличаше на Тенекиения дървар, беше напълно слисан. Можеш ли да повярваш, че Гамаш и Рен-Мари са тук? Дали да не се измъкнем и да прекараме малко време с тях следобед?

— Защо не — отговори Питър. Перспективата да убият няколко часа с приятелите си, вместо да търпят семейството, му донесе огромно облекчение.

Клара погледна часовника си. Два следобед. Още двацет часа. Изчисли наум, че ако си легне в единайсет довечера и се събуди в девет утре сутринта, ще ѝ останат само още единайсет часа със семейството на Питър. Девет, ако прекарат два часа с Гамаш и Рен-Мари. Щеше да го понесе. Боже, почти му се виждаше краят. После щяха да се върнат

в своето селце Трите бора, докато дойде поредната покана следващата година.

„Не мисли за това.“

Но сега Питър се колебаеше на терасата, както тя си знаеше, че ще стане. Още по време на обяда бе наясно, че той няма да може да го направи. И все пак бе забавно да играе играта. Нещо като маскарад на емоциите. Преструваш се, че този път ти си смелият.

Накрая, разбира се, той никога не успяваше да се пребори със себе си. А Клара не можеше да го остави сам. Затова бавно се върна вътре.

— Защо ти трябваше да им казваш за самостоятелната ми изложба? — попита и се зачуди дали не се опитва да се скара със съпруга си. Да го накаже за това, че останаха.

— Струва ми се, че трябва да знаят. Винаги се отнасят толкова пренебрежително към твоята работа.

— А ти не, така ли? — Беше ядосана.

— Как можа да го кажеш?

Изглеждаше засегнат и Клара знаеше, че го е казала, за да го жегне. Чакаше той да изтъкне, че я е подкрепял през всичките тези години. Че е осигурил покрив над главите им и храна на масата. Но Питър млъкна, което я подразни още повече.

Когато мъжът ѝ се обърна, за да я погледне, тя забеляза капчица бита сметана на бузата му като бяла пъпчица. Изненадата ѝ нямаше да е по-голяма и самолет да беше, толкова странно бе да види нещо необичайно върху съпруга си. Питър винаги бе внушителен, винаги изглеждаше толкова добре. Дрехите му никога не се мачкаха, ръбовете бяха винаги остри като бръснач, никога нямаше петънце или дефект. Какво беше онова от „Стар Трек“? Привличащ лъч? Не, нещо друго беше. Щитове. Питър минаваше през живота с вдигнати щитове, които отблъскваха всяка атака от храна, напитки или хора. Клара се зачуди дали точно в този момент в главата му не крещи тъничък шотландски гласец: „Капитане, щитовете са свалени. Не мога да ги вдигна!“

Но Питър, милият Питър, бе в неведение за мъничкия бял извънземен, лепнат на лицето му.

Разбираше, че трябва да каже нещо, или поне да избърше сметаната, но ѝ бе дошло до гуша.

— Какво има? — Питър изглеждаше загрижен, но и мъничко уплашен. При конфронтация се вцепеняваше.

— Уведоми семейството си за галерия „Фортен“, за да ги ядосаш. И по-специално Томас. Нямаше нищо общо с мен. Използва картините ми като оръжие.

„Капитане, уцелиха ни.“

— Как можа да го кажеш?

Но в гласа му имаше несигурност — още нещо, което тя рядко чуваше.

— Моля те, не говори повече за картините ми с тях. Всъщност, не споменавай нищо лично. Те не се интересуват от мен, а думите ти само ме нараняват. Навярно не би трябвало, но е така. Можеш ли?

Забеляза, че джобът на панталона му все още стърчи навън — едно от най-объркващите неща, които бе виждала някога.

— Съжалявам — заяви най-сетне Питър. — Но не беше заради Томас. Вече не. Мисля, че му свикнах. Казах го заради Джулия. Срещата с нея ме разтърси.

— Тя изглежда доста приятна.

— Ние всички изглеждаме така.

— Още двацет часа — каза Клара, като погледна часовника си, после вдигна ръка и изтри битата сметана от лицето му.

* * *

Докато вървяха по пътеката, семейство Гамаш чуха, че някой ги вика, и спряха.

— Ето ви и вас — изпуктя мадам Дюбоа, понесла в ръце кошница с билки от градината. — Оставих бележка на рецепцията. Синът ви звъня от Париж. Каза, че ще излиза тази вечер, но ще опита да се свърже с вас отново.

— *Quel dommage*^[1] — отвърна Гамаш. — Е, все ще се свържем. *Merci*. Може ли да взема това? — Протегна ръка към кошницата и след кратко колебание старицата му я връчи с благодарност.

— Става все по-горещо — заяви тя — и влажността ме мъчи. — Обърна се и пое по пътеката с крачка, която изуми Арман и Рен-Мари.

— Мадам Дюбоа — втурна се Гамаш да настигне жената, която според него бе на над 120 години. — Имаме един въпрос.

Тя спря и го изчака.

— Чудехме се за мраморния блок.

— Какъв мраморен блок?

— Моля? — сепна се Гамаш.

— Моля? — повтори мадам Дюбоа.

— Онзи голям блок мрамор ей там, от другата страна на хижата. Видях го снощи и тази сутрин пак. Вашата млада градинарка не знае за какво е, а Пиер ни каза да питаме вас.

— А, *oui*, оня мраморен блок — изрече, като че ли имаше и други. — Е, имаме голям късмет. Ние...

Старицата промърмори още нещо под нос, след което пак тръгна напред.

— Не чух какво казахте.

— Уф. Добре де... — Държеше се така, сякаш измъкват информацията от нея с мъчения. — За статуя е.

— За статуя? Наистина ли? — запита Рен-Мари. — На какво?

— За съпруга на мадам Фини.

Арман Гамаш си представи мраморен Бърт Фини наред с любимите им градини на хижа „Белшас“. Завинаги. Ужасното му лице, гравирани в камък, да наблюдава тях или бог знае какво веќе веков.

Изразът на лицата им очевидно направи впечатление на мадам Дюбоа.

— Не този, разбира се. Първият. Чарлс Мороу. Познавах го, знаете ли. Чудесен човек.

Рен-Мари и Гамаш, които всъщност не се бяха замисляли много по въпроса, внезапно осъзнаха доста неща. Как Спот Фини бе станал Питър Мороу. Майка му се беше омъжила повторно. От Мороу бе станала Фини, но никое от децата ѝ не бе сменило името си. Семейство Фини всъщност бяха семейство Мороу.

Това обясняваше поне отчасти защо семейната сбирка, организирана в знак на уважение към бащата, изолира Бърт Фини.

— Чарлс Мороу почина преди доста години — продължи Клементин Дюбоа. — От болно сърце. Семейството устройва малка церемония за откриването на паметника. Ще се проведе по-късно днес

следобед, точно преди часа за коктейлите. Статуята ще пристигне до час. Ще бъде чудесно допълнение за градината.

Хвърли им лукав поглед.

От размера на мраморния пиедестал Гамаш прецени, че статуята ще е много голяма. По-висока от някои заобикалящи я дървета, макар че, за щастие, те щяха да пораснат, а статуята — едва ли.

— Виждали ли сте скулптурата? — Гамаш се опита да звучи небрежно.

— О, да. Огромна е. Гола фигура, разбира се, с цветен венец на главата и ангелски крилца. Извадиха късмет да намерят червен мрамор.

Гамаш ококори очи и вдигна вежди. После видя усмивката ѝ.

— Ужасна жена сте! — разсмя се, а старицата се ухили.

— Нима мислите, че бих ви го причинила? Обичам това място — заяви мадам Дюбоа, докато вървяха заедно по пътеката към летящата врата, която водеше към прохладната хижа. — Но поддръжката стана много скъпа. Тази година имаме нужда от нова готварска печка, а и покривът трябва да се ремонтира скоро.

Арман и Рен-Мари погледнаха към патинирания от времето меден покрив. На Гамаш му се зави свят само от гледането нагоре. Никога нямаше да стане покривджия.

— Говорих с един майстор от племето абнаки да свърши работата. Именно абнаките са построили тази хижа, нали знаете.

— Не, не знаех — отвърна Гамаш, който обичаше историята на Квебек. — Мислех, че е построена от бароните разбойници.

— Платена е от тях, но е построена от местните и от квебекчани. Някога са я използвали за лов и риболов. Когато със съпруга ми я купихме преди петдесет години, беше изоставена. На тавана бе пълно с препарирани глави на животни. Като в скотобойна. Гадна работа.

— Било е разумно да приемете предложението на семейство Фини — усмихна се Гамаш. — И парите им. По-добре Чарлс Мороу в градината и ремонти, отколкото да загубите всичко.

— Да се надяваме, че не е гол. Не съм виждала статуята.

Семейство Гамаш я проследиха с поглед, докато старицата се отдалечаваше към кухнята.

— Е, поне птичките ще имат още едно място за кацане — изтъкна Арман.

— Най-малкото — отвърна Рен-Мари.

* * *

Когато се спуснаха към кея, за да поплуват, Рен-Мари и Гамаш намериха там Питър и Клара.

— Хайде, разказвайте какво става при вас, като започнете от Дени Фортен и картините на Клара — потупа с ръка удобен дървен стол Рен-Мари. — И не пропускайте нищичко!

Семейство Мороу ги осведомиха за всички събития в тяхното селце Трите бора, а после, след още малко подканяне, Клара им разказа за големия търговец на картини, който се появил в скромния им дом заедно с партньорите си, за последвалото мъчително чакане, докато те решавали дали на четиридесет и осем години Клара Мороу е изгряващ художник и човек, когото биха искали да подкрепят. Защото всеки творец знае, че ако Дени Фортен те одобри, и светът на изкуството ще те одобри. И всичко е възможно.

А после Клара сподели и почти невероятната новина, че след десетилетия опити да намери поне един човек, който да забележи работата ѝ, ще има самостоятелна изложба в галерия „Фортен“ следващата година.

— А ти как приемаш това? — запита Гамаш тихо, след като с Питър оставиха жените и се запътиха към края на кея.

— Отлично.

Гамаш кимна, сложи ръце зад гърба си, загледа се в далечния бряг и зачака. Познаваше Питър Мороу. Знаеше, че е добър и почтен човек, който обича жена си повече от всичко на света. Но беше наясно също, че егото му е почти толкова голямо, колкото и любовта му. А тя бе огромна.

— Какво? — засмя се Питър, след като мълчанието се проточи неловко дълго.

— Свикнал си ти да си звездата — каза простиичко Гамаш. Нямаше смисъл да се преструва. — Естествено би било да си — затърси подходящата, деликатната дума — в леко „убийствено“ настроение.

Другият мъж отново се засмя и се изненада, като чу силното ехо от далечния бряг.

— Добре познаваш художниците. Имаше малка вътрешна борба, както явно си разбрал, но като видях Клара толкова щастлива, ами...

— Не съм сигурен, че Рен-Мари би се радвала, ако стана библиотекар като нея — погледна Гамаш към жена си, която говореше оживено с Клара.

— Представям си ви и двамата на работа в Националната библиотека в Монреал как кипите от възмущение по пътеките между книжните рафтове. Особено ако ти получиш повишение.

— Няма начин. Не знам поредността на буквите наизуст. Пея си азбуката всеки път, когато търся номер в телефонния указател. Това влудява Рен-Мари. Но ако търсиш хора в убийствено настроение, просто се помотай около библиотекарите — довери му Гамаш. — Цялото това мълчание им пълни главите с идеи.

Разсмяха се и докато вървяха обратно към жените, чува Рен-Мари да описва дневния график на семейство Гамаш в хижата.

— Плуване, дрямка, плуване, бяло вино, вечеря, плуване, сън.

Клара бе впечатлена.

— Е, имаме цяла седмица да го усъвършенстваме — призна Рен-Мари. — Човек трябва да поработи над тези неща. А вие какви планове имате за деня?

— Разходка с лодка, откриване на паметник, напиване, унижение, извинение, цупене, ядене, спане — отвърна Клара. — Имах на разположение двайсет години семейни събирания, за да го усъвършенствам. Макар че откриването на паметник е нещо ново.

— Статуята на баща ти — обърна се Гамаш към Питър.

— Отецът. По-добре тук, отколкото в нашата градина.

— Питър — изрече Клара с деликатен укор.

— Би ли го искала? — попита я Питър.

— Не, но аз не го познавах добре. Беше доста представителен, като сина си.

— Изобщо не съм като него! — сопна се Питър с толкова неестествен за него тон, че изненада всички.

— Не си харесвал баща си? — запита Гамаш. Стори му се основателно предположение.

— Харесвах го почти толкова, колкото той харесваше мен. Не е ли нормално? Получавах толкова, колкото давах. Така казваше той. И не даваше нищо.

Последва мълчание.

— След като остава вдовица, майката на Питър се жени отново — обясни Клара. — За Бърт Фини.

— Чиновник в компанията на баща ми — допълни Питър, докато хвърляше камъчета в спокойното езеро.

Клара знаеше, че е бил доста повече от чиновник. Но моментът не бе подходящ да поправя съпруга си за подробности.

— Просто ще се радвам това да приключи. Майка не иска да виждаме статуята преди откриването, затова Томас предложи всички да се поразходим с лодка.

Кимна към зелената лодка до кея. Беше необичайно дълга, с два комплекта ключове за гребла.

— Та това е плоскодънка — изуми се Рен-Мари. Не беше виждала такава от години.

— Точно така — каза Питър. — Едно време се състезавахме в местната регата. Томас сметна, че ще е добър начин да убием време. Нещо като почит към татко.

— Томас те нарича Спот — изтъкна Гамаш.

— Почти цял живот. — Питър протегна ръце.

Рен-Мари и Гамаш се наведоха, сякаш се готвеха да целунат пръстен. Но вместо това видяха точици. Петънца.

— Боя — изрече Рен-Мари, докато се изправяше. — Ще се махне с терпентин.

— Наистина ли? — престори се на изненадан Питър, после се усмихна. — Тези са нови. От сутринта в студиото. Но съм имал петна по ръцете, лицето, дрехите и косата си винаги. Томас ги забеляза още като бях хлапе, затова започна да ми вика Спот.

— Май нищо не му убягва — подхвърли Гамаш.

— Той е цар на рециклирането — съгласи се Питър. — Трупа разговори и случки и години по-късно ги използва срещу теб. Преиначава ги, нанася удари, отмъщава си. Никога нищо не се губи при нашия Томас.

— Значи затова си Спот — каза Рен-Мари. — Ами сестра ти Мариана? Защо тя е Магила?

— А, заради едно телевизионно шоу, което обичаше да гледа като дете. „Горилата Магила“. Беше се вманиачила по него. Татко се връщаше от работа точно по средата на епизода и изискваше всички да го посрещаме на вратата като голямо щастливо семейство. Мариана винаги беше на приземния етаж, залепена за телевизора. Трябваше да ѝ крещи да дойде. Всяка вечер тя се влачеше нагоре по стълбите и ревеше.

— Значи брат ти я нарече Магила заради онази горила?

Гамаш започваше да добива по-ясна представа за Томас. Питър кимна.

— А ти как му викаше?

— Томас. Винаги съм бил най-остроумният в семейството.

Седяха на кея и се наслаждаваха на лекия ветрец. Питър се заслуша в повторния разказ на Клара за посещението на Фортен в студиото ѝ тази пролет. Там бе видял портрета на приятелката ѝ Рут, старата, съсухрена поетеса. Огорчена, изстрадала и блестяща. По неизвестна причина Питър дори не се опитваше да разбере защо жена му я бе нарисувала като мадоната. Разбира се, не като свежата млада девица. А като стара и забравена жена, сама и уплашена в последните години от живота си.

Питър никога не бе съзирал по-красива творба, макар че неведнъж бе стоял пред шедьоври. Но нищо не бе по-изключително от това платно, създадено в малкото студио на Клара, което бе претърпкано с отхвърлени картини, със списания и изсъхнали портокалови кори и бе разположено в съседство с неговото чисто и подредено, професионално и дисциплинирано работно пространство.

Но докато той отново и отново вземаше обикновен предмет и го приближаваше толкова близо до окото, че го превръщаше в нещо непознато, а после рисуваше абстракции и им даваше имена като „Завесата“ или „Стрък трева“, или „Транспорт“, Клара се бе скътала в своето малко пространство и бе уловила божественото в лицето на тяхната помъдряла, съсухрена, злостна съседка. С обсипани с изпъкнали вени ръце старицата притискаше избеляла синя роба към повехналата си шия. Лицето ѝ излъчваше нещастие и разочарование, ярост и отчаяние. С изключение на очите.

Не беше нещо очебийно. Само намек, идея. Криеше се там, в най-мъничката точка в окото ѝ. В цялото огромно платно Клара бе

нарисувала една-едничка точица, петънце. И в това петънце бе вложила надежда.

Беше прекрасно.

Питър се радваше за нея. Наистина.

Внезапен писък наруши размислите и в следващия миг всички бяха на крака, насочили поглед към хижата. Арман Гамаш се втурна напред точно когато малка фигурка изскочи от градината.

Бийн.

Детето тичаше бясно надолу по моравата към тях и с всяка паникьосана стъпка крещеше все по-истерично, а плажната кърпа се вееше зад гърба му. Някой го гонеше. Когато приближиха, Гамаш разпозна младата градинарка.

Четиримата възрастни се втурнаха с разперени ръце да спрат Бийн. Беглецът изглеждаше странно решен да ги избегне, но Питър успя да го залови.

— Пусни ме! — проплака Бийн и се опита да се изтръгне от ръцете му, сякаш Питър бе заплахата. Детето погледна назад към хижата с див поглед.

Моравата се изпълни с народ — всички от семейство Мороу, Бърт и Айрин Фини, както и хора от персонала, които следваха градинарката. Момичето вече вървеше по-спокойно.

— От кого бягаш, Бийн? — Гамаш бързо приклепна и хвана треперещите ръце на детето. — Погледни ме — каза внимателно, но твърдо, и Бийн го направи. — Удари ли те някой?

Знаеше, че има на разположение само времето, докато другите дойдат, за да получи честен отговор, а те вече бяха на няколко крачки. Не изпускаше погледа на уплашеното дете.

Бийн протегна ръка. По нежната кожа се бяха появили червени подутини.

— Какво направихте на внучето ми?

Вече бе твърде късно. Хората бяха пристигнали и Гамаш вдигна поглед към Айрин Фини и нейното обвиняващо изражение. Наясно бе, че е корава жена. Възхищаваше се на силните жени, уважаваше ги и вярваше в тях. Отгледан бе от силна жена и се бе оженил за такава. Но знаеше, че силата не е твърдост, както и че има огромна разлика между корава жена и грубиянка. Каква бе Айрин Фини?

Взря се в старата жена — строга и непреклонна, изискваща отговор.

— Махнете се от Бийн — заповяда тя, но Гамаш остана на колене и пренебрегна думите ѝ.

— Какво стана? — обърна се спокойно към детето.

— Не е по моя вина — чу зад гърба си Арман и като обърна глава, видя младата градинарка, застанала отзад.

— Това обикновено значи тъкмо обратното — заяви мисис Фини.

— Айрин, остави момичето да говори. Как се казвате? — намеси се меко Бърт Фини.

— Колийн — отвърна градинарката, като се отдръпна от безумно изглеждащия старец. — Осите са виновни.

— Бяха пчели — подсмръкна Бийн. — Тичах около Олимп, когато ме нападнаха.

— Олимп ли? — попита рязко мисис Фини.

— Мраморният блок — поясни Колийн. — И бяха оси, а не пчели. Детето не ги различава.

Гамаш коленичи и протегна едрата си ръка. Бийн се поколеба и докато семейството спореше за разликата между пчела и оса, Арман разгледа трите подутини. Бяха зачервени и топли на допир. Като се вгледа по-отблизо, видя жилата, забити в кожата, и прикрепените към тях малки торбички отрова.

— Бихте ли донесли малко каламинов разтвор? — обърна се към човек от персонала, който веднага се втурна нагоре по моравата.

Стисна здраво ръката на Бийн и бързо извади всички жила заедно с торбичките, после потърси признаци за алергична реакция, готов да грабне детето и да отпраши с колата към болницата в Шербрук. Хвърли поглед към Рен-Мари, която очевидно следеше за същото.

Бил ли си веднъж родител, завинаги оставаш такъв.

Ръката остана възпалена, но нямаше други опасни симптоми.

Рен-Мари взе бутилката с прасковена на цвят течност, целуна подутините и ги намаза с лосиона. Когато се изправи, край тях фамилията вече спореше дали каламиновият разтвор върши работа, или не.

— Вълнението приключи — обяви мисис Фини. Огледа се и като забеляза лодката, тръгна към кея. — Хайде, кой къде ще седне?

След доста препирни братята Мороу започнаха да прехвърлят роднините си в плоскодънката. Питър стоеше в лодката, а Томас — на края на пристана. Помогнаха на мисис Фини, Мариана и Джулия да се настанят вътре, а Бийн се покатери внимателно, без чужда помощ.

— Мой ред е — обади се Сандра и подаде ръка. Томас я предаде на Питър.

Клара пристъпи напред и протегна ръка към мъжа си, който се поколеба.

— Извинявай — изрече Томас, мина покрай Клара и влезе в плоскодънката. Щом той седна, всички в лодката се вторачиха в брат му.

Питър стоеше прав пред единственото останало място.

— Сядай, преди да ни преобърнеш — настоя мисис Фини.

Той седна.

Клара отпусна ръце. Във водата видя отражението на най-грозния мъж на света, застанал до нея.

— Не всеки успява да се качи в лодката — заяви Бърт Фини, докато плоскодънката се отдалечаваше от кея.

---

[1] Колко жалко (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА СЕДМА

— Всъщност не исках да ида с тях — изрече Клара, без да поглежда към Рен-Мари. — Но си казах, че трябва, защото изглеждаше важно за Питър. Така може би стана по-добре.

— Ще дойдете ли с нас, сър? — Гамаш направи крачка към Бърт Фини, който също се беше загледал в езерото.

Възрастният мъж обърна глава и се втренчи в него. Беше смущаващо не само заради отблъскващото лице и странните му очи, а защото хората рядко се взират така открито и продължително. Гамаш издържа на погледа и накрая Фини разтегна устни в нещо като усмивка, при което демонстрира безпорядък от пожълтели зъби.

— Не, *merci*. Мисля да остана тук. — Тръгна към края на пристана. — Седмина луди Мороу в плоскодънка. Какво ли би могло да се обърка?

Гамаш свали лятната си шапка и усети пълната сила на слънцето. Не си спомняше по-горещ ден. Сега вече бе станало задрушно. Нямаше полъх, нищо не потрепваше, а слънчевите лъчи, които се отразяваха и удвояваха в езерото, прежуряха безмилостно.

Ризата бе залепнала за тялото му от потта. Предложи шапката си на възрастния мъж.

Бърт Фини се обърна към него много бавно, сякаш се страхуваше да не се катурне. После протегна старешка ръка, подобна на обелена клонка, и хвана веселата шарена шапка.

— Лятното ви боне. Имате нужда от него.

— Предпочитам да го наричам шлем — отвърна Гамаш и пусна шапката. — А и вие имате по-голяма нужда от защита.

Фини се подсмихна и задържа шапката, като я поглаждаше леко с пръсти.

— Слънчев шлем. Чудя се кой ли е врагът?

— Слънцето, може би?

— Така ще да е, предполагам.

Не изглеждаше убеден, но кимна на Гамаш, сложи шапката на главата си, чиято форма напомняше за сателитен спътник, и се обърна отново към езерото.

Час по-късно, когато Питър се присъедини към тях в градината, Клара забеляза със задоволство, че лицето му е изгоряло от слънцето. Решила бе да се държи хладнокръвно. Да не показва чувствата си.

Гамаш му подаде студена бира, по чиято бутилка се стичаха ледени струйки. Питър я притисна към зачервеното си лице, а после я претърколи по гърдите си.

— Забавлява ли се със семейството? — попита Клара. — Увлече ли се?

— Не беше много зле — отвърна съпругът ѝ и отпи от бирата. — Не потънахме.

— Така ли мислиш? — подхвърли Клара и се отдалечи.

Питър се вгледа в Гамаш, после се затича след нея, но когато наближи хижата, забеляза голяма тента, която сякаш висеше във въздуха.

Статуята бе пристигнала. Баща му бе пристигнал. Забави крачка, спря и се загледа натам.

— За бога, не си способен да оставиш семейството си дори за миг, за да ме догониш — изкрещя Клара от другия ъгъл на хижата. Вече не ѝ пукаше, че с думите си потвърждава всички подозрения на семейство Мороу. Да, беше нестабилна, емоционална, истерична. Луда. Но и те бяха такива.

Седмина луди Мороу.

— Господи, Клара, съжалявам. Какво друго да кажа? — изрече Питър, когато я настигна. Клара мълчеше. — Днес наистина се държах ужасно. Как да оправя нещата?

— Шегуваш ли се? Да не съм ти майка! На петдесет си, а искаш аз да ти кажа как да оправиш нещата? Ти скапа всичко, сега се оправяй сам.

— Съжалявам. Семейството ми е откачено. Може би трябваше да ти кажа по-рано.

Усмихна ѝ се толкова момчешки, че щеше да стопи сърцето ѝ, ако то не се бе превърнало в камък. Последва мълчание.

— И това е всичко, така ли? — попита Клара. — Това е твоето извинение?

— Не знам какво да направя. Ще ми се да знаех.
Стоеше объркан. Както винаги, когато тя бе ядосана.
— Съжалявам — повтори. — Нямаше място в лодката.
— А кога ще има?
— Не те разбирам.
— Можеше да слезеш. Да дойдеш при мен.

Вторачи се в нея, сякаш бе заявила, че може да му поникнат крила и да се понесе. Клара го виждаше изписано на лицето му. За него това бе невъзможна идея. Но тя вярваше, че Питър Мороу е способен да полети.

ГЛАВА ОСМА

Церемонията по откриването на паметника бе кратка и тържествена. Семейство Мороу стояха в полукръг с лице към обвитата в платно статуя. Беше късен следобед и дърветата хвърляха дълги сенки. Сандра отблъсна с ръка пчела и я запрати към Джулия, която я прехвърли към Мариана.

Гамаш и Рен-Мари седяха под големия дъб до хижата и наблюдаваха от почтително разстояние. Всички Мороу попиваха с кърпички сухи очи и влажни чела.

Клементин Дюбоа, застанала до статуята, подаде на Айрин Фини въже и направи жест, все едно го дърпа.

Рен-Мари и Арман се приведоха напред, докато семейство Мороу почти незабележимо се отдръпнаха назад. Последва пауза. Гамаш се зачуди дали мисис Фини се колебае да дръпне платното от статуята. Да разкрие и освободи първия си съпруг.

Старата жена дръпна въжето. После още веднъж. Но Чарлс Мороу сякаш стискаше платното. Сякаш нямаше желание да бъде разкрит.

Накрая с рязко дръпване платното падна.

И там стоеше Чарлс Мороу.

* * *

В кухнята обсъждаха статуята цяла вечер. Шеф Вероник се опита да успокои превъзбудения персонал и да ги накара да се съсредоточат върху поръчките, но не беше лесно. Накрая, в един по-спокоен момент, докато сгъстяваше соса за агнешкото, а до нея Пиер подреждаше десертите, готвачката се обърна към него:

— Каква е? — прошепна с дълбокия си добродушен глас.

— Различна от очакваното. Не я ли видя вече?

— Нямах време. Мисля да я погледна по-късно довечера. Много ли е ужасна? Хлапетата изглеждат стреснати.

Погледна към младите сервитьори и кухненския персонал, скупчени на малки групички. Някои говореха разпалено, други стояха притихнали с ококорени очи, сякаш слушаха истории за призраци край лагерен огън. „Плашат се един друг по най-глупавия начин“ — помисли си Пиер.

— *Von*, стига толкова! — Плесна с ръце. — Обратно на работа.

Но се постара да прозвучи успокоително, а не грубо.

— Кълна се, че помръдна — дойде познат глас от една от групичките. Пиер се обърна и видя Елиът, заобиколен от други служители. Разсмяха се. — Не бе, сериозно ви говоря.

— Елиът, достатъчно — заяви Пиер. — Статуите не се движат и ти го знаеш.

— Разбира се, че сте прав — отвърна Елиът. Но тонът му бе лукав и снизходителен, сякаш метрдотелът бе казал нещо глуповато.

— Пиер — пошепна зад гърба му шеф Вероник.

Той успя да се усмихне.

— Нали не пушиш отново салфетките, млади момко?

Другите се разсмяха и дори Елиът се усмихна. Скоро ескадронът от сервитьори на метрдотела бе въвн от летящите врати и сръчно разнасяше храна и сосове, хляб и вино.

— Много добре — похвали го шеф Вероник.

— Проклетият Елиът. Съжалявам. — Пиер й хвърли извинителен поглед. — Но той нарочно плаши другите.

Готвачката бе изненадана да види, че ръцете му треперят, докато сипва нова захар в купичка от костен порцелан.

— Имаме ли достатъчно захар сега? — Кимна към празната опаковка в ръката му.

— Предостатъчно. Странно как свърши. Нали не мислиш, че...

— Какво? Елиът? Че защо би го направил?

— Можеш да си сигурна, че зад всяко странно нещо в хижата стои той — заяви метрдотелът.

Шеф Вероник не възрази. Видели бяха доста младежи да идват и да си отиват през годините. Обучили бяха стотици. Но имаше само един Елиът.

„Толкова е грижовен към младите — помисли си, като гледаше Пиер. — Все едно са негови собствени деца.“ И не за първи път се зачуди колко ли му липсва усещането да е баща. Би бил добър родител. Обучаваше и насочваше тези млади хора. Но им даваше и много повече — стабилна среда и добър дом. Намерили бяха това, от което се нуждаят, наред дивата природа. Добра храна, топло легло и твърда почва под краката. Пиер се бе отказал да има свои собствени наследници в замяна на дом в пущинака и грижата за други хора и за чужди деца. И двамата се бяха отказали. Но след почти трийсет години работа дали едно момче най-сетне бе извадило Пиер от равновесие? Шеф Вероник обичаше природата и намираше достатъчно време да я изучава, затова знаеше, че понякога нещо неестествено използва навън от утробата, от лесовете. Помисли си за Елиът и се зачуди дали чаровният, хубав млад мъж е това, което изглежда на пръв поглед, или у него се крие още нещо.

* * *

— Какво мислиш за статуята? — попита отвън, на моравата, Рен-Мари, докато отпиваха от кафето и коняка си след вечерята. Само прелитащи тук-там светулки нарушаваха нощната тъмнина. Фамилията Мороу все още се хранеше вътре в почти пълно мълчание и семейство Гамаш имаха целия свят за себе си.

Арман се замисли за момент.

— Бях шашнат.

— И аз — изрече Рен-Мари, загледана към статуята. Но нощта бе тъмна и не можеше да види мрачното, изпито лице на Чарлс Мороу. Представителен мъж, превърнат в камък.

Вятърът непрекъснато се засилваше след церемонията по откриването. Но вместо да освежава, сякаш носеше още повече жегата и влажност.

От отворените прозорци на Голямата стая се разнесе Бах.

Гамаш разхлаби вратовръзката си.

— Така е по-добре. Видя ли това? — посочи към езерото, макар да не беше нужно.

В такава тъмна нощ светлината на светкавицата едва ли можеше да се пропусне.

— Разклонена — отбеляза Рен-Мари. — Пиер е прав. Задава се буря.

Съпругът ѝ мърдаше устни, шепнеше цифри, броеше времето между светлината и звука. В далечината се чу нисък тътен. Усили се, спря за миг и после отново загърмя.

— Все още е далече. Може дори да ни пропусне. Понякога бурите утихват в долините.

Но не мислеше, че бурята ще ги отмине. Съвсем скоро всичко, което сега тънеше в мир и покой, щеше да се разтърси.

— Изгубеният рай — промърмори.

— *Умът е място в себе си, мосю* — обади се Рен-Мари. — *Може от рая да направи ад или от ада — рай.*^[1] Това тук е раят. И винаги ще бъде.

— Това място? Хижа „Белшас“?

— Не. — Прегърна го. — Това място.

* * *

— Ако обичаш, занеси го в Голямата стая. — Пиер връчи сребърен поднос с кафе, драмбуе и шоколадови бонбони на сервитьора. — За мадам Мартин е.

— Ей, дай да се сменим. Аз ще го занеса — посегна към подноса Елиът, застанал до вратата. — Видях я да излиза в градината за цигара. Ти вземи моя. Той е за мисис Мороу.

— Онази, рошавата? — попита колегата му с надежда.

— Не, спихнатата — призна Елиът, — Сандра Мороу. — Като видя изражението му, сниши глас: — Виж сега, знам къде отиде да пуши мисис Мартин. Ти само ще обикаляш да я търсиш.

— Откъде знаеш къде е отишла? — прошепна другият младеж.

— Просто знам.

— Няма да стане, мой човек. Ако занеса това на мисис Мороу, тя ще ме накара да се върна за още бонбони или за други бонбони, или за по-голямо кафе. Разкарай се.

Сервитьорът стисна подноса си, но Елиът също го хвана.

— Какво става? Вие двамата защо сте още тук?

Вдигнаха очи и видяха метрдотела, застанал до тях. Патнод спусна поглед към четирите ръце, сграбчили подноса за Джулия Мартин. Отзад шеф Вероник спря да подрежда поднос с миниатюрни петифури и се загледа в мъжете.

— Елиът, твойт поднос не е ли там? — Метрдотелът кимна към поднос върху стар чамов шкаф.

— Какво толкова? Просто се разменихме.

— Не, не сме — възрази другият сервитьор, дръпна подноса към себе си и разля малко от кафето.

— Край, достатъчно. Вземи нов поднос и кафе — нареди Пиер на сервитьора. — А ти ела с мен.

Отведе Елиът в по-отдалечен ъгъл на кухнята. Не можеха да избегнат стрелкащите се към тях погледи, но наострените уши — да.

— За какво е всичко това? Има ли нещо между теб и мисис Мартин?

— Не, сър.

— Тогава защо е тази суматоха?

— Просто не понасям мисис Мороу, това е всичко.

Пиер се поколеба. Разбираше го. И той не я харесваше кой знае колко.

— Все пак тя е наш гост. Не може да сервираме само на гостите, които харесваме — усмихна се на младия мъж.

— Да, сър. — Но Елиът не върна усмивката.

— *Вон* — заяви Пиер. — Аз ще занеса този.

Взе новия поднос за Джулия Мартин от изненадания сервитьор и излезе от кухнята.

— Какво искаше старчето? — запита една сервитьорка, когато Елиът вдигна своя поднос и се приготви да го занесе на Сандра Мороу, която със сигурност щеше да се оплаче, че е закъснял и кафето е изстинало.

— Не желае аз да сервирам на Джулия Мартин. Искане за себе си. Не си ли видяла как я зяпа? Мисля, че си пада по нея — пропя с детински фалцет Елиът.

Двамата излязоха през летящата врата с подносите си. Но думите на Елиът имаха по-широка публика, отколкото той си мислеше. Шеф

Вероник бършеше ръце в тънка памучна кърпа, загледана във вратата, която се полюшваше напред-назад, докато накрая спря.

* * *

— Утре сме си у дома — заяви Клара, докато влизаше от терасата в библиотеката заедно с Рен-Мари и Гамаш.

Можеше да си легне след малко, да спи осем часа, да закуси с роднините и после с Питър да тръгнат обратно към Трите бора. Какво пък, трябваше да прекара само още няколко часа с тия хора. Погледна към часовника си за незнайно кой път. „Само десет? Как е възможно? Божичко, да не би семейство Мороу да могат да спират и времето?“

— Вие кога си заминавате?

— След два дни. Празнуваме годишнина от сватбата.

— Вярно — смути се Клара, че е забравила. — Честито! Кога точно е?

— Ще направим трийсет и пет години заедно на първи юли. Денят на Канада.

— Лесно е за помнене — отбеляза Питър и се усмихна одобрително на Гамаш.

— Любов от пръв поглед ли беше? — седна Клара до Рен-Мари.

— За мен да.

— Но не и за теб? — обърна се Питър към Гамаш.

— О, да, и за мен. Тя има предвид семейството си.

— Не! Нима и ти си имал проблеми със семейството? С роднините й? — попита Клара, нетърпелива да чуе за нещастieto на друг.

— Не точно. Те бяха чудесни — поясни Рен-Мари. — Арман беше проблемът.

Кимна към мъжа си, който се бе облегнал на полицата над камината и се опитваше да стане невидим.

— Ти? Какво стана? — запита Клара.

— Е, не забравяй, че тогава бях млад — предупреди я той — и влюбен. И няха голям житейски опит.

— Това ще е интересно — каза Питър на Клара.

— Рен-Мари ме покани на обяд у тях след неделната служба, за да се запозная със семейството ѝ. Имаше седемдесет и трима братя и сестри.

— Деветима — поправи го жена му.

— Искях да ги впечатля, разбира се, затова цяла седмица се опитвах да измисля какво да подаря на майка ѝ. Да не е нещо твърде лъскаво. Не исках да се изхвърлям. Но да не е и твърде дребно, за да не изглеждам скръндза. Загубих съня си. Не можех да ям. Подаръкът се превърна в най-важното нещо в живота ми.

— И какво взе? — попита Клара.

— Постелка за баня.

— Майтапиш се! — прихна Питър.

Гамаш поклати глава, не можеше да проговори. Докато другите се тресяха от смях, той най-сетне успя да се овладее.

— Е — избърса сълзите си, — те никога не остаряват.

— Нито излизат от мода, но не им ли липсва известен... характер?

— Вече избира по-добри подаръци — призна Рен-Мари.

— Сапунерки? — попита Клара.

— Вакуумни уреди за отпушване на тоалетна? — предположи Питър.

— Шшшт — прошепна Гамаш. — Това е изненадата за златната ни годишнина.

— Страхотна изненада ще е — разсмя се Клара. — Но да не обсъждаме тоалетните.

— Моля ви, не — изрече Питър, докато се опитваше да се възстанови от смеха.

— Няма повече — потупа Гамаш ръката му. — Твой ред е, майсторе.

— Добре — кимна Питър и отпи от драмбуйето си. — Когато за първи път отидох на училище в „Абът“ и разопаковах малките си чорапки, обувки и панталонки в пансиона, открих, че на сакото ми е забодена бележка с почерка на татко. Пишеше „Никога не използвай първата кабинка в обществена тоалетна“.

Питър, пораснал и с посребрена коса, стоеше прав наред стаята, но Гамаш виждаше пред себе си сериозно малко момче с петънца по

ръцете, което стиска бележка. И я запаметява така, сякаш е текст от Библията. Или поема.

Що за човек е бил Чарлс Мороу, за да напише такава бележка на сина си? Гамаш изгаряше от желание да попита Питър за статуята, но все още не бе намерил удобен случай.

— Добър съвет — продума Рен-Мари и всички я погледнаха. — Ако бързаш, какво правиш? Спускаш се към първата кабинка.

Нямаше нужда да казва повече.

Питър, който така и не бе успял да разгадае какво е имал предвид баща му, но от сърце вярваше, че посланието е изключително важно, се зачуди.

Толкова банално ли бе всъщност? Наистина ли беше само практичен съвет? Като дете, като младеж, а всъщност дори и като възрастен, си беше представял, че е таен код. Даден само на него. Поверен на него. От неговия баща. Код, който ще го заведе до съкровище.

„Никога не използвай първата кабинка в обществена тоалетна.“

И наистина не го правеше.

Гамаш тъкмо се канеше да попита какво е мнението на Питър за статуята, когато с нехайна походка в библиотеката влезе Томас.

— За обществени тоалетни ли си говорите?

— Тоалетни ли? — нахлу Мариана заедно със Сандра. — Бийн толкова ще съжалява, че вече е в леглото. Десетгодишните са особено добри в обсъждането на темата.

— Здравейте — влезе Джулия с малка чаша еспreso в ръка. — Навън гърми и има светкавици. Мисля, че се задава буря.

— Нима — каза саркастично Томас. — Питър говори за тоалетни.

— Всъщност, не — побърза да се намеси по-малкият им брат.

Джулия го изгледа.

— Мъжки или женски? — запита Мариана с преувеличен интерес.

— Вероятно мъжки — отвърна Томас.

— Хайде, стига вече! — Джулия захвърли чашата си на килима, където тя се разби. Действието ѝ бе толкова неочаквано, толкова яростно, че всички в стаята подскочиха. — Престанете! — изригна. — Писна ми.

— Успокой се — каза Томас.

— Като теб ли? Мислиш, че не знам? — Опита се да се усмихне, но по-скоро се озъби. — Томас успешният, талантливият — изсъска.

После се обърна към Мариана:

— И ти. Горилата Магила. Чалнатата с чалнатото дете. Бийн. Бийн? Що за име е това? Що за дете? Мислиш се за много умна? Е, знам те. Знам всичко.

Почти се долепи до Питър.

— А ти? Ти си най-лошият. *Дай, дай, дай!* Ще стъпчеш всички и всичко по пътя си, за да получиш каквото искаш, нали?

— Джулия... — Питър едва дишаше.

— Не си се променил. Жесток и алчен. Празен. Страхливец и лицемер. Всички дойдохте тук, за да се подмажете на майка. Мразехте татко. И той го знаеше. Но аз знам нещо, което никой от вас не знае.

Сега се бе изправила срещу Питър, вдигнала лице към неговото. Той не помръдваше, впил поглед в картината над камината. Кригхоф. Линии и цветове, които разбираше. Истерията на сестра му беше неразгадаема, ужасяваща.

— Знам тайната на тате — изсъска Джулия. — Трябваше да прекарам живота си възможно най-далеч от вас, за да я разгадая, но накрая успях. Сега се върнах. И я знам.

Ухили се злобно и огледа стаята. Попадна на семейство Гамаш. За момент сякаш се обърка, изненадана да ги види.

— Съжалявам — запелтечи. Магията бе разбита, яростта — изчезнала. Погледна към бъркотията, която бе сътворила на пода. — Съжалявам.

Наведе се да събере парчетата от чашата.

— Недейте — пристъпи към нея Рен-Мари.

Джулия се изправи с парче порцелан в ръка, по пръста ѝ течеше тънка струйка кръв.

— Съжалявам.

Очите ѝ се напълниха със сълзи, брадичката ѝ потрепери. Всичката ѝ ярост бе изчезнала. Обърна се, изтича навън през градинската врата и остави зад себе си семейството. Главите им спокойно можеха да бъдат окачени като трофеи по стените от стари дървени трупи. Току-що ги бяха уловили, заклали и изложили на показ.

— Поряза пръста си — заяви Рен-Мари. — Ще ѝ занеса лепенка.

— Не е толкова зле — изрече Сандра. — Ще се оправи. Оставете я.

— Ще дойда с теб — намеси се Гамаш и взе фенерчето от масата до вратата.

С Рен-Мари вървяха след яркия лъч, докато той шареше по грубите камъни на терасата, а после и по тревата. Следваха светлината и хлиповете и намериха Джулия седнала на моравата близо до гората. И до статуята.

— Всичко е наред — коленичи до нея Рен-Мари и я прегърна.

— Не. Е. Наред.

— Дайте да видя ръката ви.

Остана без сили за съпротива, Джулия вдигна длан. Рен-Мари я огледа.

— Другата, моля.

Откри малко порязване на един пръст и попи кръвта с хартиена кърпичка.

— Кръвта е спряла. Всичко е наред.

Джулия се разсмя и от носа и устата ѝ се разхвърчаха пръски слюнка и сополи.

— Така ли смятате?

— Всички понякога се ядосваме, крещим и казваме неща, които не мислим.

Гамаш подаде на Джулия носната си кърпа и тя издуха носа си в нея.

— Аз ги мислех.

— Тогава нека ги наречем неща, които не трябва да се казват.

— Трябва. — Жената вече се съвземаше, кърпеше раните, отупваше праха, слагаше грима и стягаше редиците за битка. — Никога няма да ми простят.

Стана, приглади роклята си и изтри сълзите и сополите от лицето си.

— Мороу имат дълга памет за подобни неща. Сгрехих, като се върнах. Много глупаво, наистина — изсмя се лекичко. — Мисля, че ще е най-добре да си замина преди закуската утре.

— Недейте — посъветва я Рен-Мари. — Поговорете с тях. Ако си тръгнете, без да ги видите, ще стане по-лошо.

— Нима мислите, че един разговор ще помогне? Не ги познавате. Вече казах твърде много.

Гамаш мълчеше, наблюдаваше и слушаше. И държеше фенерчето. В светлината му виждаше лицето ѝ — неестествено бледо, с остри линии и сенки.

Не всичко трябва да се изкарва на светло, знаеше го. Не всяка истина трябва да бъде изречена на глас. И съзнаваше, че Джулия е права. Видял бе лицата на роднините ѝ, когато тя побягна навън. Казала бе твърде много. Не бе разбрал всичко, не бе забелязал всичко, но усещаше, че нещо противно е изпълзяло на светло. Изпълзяло за нов живот.

---

[1] Перифразиран стих от „Изгубеният рай“ на Милтън. Превод Александър Шурбанов, 1981. — Б.р. ↑

ГЛАВА ДЕВЕТА

Няколко часа по-късно Гамаш се събуди от раздиращ, оглушителен звук, сякаш нещо огромно се цепеше в близост до тях. И после внезапен трясък.

Гръмотевица. Не върху хижата, но съвсем близко.

Беше облян в пот, мокрите чаршафи се бяха усукали около краката му. Стана и тихо напписка със студена вода врата и лицето си. Вкуси солта и усети наболата брада под пръстите си и на мига почувства облекчение от потискащата жегла.

— И ти ли не можеш да спиш?

— Не, събудих се. — Върна се в леглото, обърна влажната възглавница и отпусна глава върху хладната калъфка. Но няколко минути по-късно и тя бе гореща и мокра от потта. Имаше чувството, че всеки момент въздухът ще се втечни.

— Ха — промълви жена му.

— Какво?

— Часовникът спря. — Рен-Мари протегна ръка, Арман чу щракване, но нищо не последва. — И лампата не работи. Бурята е прекъснала тока.

Гамаш се опита отново да заспи, но един образ го преследваше неотменно: Чарлс Мороу сам в градината, осветяван от проблясъците на светкавиците. А после отново потънал в тъмнина.

Очаквал бе статуята да е величествена, властна. Но когато платното се плъзна надолу по нея, разкри изненадваща гледка.

Паметникът бе от тъмносив мрамор на жилки и вместо главата да е вдигната високо и гордо, тя бе леко сведена. Фигурата сякаш залиташе, сякаш всеки миг щеше да направи крачка напред. Този Чарлс Мороу не беше целеустремен и изпълнен с планове. Прегърбеният сив мъж се колебаеше върху пиедестала си.

Цареше пълно мълчание, докато платното се свлече на земята и всички наследници на семейство Мороу видяха отново баща си.

Мисис Фини се приближи до статуята. Едно по едно децата ѝ я последваха и обиколиха паметника, после тя се обърна към тях:

— Мисля, че е време за едно питие.

И това бе всичко.

Щом членовете на семейство Мороу влязоха в хижата, Гамаш и Рен-Мари се приближиха и разгледаха красивото лице. Прав благороден нос. Високо чело. Плътни, леко присвити устни. Не осъдително, нито в горчив размисъл, помисли си Гамаш, а сякаш мъжът се кани да изрече нещо. Но най-поразяващи бяха очите. Мъжът се вираше напред и като че ли видяното го бе вкаменило.

Какво бе видял Чарлс Мороу? И защо скулпторът го бе изобразил така? Как всъщност се чувстваха семейство Мороу? Гамаш подозираше, че последният въпрос е най-трудният.

В спалнята им за миг проблесна светлина. Той инстинктивно започна да брои. „Едно, две...“

Отново тътен и отново трясък.

— Ангелите играят боулинг — продума Рен-Мари. — Майка ми го казваше.

— По-добро е от моя отговор. Аз си мисля, че може да е буря.

— Глупчо. Каква буря, широколистна или иглолистна?

— Това не са ли видове дървета?

— Смятам, че се бъркаш с кълбовидното дърво.

— Имам идея — заяви Арман и стана от влажното легло.

Минути по-късно, облечени в леките си летни халати, семейство Гамаш се промъкнаха долу, минаха през всекидневната и излязоха на закритата с мрежа веранда. Седнаха в ракитените люлеещи се столове и загледаха как бурята се приближава към тях над езерото. Рен-Мари похапваше едри тъмnochервени череши от купа с плодове, а Гамаш ядеше сочна праскова. Нещо идваше и те бяха готови за него. Или поне така си мислеха.

Внезапно свиреп вятър разкъса тишината. Зави пронизително между дърветата и понесе листата из въздуха в престорен аплауз към това, което приближаваше. Гамаш чуваше и езерото. С приближаването на стихията вълните все по-яростно разбиваха пенливите си гребени в пристана и брега. Арман и Рен-Мари видяха мълния да се спуска стремглаво към залива.

Беше огромна. Вятърът удари верандата и изду мрежата навътре, сякаш искаше да ги сграбчи.

Езерото и планините проблеснаха, видими за миг. Гамаш усети как до него Рен-Мари се стяга, когато нова разклонена светкавица удари гората от другата страна на езерото.

— Едно, две...

Броенето им потъна в оглушителната експлозия на гърма. Бурята бе на около три километра и се насочваше право към тях. Арман се замисли дали хижата има гръмоотвод. „Би трябвало — каза си, — в противен случай щеше да е изгоряла преди много години.“ Друга мълния прониза гората оттатък залива и семейство Гамаш чуха страховития трясък от разцепване на вековно дърво.

— Може би трябва да се приберем вътре — предложи Рен-Мари.

Тъкмо ставаха, когато мощен порив на вятъра удари верандата, а заедно с него нахлу и дъжд. Запрепъваха се навътре, целите във вода и леко изнервени.

— Божичко, изплашихте ме! — изрече изтънял, разтреперан глас.

— Мадам Дюбоа, *desolee* — каза Рен-Мари.

Последвалият разговор бе заглушен от друга светкавица и гръм. Но в проблясъка семейство Гамаш видяха фигури, които се носеха из Голямата стая като призраци, сякаш стихията бе захвърлила хижата в отвъдното.

След малко в помещението се появиха дребни светлинки. Проливният дъжд биеше в прозорците; чуваше се яростно блъскане на врати, затръшвани от вятъра.

Светлинните започнаха да се събират около тях и скоро стана ясно, че Пиер, Елиът, градинарката Колийн и няколко други са намерили фенерчета. Всички се пръснаха да затварят капациите на прозорците и да залостват вратите. Вече нямаше време за броене между светкавицата и гърма. Бурята бе приклещена между планинските върхове и нямаше накъде да избяга. Нахвърляше се върху хижата отново и отново. Арман и Рен-Мари помогнаха на персонала и скоро всички бяха добре защитени в дървената хижа.

— Имате ли гръмоотвод? — обърна се Гамаш към мадам Дюбоа.

— Имаме — отвърна тя, но на трептящата светлина изглеждаше малко несигурна.

Скоро се появиха Питър и Клара, а след тях — Томас и Сандра. Останалите гости и хора от персонала или спяха дълбоко, или бяха прекалено уплашени, за да помръднат.

Близо час или малко повече масивните трупи се тресяха, прозорците дрънчаха, медният покрив бучеше. Но издържа.

Бурята продължи по пътя си, за да тероризира други създания по-дълбоко в леса. Семейство Гамаш се върнаха в леглата си, но отвориха широко прозорците за прохладния ветреца, който бурята бе оставила като извинение.

На сутринта токът дойде, но не и слънцето. Беше облачно и ръмеше. Арман и Рен-Мари станаха късно, подмамени от изкусителния аромат на канадски бекон, кафе и кал — миризмата на квебекска зима след проливен дъжд. Слязоха при другите в трапезарията и кимнаха за поздрав.

След като си поръчаха *café au lait*, гофрети с диви боровинки и кленов сироп и посетиха шведската маса, се приготвиха за мързелив дъждовен ден. Но щом гофретите им пристигнаха, чуха далечен звук — нещо толкова неочаквано, че мина известно време, преди Гамаш да го разпознае.

Писък.

Стана бързо и прекоси трапезарията, докато другите все още се споглеждаха учудено. Пиер го настигна и Рен-Мари ги последва, вперила поглед в съпруга си.

Арман спря в коридора.

Писъкът се разнесе отново.

— Горе — каза Пиер.

Гамаш кимна и се затича нагоре, като вземаше по две стъпала наведнъж. На площадката отново се послушаха.

— Какво има над нас?

— Таванът. Зад шкаф с книги е скрита стълба. Тук.

Стигнаха до малко разширение в коридора, където бяха вградени библиотечни шкафове. Единият бе отворен. Гамаш надникна вътре. Видя старо стълбище, тъмно и прашно.

— Стойте тук.

— Арман? — започна Рен-Мари, но спря, когато той вдигна ръка.

Гамаш изтича нагоре по стълбището и изчезна от поглед.

Гола крушка се полюшваше напред-назад. В мъждивата светлина, която хвърляше, се носеха пращинки, от гредите висяха паяжини. Миришеше на паяци. Гамаш се насили да спре и се послуша. Не чуваше нищо, освен блъскането на сърцето си. Пристъпи напред и една дъска проскърца. Зад него се разнесе нов писък. Обърна се и се втурна в затъмнена стая. Приведе се ниско, готов да скочи във всяка посока. Огледа се и сякаш невидима ръка стегна гърлото му.

Стотици очи се бяха вперили в него. После видя глава. И още една. Очите сезираха в него от отрязани глави. И в мига, в който осъзна това, нещо го връхлетя от един ъгъл и почти го събори.

Бийн изхлипа и се вкопчи в него, забил малките си пръсти в бедрото му. Гамаш се освободи и го прегърна здраво.

— Какво стана? Има ли някой друг тук? Бийн, трябва да ми кажеш.

— Ч-ч-чудовища — прошепна детето с изхвъркнали от страх очи. — Трябва да се махнем. Моооля ви.

Гамаш го вдигна, но хлапето изкрещя, сякаш нещо го бе опарило, и започна да се бори в ръцете му. Арман го пусна на земята, хвана дребната му ръка и заедно затичаха обратно надолу по стълбите. В подножието им се бе събрала тълпа.

— Пак вие. Какво направихте на Бийн този път? — разкрещя се Мариана и посегна към детето си.

— Бийн видя ли главите? — попита мадам Дюбоа.

Гамаш кимна. Старата жена коленичи и постави сбръчканата си ръка върху тресящото се детско гръбче.

— Съжалявам, Бийн. Грешката е моя. Но това е само украса. Глави на животни. Някой ги е застрелял преди много години и ги е препарирал. Разбирам, че са страшни, но те не могат да ти направят нищо.

— Разбира се, че не могат. — Айрин Фини спусна съсухрена ръка върху гърба на Бийн и детето се напрегна. — Хайде, без повече сълзи. Мадам Дюбоа обясни всичко. Какво трябва да кажеш?

— *Merci, Madame Dubois* — чу се приглушено гласче.

— Не, Бийн. Трябва да се извиниш за нарушението. Със сигурност ти е било известно, че не трябва да ходиш там. Вече не си малко дете.

— *Non, ce n'est pas necessaire*^[1] — възпротиви се мадам Дюбоа, но бе ясно, че никой няма да мръдне оттам, докато детето не се извини за това, че се е уплашило до смърт. И накрая Бийн го стори.

Всичко се върна към нормалния си ход и след минути семейство Гамаш седяха в своите ракитени люлеещи се столове на закритата веранда. Имаше нещо изключително спокойно в дъждовния летен ден. Лек дъжд се сипеше монотонно и освежаваше след ужасната жегата и влажност. Езерото бе сиво и силни пориви на вятъра набраздяваха повърхността му. Рен-Мари решаваше кръстословици, а Арман се бе загледал навън и слушаше как дъждът равномерно трополи по покрива и капе от дърветата върху тревата. Чу далечен зов на овесарка и на врана. А дали не беше гарван? Гамаш не бе много добър в разпознаването на птичи звуци, като изключим гмурците. Но подобен звук не бе чувал никога в живота си.

Наклони глава на една страна и се вслуша по-внимателно. После стана.

Не бе птица. Беше вик, писък.

— Май пак е Бийн — каза Сандра, която тъкмо излизаше на верандата.

— Просто търси внимание — отбеляза Томас от Голямата стая.

Без да им обръща внимание, Гамаш излезе в коридора и се сблъска с детето.

— Не беше ли ти? — попита, макар да знаеше отговора.

Бийн само го гледаше.

Нов писък, този път дори по-истеричен, стигна до тях.

— Господи, какво е това? — появи се Пиер на вратата. Погледна Бийн, а после и Гамаш.

— Идва отвън — заяви Рен-Мари.

Арман Гамаш и метрдотелът се втурнаха в дъжда, без да се покриват.

— Аз отивам в тази посока — извика Пиер и посочи към бунгалата на персонала.

— Не, чакайте.

Гамаш вдигна ръка и другият мъж се закова на място. „Този човек е свикнал да дава заповеди и да му се подчиняват“ — осъзна метрдотелът. Стояха така сякаш цяла вечност, дъждът се стичаше по лицата им, а леките дрехи полепнаха по телата.

Нямаше повече писъци. Но след миг Гамаш чу друго.

— Натам.

С дългите си крака Арман Гамаш се носеше бързо по каменната алея, която водеше зад потънал в локви ъгъл на старата хижа, а Пиер шляпаше във водата и се подхлъзваше след него.

Градинарката Колийн стоеше на подгизналата морава, притиснала с ръце мокрото си лице. Скимтеше и Гамаш си помисли, че я е ужилила оса, но като приближи, видя очите ѝ. Изцъклени и ужасени.

Проследи погледа ѝ и го видя — нещо, което трябваше да забележи още щом зави зад ъгъла на хижата.

Статуята на Чарлс Мороу бе направила онази колеблива крачка. Огромният каменен мъж бе успял някак си да напусне пиедестала и се бе прекатурил. Сега лежеше, затънал в меката, подгизнала от дъжд земя, но не толкова дълбоко, колкото би могло да се очаква, защото нещо бе спряло падането му. Под него едва забележима лежеше дъщеря му Джулия.

---

[1] Не, не е необходимо (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ДЕСЕТА

Метрдотелът се закова на място.

— Божичко — промълви.

Гамаш погледна Колийн, която се бе вкаменила като Чарлс Мороу. Покрила бе лице с ръцете си, а между мокрите ѝ пръсти надзъртаха изцъклени сини очи.

— Ела — каза Гамаш нежно, но твърдо. Застанал бе пред нея, за да скрие гледката.

Момичето помръдна устни, но той не разбра думата. Наведе се по-близо до нея.

— Помощ.

— Всичко е наред, тук сме — отвърна той и улови погледа на Пиер.

— Колийн. — Метрдотелът сложи длан върху ръката ѝ.

Младата жена примигна и погледът ѝ се фокусира.

— Помощ. Трябва да ѝ помогнем.

— Ще го направим — увери я Гамаш.

Поведоха я през дъжда към задната врата, която водеше към кухнята.

— Заведете я вътре — инструктира Арман Гамаш другия мъж. — Помолете шеф Вероник да ѝ направи горещ чай с много захар. Всъщност е добре да пригответи няколко чайника. Мисля, че всички ще имаме нужда. Нека да е „Ърл Грей“.

— *Je comprends* — отвърна Пиер. — Какво да им кажа?

Гамаш се поколеба.

— Кажете им, че има смъртен случай, но не споменавайте името. Дръжте всички вътре. Можете ли да съберете персонала?

— Няма да е трудно. В дни като този повечето са в хижата и вършат нещо.

— Добре. Дръжте ги там. И повикайте полицията.

— *D'accord.*^[1] А семейството?

— Аз ще им кажа.

Вратата се затвори и Арман Гамаш остана сам в проливния дъжд. Тръгна обратно към Джулия Мартин. Коленичи до нея, протегна ръка и я докосна. Беше студена и вкочанена. Очите и устата ѝ бяха широко отворени в израз на изненада. Почти очакваше жената да мигне, докато дъждовните капки падаха в отворените ѝ очи. Самият той премигна няколко пъти от съчувствие, после спусна поглед надолу по тялото. Краката ѝ бяха свити и скрити под статуята, но бе разперила широко ръце, сякаш за да прегърне баща си.

Остана така в продължение на една дълга минута. Дъждът се стичаше по носа, брадичката, ръцете на Гамаш и се лееше в яката му. Гледаше изненаданото изражение на Джулия Мартин и мислеше за изпълненото с печал лице на Чарлс Мороу. После извъртя леко глава и се загледа в белия мраморен блок, който му бе заприличал на надгробна плоча първия път, когато го видя. Как бе паднала тази тежка статуя?

* * *

Рен-Мари и Бийн седяха в коридора на хижата и играеха на „Отгатни какво виждам“, когато Гамаш се върна. Съпругата му го погледна за миг в лицето и веднага разбра какво да направи за момента.

— Бийн, защо не донесеш книгата си, можем да почетем заедно.

— Добре. — Детето се затича нагоре по стълбите, но не и преди да хвърли изпитателен поглед към Гамаш.

Щом останаха сами, Гамаш отведе жена си в библиотеката и набързо ѝ разказа всичко, докато вървеше към телефона.

— Но как? — попита Рен-Мари, схванала веднага проблема.

— Все още не знам. *Oui, bonjour.* Жан Ги?

— Не ми се обаждате пак за съвет, нали, шефе? Крайно време е да започнете да се справяте сам с проблемите си.

— Колкото и да ме тормози този факт, сега наистина имам нужда от помощта ти.

Жан Ги Бовоар разбра, че дългогодишният му началник не се обажда, за да си побъбрят приятелски, и бързо свали краката си от бюрото. Гамаш почти чу как столът му тропна на земята.

— Какво е станало?

Главният инспектор предаде сбито подробностите.

— В хижа „Белшас“? *Mais, c'est incroyable!*^[2] Това е най-върховната *auberge*^[3] в Квебек!

Хората, дори професионалистите, често смятаха, че чаршафите от „Фрет“^[4] и менютата с най-добри вина предпазват от смърт, което искрено изненадваше Гамаш.

— Убита ли е?

Този въпрос не напускаше ума на Арман Гамаш, откакто видя тялото на мисис Мартин. Заедно с още един: „Как е паднала статуята?“

— Не знам.

— Скоро ще открием. Тръгвам.

Гамаш погледна часовника си. Единайсет без десет. Бовоар и останалите от екипа щяха да пристигнат от Монреал към дванайсет и половина. Хижа „Белшас“ бе заровена в горите на юг от Монреал, в Източните провинции, близо до границата със САЩ. Толкова близо, че някои от планините, които Гамаш бе съзерцавал в днешното мъгливо утро, бяха в американския щат Вермонт.

— Арман, мисля, че чувам кола.

„Трябва да е местната *Surete*^[5]“ — помисли си, благодарен за помощта на метрдотела.

— *Merci* — усмихна се на Рен-Мари и тръгна към коридора, но тя го спря.

— А семейството?

Изглеждаше разтревожена и имаше основателна причина. Мисълта, че мисис Фини ще разбере за дъщеря си от някой сервитьор или още по-зле — докато се разхожда навън, бе ужасна.

— Само ще инструктирам полицаите и се връщам.

— Ще вляза, за да се уверя, че са добре.

Гамаш проследи с поглед как тя тръгна с решителна стъпка, за да влезе в стая, пълна с хора, чийто живот след минути щеше да се промени завинаги. Би могла спокойно да седне в библиотеката — никой не би я обвинил, ако го стори, но Рен-Мари Гамаш избра да седне в стая, която скоро щеше да се изпълни с мъка. Малцина биха направили такъв избор.

Арман Гамаш излезе бързо навън и се представи на полицаите, които бяха изненадани да видят известния инспектор от отдел

„Убийства“ на *Surete* наскрѣд дивия пуштинак. Той им даде напѣтствия, направи знак на един от тях да го последва и влезе в хижата, за да уведоми семейство Мороу.

* * *

— Случи се нещо. Имам лоши новини.

Арман Гамаш знаеше, че не е проява на добрина лошите вести да се крият до последния възможен момент.

Но знаеше и друго.

Ако Джулия Мартин бе жертва на убийство, извършителят със сигурност се намирал в стаята. Гамаш никога не позволявал тази мисъл да надделее над съчувствието му, но и внимавал съчувствието да не го заслепи. Наблюдавал зорко присъстващите, докато говореше.

— Мадам — обърнал се към мисис Фини.

Възрастната жена седеше спокойно в кресло със сгънат в скута ѝ дневен брой на „Монреал Газет“ Видя как тя се стяга. Как стрелна поглед из стаята. Разчете реакцията на пѣргавия ѝ ум. Кой е там и кой липсва?

— Има смъртен случай.

Изрече го спокойно и ясно. Нямаше никакви илюзии какво ще причинят думите му на тази жена. Тежки думи, смазващи като камък.

— Джулия — изстреля името мисис Фини. Липсващото дете. Това, което не бе там.

— Да.

Мисис Фини разтвори устни, взря се в очите му, сякаш търсеше път за бягство, някаква задна вратичка, намек, че може да не е вярно. Но той не мигна. Кафявите му очи бяха сериозни, спокойни и уверени.

— Какво? — Томас Мороу скочи на крака. Не изкрещя думата. Запрати я през стаята към Гамаш.

Какво? Скоро някой щеше да попита как, кога и къде. И накрая най-важният въпрос. *Защо?*

— Джулия? — запита Питър Мороу изправен. До него Клара бе хванала ръката му. — Мъртва?

— Трябва да ида при нея. — Мисис Фини стана, забравила вестника, и той се плъзна на земята. Това бе равностойно на писък.

Мистър Фини се изправи несигурно в цял ръст. Посегна към ръката на съпругата си, но после се отказа.

— Айрин — промълви. Посегна отново и Гамаш пожела от все сърце Бърт Фини да успее да преодолее разстоянието. Но мъжът отново спря съсухрената си ръка и я остави да падне до сивите му панталони.

— Откъде знаете? — озъби се Мариана. Сега и тя беше на крака. — Не сте доктор, нали? Може да не е мъртва. — Приближаваше се към Гамаш със зачервено лице и стиснати юмруци, всеки миг щеше да го връхлети.

— Мариана. — Въпреки всичко мисис Фини бе запазила властния си тон и дъщеря ѝ се закова на място.

— Но, мамо...

— Казва истината. — Старицата се обърна отново към едрия, уверен мъж пред себе си. — Какво е станало?

— Как може да е мъртва? — попита Питър.

Гамаш виждаше как въздействието на шока отшумява. Започваха да осъзнават, че жена на около петдесет години, която е видимо здрава, не умира просто така.

— Аневризъм? — запитва Мариана.

— Случаен инцидент? — предположи Томас. — Да не се е спънала по стълбите?

— Статуята е паднала — поясни Гамаш, като ги наблюдаваше зорко. — Смазала я е.

Членовете на фамилията направиха това, което правеха най-добре. Замълчаха.

— Татко? — попита Томас накрая.

— Съжалявам. — Гамаш погледна към мисис Фини. С втренчения си неподвижен поглед тя изглеждаше като препарирана. — Полицайте са там сега. Не е сама.

— Трябва да отида при нея.

— Полицайте няма да пуснат никого. Още не.

— Не ме интересува, мен ще пуснат.

Гамаш стоеше пред нея и задържа погледа ѝ.

— Не, мадам. Опасявам се, че дори и вас няма да пуснат.

Жената го изглежда с презрение. Погледът бе добре познат на Арман Гамаш — срещал го бе достатъчно често. И знаеше, че ще стане

още по-зле.

Остави семейство Мороу на скръбта им и отведе Рен-Мари със себе си, но незабележимо даде знак на полицаия да остане в ъгъла.

* * *

Инспектор Жан Ги Бовоар слезе от колата и погледна към небето. Безнадеждно сиво. Дъждът нямаше да спре скоро. Погледна към обувките си — кожени. Панталоните — маркови. Ризата — ленена. Красота. Шибано убийство на гъза на географията. В дъжда. И калта. Плесна бузата си. И буболечки. По дланта му останаха сплескани останки от комар и малко кръв.

„Направо перфектно, мамка му.“

Агент Изабел Лакост отвори чадър и предложи един на него. Отказа. Достатъчно скапано бе, че е тук, нямаше нужда и да заприличва на Мери Попинс.

Главен инспектор Арман Гамаш излезе от хижата и им помаха с ръка. Бовоар отвърна на поздрава, след което плесна челото си. Гамаш се надяваше да е комар. Агент Лакост вървеше до младия инспектор с отворен чадър. На около трийсет години тя беше омъжена и вече бе майка на две деца. Както повечето квебекчанки, бе тъмнокоса и дребна. Имаше приятно излъчване и вдъхваше доверие. Носеше блуза и спортни панталони, които изглеждаха едновременно практични и елегантни, дори съчетани с гумени ботуши.

— *Salut, patron*^[6] — поздрави тя. — Как съумяхте да се натъкнете на тялото?

— Отседнал съм тук. — Гамаш изравни крачка с тях. — Жертвата е гост на хижата.

— Надявам се, че е получила отстъпка — подхвърли Бовоар.

Завиха зад ъгъла на сградата и главният инспектор представи местните полицаи на колегите им от Монреал.

— Някой да е излизал? — попита след това.

До него Бовоар гледаше местопрестъплението, нетърпелив да отиде там.

— Една по-възрастна жена — каза млада полицайка.

— Английски ли говореше? — поинтересува се Гамаш.

— Не, сър. Френски. Предложи ни чай.

— Висока, с дълбок глас?

— Да, точно така. Изглеждаше ми позната — обади се един от мъжете. — Май съм я виждал в Шербрук.

Гамаш кимна. Шербрук бе най-близкият град с полицейски участък.

— Навярно е била главната готвачка, Вероник Ланглоа. Прояви ли интерес към местопроизшествието? — Гамаш погледна към мястото, оградено с жълта полицейска лента.

— Че кой не би? — засмя се младата жена.

— Права сте — отвърна тихо главният инспектор и я погледна със сериозен, внимателен поглед. — Ей там има жена, която бе жива допреди няколко часа. Може да е произшествие, може да е убийство, но каквото и да е, смехът не е уместен в този момент. Все още не.

— Съжалявам.

— Твърде млада сте, за да сте корава и цинична. Аз също — усмихна се Гамаш. — Не е срамно да проявявате чувствителност. Всъщност тя е нашето най-голямо предимство.

— Да, сър.

Идеше ѝ да се срита. По природа беше чувствителна, но мислеше, че трябва да го крие; че едно по-нехайно отношение ще впечатли прочутия шеф на отдел „Убийства“. Сбъркала бе.

Арман Гамаш се извърна към местопрестъплението. Почти усещаше как Жан Ги се полюшва до него. Бовоар бе лидерът на глутницата сред сътрудниците на главния инспектор. Находчив и интелигентен, той бе натегнат като пружина и втори по ранг в екипа. Вярваше в триумфа на фактите над чувствата. Не пропускаше почти нищо. Освен, разбира се, нещата, които не можеха да се видят с просто око.

Агент Лакост също се взираше в местопроизшествието. Но за разлика от Бовоар, бе абсолютно неподвижна. Беше ловецът в техния екип. Предпазлива, спокойна, наблюдателна.

А Гамаш? Той знаеше, че не е нито хрътката, нито ловецът. Арман Гамаш бе изследователят. Вървеше пред всички останали, навлизаше в неизвестни, неизследвани територии. Привличаше го невидимото. Местата, които старите мореплаватели познаваха и за които предупреждаваха: „Тук живеят чудовища!“

Именно там можеше да бъде открит инспектор Гамаш.

Пристъпваше в онзи свят и намираше чудовищата, скрити дълбоко в наглед разумни, възпитани, усмихнати хора. Отиваше там, където другите от страх не стъпват. Следваше слугести следи дълбоко в психиката на човека и там намираше убиеца, сгушен на кълбо, почти загубил човешкия си лик.

Екипът му се справяше успешно с почти всяко разследване, като пресяваше фактите от фантазиите и самозаблудите. Постигаха го със събиране на улики и доказателства. И емоции.

Арман Гамаш знаеше нещо, което повечето следователи в прочутата *Surete du Quebec* никога нямаше да схванат. Убийството е дълбоко човешко деяние. Жертвата е човек, убиецът — също. А това, което е задвижило смъртоносния удар, не е било прищявка, нито определена случка. Било е емоция. Чувство, което някога е било естествено и човешко, се е изродило, набъбнало е постепенно и е било погребано. Но не е било оставено да почива в покой. Лежало е там — може би с десетилетия, хранело се е със собствената си плът, растяло е и е гризяло отвътре, мрачно и изпълнено с недоволство. Докато накрая се е освободило от човешките задръжки. Ни съвест, ни страх, ни установени порядки могат да го възпрат. Когато това се случи, адът се отваря. И човек става убиец.

Арман Гамаш и неговият екип прекарваха дните си в откриване на убийци.

Но дали в хижа „Белшас“ бе извършено убийство? Инспекторът не знаеше. Но беше сигурен, че тук е станало нещо неестествено.

* * *

— Занесете им това, *s'il vous plait*.^[7] — Шеф Вероник трепна леко, когато посочи към подносите с огромната си зачервена ръка. — И донесете обратно чайниците, които са там. Гостите ще имат нужда от пресен чай.

Знаеше, че е лъжа. Семейството никога не би могло да получи онова, от което всъщност се нуждаеше. Но чаят бе всичко, което главната готвачка можеше да им даде. Затова го приготвяше. Отново и отново.

Елиът се стараеше да не среща ничий поглед. Преструваше се, че не чува нищо, което всъщност бе съвсем възможно заради подсмърчането и вайкането на Колийн. В главата ѝ като че ли имаше само сополи. При това прекалено много.

— Не съм виновна — пръсна слюнки и сополи за стотен път момичето.

— Разбира се, че не си — притисна я до огромния си бюст Клементин Дюбоа и пооправи одеялото, с което бе увила младата градинарка, за да я стопли. — Никой не те обвинява.

Колийн притихна в меката гръд.

— Навсякъде имаше мравки — изхълца и се отдръпна, като остави тънка сополива ивичка на рамото на лятната рокля с флорален десен на мадам Дюбоа.

— Ти и ти — посочи шеф Вероник към Елиът и Луиз, но не грубо.

Чаят щеше да стане твърде силен, ако се помотаят още малко. Сервитьорите бяха млади, знаеше го, и нямаха много опит със смъртта. За разлика от нея. Да ги праща да сервират на Мороу, бе достатъчно неприятно и в най-добрите мигове на семейството, а настоящият момент съвсем не беше добър. Стая, пълна с мъка, е много по-зле от стая, пълна с гняв. Човек свиква с гнева, среща го често, научава се да го преглъща или игнорира. Или се маха. Но не може да се скрие от мъката — накрая тя винаги го застига. От нея се страхува най-много. Не от загубата, не от тъгата. А от това, което се получава, когато тегли чертата под тях. Резултатът е мъка.

Край шеф Вероник служителите на хижата се бяха отпуснали по столовете и плотовете, подпираха се на стените, пиеха силно кафе или чай, успокояваха се един друг. Промърморени предположения и трескави размисли изпълваха помещението. Метрдотелът бе довел Колийн, беше им я поверил, за да я утешат и да ѝ дадат сухи дрехи, после бе събрал останалите. След като новината бе съобщена на семейството, Патнод я каза на служителите.

„Мадам Мартин е мъртва. Смазана от онази статуя.“

Всички ахнаха, някои възкликнаха изумено, един-единствен извика. Пиер огледа стаята, но не разбра кой. Викът обаче го изненада.

Инспектор Бовоар най-сетне погледна в дупката. Само дете не беше дупка. Ямата бе запълнена с тяло. Жена с широко отворени очи, изненадана и мъртва, със статуя, притиснала гърдите ѝ.

— Божичко. — Поклати глава и плесна с ръце, за да размаже муха. С периферното си зрение видя как агент Лакост се навежда и слага латексови ръкавици.

Това бе новият им офис.

В следващите няколко минути на местопроизшествието пристигнаха още пикапи и членове на екипа и работата закипя с пълна пара. Бовоар ръководеше събирането на уликите, а Гамаш попиваше всичко с поглед.

— Какво мислите, шефе? — Лакост свали ръкавиците и се мушна под чадъра му. — Убийство ли е?

Гамаш поклати глава. Объркан беше. В същия момент се появи развълнувано младата полицайка, която бе оставил в Голямата стая със семейството на жертвата.

— Добра новина, сър! — докладва. — Помислих, че ще искате да я чуете незабавно. Струва ми се, че имаме заподозрян.

— Много добра работа. Кой?

— Отначало всички членове на семейството мълчаха, но скоро двама от тях започнаха да си шепнат. Не онзи, художникът, а другият брат и сестрата. Изглеждаха напълно уверени, че ако това е убийство, то може да е извършено само от двама души.

— Наистина ли? — попита Бовоар. Може би все пак щяха да се върнат обратно в цивилизацията по-рано, отколкото си мислеше.

— *Oui*. — Полицайката погледна в тефтерчето си. — Продавачът и жена му, чистачката. Имената им са Арман и Рен-Мари някои си. Гости на хижата са.

Бовоар се ухили, а Лакост извърна лице за миг.

— Подозренията ми се потвърдиха — заяви Жан Ги. — Ще дойдете ли мирно и тихо?

— Ще ми липсват — изрече агент Лакост.

Арман Гамаш се подсмихна и поклати глава.

Седмина луди Мороу.

Шестима.

---

[1] Добре (фр.). — Б.р. ↑

[2] Но това е невероятно (фр.). — Б.р. ↑

[3] Странноприемница (фр.). — Б.р. ↑

[4] Канадска верига магазини за луксозно спално бельо. — Б.пр.

↑

[5] *Surete du Quebec* — квебекската полиция. — Б.р. ↑

[6] Здравейте, шефе (фр.). — Б.р. ↑

[7] Моля (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ЕДИНАЙСЕТА

— Питър — прошушна Клара.

Съпругът ѝ бе взел молив и листове с логото на хижата и с наведена сивокоса глава бе потънал в чертаене на концентрични линии, докато тя го наблюдаваше. Беше хипнотизиращо и успокояващо по начина, по който е успокояващо третото мартини. Чувстваш се добре, но само защото те вцепенява. Действието я унесе. Готова бе на каквото и да е, само и само да се разкара от тази стая, изпълнена с мълчалива и мрачна скръб.

В другата половина на Голямата стая Томас също бе свел сивата си глава. Над пианото. Нотите бяха бавни, колебливи, но след няколко минути Клара разпозна музиката. Поне този път не беше Бах. А Бетовен. „На Елиза“. Жива и жизнерадостна мелодия. И относително лесна за свирене. Дори тя би успяла да чукне с един пръст първите няколко ноти.

Но Томас Мороу я свиреше като погребален марш. Търсеше всяка нота, все едно мелодията се криеше. Изпълни траурната стая с такава болка, че накрая очите на Клара се насълзиха.

Пареха от усилието да ги скрие, но сълзите вече се стичаха по бузите ѝ и всички ги виждаха.

Сандра давеше скръбта си с масленки, които гризеше на малки парченца една след друга. Мариана седеше до Бийн, преметнала завита с шал ръка около раменете на детето, зачетено в книга. Сега всички мълчаха, но преди минути Томас, Сандра и Мариана се бяха сгушили един до друг и си шепнеха. Клара се бе приближила, за да изкаже съболезнованията си, но те млъкнаха и я изгледаха подозрително. И тя ги остави.

Не всеки успява да се качи в лодката, припомни си. Но корабът „Мороу“ на Кралските канадски военноморски сили потъваше. Дори Клара го виждаше. Беше параход в ерата на джетовете. Мороу бяха наследствени богаташи в общество, в което всеки се издига според

заслугите си. Камбаната биеше тревога. Но дори Питър, нейният прекрасен и внимателен съпруг, се бе вкопчил в останките.

Клара съзнаваше нещо, което членовете на семейство Мороу не знаеха. Все още. Бяха загубили нещо повече от сестра и дъщеря тази сутрин. Полицията бе на прага и Мороу щяха да загубят всички илюзии, които ги държаха над водата. И тогава щяха да станат като всички останали.

Майката на Питър седеше с изпънат гръб на канапето. Напълно неподвижна. С отсъстващ поглед.

„Дали не трябва да кажа нещо? — чудеше се Клара. — Да направя нещо?“ Заблъска главата си да измисли какво. Със сигурност имаше начин да предложи утеха на тази възрастна жена, която току-що бе загубила дъщеря си.

Какво да стори? Какво?

Вратата се отвори и се появи Арман Гамаш. Музиката спря и дори Питър вдигна поглед. След Гамаш влязоха инспектор Бовоар, агент Лакост и младата полицайка от *Surete*.

— Копеле мръсно! — Томас скочи толкова рязко, че пейката пред пианото се прекатури. Хвърли се към Гамаш.

— Томас — повелително изрече майка му.

Той спря. Мисис Фини се изправи и направи няколко крачки към средата на стаята.

— Този човек арестуван ли е? — Говореше на Бовоар, но посочи с кимване Гамаш.

— Позволете да ви представя главен инспектор Арман Гамаш, началник на отдел „Убийства“ в *Surete du Quebec* — каза Бовоар.

Всички членове на семейство Мороу, освен Питър и Клара, се възряха във вратата в очакване там да се появи големият шеф. После бавно и мъчително върнаха втренчени погледи обратно към едрия мъж пред тях. Към продавача.

— Този? — продума Мариана.

— Това шега ли е? — С всяка своя дума Сандра пръскаше трохи от масленки по килима.

— *Bonjour* — поклони се Гамаш сериозно. — Опасявам се, че наистина говори за мен.

— Вие сте ченге? — запита Томас, като се опитваше да проумее факта, че главният заподозрян се е превърнал в главния инспектор. —

Защо не ни казахте?

— Не смятах, че има значение. Тук всички сме гости, нищо повече. До тази сутрин. — Обърна се към мисис Фини. — Желаете ли още да видите дъщеря си? Не можех да го разреша преди, защото трябваше да обработим местопроизшествието. Но трябва да ви предупредя...

— Няма нужда от предупреждения, главен инспектор. Знам, че няма да е приятно. Заведете ме при Джулия.

Възрастната жена мина решително покрай него и Клара бе впечатлена от способността ѝ да проявява гъвкавост дори в момент на скръб. Да приеме Гамаш като главен инспектор, докато Томас и Мариана все още стояха втръчени в него, зяпнали и изпълнени с подозрение. Тя също така прие първа от роднините факта, че Джулия наистина е мъртва. Но дали не беше прекалено бързо, зачуди се Клара.

Гамаш наблюдаваше мисис Фини, докато тя вървеше към вратата. Вече не можеше да бъде заблуден. По-рано сутринта, в мига преди да ѝ каже за Джулия, бе забелязал орловия поглед, с който тя обходи стаята, за да види кой е там и кой липсва. Кое обичано дете е загубено. Видял бе онова, което тя пазеше скрито.

— Моля, другите да останат тук — заяви главният инспектор, макар никой от семейството да не бе помръднал. Освен Бърт Фини.

Той спря на крачка от Гамаш, но погледът му бе фокусиран върху лампа и шкаф за книги.

— Налага се да настоя — изрече старецът.

Инспекторът се поколеба. Виждаше лице на страхливец, пепеляво и почти нечовешко. Но постъпката бе благородна. Кимна.

Оставиха младата полицайка в стаята и Гамаш се зачуди чия задача е по-ужасна.

* * *

Докато приближаваха жълтата полицейска лента, отново ги застигна „На Елиза“, добре познатото произведение на Бетовен. Дъждът почти бе спрял и по склоновете на планините пълзеше мъгла. Всичко бе в сиво-зелени оттенъци, а между нотите се чуваше падането на дъждовните капки от листата.

По нареждане на Гамаш екипът, който работеше на местопроизшествието, се оттегли, когато мисис Фини дойде да види дъщеря си. Сега те стояха в полукръг до гората и наблюдаваха как възрастната жена — толкова крехка и розова — върви към дупката в земята.

Докато се приближаваше, мисис Фини виждаше само весело пърхащата полицейска лента. Жълта. Любимият цвят на Джулия. Женствената ѝ дъщеря, която обичаше да се преоблича, да играе роли и да се гримира; обичаше обувките и шапките. Обичаше вниманието.

После видя застаналите в полукръг до гората мъже и жени, които я наблюдаваха. А над тях — ожесточеното, натежало небе.

Горката Джулия.

Айрин Фини забави крачка. Не разбираше празнината, нито бе мислила за нея. Но разбра твърде късно, че е трябвало. После осъзна, че тя изобщо не е празна. Дори сега, когато бе на крачка от нея, долавяше шепота. Празнината искаше да узнае нещо.

„В какво вярваш?“

Ето какво изпълваше празнината. Въпросът и отговорът.

Айрин Фини спря. Още не бе готова да се изправи пред онова, което бе длъжна да види. Изчака Бърт. Без да поглежда, усети, че той е там, и направи крачка. Още една и щеше да види.

Поколеба се и после я направи.

Това, което съзря с невиждащ поглед, се заби право в сърцето ѝ. Само след миг бе запокитена отвъд скръбта, в пустиня, където не съществуваше ни мъка, ни загуба, ни страст.

Издиша. После още веднъж.

Прошепна единствената молитва, която си спомни.

Потъвам в сън и през нощта пази, о, Боже, моята душа.

Видя разперените ръце на Джулия. Видя как пръстчетата, пухкави и мокри, стискат палеца ѝ в бебешката вана, сложена в старата кухненска мивка в първия им апартамент. Неин и на Чарлс. „Чарлс, какво стори?“

В съня ми смърт ли ме отнеме, душата ми дано Бог вземе.

Поднасяше тази вечерна молитва като дар на празнината, но бе твърде късно. Тя бе погълнала Джулия, а сега поглъщаше и нея. Вдигна поглед към човешките лица до гората, но те се бяха променили. Бяха безизразни като репродукции. Нереални. Гората, тревата,

главният инспектор до нея, дори Бърт. Всички бяха изчезнали. Вече не бяха реални.

„В какво вярваш?“

В нищо.

* * *

Гамаш мълчаливо ги отведе в хижата, уважаваше тяхната нужда да останат насаме с мислите си. Когато се върна, видя, че кранът е пристигнал.

— Идва съдебният лекар. — Лакост кимна към жена на около трийсет години, която носеше панталони, леко лятно яке и гумени ботуши.

— Доктор Харис — помахаше й с ръка Гамаш, след което отново се обърна, за да наблюдава вдигането на статуята.

Бовоар ръководеше операцията и в същото време разгонваше мухите около себе си. Това объркваше оператора на крана, който погрешно приемаше ръкомаханията на младия инспектор за направления и на два пъти едва не изпусна статуята обратно върху Джулия Мартин.

— Шибани буболечки! — изръмжа Бовоар и огледа останалите от екипа, които работеха спокойно и методично. — На никого ли не му пука? Божичко!

Плесна се отстрани по главата, за да смаже една муха. Не я уцели.

— *Bonjour* — кимна леко Гамаш на съдебния лекар.

Шарън Харис поздрави с кратка усмивка. Знаеше, че главният инспектор изисква благоприличие на местопрестъплението, особено в присъствието на трупа. Това бе рядкост. Повечето такива места бяха пълни със задници, а твърде често и с отвратителни коментари, изречени от мъже и жени, уплашени от видяното. Хора, които смятаха, че сарказмът и грубите забележки държат чудовищата на почетно разстояние. Не беше така.

Главен инспектор Арман Гамаш бе подбрал в своя екип мъже и жени, които навярно също се бояха, но имаха куража да се издигнат над страховете си.

Докато наблюдаваше как статуята се отделя от мъртвата жена и от земята, застанала до Гамаш, доктор Харис долови лек дъх на розова вода и сандалово дърво. Неговият аромат. Обърна глава и се вгледа за миг в главния инспектор, в профила на изразителното му лице. Спокоен, но бдителен.

У него имаше някаква старовремска изисканост, която ѝ създаваше усещането, че е в компанията на дядо си, макар инспекторът да бе само с двайсетина години по-стар от нея, а може би и по-малко. Щом статуята закръжи над платформата, доктор Харис сложи ръкавиците и се зае с работата си.

Виждаше бе и по-лоши неща. Далеч по-лоши. Случаи на ужасяваща смърт, за които не би могло да се търси отмъщение, защото няма друг виновен, освен съдбата. „Може би и тази смърт е такава“ — помисли си, като погледна към обезобразеното тяло и обратно към статуята. И към постаментата.

Коленичи и заразглежда раните.

— Бих казала, че е мъртва от дванайсет часа, може би и повече. Дъждът усложнява нещата, разбира се.

— Защо? — попита Лакост.

— Няма буболечки. Количеството и видът на насекомите ни казват от колко време е мъртъв човек. Но силният дъжд ги е спрял. Те са като котките. Мразят дъжда. Сега, след като дъждът...

Погледна към Бовоар, който се въртеше в луд танц и се пляскаше с ръце.

— Ето — посочи доктор Харис към една от раните, — виждаш ли?

Лакост надникна. Права беше. Нямаше буболечки, макар че няколко вече бяха започнали да кръжат.

— Ха, това е интересно — отбеляза съдебният лекар. — Виж тук.

На пръста ѝ имаше кафяво петно. Лакост се наведе по-близо.

— Пръст?

— Пръст — потвърди доктор Харис.

Лакост повдигна вежди озадачено, но не каза нищо. След няколко минути съдебният лекар се изправи и отиде при главния инспектор.

— Мога да кажа как е умряла.

— Заради статуята?

— Възможно е. — Докторката се обърна, за да погледне към левитиращата статуя, а после и към нейния постамент.

— Това е по-интересният въпрос — заяви Гамаш, разчел мислите й.

— Снощи имаше сериозна буря — напомни доктор Харис. — Може да я е повалила.

— Подлудяват ме — приближи се към тях Бовоар. Лицето му бе зацапано със ситни лунички от размазани насекоми. Погледна към спокойния и невъзмутим Гамаш. — Не ви ли хапят?

— Не. Съзнанието над материята. Всичко е в главата, инспекторе.

Бовоар знаеше, че това е вярно, но само до известна степен. Току-що бе вдишал рояк мушици и беше сигурен, че няколко са влетели в носа му. Внезапно бръмчене в ухото го предупреди, че или получава удар, или някаква муха току-що е влетяла там:

„Моля те, нека да е нещастен случай. Нека си ида вкъщи при барбекюто, при охладителя за бира, при спортния канал. При климатика.“

Заби пръст в ухото, но жуженето се премести по-навътре.

Чарлс Мороу се отпусна върху мръсната платформа. Лежеше на една страна, с протегнати ръце и тъжно лице, омазан в собствената си кръв и плът.

Гамаш пристъпи до ръба на дупката в земята. Всички наблюдаваха, докато главният инспектор гледаше надолу към нея. Стоеше неподвижно, само сви дясната си ръка бавно в юмрук.

После даде знак на екипа и мигновено закипя трескава дейност по събиране на улики. Жан Ги Бовоар пое ръководството, а Гамаш се върна при крана.

— Вие ли го поставихте на постамента? — обърна се инспекторът към краниста.

— Не бях аз, шефе. Кога е свършена работата? — запита мъжът, докато обезопасяваше и покриваше Чарлс Мороу за пътуването до двора на *Surete* в Шербрук.

— Вчера, в ранния следобед.

— Почивният ми ден. Бях за риба на езерото Мемфремагог. Мога да ви покажа снимките и улова. Имам ловен билет.

— Вярвам ви — усмихна се Гамаш успокоително. — Може ли да го е направил някой друг от вашата фирма?

— Ще питам.

Минутка по-късно се върна.

— Звъннах във фирмата. Хванах боса. Самият той е сложил статуята. Работим често с хижата и когато мадам Дюбоа се обадила за тази поръчка, босът решил, че трябва да я свърши най-печеният. Никой не е по-добър от него.

Изрече думите с известна доза сарказъм. Очевидно бе, че този човек не би имал нищо против шефът му да се е издънил колосално. И ако можеше да помогне за прецакването му, толкова по-добре.

— Може ли да ми дадете името и координатите му?

Кранистът доволно връчи визитна картичка, на която името на собственика бе подчертано.

— Моля, предайте му, че ще го очаквам в участъка на *Surete* в Шербрук след около час.

— Шефе... — Работникът тъкмо си бе тръгнал, когато доктор Харис приближи.

— Възможно ли е бурята да е направила това? — запита Гамаш, като си припомни светкавиците и яростния „ангелски боулинг“. А дали не бяха крясъци, или събаряне на статуи?

— Да е съборила статуята? Може. Но не го е направила.

Гамаш обърна изненадан поглед към съдебния лекар.

— Откъде сте толкова сигурна?

Доктор Харис вдигна пръст. Агент Лакост, която стоеше до него, направи гримаса. Не беше просто пръст. Гамаш повдигна вежди и се ухили. Наведе се по-близо, вторачен в кафявото петно.

— Това бе под тялото ѝ. Ще видите още, като го вдигнем.

— Прилича ми на пръст — заяви Гамаш.

— Пръст е — потвърди доктор Харис. — А не кал.

— Какво означава това? — Инспекторът все още бе озадачен.

— Означава, че не я е убила бурята. Била е на земята, преди стихията да започне. Под нея е сухо.

Гамаш мълчеше, все още смилаше информацията.

— Да не казвате, че статуята е паднала и я е смазала, преди бурята да се разрази?

— Това е факт, инспекторе. Земята е суха. Нямам представа как е паднало онова нещо, но не е заради бурята.

Всички се загледаха в машината, която бавно и внимателно зави покрай тях. На шофьорското място седеше кранистът, а до него — полицай от *Surete*. Кранът зави по черния път и потъна в гъстата гора.

— Кога започна бурята? — Зададе въпроса не само на доктор Харис, но и на себе си.

Тя замълча и се престори, че мисли. Беше си легнала в девет вечерта с кутия бисквитки, диетична кола и „Космополитън“ и хич не ѝ се искаше доброволно да сподели тази информация. Посред нощ се събуди и откри, че няма ток, а къщата се тресе от бурята.

— Ще звъннем в метеорологичната служба. Ако те не знаят, метрдотелът със сигурност ще е наясно — заяви Гамаш и се върна към ямата. Докато я разглеждаше, забеляза нещо, което трябваше да види още в началото. Джулия бе с дрехите, които той помнеше от предната нощ.

Нямаше дъждобран. Нямаше шапка. Нито чадър.

Нито дъжд.

Била е мъртва, преди стихията да се развихри.

— Има ли рани по тялото?

— На пръв поглед няма. Ще направя аутопсията следобед и ще ви съобщя. Нещо друго, преди да я отнесем?

— Инспекторе? — провикна се Гамаш и Бовоар се приближи към тях, като бършеше ръце в мокрите си панталони.

— Не, ние свършихме. Пръст. — Погледна дланите си и го изрече така, както хирург би казал „микроби“.

Пръстта, тревата, калта и насекомите бяха нещо неестествено за Бовоар — неговата естествена среда включваше одеколон и хубава коприна.

— Това ми напомни за нещо — каза Гамаш. — Някъде тук има гнездо на пчели или оси. Внимавайте.

— Лакост, гнездото? — рязко вдигна глава Бовоар, но Изабел Лакост продължи да се взира в мъртвата жена. Постави се на нейно място. Представи си как тя се обръща. Как вижда статуята да прави невъзможното, немислимото: пада към нея. Как се приготвя да отблъсне атаката с ръце.

Беше инстинктивно движение.

Но Джулия Мартин бе разперила ръце.

Главният инспектор мина покрай Лакост и застана пред постаментата. Посегна и плъзна ръка по мокрия мрамор. Повърхността бе съвършено гладка. Но това не беше възможно. Статуя с тегло от няколко тона би оставила белези, драскотини, вдлъбнатини. А тази повърхност бе недокосната.

Сякаш статуята никога не е била там. Гамаш съзнаваше, че се оставя на въображението. Но знаеше също така, че се нуждае от него, ако иска да хване убиеца. А убиец имаше. Не се и съмняваше в това. Въпреки живото си въображение главният инспектор знаеше, че статуите не слизат от пиедесталите си.

И ако не бе намесена магия, нито бурята, тогава бе нещо друго. Човек.

Някой някак си бе успял да повали масивна статуя, тежаща тонове. Така, че да се стовари върху Джулия Мартин.

Била е убита. Не знаеше кой го е направил, нито как.

Но щеше да узнае.

ГЛАВА ДВАНАЙСЕТА

Арман Гамаш никога не бе стъпвал в кухнята на „Белшас“, но не се изненада, като видя, че е обширна, с подове и плотове от блестящо тъмно дърво и уреди от неръждаема стомана. Като всичко останало в старата хижа, тя бе смесица от много стари и много модерни неща. Миришеше на босилек и кориандър, на пресен хляб и хубаво прясно смляно кафе.

Когато главният инспектор влезе, персоналът скочи бързо от плотовете, кълцането спря и шумът от неясни разговори замря.

Гамаш веднага отиде при Колийн, която седеше до собственичката на хижата мадам Дюбоа.

— Добре ли сте? — попита я.

Младата жена кимна, лицето ѝ бе подуто и на петна, но явно вече бе възвърнала самообладанието си.

— Радвам се. Ужасна гледка беше. И мен ме потресе.

Усмихна му се, благодарна, че го е изрекъл достатъчно високо, та и другите да чуят.

Гамаш се обърна към стаята.

— Аз съм главен инспектор Арман Гамаш, началник на отдел „Убийства“ в *Surete du Quebec*.

— Видяхте ли! — чу се висок шепот. — Казах ви, че е той.

От няколко места се дочу и „по дяволите“.

— Както знаете, има смъртен случай. Статуята в градината е паднала и е смазала мадам Мартин.

Гледаха го млади хора с внимателни и оживени изражения.

Гамаш говореше с естествен авторитет, стараяше се да ги успокои, докато им съобщава страшната новина.

— Смятаме, че мадам Мартин е била убита.

Настъпи стъписано мълчание. Виждаше тази промяна почти всеки ден от професионалния си живот. Често се чувстваше като лодкар, който превозва мъже и жени от единия бряг до другия. От суровия, но познат терен на скръбта и шока до подземния свят,

посещаван само от малцина, за щастие. Свят, където хората съзнателно се убиваха един друг.

Всички в кухнята бяха виждали този свят от безопасно разстояние — по телевизията, във вестниците. Всички знаеха, че съществува. Сега обаче бяха в него.

Гамаш наблюдаваше как тези млади, свежи хора се затварят леко при нахлуването на страха и подозрението в тази стая, където само допреди миг са смятали, че са в безопасност. В този миг проумяваха нещо, което навярно дори техните родители не бяха осъзнали напълно.

Никъде не е безопасно.

— Била е убита снощи, точно преди бурята. Някой от вас виждал ли е мадам Мартин след поднасянето на кафето? Било е към десет и половина.

Усети движение вляво от себе си. Погледна натам и видя Колийн и мадам Дюбоа, седнали до масата. Младият сервитьор Елиът стоеше до тях, а зад него имаше друг човек. Предвид възрастта и дрехите можеше да е само главната готвачка — прочутата шеф Вероник.

Един от тях бе помръднал. Не че е престъпление, но докато всички останали бяха вцепенени от смайване, един не беше. Кой?

— Разбира се, всички ще бъдете разпитани и искам едно нещо да е ясно. Трябва да сте честни. Ако сте видели нещо, каквото и да е, трябва да ни кажете.

Мълчанието продължи.

— Всеки ден преследваме убийци и в повечето случаи ги намираме. Това вършим аз и моят екип. Това е работата ни. Вашата работа е да ни кажете всичко, което знаете, дори да смятате, че е нещо маловажно.

— Грешите — направи крачка напред Елиът.

— Елиът — предупреди го метрдотелът. Той също пристъпи напред, но Гамаш го възпря с вдигната ръка и се обърна към младия човек.

— Нашата работа е да сервираме по масите, да оправяме леглата и да разнасяме напитките. Да се усмихваме на хора, които ни обиждат и ни третират като мебели. Нашата работа не е да ви помагаме да намерите убиеца. А и не ми плащат чак толкова добре, че да продължа да сервирам на онези хора. Все пак — обърна се към останалите от

персонала — един от тях я е убил. Искате ли да останете и да ги обслужвате? Изобщо някога имали ли сте желание да го правите?

— Елиът — повтори метрдотелът, — стига. Знам, че си разстроен, синко, всички сме...

— Не ми викай „синко“! — нахвърли му се младежът. — Жалък си. Тези хора няма да ти благодарят. Те никога не благодарят. Дори не знаят кой си. Идват тук от години, а питали ли са изобщо някога за презимето ти? Мислиш ли, че ако напуснеш и друг заеме мястото ти, някой от тях ще забележи? Ти си нищо за тях. А сега ще рискуваш живота си, за да продължиш да ги храниш със сандвичи с краставички. И искаш ние да правим същото, нали?

Лицето му доби яркочервен цвят, сякаш бе изгоряло на слънцето.

— Това е работата ни — заяви метрдотелът.

— Наш дълг е да я сторим и да умрем^[1], така ли? — Елиът подигравателно отдаде чест.

— Пиер Патнод е забележителен човек — изрече шеф Вероник, говореше на Елиът, но я чува всички. — Добре би било да се поучиш от него, Елиът. И първият урок е да знаеш кой е на твоя страна. И кой не е.

— Прав си — обърна се метрдотелът към младия мъж. — Аз ще остана да ги храня със сандвичи с краставички или с каквото друго поискат и шеф Вероник приготви. И ще го правя с радост. Понякога хората са груби, безчувствени и обиждат. Това е техен проблем, а не мой. Всеки, който дойде тук, е обслужван с уважение. Не защото го е заслужил, а защото работата ни го изисква. И аз върша работата си добре. Те са наши гости, вярно е. Но не ни превъзхождат с нищо. Още едно избухване като това и няма да има нужда да се притесняваш за оставането си тук. — Патнод се обърна към останалите в стаята: — Ако някой от вас иска да напусне, ще го разбера. Аз самият оставам.

— Както и аз — обади се шеф Вероник.

Гамаш забеляза погледа, който Колийн хвърли крадешком на Елиът, а после и на метрдотела.

— Могат да напуснат работа, мадам Дюбоа — намеси се Гамаш, който намери тази размяна на реплики за много интересна, — но не и да напуснат хижата. Всички трябва да останат тук поне през следващите няколко дни. — Остави им време да осъзнаят думите му,

след което се усмихна успокоително. — А щом се налага да останете, нека поне ви се плаща.

Хората закимаха в съгласие. Шеф Вероник отиде при дъската за рязане, връчи китка билки на двама от кухненския персонал и скоро въздухът натежа от аромата на розмарин. Надигнаха се тихи разговори. Няколко от момчетата сръчкаха Елиът шеговито. Но младият мъж нямаше да се остави да разсеят гнева му с някакви весели подмятания.

Главен инспектор Гамаш излезе от кухнята, като се питаше какво ли се крие зад сцената, на която бе станал свидетел. Младият сервитьор бе уплашен, много уплашен от нещо.

* * *

— Значи е убийство, Арман — изрече Рен-Мари, като поклати невярващо глава. Бяха сами в библиотеката и той тъкмо ѝ бе разказал накратко всичко. — Но как е възможно някой да бутне статуята с голи ръце?

— Семейството иска да знае същото. — В стаята влезе Бовоар заедно с Лакост. — Току-що им казах, че е убийство.

— И? — попита Гамаш.

— Знаете как е. В един момент го приемат, в следващия го отхвърлят — заяви Жан Ги. — Разбираемо е. Казах им, че са свободни да напуснат Голямата стая, но не и имота. Разбира се, местопрестъплението е забранена територия. Питър и Клара Мороу искат да ви видят — добави, като се обърна към главния инспектор.

— Добре. И аз искам да говоря с тях. Разкажи ми какво узна.

Агент Лакост седна в креслото срещу Рен-Мари, а двамата мъже се настаняха на кожения диван и почти допряха глави, когато Бовоар се наведе над бележника си, а Гамаш го последва. Рен-Мари си помисли, че приличат на руски матрьошки, поставени една до друга вместо една в друга. Едрият и силен Гамаш, надвесен почти закрилнически над по-дребния и по-млад Бовоар.

Чу се със сина им, докато Арман ръководеше работата на местопрестъплението. Даниел нямаше търпение да говори с баща си за името, което бяха избрали за детето. Оноре. Знаеше добре какво означава то за Арман. И макар никога да не би засегнал чувствата на

баща си, бе твърдо решен да не променя избора си. Но как би се чувствал Арман при срещата с един друг Оноре Гамаш? При това негов собствен внук?

— Какво са правили снощи Мороу? — попита Гамаш.

Бовоар погледна в бележника си.

— По техни думи всички са вечеряли заедно на една маса. После се разделили. Питър и Клара дошли тук за по питие. Казаха, че вие сте били с тях.

— През повечето време — поясни Рен-Мари. — Ние бяхме на терасата. Но ги виждахме през прозореца.

Бовоар кимна. Обичаше всичко да е ясно.

— Мосю и мадам Фини изпили кафето си в трапезарията — заяви Изабел Лакост. — Томас и Сандра Мороу отишли в Голямата стая. Томас свирил на пианото, а Мариана завела детето горе.

— Бийн? — запита Рен-Мари.

— Боб ли? — учуди се Бовоар. — Какъв боб^[2]?

— Мороу, предполагам.

Спогледаха се объркани, после Рен-Мари се разсмя.

— Бийн е името на детето — обясни тя, като го изрече буква по буква.

— Като в Колийн?

— Щом така ти харесва.

Не му харесваше. Щеше му се всичко да е приключило — ето това вече щеше да му хареса. Жан Ги Бовоар отдавна подозираше, че повечето англоезични са идиоти. И името Бийн го доказваше. Кой би кръстил детето си „фасул“?

— А Джулия? — попита Гамаш. — Какво казаха, че е правила снощи?

— Томас и Сандра Мороу споменаха, че излязла в градината, за да се разходи — докладва Лакост.

— Влезе в библиотеката през градинската врата — спомни си Рен-Мари. — Тогавя вече всички бяхме там. Томас и Сандра бяха дошли. Както и Мариана. Айрин и Бърт Фини тъкмо отиваха да си лягат.

— Кога тръгнаха, преди или след появата на Джулия? — попита жена си Гамаш.

Втренчиха се един в друг, а после и двамата поклатиха глава.

— Не мога да си спомня — отвърна Рен-Мари. — Има ли значение?

— Винаги е от значение кой какво е правил точно преди убийството.

— Нали не мислиш, че те са убили Джулия? — запита тя и веднага съжали, че е задала въпроса пред хора от екипа му.

Но Арман май не обърна внимание.

— Случвали са се и по-странни неща — заяви и Рен-Мари знаеше, че е вярно.

— Какво впечатление ви направи Джулия Мартин, сър? — поиска да знае Лакост.

— Беше елегантна, изтънчена, добре образована. Изключително скромна и чаровна и го съзнаваше. Безпристрастен ли съм? — обърна се към жена си, която кимна. — Беше много учтива. За разлика от останалите от семейството. Дори прекалено учтива. Беше много мила, любезна и мисля, че искаше да създава тъкмо такова впечатление на околните.

— Не е ли така с повечето хора? — подхвърли Лакост.

— Вярно е, че повечето хора искат да правят добро впечатление — отвърна Гамаш. — Учат ни да сме учтиви. Но при Джулия Мартин това изглеждаше като необходимост, не като желание.

— Моето впечатление е същото — каза Рен-Мари. — Но ми се струва, че тя умееше да манипулира. Помниш онази история за първата ѝ работа.

Гамаш разказа на Бовоар и Лакост за първата работа на Джулия и реакцията на майка ѝ.

— Как е могла да каже тези ужасни думи на дъщеря си? — възкликна Лакост. — Да ѝ втълпи, че единствената ѝ роля в живота е да бъде покорна и благодарна.

— Ужасно — съгласи се Рен-Мари. — Ако човек позволи, подобно нещо би могло да го осакати. Но защо все още разказва историята четиридесет години по-късно?

— А ти как мислиш, защо?

— Ами, струва ми се любопитно, че го е разказала на теб, но не и на нас. Аз обаче не съм мъж.

— Ха, това е интересно. Какво имаш предвид? — поинтересува се Гамаш.

— Мисля, че като много други жени тя се държеше по различен начин в мъжка компания. А у мъжете е вродено да проявяват съчувствие към жени в тежко положение. Дори ти не правиш изключение. Джулия бе уязвима. Но като че ли го изтъкваше прекалено. Навярно го е правела през целия си живот. И по мое мнение най-трагично при нея не бе ниското ѝ самочувствие, а фактът, че винаги е намирала мъже, които да я спасяват. Никога не се е спасявала сама. Дори не е подозирала, че може.

— Но май скоро е щяла да разбере — обади се агент Лакост, която съзнаваше много добре за какво говори Рен-Мари. — Напуснала е мъжа си и е започвала нов живот.

— Да бе, вярно — вметна Бовоар. — С милиони долари. Нямало е да бъде точно тест за самостоятелност. Говорим за същата Джулия Мартин, която беше женена за онзи със застраховките, нали? Онзи, дето го окошариха някъде на запад.

— Точно за нея — потвърди Гамаш.

— И какво е направила веднага след раздялата с мъжа си? — запита Рен-Мари. — Дошла е тук, при семейството си. Отново е искала другите да оправят кашата.

— Така ли е било? — промърмори по-скоро на себе си Гамаш. — А дали не е търсела нещо друго от тях?

— Като например? — обади се Бовоар.

— Не знам. Може да е успяла да ме заблуди, но имам чувството, че нещо друго стоеше зад идването ѝ тук. Знаела е много добре, че семейството ѝ не е от тези, които подават ръка. Не съм сигурен, че е дошла за това.

— А защо не за отмъщение? — предложи Рен-Мари. — Помниш какво стана снощи, нали?

Разказа на инспектор Бовоар и на агент Лакост за сцената между Джулия, нейните братя и сестра ѝ.

— Значи мислите, че е дошла да разтовари недоволството си? — попита Бовоар. — След като е казала на оня престъпник, съпруга си, да върви на майната си, е дошло време да си го изкара на мама и останалите?

— Не знам — призна Рен-Мари. — Избухването ѝ изглеждаше толкова непланирано, толкова неочаквано...

— Чудя се дали наистина е било такова — изрече Гамаш. Не се бе сещал за това преди, но сега се замисли. — Възможно ли е някой от тях да е предизвикал нарочно избухването? Все пак кой те познава по-добре от семейството ти?

— За какво говорехте тогава? — попита Лакост.

— За тоалетни — поясни главният инспектор.

— За тоалетни ли? — учуди се Бовоар. Чувстваше се леко притеснен от луксозната обстановка в хижата, но ако богатшите и старши служителите от *Surete* разискваха подобни теми по време на почивка, по дяволите, той щеше да се впише отлично.

Вратата се отвори и Клементин Дюбоа влезе с клатушкащата си походка, следвана от метрдотела и от двама сервитьори с подноси в ръце.

— Помислих си, че една малка закуска ще ви дойде добре — каза собственичката. — Занесох храна и напитки и на семейството.

— Как са те? — попита Гамаш.

— Доста разстроени. Настояват да се видят с вас.

Главният инспектор погледна към подноса със студени крем супи, в които плуваха листенца мента и навити лимонови корички. В другия поднос видя плата с тънки сандвичи, печено говеждо, пушена съомга, домати и сирене бри. Последният поднос бе отрупан с различни видове и марки бира: бутилки с безалкохолна джинджифилова бира, джинджифилово пиво, бира от смърчови пъпки и иглички. Имаше и кофичка с лед, в която се охлаждаше бяло вино.

— *Merci*. — Взе си джинджифилова бира и се обърна към метрдотела: — Кога започна бурята снощи? Знаете ли?

— Да видим, бях завършил последната си обиколка и тъкмо си бях легнал. Събуди ме страхотен взрив, на практика ме изхвърли от леглото. Погледнах към радиочасовника и той показваше един и нещо. После токът угасна.

— Видяхте ли някого, преди да си легнете? — попита Бовоар, който си бе взел супа и сандвич с печено говеждо и се готвеше да се плъосне в голямо кожено кресло.

Метрдотелът поклати глава:

— Никой не беше на крак.

Но Гамаш знаеше, че не е така. Някой е бил буден.

— И аз се събудих от бурята — обади се мадам Дюбоа. — Станах, за да проверя дали всичко е добре затворено и да залостя капациите на вратите и прозорците. Пиер и още двама от персонала вече търчаха наоколо. Вие двамата също бяхте там. Помагахте.

— Малко. Бяха ли затворени всички врати и прозорци?

— Когато си легнах, да — потвърди Пиер. — Проверявам ги при последната си обиколка.

— Но някои се отвориха от бурята — спомни си главният инспектор тряскането на врати. — Бяха ли заключени?

— Не — призна мадам Дюбоа. — Никога не заключваме. Пиер вече няколко години се опитва да ме убеди, че трябва, но аз все още се двоумя.

— Твърдоглава си — отбеляза метрдотелът.

— Може би мъничко. Но никога не сме имали проблеми, а и сме наскред гората. Кой ще влезе? Мечка?

— Светът вече е различен — изрече Пиер.

— Сега ти вярвам.

— Това не би променило нищо — увери ги Гамаш. — Дори да заключвахте вратите, Джулия Мартин пак щеше да е мъртва.

— Защото убиецът вече е бил вътре — довърши вместо него мадам Дюбоа. — Случилото се снощи не е разрешено.

Думите ѝ бяха толкова необичайни, че изгладнелият Бовоар застина, преди да отхапе поредна хапка от багетата с печено говеждо.

— Нима имате правило да не се убива? — попита младият инспектор.

— Да. Когато с мъжа ми купихме „Белшас“, сключихме сделка с гората. Неестествената смърт не е разрешена тук. Ловим мишките живи и ги пускаме навън. Храним птиците през зимата, дори катеричките и други дребосъци са добре дошли. Няма лов, нито дори риболов. Сключихме договор, който гласеше, че всичко по тези земи ще е в безопасност.

— Ексцентрично обещание — отбеляза Гамаш.

— Може би — съумя да се усмихне леко възрастната жена. — Но бяхме сериозни. Дадохме дума, че нищо няма да умре умишлено от ръцете ни или от ръцете на човек, който живее тук. Сбирката на тавана неизменно ни напомня какво се случва, когато живи същества се обърнат едно срещу друго. Изкара ангелите на онова бедно дете и би

трябвало да плаши всички нас. Но ние вече свикнахме с това, приемаме отнемането на живот. Само че тук убиването не е разрешено. Трябва да откриете кой го е сторил. Защото знам едно нещо със сигурност. Ако човек убие веднъж, ще повтори.

Кимна енергично и излезе, последвана мълчаливо от Пиер.

Гамаш гледаше замислено как вратата се затваря. И той го знаеше.

---

[1] Перифразира стих от поемата „Атаката на леката бригада“ (1854) на Тенисън. — Б.пр. ↑

[2] Игра на думи, на английски *bean* означава бобово растение. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИНАЙСЕТА

— Мисис Мороу, бихте ли искали да хапнете малко за обяд?

— Не, Клер, благодаря.

Възрастната жена се отпусна на канапето до съпруга си, сякаш гръбнакът ѝ се бе разтопил. Клара държеше чинийка с парче задушена на пара съомга, малко фина майонеза и тънко нарязана краставичка, подправена с лук и оцет. Това бе едно от любимите ястия на майката на Питър, знаеше го още от времето, когато свекърва ѝ настояваше за него в къщата им, а те можеха да ѝ предложат само прост сандвич. Като бедни прохождащи художници рядко виждаха съомга.

Клара обикновено побесняваше, когато мисис Мороу я наричаше Клер. През първото десетилетие от брака си с Питър смяташе, че възрастната жена просто не чува добре и искрено мисли, че името ѝ е Клер. По някое време през второто десетилетие осъзна, че свекърва ѝ отлично знае как е името ѝ. И каква е професията ѝ, макар да продължаваше да пита за работата ѝ в някакъв митичен магазин за обувки. Разбира се, напълно възможно бе Питър да е казал на майка си, че Клара работи в магазин за обувки. Доколкото знаеше, при семейство Мороу всичко бе възможно. Особено ако става въпрос за криене на истината от роднините.

— Може би нещо за пиене? — попита художничката.

— Съпругът ми ще се погрижи за мен, благодаря.

Клара бе отпратена. Погледна часовника си. Минаваше пладне. Дали можеха да си тръгнат скоро? Ненавиждаше се за тази мисъл, но още повече ненавиждаше висенето тук. А една друга мисъл ѝ бе още по-ненавистна — че смъртта на Джулия е огромно неудобство. Всъщност направо трън в задника. Ето. Призна го.

Искаше да си иде вкъщи. При своите неща, при своите приятели. Да работи върху самостоятелната си изложба. В мир.

Почувства се отвратително.

Обърна се назад и видя Бърт Фини със затворени очи.

Заспал.

„Мамка му, спи. Останалите се опитваме да се справим с тази трагедия, а той си подремва.“ Отвори уста да повика Питър, за да излязат на терасата. Копнееше за малко свеж въздух, за малка разходка в дъждеца. Каквото и да е — само да се махне от тази задушаваша атмосфера.

Но Питър отново бе изчезнал. В собствения си свят. Беше се вторачил в движението на молива си. Намираще равновесие в изкуството си — единственото място, където нищо не се случваше, освен ако той не пожелае. Линиите се появяваха и изчезваха единствено по негова воля.

Но кога спасителната лодка се превръща в затворнически кораб? Кога лекарството започва да работи срещу теб? Дали любимият ѝ благороден, раним съпруг не бе избягал твърде далеч?

Как го наричаха? Опита се да си припомни разговорите с приятелката си Мирна в Трите бора. Бившата психоложка понякога говореше за това състояние. За хора, които халюцинират и губят връзка с действителността.

Ненормални.

Не, изтика думата надалече. Питър бе огорчен, наранен, но и блестящ. Намерил бе начин да се справи, начин, който му носеше едновременно облекчение и пари. Съпругът ѝ бе един от най-уважаваните художници в Канада. Уважаваха го всички, освен собственото му семейство.

Мисис Мороу бе червива с пари, но нито веднъж не купи картина на собствения си син. Дори когато той и Клара почти умираха от глад. Предложи да им даде пари, но Питър избегна тази мина.

Клара се загледа в Мариана Мороу, която бавно се запъти към пианото. Томас бе станал от него и сега четеше вестник. По-малката сестра на Питър седна, заметна раменете си с шала и вдигна ръце над клавишите.

„Това ще ми дойде добре“ — помисли си Клара в очакване на шумно дрънкане и блъскане по инструмента. Каквото и да е, само да разкъса това изнервящо мълчание. Но Мариана сякаш свиреше във въздуха, така и не докосна с пръсти клавишите.

„За бога! — изкрещя наум Клара. — Никой от тях ли не може да направи нещо истинско?“

Огледа се и видя, че детето на Мариана е само.

— Какво четеш? — приседна до Бийн в нишата на прозореца.

Сериозното хлапе показа книгата. „Митове, които всяко дете трябва да знае“.

— Прекрасно. В библиотеката ли я намери?

— Не, мама ми я даде. Била е нейна. Виж. — Бийн ѝ показва първата страница, на която имаше надпис „На Мариана за рождения ѝ ден. От мама и татко“.

Клара усети, че очите ѝ отново парят от сълзи. Бийн я погледна внимателно.

— Извинявай — каза художничката и попи влагата от лицето си с възглавница. — Държа се глупаво.

Но знаеше защо се разплака. Не за Джулия, нито за мисис Мороу. Сълзите ѝ бяха за всички от семейство Мороу, но най-вече за родители, които правят подаръци и пишат „от“. За родители, които не са губили деца, защото никога не са имали.

— Добре ли си? — попита я Бийн.

Клара трябваше да утешава детето, а не то нея.

— Просто всичко е много тъжно — отвърна. — Съжалявам за леля ти. А ти как си? Добре ли си?

Бийн отвори уста и се разнесе музика. Или поне така ѝ се стори за миг.

Клара се обърна и погледна към пианото. Мариана бе спуснала ръце върху клавишите и правеше нещо забележително. Намираще нотите. В правилния ред. Музиката бе изумителна. Лееше се плавна, страстна и естествена.

Беше великолепно, но и типично. Трябваше да се досети. Бездарният брат е брилянтен художник. Чалнатата сестра е виртуозен пианист. А Томас? Винаги бе смятала, че е точно това, което изглежда. Успешен изпълнителен директор в Торонто. Но семейство Мороу се подхранваше от притворството си. Какъв бе този мъж в действителност?

Клара се огледа и видя главен инспектор Гамаш. Стоеше прав до вратата и се взираше в Мариана.

Музиката спря.

— Ще ви помоля всички да останете в хижата поне още един ден, може и по-дълго.

— Разбира се — обади се Томас.

— Благодаря — каза главният инспектор. — Сега събираме веществените доказателства и по някое време днес един от агентите ми ще разпита всички ви. Дотогава можете да се движите навсякъде в пределите на имота. Би ли дошъл с мен? — Направи знак на Питър, който стана. — Бих желал да поговорим.

— Бихме искали да сме първи — заяви Сандра, докато неспокойно стрелкаше с поглед ту Питър, ту Гамаш.

— Защо?

Въпросът, изглежда, я изненада.

— Трябва ли да има причина?

— Би било добре. Ако имате належаща нужда, ще помоля инспектора да ви поеме първа. Има ли такава?

Сандра, която бе притискана от твърде много належащи нужди през целия си живот, замълча.

— Не искаме да говорим с инспектора — намеси се Томас, — а с вас.

— Опасявам се, че колкото и да ме ласкае вашето желание, именно инспектор Бовоар ще ви разпита. Освен ако не предпочитате агент Лакост.

— Тогава защо той получава вас? — Томас кимна рязко към Питър.

— Това не е състезание.

Томас Мороу втренчи в Гамаш поглед, който имаше за цел да го попари. Добре заучен поглед, усъвършенстван върху секретарки, изтъргували самоуважението си срещу заплата, и стажанти, които са твърде млади, за да различават грубиянина от истинския шеф.

Секунди преди да напусне стаята през вратата, водеща към градината, Гамаш погледна назад към членовете на семейство Мороу, които се бяха втренчили в него, застинали като в жива картина. Наясно беше, че един ден от тази картина ще излезе убиецът. И Арман Гамаш щеше да го чака.

* * *

Агент Изабел Лакост организира полицаите от местния участък на *Surete* и им раздаде задачите. Един екип за претърсване на стаите на

персонала и външните постройки, друг — за хижата, а нейният щеше да обработи стаите на гостите.

Предупреди ги да са внимателни. Търсеха улики, но и убиец. Възможно бе да се укрива някъде наоколо. Малко вероятно, но възможно. Агент Лакост бе предпазлива по природа и благодарение на обучението си. Затова както винаги провеждаше търсенето с нагласата, че чудовището наистина е под кревата или дебне в гардероба.

* * *

— Мариана Мороу?

Инспектор Бовоар пристъпи в Голямата стая с усещането, че прилича на асистент на зъболекар. „Време е за вашата пломба.“ И те го погледнаха точно с очите на пациенти в чакалня на зъболекар. Страх у избрания, раздразнение у тези, които ще чакат още.

— Ами ние? — попита Сандра и се изправи. — Казаха ни, че можем да минем първи.

— *Oui?* — каза Бовоар. Никой нищо не му беше казал и той се досети защо. — Е, мисля да взема мадмоазел Мороу първа, за да може да се върне при — погледна към симпатичното русо хлапе в нишата на прозореца, зачетено в книгата си — своето дете.

Отведе Мариана в библиотеката и я настани на твърд стол, който бе донесъл отвън. Едва ли бе мъчение, но не обичаше заподозрените му да се чувстват прекалено удобно. Освен това искаше големия кожен стол за себе си.

— Мадмоазел Мороу — започна.

— О, я гледай, имате сандвичи! Нашите свършиха. — Стана и си взе голям сандвич с домати и дебело парче шунка, без да пита.

— Съжалявам за сестра ви — продължи Бовоар, като разчете времето за хапливите си думи така, че мазната уста на лакомата жена да е твърде пълна, за да може да отговори. Надяваше се да е намекнал достатъчно ясно „Вие явно не съжалявате“. Но като я гледаше как се тъпче с храна, реши, че обидата му е била твърде фина. Не харесваше тая жена. От всички Мороу, дори оная, нетърпеливата, най-малко харесваше тази тук. Разбираше Сандра. И той мразеше да чака. Не обичаше да наблюдава как сервира първо на други, особено ако той е

дошъл преди тях. Не обичаше хората да се пререждат на опашките в магазините за хранителни стоки или да засичат нахално по магистралата.

Очакваше от тях да играят честно. Правилата означават ред. Без тях ще започнат да се избиват. Започва се с пререждане на опашка, с паркиране на места за инвалиди, с пушене в асансьора. И завършва с убийство.

Вярно, това бе малко преувеличено, но нещата следваха точно този ред. Ако се проследи достатъчно назад във времето, навярно ще стане ясно, че убиецът винаги е нарушавал правилата, защото се е смятал за по-добър от останалите. Бовоар не обичаше нарушителите на правилата. Особено ако бяха повити във виолетови, зелени и яркочервени шалове и имаха деца на име Фасул.

— Не я познавах добре, нали разбирате — изрече Мариана, след като преглътна и взе бутилка смърчова бира от подноса. — Нямате нищо против, надявам се?

Но я беше отворила още преди Бовоар да успее да каже нещо.

— Благодаря. Пфу! — Почти я изплю. — Божичко! Аз ли съм първата, която опитва това нещо? Някой от компанията производител пробвал ли е бирата изобщо? Има вкус на дърво.

Отвори и затвори уста като котка, която се опитва да махне нещо от езика си.

— Отвратителна е. Искате ли глътка? — Наклони кутийката към него.

Инспекторът присви очи и с изненада видя лека усмивка на неприятното ѝ лице.

„Горката жена — помисли си. — Толкова грозна в едно толкова красиво семейство.“ Не беше фен на семейство Мороу, но не можеше да не признае, че са много представителни. Дори мъртвата жена бе запазила някаква красота, макар и смазана. А тази не притежаваше никаква.

— Не? — Отпи нова глътка и отново потръпна, но не я остави.

— Колко добре я познавахте?

— Беше десет години по-голяма от мен и ни напусна, преди да навърши дванайсет. Нямахме много общо. Тя си падаше по момчетата, аз — по комикси.

— Изглежда, не съжалявате, че е мъртва. Дори не изглеждате тъжна.

— Отгледана съм в семейство на лицемери, инспекторе. Обещах си да не съм като тях. Да не крия чувствата си.

— Съвсем лесно е, когато нямате чувства.

Това ѝ затвори устата. Бовоар бе спечелил точка, но разпитът не вървеше. Не беше добре да говори само следователят.

— Защо държите да показвате всичките си чувства?

Усмивката изчезна и лицето ѝ доби сериозен вид. Жената не стана по-привлекателна. Сега бе мрачна и грозна.

— Израснах в света на „Дисни“. Изглежда хубав отвън. Такава е идеята. Но отвътре всичко е механично. Никога не знаеш кое е реално. Твърде много учтивост, твърде много усмивки. Израснах в страх от усмивките. Никога не чуваш лоша дума, но и никога не получаваш подкрепа. Никога не знаеш какви са истинските чувства на хората около теб. Пазехме чувствата си скрити. И все още го правим. С изключение на мен. Аз съм честна за повечето неща.

Странно колко важна може да е една дума.

— Какво значи „повечето“?

— Ами, в моето семейство би било глупаво да казваш всичко.

Изведнъж стана престорено свенлива, почти флиртуваше. Отвратително.

— Какво не сте им казали?

— Дребни неща. Например как си изкарвам хляба.

— Какво работите?

— Архитект съм. Проектирам къщи.

Бовоар си каза, че му е ясно какви къщи проектира. От онези, дето впечатляват, но са безвкусно пищни, лъскави и големи. Кресящи постройките, в които никой не би могъл да живее.

— Какво друго пазите в тайна?

Мариана замълча, огледа се и се приведе към инспектора.

— Бийн.

— Вашето дете?

Жената кимна.

— Какво за Бийн? — Химикалката на Бовоар увисна над бележника му.

— Не съм им казала.

— Кой е бащата ли?

Нарушил бе основното правило при разпит. Отговорил бе на собствения си въпрос. Тя поклати глава и се усмихна:

— Разбира се, че не съм им казала кой е. За това няма отговор — изрече загадъчно. — Не съм им казала какво е Бийн.

Бовоар изстина.

— Какво е Бийн ли?

— Точно така. Дори и вие не знаете. Но за жалост, детето приближава пубертета и скоро ще стане очевидно.

На инспектора му бяха необходими няколко секунди, за да осъзнае смисъла на думите ѝ. Изпусна химикалката си и тя се търколи от масата на покрития с килим под.

— Имате предвид, че не сте казали на семейството дали Бийн е момче, или момиче?

Мариана кимна и отпи дълга глътка от бирата.

— Всъщност не е толкова лоша. Предполагам, че човек може да свикне с всичко.

Бовоар се съмняваше. Вече петнайсет години разследваше убийства с главния инспектор, но още не бе свикнал с лудостта на англезичните. Изглеждаше му бездънна и безцелна. Що за човек би пазил пола на детето си в тайна?

— Това е малък реверанс към родителите ми заради техните грижи, инспекторе. Бийн е моето дете и моята тайна. Не мога да ви опиша колко е хубаво да знаеш нещо, което другите не знаят, в семейство, където всички смятат, че знаят всичко.

„Шибани англета“ — помисли си Бовоар. Ако той самият опитаеше това вкъщи, майка му щеше да го наложи с точилката.

— Не могат ли сами да попитат Бийн?

Жената избухна в смях и масата пред него се покри с пръски от домати.

— Майтапите ли се? Един Мороу да зададе въпрос? Да признае невежество? — Мариана се наведе заговорнически към инспектора и макар да не искаше, той също се наведе, за да се доближи до нея. — Тъкмо това е брилянтното. Тяхната арогантност е моето най-силно оръжие.

Бовоар се отдръпна. Отвратен. Как бе възможно една жена, една майка да прави такова нещо? Неговата собствена майка би умряла за

него, би убила за него. Което е естествено. За разлика от неестественото нещо пред него.

— И какво ще правите, когато вече няма да е тайна, мадмоазел? Когато Бийн влезе в пубертета или един ден доброволно даде тази информация?

Проклет да е, ако попита за пола на хлапето. Нямахте да й направи удоволствието да признае, че му пука.

— Винаги ми остава името Бийн, с което да я тормозя.

— Нея?

— Майка ми.

Бовоар вече не издържаше да гледа тази жена, която бе родила биологично оръжие, прицелено в собствената ѝ майка. Започваше да мисли, че са убили грешната сестра Мороу.

— Защо някой би искал да убие сестра ви?

— Под *някой* имате предвид един от нас, нали?

Не беше истински въпрос и Бовоар предпочете да замълчи.

— Не ме гледайте така. Не я познавах достатъчно добре, за да я убия. Нямахте я повече от трийсет години. Но мога да ви кажа едно, инспекторе. Колкото и далеч да бе от семейството, тя пак си оставаше Мороу. А всеки Мороу лъже и всеки Мороу пази тайни. Това е нашата валута. Не им вярвайте, инспекторе. Не вярвайте и на думичка, казана от тях.

Бовоар за първи път ѝ повярва без никаква трудност.

* * *

— Джулия се скара с татко — заяви Питър. — Не знам за какво.

— Не ти ли беше любопитно? — попита Гамаш.

Двамата високи мъже вървяха по мократа морава на „Белшас“ и спряха на брега. Загледаха се в оловносивото езеро и мъглата, която скриваше отсрещния бряг. Прелитаха птици в търсене на насекоми, а от време на време над водата се разнасяше призрачен зов на гмурец.

Питър се усмихна едва-едва.

— У нас любопитството не се поощряваше. Считаше се за невъзпитано. Невъзпитано бе да задаваш въпроси, невъзпитано бе да се смееш прекалено силно или твърде дълго, невъзпитано бе да

плачеш, невъзпитано бе да противоречиш. Така че, не. Не бях любопитен.

— Значи тя е напуснала дома, когато е била малко над двайсетгодишна. Томас трябва да е бил с няколко години по-голям, а ти на колко беше?

— На осемнайсет.

— Точно.

— Аз съм точен човек, както знаеш — каза Питър, този път с истинска усмивка. Започваше отново да диша, да се чувства като себе си. Погледна надолу и с изненада видя трохи по ризата си. Изтупа ги с ръка. После взе шепка камъчета.

— Джулия щеше да се зарадва на днешния ден — отбеляза, докато със замах хвърляше камъчета по повърхността на водата.

— Защо го казваш? — попита Гамаш.

— Прилича на ванкувърски ден. Разказваше ми колко унило било времето. Казваше, че ѝ харесва.

— Потисната ли беше?

Питър се бе загледал в камъче, което отскочи четири пъти, преди да потъне.

— Да. Но аз винаги мисля за нея като за момиче на двайсет и една. Не съм я виждал много, след като ни напусна.

— Защо? — Гамаш се вгледа внимателно в него. Голямо неудобство беше да разследваш за убийство приятел. Но си имаше и своите предимства. Като например да знаеш кога крие нещо.

— Не сме сплотено семейство. Понякога се чудя какво ще стане, когато майка си отиде. Тя е човекът, когото идваме да видим. Другите просто присъстват.

— Може би трагедията ще ви сплоти.

— Възможно е. Би могло да се окаже благословия. Но не мисля така. Не исках да виждам Джулия, но и тя не искаше да ни вижда. Беше щастлива във Ванкувър с Дейвид и забрави за нас. И честно казано, не се сещах за нея в продължение на месеци, дори години.

— Какво ти напомняше?

— Моля?

— Какво събуждаше спомените ти за нея? Все нещо те е подсещало за сестра ти.

— Нищо особено.

— Разбираш, че не си говорим просто като приятели, нали? Тези въпроси са важни, дори да не ти изглеждат такива.

Гамаш прозвуча нетипично остро и всъщност Питър наистина бе забравил, че говори с началника на отдел „Убийства“ в *Surete du Quebec*.

— Извинявай. Защо съм се сещал за нея? — Замисли се, после внезапно осъзна какъв е отговорът. — Защото тя се обаждаше или пишеше. Получавахме картички от цял свят. Тя и Дейвид пътуваха много.

— Протягала е ръка към вас — изрече Гамаш.

— Само когато искаше нещо. Сестра ми може да е изглеждала мила и приятна, но беше много изкусна. Почти винаги получаваше желаното.

— И какво искаше? Със сигурност не пари.

— Не, имаше си предостатъчно. Мисля, че просто искаше да ни жегне. Да ни накара да се чувстваме виновни. Това бе малката ѝ играчка. Изпращаше картички, обаждаше се по телефона от дъжд на вятър, но винаги се стараше да разберем, че тя е тази, която е направила първата крачка. Че сме ѝ длъжници. Беше едва доловимо, но ние от семейство Мороу, ако не друго, сме поне изтънчени.

„Не толкова, колкото си мислиш“ — каза си наум Гамаш.

— Алчно семейство сме, Гамаш. Алчно, и дори жестоко. Знам го. Защо, мислиш, живея с Клара в Трите бора? За да съм възможно най-далеч. Разпознавам спасението, когато го видя. А колкото до Джулия... Искаш да знаеш за нея, нали? — Запрати камък с все сила в стоманеносивите води на езерото. — Тя беше най-жестоката, най-алчната от всички нас.

* * *

Сандра угаси цигарата и с усмивка приглади панталоните си. Бяха ѝ отеснели, но тя знаеше, че от провинциалния въздух нещата се свиват. После се върна обратно в хижата. Трапезарията бе празна. А там, в далечния ѝ край, беше подносът с десерти.

Движение привлече погледа ѝ.

Бийн.

„Какво прави това дете? Краде най-хубавите сладкиши, навярно.“

Двамата се гледаха втренчено и после Сандра забеляза нещо бяло, което проблясваше в ръката на Бийн. Приблужи се още.

Беше бисквитка. Покрита с шоколад, но с пълнеж от маршмелоу. Шоколадовата обвивка вече бе изядена, така че бяха останали само пълнежът и бисквитата, които гузното дете държеше в ръка.

— Бийн, какво правиш?

— Нищо.

— Това означава, че правиш нещо непозволено. Хайде, казвай.

Точно тогава нещо тупна между тях и отскочи от пода. Сандра погледна нагоре. Високият като в катедрала таван, а на места и старите кленови греди, бяха осеяни с бисквитки. След като бе изблизало пълнежа им, детето ги бе хвърлило към тавана, за да се залепят там.

Цяло съзвездие от бисквитки.

По всяка вероятност бяха към пакет и половина.

Сандра погледна строго странното дете. И после, тъкмо когато понечи да го смъмри, от устата ѝ се изплъзна нещо друго. Смях. Тих изблик на смях, после още един. Детето, стегнато в очакване на порицанието, я погледна изненадано. Но не беше толкова изненадано, колкото самата Сандра, която възнамеряваше да му се скара, а вместо това се разсмя.

— Искаш ли една? — Бийн протегна кутията и тя си взе.

— Правиш ето фака — зафъфли хлапето, докато отхапваше шоколадовото връхче. — После изблизваш пълнежа. — Направи го. — И я хвърляш силно нагоре.

Бийн подхвърли овлажнената бисквитка към тавана. Сандра наблюдаваше със затаен дъх дали лакомството ще залепне. Залепна.

— Опитай. Ще ти покажа.

Търпеливо и ясно детето, което бе родено за преподавател, научи Сандра как да лепи бисквитите по тавана. Оказа се, че тя има вроден талант, и скоро таванът на трапезарията бе напълно покрит с бисквитки — форма на изолация, каквато бароните разбойници и абнаките не бяха и сънували. Нито пък мадам Дюбоа.

Сандра напусна стаята усмихната, напълно забравила за какво е влязла там. Никога не бе искала деца, изискваха твърде много усилия. Но понякога в компанията на изключително дете, на добро дете,

изпитваше болка. Не можеше да проумее как така дебелията, глупава, мързелива Мариана бе успяла да роди дете. Мисълта, че хлапето е чалнато, ѝ носеше известна утеха. Но понякога забравяше да мрази Бийн. И ставаха ужасни неща.

— Къде беше? — попита Мариана, когато Сандра се върна. — Полицията те търси.

— Разхождах се. Чух Питър да си говори с оня главен инспектор и да казва нещо много странно. — Забеляза свекърва си и леко повиши глас: — Че смъртта на майка му щяла да е благословия.

— Не може да бъде — изрече Мариана с очевидно удоволствие. — Наистина ли?

— Не е само това. Каза, че Джулия била алчна и жестока. Представи си. Току-що си е отишла, а той вече злослови по неин адрес, и то пред чужд човек. Но може да не съм чула добре.

— Какво каза? — обади се мисис Фини от далечния край на стаята, като обърна мекото си розово лице към двете по-млади жени.

— Сигурна съм, че не е искал да каже това. Забравете го.

— Казал е, че Джулия е алчна и жестока? — Отново видя протегнатата бяла ръка на дъщеря си. Толкова типично бе за Чарлс да стори такава злина. И то на Джулия. Но той бе навредил на всички. И сега Питър продължаваше делото на баща си. — Няма да търпя това. Джулия беше най-доброто, най-чувствителното от всичките ми деца. И със сигурност най-любвеобилното.

— Съжалявам — продума Сандра и осъзна, че е почти искрена.

* * *

— Кой би искал да убие сестра ви?

Срещу Бовоар седеше Томас Мороу — човек, свикнал да ръководи, което си личеше дори наред тази пустош. Той пригладил ленените си панталони и се усмихна чаровно:

— Джулия бе прекрасна жена. Никой не би пожелал смъртта ѝ.

— Защо не?

— Не би ли трябвало да питате „защо“? — внезапно се смути Томас.

— Защо?

— А? — измънка Мороу, вече съвсем объркан. — Вижте, това е нелепо. Сестра ми е мъртва, но не може да е убита.

— Защо не?

Пак същия въпрос. Бовоар обичаше да стъписва свидетелите.

— Прекара голяма част от живота си във Ванкувър. Ако е ядосала някого достатъчно, че да я убие, този някой е там, не тук, не и наред тая пустош, по дяволите.

— Вие сте тук.

— Какво искате да кажете?

— Чух какво е станало снощи. В същата тази стая. Това май е петно от кафе.

Инспекторът стана, отиде до мястото и погледна надолу. Беше го видял по-рано, но обичаше да драматизира с подобни „внезапни“ открития.

— Тя не беше на себе си, беше разстроена.

— Какво я разстрои?

— През целия ден беше изнервена. Заради откриването на паметника. Тя и татко бяха скарани. Всички се развълнувахме, когато видяхме статуята, но Джулия като че ли го прие най-емоционално. Намираще се в труден момент от живота си. Наскоро бе преминала през отвратителен развод, отразен широко от медиите. Съпругът ѝ беше Дейвид Мартин, както знаете.

Насочи сивкавосините си очи към инспектора, за да се увери, че той го е разбрал. Бовоар вече знаеше за Дейвид Мартин, но го заинтригува тонът на Мороу. Смесица от злорадо удоволствие и гордост. Задоволство, че сестра му е сгафила и се е омъжила за престъпник, и гордост, че престъпникът е един от най-богатите хора в Канада, дори след като върна онези пари.

— Кой би искал да види сестра ви мъртва?

— Никой. Беше семейна сбирка, щастлив момент. Никой не е желаел смъртта ѝ.

Бовоар бавно обърна глава и се загледа навън в мъглата. Запази мълчание, но дори един Мороу не би могъл да пропусне значението на жеста. Ямата в земята зад тези прозорци опровергаваше думите на Томас Мороу.

„Не вярвайте и на думичка, казана от тях“ — заявила бе Мариана. И Бовоар не вярваше.

— Джулия имаше ли деца? — попита Гамаш, когато с Питър излязоха от гората и бавно се запътиха обратно към хижата.

— Не. Дори не знам дали с Дейвид са опитали. В нашето семейство не си падаме много по децата. Изяждаме малките си.

Гамаш остави думите да потънат в мъглата около тях.

— Какво мислиш за статуята на баща ти?

Питър не се притесни от внезапната смяна на темата.

— Не съм мислил за нея. Все тая ми е.

— Не е възможно. Би трябвало да имаш мнение поне като художник.

— О, да. Като художник, да. Виждам достойнствата й. Човекът, който я е направил, очевидно има техника. Не е лоша. Но явно никога не е срещал татко.

Гамаш продължи да върви, скръстил ръце на гърба, като постоянно местеше поглед от подгизналите си крака към хижата, която все повече наближаваха.

— Баща ми никога не е изглеждал така. Тъгата, или каквото там бе изписано на лицето на статуята, не му беше присъща. Само се мръщеше. И никога, никога не стоеше приведен. Беше огромен и... и... — Питър направи жест, сякаш скицира света. — Огромен. Той уби Джулия.

— Неговата статуя уби Джулия.

— Не, имам предвид, че я уби още преди тя да ни напусне. Отне духа й, смаза я. Смаза всички ни. Умираще си да чуеш това от мен, нали? Защо, мислиш, нямаме деца? Никой от нас. Виж моделите ни за подражание. Ти би ли искал?

— Има едно дете в семейството. Бийн.

Питър се прокашля многозначително.

Гамаш отново замълча.

— Бийн не скача.

Инспекторът спря, прикован от думите на събеседника си.

Бийн не скача.

— Моля?

— Бийн не скача — повтори Питър.

Дори да бе казал „Тостер, картина, колело“, едва ли щеше да прозвучи по-безсмислено.

— Какво искаш да кажеш? — попита Гамаш и внезапно се почувства много глупав.

— Бийн не може да се отдели от земята.

Арман Гамаш усети как влагата прониква в костите му.

— Краката на Бийн никога не се отделят от земята, поне не заедно. Детето не може или не иска да скача.

„Бийн не може да скача — помисли си инспекторът. — Що за семейство създава такова дете, неспособно да се отдели от земята дори за миг? Сякаш заседнало в нея. Как изразява вълнение? Радост?“ Но бързо намери отговора, като се замисли за детето и семейството му. Дотук вече десет години този проблем едва ли бе възниквал.

Арман Гамаш реши да звънне на сина си веднага щом се върне в хижата.

ГЛАВА ЧЕТИРИНАЙСЕТА

— Даниел?

— Здравсти, тате, *enfin*.^[1] Започвах да си мисля, че си плод на въображението ми.

Гамаш се разсмя.

— С майка ти сме в хижа „Белшас“, тук телекомуникациите понакуцват.

Докато говореше, погледна през френските прозорци на библиотеката към ментовозелената мокра трева и обвитото в мъгла езеро зад нея. Нисък облак бе обвил нежно гората. Чувахе птици и насекоми, а понякога и плясък, когато някоя гладна пъстърва или костур изскочеше от водата, за да похапне. Долавяше също вой на сирена и изнервен клаксон на кола.

Париж.

Звуците от Града на светлината се смесваха с тези от дивата пустош. „В какъв свят живеем“ — помисли си.

— Тук е девет вечерта. Колко е при вас? — попита Даниел.

— Почти три. Флоранс в леглото ли е вече?

— Срам ме е да призная, но всички сме в леглото. Ех, Париж! — Даниел се засмя дълбоко и непринудено. — Но се радвам, че най-накрая се чухме. Почакай, ще се преместя в друга стая.

Гамаш си го представи в мъничкия апартамент в квартал „Сен Жермен де Пре“ Преместването в друга стая не гарантираше нито усамотение за него, нито тишина за жена му и детето.

— Арман? — Рен-Мари стоеше на вратата на библиотеката. Събрала бе багажа си и един носач тъкмо слагаше чантите в колата. Арман я бе помолил да напусне „Белшас“.

— Ще си ида, разбира се, щом така искаш — каза бе тя. Но се вгледа в лицето му. Никога преди не го беше наблюдавала как работи по случай, макар че той винаги говореше за работата си и често я питаше за мнението ѝ.

За разлика от повечето си колеги, Гамаш не криеше нищо от жена си. Не мислеше, че е възможно да пази от нея толкова голяма част от живота си, без това да навреди на брака им. За него Рен-Мари бе по-важна от кариерата.

— Ще се тревожа по-малко, ако не си тук — заяви Арман.

— Разбирам. — И наистина го разбираше. Би се чувствала по същия начин, ако ролите им бяха разменени. — Но ще имаш ли нещо против да не съм твърде далеч?

— В кучешка колибка на края на имота?

— Разкри ме — отвърна Рен-Мари. — Мислех си за Трите бора.

— Чудесна идея. Ще звънна на Габри да те настани в пансиона си.

— Не, ти върви да откриеш убиеца, а аз ще звънна в пансиона.

И сега бе готова да замине. Готова, но не и щастлива. Усещаше болка в гърдите си, докато гледаше как Арман предприема първите стъпки в разследването. Хората му бяха преизпълнени с уважение към него, а полицаите от местния участък — толкова почтителни, дори уплашени, докато той не ги предразположи да се отпуснат. Но не прекалено. Видяла бе как съпругът ѝ съвсем естествено овладя ситуацията. И тя като него знаеше, че някой трябва да поеме ръководството. А той, по-скоро по природа, отколкото по ранг, бе истински лидер.

Никога преди не бе присъствала на разследване и сега наблюдаваше с изненада как мъжът, когото познаваше толкова добре, разкрива една съвсем нова страна от себе си. Ръководеше с лекота, защото внушаваше уважение. У всеки, освен членовете на семейство Мороу, които, изглежда, смятаха, че ги е изиграл. Сториха ѝ се по-разстроени от това, отколкото от смъртта на Джулия.

Но Арман винаги бе казвал, че хората реагират различно на смъртта, и макар по принцип да е глупаво да съдиш човек, дважд по-глупаво е да съдиш за него по това, което прави, когато се сблъска с внезапна насилствена смърт. С убийство. Хората просто не са на себе си.

Но дълбоко в себе си Рен-Мари се чудеше дали в момент на криза хората не проявяват истинската си същност. Лишена от хитрост и светско лустро. Лесно е да се държиш добре, когато всичко върви по вода. Съвсем друго е, когато адът се разтвори.

Съпругът ѝ влизаше съзнателно в този ад всеки ден и съумяваше да запази почтеността си. Но тя се съмняваше, че същото би могло да се каже за семейство Мороу.

Беше прекъснала Арман. Видя, че говори по телефона, и се обърна, за да излезе. Тогава чу името Розлин.

Изглежда, говореше с Даниел и питаше за снаха им. Рен-Мари се бе опитала да поговори с мъжа си за Даниел, но моментът все не беше подходящ, а сега вече бе твърде късно. Застанала на прага, тя се заслуша в разговора, а сърцето ѝ блъскаше в гърдите.

— Знам, че мама ти е казала за имената, които избрахме. Женевиер, ако е момиче...

— Хубаво име — отбеляза Гамаш.

— И ние мислим така. Но смятаме, че и името за момче е хубаво. Оноре.

Арман Гамаш си бе обещал, че няма да има неловко мълчание, когато чуе името. Последва неловко мълчание.

*Кой ли мъртвецът със дух изтлял,
който на себе си е шептял:
„Мой роден край, родино свята.“*

Думите на старата поема, изречени както винаги от дълбок, спокоен глас в ума му, запълниха бездната. Внимателно затвори едрата си ръка, сякаш да се хване за нещо.

*Чие сърце не е горяло,
щом към дома си закопняло
след скитане из чужди край лети?*

Даниел бе в Париж — толкова далече, но Арман чувстваше, че синът му е на път да направи много сериозна грешка, която ще го отдалечи още повече.

— Струва ми се, че не е най-добрият избор.

— Защо? — В гласа на Даниел имаше любопитство, а не отбранителна нотка.

— Знаеш историята.

— Разказа ми я, но това е само история, тате. И Оноре Гамаш е хубаво име за хубав човек. Ти го знаеш по-добре от всеки.

— Вярно е. — Арман усети пристъп на безпокойство. Даниел нямаше да отстъпи. — Но по-добре от всеки знам и какво може да се случи в свят, който невинаги е добър.

— Учеше ни, че сами създаваме своя собствен свят. Как беше онзи цитат от Милтън, с който израснахме?

Умът е място в себе си и в себе си той може от рая да направи ад или от ада — рай.

— В това вярваш, тате, както и аз. Помниш ли онези разходки в парка? Водеше за ръка Ани и мен и ни рецитираше поезия по целия път. Този цитат ти беше един от любимите. На мен също.

Гърлото на Гамаш се сви, когато си припомни разходките и малките пухкави детски пръстчета в неговата огромна наглед ръка. И най-вече чувството, че те държат него. А не обратното.

— Скоро ще дойде моят ред. Аз ще водя Флоранс и Оноре в парка и ще дрънкам поезия през цялото време.

— Ще дрънкаш? Искаш да кажеш, че ще рецитираш със силен, но мелодичен глас?

— Разбира се. *Кой ли мъртвецът със дух изтлял...* Помниш ли това?

— Помня го.

— Ще ги науча да рецитират всичко, което съм научил от теб, дори Милтън. Ще им повтарям, че умът е място в себе си и че ние създаваме собствената си реалност, своя собствен свят. Не се тревожи — продължи разумно и търпеливо Даниел. — Оноре ще знае, че светът започва в главата му и той го създава. И ще научи също като мен, че това е прекрасно име.

— Не, Даниел, правиш грешка.

Ето, каза го. Единственото, което си бе обещал да не изрича. И все пак синът му трябваше да разбере. Някой трябваше да го възпре, за да не допусне тази добронамерена, но трагична грешка.

Зърна движение с тъгълчето на околото си. Рен-Мари бе направила стъпка навътре в стаята. Обърна се към нея. На пръв поглед

изглеждаше спокойна, но очите ѝ бяха пълни с изненада и вълнение. И все пак Арман трябваше да стори това. Понякога родителският дълг изисква от теб да се изправиш и да направиш нещо, което не ти е приятно. С риск да срещнеш неодобрение. Гамаш не можеше да позволи Даниел да кръсти сина си Оноре.

— Надявах се, че ще реагираш по друг начин, тате.

— Защо? Нищо не се е променило.

— Времената се промениха. Случило се е преди много години. Десетилетия. Трябва да го забравиш.

— Виждал съм доста неща. Виждал съм какво могат да причинят на детето си вироглави родители. Виждал съм толкова дълбоко осакатени деца...

„Които не могат дори да скачат — почти изрече Гамаш. — Никога не отделят крака от земята. Не подскочат от радост, не скачат на въже, не скачат от пристана, нито увисват в ръцете на любящ и предан родител.“

— Да не ме обвиняваш, че осакатявам децата си? — Даниел вече не звучеше разумно и търпеливо. — Наистина ли смяташ, че ще навредя на сина си? Още не е роден, а вече ме обвиняваш? Все още ме смяташ за издънка, нали?

— Даниел, успокой се. Никога не съм те смятал за издънка, знаеш го.

Чу как Рен-Мари ахна в другия край на стаята.

— Прав си. Винаги си прав. Трябва да е на твоето, защото ти знаеш неща, които аз не знам. Видял си неща, които аз не съм. И явно си на мнение, че съм толкова вироглав, че ще дам на детето си име, което ще го съсипе.

— Животът е достатъчно труден и без да кръстиш детето си с име, което ще е повод за обиди и тормоз.

— Да, възможно е да доведе до подобни неща, но може да предизвика и гордост, самоуважение...

— Той ще намери собственото си самоуважение без значение какво име му дадеш. Не го поставяй в неизгодно положение още от раждането му.

— Смяташ името „Оноре“ за родилен дефект? — Синът му прозвуча опасно сдържано.

— Не съм го казал. — Гамаш се опита да отстъпи, но разбра, че е отишъл твърде далеч. — Виж, трябва да поговорим по темата лице в лице. Не смятам, че би навредил умишлено на детето си. Съжалявам, ако ти се е сторило, че казвам обратното. Знам, че не би го направил. Ти си прекрасен родител...

— Радвам се, че мислиш така.

— Всяко дете ще е щастливо с родител като теб. Но ти ме попита какво мисля. Възможно е да бъркам, но смятам, че ще е нечестно да кръстиш сина си Оноре.

— Благодаря ти за обаждането — заяви Даниел и затвори телефона.

Гамаш стоеше зашеметен, долепил слушалката до ухото си. Наистина ли бе объркал нещата чак толкова?

— Много зле ли беше? — обърна се към Рен-Мари.

— Доста. — Гамаш затвори телефона. — Но ще се оправим.

Не се разтревожи истински. С Даниел понякога спореха, както и с Ани. „Разногласията са нещо естествено“ — каза си. Но това бе различно. Засегнал бе сина си на чувствителна тема, което му бе добре познато. Поставил бе под въпрос родителските му способности.

— А, хубаво, че се върна.

Бовоар се втурна в стаята и избегна на косъм сблъсък с техник, който носеше голяма кутия.

— Агент Лакост преди малко приключи с претърсването на стаите, в които са настанени гостите. Прегледаха всички сгради. Нищо. А аз разпитах Томас, Мариана и Сандра. Не са точно семейство Уолтън^[2].

Оборудването пристигаше и старата библиотека лека-полека се превръщаше в модерен щаб за разследване. Разчистиха бюра и маси, появили се компютри и дъски за писане. Поставиха на стативи големи листове хартия. На тях щяха да се записват фактите на инспектор Бовоар, списъците на свидетелите и графиките, които отразяват движението им. Както и списъците с веществени доказателства и уликите.

— Имаме проблем, шефе. — Думите дойдоха от жена техник, коленичила до компютър.

— Ей сега ще дойда. — Обърна се към съпругата си: — Свърза ли се с пансиона на Габри?

— Всичко е уредено — каза Рен-Мари.

— Бовоар, идвате ли? Ще закараме мадам Гамаш до Трите бора, после тръгваме за участъка в Шербрук. Ще се срещнем с краниста там след час. — Гамаш се надвеси над техника: — Какъв е проблемът?

— Това място. Електроинсталацията не е пипана от години, сър. Не мисля, че ще можем да ги включим. — Показа му компютърен кабел.

— Ще намеря метрдотела — заяви Бовоар и тръгна към трапезарията.

„Шибана провинция. На гъза на географията. — Справяше се доста добре досега. Опитваше се да не забелязва комарите, мухите и почти невидимите мушици. — В Монреал поне виждаш какво те връхлита. Коли. Камioni. Хлапета, настървени за дрога. Големи неща. А тук всичко е скрито, всичко се спотайва. Дребни кръвопийци, паяци и змии, диви животни в гората, скапана инсталация зад стени, направени от стволове на дървета, за бога! Все едно се опитваш да проведеш съвременно разследване на убийство в пещерата на Фред Флинстоун.“

— *Bonjour!* — провикна се Бовоар. Нищо. — Има ли някой? — Надникна в трапезарията. Празна. — Ехо?

„Ама какво става, да не са се отдали на следобедна дрямка? А може да са излезли, за да отстрелят вечерята.“ Отвори врата и се озова в кухнята.

— О, здравейте! Мога ли да ви помогна?

Гласът, дълбок и напевен, дойде от килер. После се появи жена, която носеше печено месо. Бяла престилка бе вързана през едрата ѝ талия и с лента през врата. Проста, без никакви финтифлюшки. Без остроумни надписи. Вървеше към него и го гледаше въпросително с проникателни очи. Беше към метър и осемдесет, плюс-минус сантиметър или два, предположи Бовоар. Нито млада, нито слаба. Черната ѝ коса бе къдрава, къса и чорлава, прошарена със сиви кичури. Имаше огромни грубовати ръце.

— Какво мога да направя за вас? — Думите прозвучаха така, сякаш жената преглъщаше.

Бовоар не можеше да откъсне поглед от нея.

— Нещо не е наред ли? — запита го с гърлен глас и плесна печеното върху дъска за рязане от кленово дърво.

Бовоар пламна. Опита се да не я зяпа, но не успя. Усети, че вместо да забие бясно, сърцето му всъщност забави ритъм. Успокои се. Стана нещо и цялото напрежение, цялата излишна енергия, цялата спешност на момента изчезнаха.

Отпусна се.

— Познавам ли ви? — попита жената.

— Извинете. — Пристъпи напред. — Аз съм инспектор Бовоар. Жан Ги Бовоар от *Surete*.

— Разбира се. Трябваше да се досетя.

— Защо? Познавате ли ме? — попита я с надежда.

— Не, но знам, че мадам Мартин е убита.

Разочарова се. Искаше му се тя да го познава. За да обясни тази близост, която внезапно бе усетил. И която бе доста обезпокоителна.

Бовоар погледна жената, предизвикала у него такива емоции. Беше на около шейсет, с телосложение на дъб и походка на шофьор на камион. Говореше така, сякаш е глътнала туба.

— Коя сте вие? — успя да попита.

— Аз съм главният готвач тук. Вероник Ланглоа.

Вероник Ланглоа. Прекрасно име, но не му говореше нищо. Сигурен бе, че я познава.

— С какво мога да ви помогна?

„Какво би могла да направи, за да помогне? Мисли, човече, мисли.“

— Метрдотелът... Търся го.

— Вероятно е там. — Жената посочи към летящата двойна врата, която извеждаше от кухнята. Бовоар й благодари и излезе като зашеметен.

През френските прозорци видя метрдотелът да говори с един от сервитьорите на пустата тераса отвън.

— Мислиш, че тази работа е много трудна? Опитай тогава да садиш дървета или да поработиш в мина, или цяло лято да косиш тревата в гробище.

— Виж, не ми дреме какво си правил на моята възраст. Изобщо не ме интересува. Знам само, че Джулия Мартин е мъртва и някой тук я е убил.

— Знаеш ли нещо за смъртта ѝ, Елиът?

Мълчание.

— Не бъди глупав, момко. Ако знаеш нещо...

— И мислиш, че ще ти кажа? Тя беше свестен човек, а някой я уби. Нищо друго не знам.

— Лъжеш. Прекарваше доста време с нея, нали?

— Време ли? Хайде бе? Сякаш ни даваш почивка! Работя по дванайсет часа на ден, откъде да намеря свободно време, за да го прекарам с някого?

— Цял живот ли ще мрънкаш?

— Зависи. Ти цял живот ли ще правиш поклони?

Елиът се обърна и изтърча навън. Бовоар се отдръпна, любопитен да види какво ще направи метрдотелът, без да знае, че го наблюдават.

Пиер Патнод се загледа след младежа, благодарен, че никой не е чул разговора им. Осъзна, че е сгрешил, като е казал на Елиът за летните си работи. Но вече бе твърде късно. Спомни си думите, които баща му бе изрекъл в заседателната зала, заобиколен от сериозни стари мъже: „Всеки получава втори шанс. Но не и трети.“

В същия този ден баща му бе уволнил човек. Пиер видя всичко. Беше ужасно.

Това бе третият шанс на Елиът. Трябваше да го уволни. Веднага щом разследването приключи и полицията си отиде. Нямаше полза да е преди това, защото момчето при всяко положение щеше да остане тук. На Пиер не му се бе налагало да уволнява много хора, но всеки път, когато го правеше, мислеше за онзи ден в заседателната зала. И за онова, което направи после.

Години след уволнението баща му спокойно бе инвестирал стотици хиляди долари от собствените си пари, за да помогне на човека, когото бе уволнил, да започне свой собствен бизнес.

В края на краищата му бе дал трети шанс. Но Пиер подозираше, че баща му е бил по-добър човек от него самия.

Обърна се, за да влезе вътре, и с изненада видя, че някой го наблюдава през вратите. Махна с ръка за поздрав и мъжът излезе при него на каменната тераса.

— Уредих стаи за вас и за другия полицаи. Сложили сме ви в основната постройка, близо до главния инспектор.

Бовоар размаза комар. Връхлетя цял рояк.

— *Merci, patron.*^[3] Ама че момче, а? — Бовоар направи жест към отдалечаващия се Елиът.

— Чухте ли ни? Съжалявам. Просто е разстроен.

Само преди минути инспекторът си мислеше, че метрдотелът е герой, задето не фрасна един на хъшлака, но сега се зачуди дали Пиер Патнод не е просто слабак, който позволява на другите, дори на хлапетата, да го тъпчат. Бовоар не обичаше слабостта. Убийците бяха слаби.

* * *

Оставиха метрдотела и техника да се оправят с електрическите проблеми, а Гамаш, Рен-Мари и Бовоар потеглиха за Трите бора. Жан Ги седна на задната седалка. Зад мама и тате. Мисълта доста му хареса. Откакто се сблъска с главната готвачка, се чувстваше странно спокоен и отпуснат.

— Познавате ли главния готвач в хижата? — попита небрежно.

— Май не съм го виждала — отвърна Рен-Мари.

— Нея — поправи я Бовоар. — Вероник Ланглоа. — Дори изричането на името му носеше спокойствие. Много странно усещане.

Рен-Мари поклати глава:

— Арман?

— Видях я за първи път тази сутрин.

— Странно, че не сме я срещали — каза Рен-Мари. — Смятах, че главните готвачи обичат да обират похвали. Може да сме я видели и да сме забравили.

— Повярвай ми, такъв човек не се забравя лесно — отвърна Гамаш, като си спомни масивната уверена жена. — Когато се върнем, агент Лакост вече ще е разпитала персонала. Тогава ще имаме повече информация за нея. Знаеш ли, имам чувството, че я познавам.

— Аз също. — Бовоар се наведе между облегалките на двете предни седалки. — Случвало ли ви се е да си вървите по улицата, да усетите някаква миризма и внезапно да сте на друго място? Сякаш миризмата ви е пренесла другаде.

Всеки друг, освен Гамаш, би сметнал признанието му за глупаво.

— Случвало се е. Но има и друго — добави. — Придружава го и някакво чувство. Внезапно изпитвам меланхолия или отпускане, или спокойствие. Без никаква причина, освен аромата.

— *Oui, c'est ça.*^[4] Точно такова чувство ме обзе, когато влязох в кухнята.

— Дали не е било просто заради уханието там? — попита Рен-Мари.

Бовоар се замисли.

— Не. Усещането се появи чак след като видях готвачката. Тя беше причината. Дразнещо е. Сякаш всеки миг ще се сетя. Но я познавам.

— И как се почувствахте? — попита мадам Гамаш.

— В безопасност.

Усетил бе и почти непреодолимо желание да се разсмее. В гърдите му бе избликнала радост.

Замисли се за това, докато волвото разплискваше локвите по калните пътища към Трите бора.

---

[1] Най-послед (фр.). — Б.р. ↑

[2] Телевизионният сериал „Семейство Уолтън“ (1972–1981) разказва за сплотено семейство, което живее в малко планинско градче по време на Голямата депресия и Втората световна война. — Б.пр. ↑

[3] Благодаря, хазяин (фр.). — Б.р. ↑

[4] Да, така е (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ПЕТНАЙСЕТА

Спряха волвото на билото на хълма. Слязоха от колата и отидоха до ръба на възвишението, загледани в селцето. Сгушено бе в приятна долина, заобиколено от гористи хълмове и планини.

Гамаш никога не бе виждал Трите бора през лятото. Разлистените клони на кленовете, ябълковите дръвчета и дъбовете закриваха леко старите къщи около затревения селски площад. Но това ги правеше още по-магични, сякаш само увеличаваше красотата им. Трите бора се разкриваше бавно и само на хора, които имат търпение да чакат, да седят спокойно в някое от избелелите кресла в бистрото, докато отпиват вермут или *safe au lait* и наблюдават променящото се лице на древното село.

Вдясно се издигаше белият шпил на параклиса, а река Бела Бела се спускаше от езерото на мелницата, след което извиваше меандри зад домовете и търговските сгради.

В полукръг в отсрещния край на затревения селски площад магазините се бяха подредили в малка тухлена прегръдка. Книжарницата на Мирна за нови и използвани книги, бистрото на Оливие с неговите ярки чадъри в бяло и синьо, които хвърляха сянка върху различни по вид столове и маси на тротоара. До него пекарната на Сара. Оттам с накуцване излезе възрастна жена с изпънати рамене, понесла тежка мрежа. Следваше я патица.

— Рут — изрече Гамаш. Позна я по патицата Роза.

Загледаха се в жлъчната стара поетеса, която влезе в смесения магазин. Роза остана да чака отвън.

— Ако побързаме, може да я избегнем — каза Бовоар и тръгна обратно към колата.

— Но аз не искам да я изпусна — възрази Рен-Мари. — Звъннах ѝ от хижата. Ще прием чай следобед.

Жан Ги се втренчи в мадам Гамаш, сякаш я вижда за последен път. Рут Зардо щеше да я погълне. Тя стриваше на прах свестните хора и ги превръщаше в поезия.

Хора разхождаха кучета и тичаха по задачи, или по-точно се шляеха по задачи. Някои клечаха с градинарските си шапки с мека периферия, ръкавици и гумени ботуши в мокрите си градини и режеха рози за букети. Всеки дом имаше голяма лека с многогодишни розови храсти. Без специално оформление, без нови сортове, без модерните предложения на градинарските списания. Нищо, което не биха съзрели войниците, завърнали се у дома от Голямата война^[1]. Трите бора се променяше, но бавно.

Качиха се обратно в колата, поека бавно надолу по улица „Мулен“ и спряха пред пансиона на Габри. Едър и разчорлен, около трийсет и пет годишен, хотелиерът стоеше на широката веранда, сякаш ги чакаше.

— *Salut, mes amis.*^[2] — Слезе по стълбите и прегърна и разцелува топло по двете бузи всеки, дори Бовоар. После грабна куфара на Рен-Мари от Гамаш. — Добре дошли отново.

— *Merci, patron* — усмихна се Гамаш, радостен, че е отново в китното селце.

— С Оливие толкова се натъжихме, като чухме за сестрата на Питър — заяви Габри, докато водеше Рен-Мари към стаята ѝ в пансиона. Беше топла и приветлива, с легло от тъмно дърво и искрящо бели постелки. — Как са той и Клара?

— Шокирани са — отвърна Гамаш, — но се справят.

Какво друго би могъл да каже?

— Ужасно. — Едрият хотелиер поклати глава. — Клара звънна и помоли да приготвя една чанта за нея и Питър. Звучеше малко напрегната. Потропвате ли? — обърна се към Рен-Мари и демонстрира местна кръстоска между степ и келтски народен танц.

Рязката смяна на темата я хвърли в почуда и тя зяпна.

— Никога не съм опитвала.

— Е, кралице Мери, очаква ви забавление. След няколко дни ще има празненства по случай Деня на Канада на селския площад и ще правим демонстрация на танца. Записал съм ви.

— Моля те, отведи ме обратно на мястото с убиеца — прошепна Рен-Мари в ухото на съпруга си, когато го целуна за довиждане до колата няколко минути по-късно и вдъхна лекия му аромат на розова вода и сандалово дърво.

Докато волвото се отдалечаваше, тя махаше с ръка на съпруга си. Все още бе обгърната в неговия аромат — свят на отмора, доброта, спокойствие... и никакво потропване.

* * *

Главен инспектор Арман Гамаш влезе в сградата на *Surete* в Шербрук и се представи.

— Бихте ли ни насочили към помещението с веществените доказателства?

Полицаят зад бюрото скочи на крака:

— Да, сър. Оттук.

Последваха го към задната част на участка и влязоха в голям гараж. Чарлс Мороу бе облегнат на стена, сякаш си поръчваше огромно пиене. На стол пред него седеше полицай, който пазеше статуята.

— Искah да съм сигурен, че никой няма да я пипа. Знам, че сте взели проби от кръвта и почвата. Изпратихме ги в лабораторията по куриер, но взех още няколко, за да съм сигурен.

— Добра работа — каза главният инспектор.

Стъпките им отекваха по бетонния под на гаража. Гамаш имаше чувството, че Чарлс Мороу ги очаква.

Кимна на мъжа, който пазеше статуята, и го освободи, после посегна и докосна каменния торс. Задържа ръка там, без да е наясно какво очаква да усети. Далечен пулс, може би.

И наистина долови нещо неочаквано. Премести длан на друго място — този път върху ръката на Мороу, и я потърка нагоре-надолу.

— Жан Ги, виж тук.

— Какво — наведе се Бовоар, за да погледне от по-близо.

— Пипни.

Младият инспектор сложи ръка на мястото, където преди бе дланта на шефа му. Очакваше да е студено на допир, но беше топло, сякаш този нещастник, Чарлс Мороу, бе изсмукал топлината на началника му.

Но усети и друго. Съвси вежди, премести длан към торса и го поглади. После се наведе още по-близо, така че почти допря нос в

статуята.

— Но това не е камък — изрече накрая.

— И аз така мисля — съгласи се Гамаш и направи крачка назад.

Чарлс Мороу бе сив. Тъмносив на места и светлосив на други. А повърхността на статуята беше леко вълниста. Отначало главният инспектор си каза, че е ефект, постигнат някак от скулптора, но като се вгледа по-внимателно, разбра, че самият материал е такъв. Вълничките, които наподобяваха отпусната кожа, бяха част от това, от което бе изваян Чарлс Мороу. Сякаш беше реален човек, гигант. И този гигант се бе вкаменил.

— Какво е това? От какво е направен?

— Не знам — отвърна Гамаш. Изричаше го доста често в това разследване. Погледна нагоре към лицето на Чарлс Мороу. После направи още крачка назад.

По лицето все още имаше полепнали парчета пръст и трева. Изглеждаше като изкопан от земята мъртвец. Но под слоя пръст лицето бе с целеустремено, решително изражение. Изглеждаше живо. Ръцете, отпуснати спокойно до кръста и с вдигнати нагоре длани, сякаш показваха, че Мороу е загубил нещо. По главата и ръцете му имаше следи от вече засъхнала кръв. Мъжът сякаш се колебаеше дали да пристъпи напред.

Всяка част поотделно създаваше впечатление за мрачен, нетърпелив, алчен и определено потиснат човек.

Но взети заедно, създаваха съвсем различно впечатление. Сборът от всички тези неща говореше за копнеж, тъга и огорчение, примесени с решителност. Гамаш имаше същото усещане за Чарлс Мороу и в момента, когато платното се свлече от статуята на церемонията по откриването ѝ. И сега главният инспектор имаше чувството, че се е пренесъл отново в добре позната градина в Париж.

Докато повечето туристи разглеждаха Лувъра, „Тюйлери“, Айфеловата кула, Арман Гамаш отиде в спокойна градина зад мънищък музей.

И там отдаде почит на отдавна починали хора.

Защото това бе музеят на Огюст Роден. И Арман Гамаш бе отишъл да види „Гражданите на Кале“.

— Напомня ли ти за нещо тази статуя?

— На филм на ужасите. Изглежда все едно всеки миг ще оживее — отвърна Бовоар.

Гамаш се усмихна. Имаше нещо свръхестествено в статуята. А и веднъж вече бе убила човек.

— Чувал ли си за „Гражданите на Кале“?

Бовоар се престори, че мисли.

— *Non*. — Предусещаше, че всеки миг ще му се наложи да чуе. Поне шефът не бе започнал да рецитира поезия. Все още.

— Напомня ми за тях. — Гамаш направи още крачка назад. — Композицията е дело на Огюст Роден. Намира се в музея „Роден“ в Париж, но има копие пред Музея за изящни изкуства в Монреал, ако искаш да видиш скулптурата.

Бовоар прие идеята за шега.

— Роден е живял преди около сто години, но историята, която вдъхновява създаването на „Гражданите на Кале“, е от доста по-стари времена. От 1347 година.

Привлякъл бе вниманието на Бовоар. Началникът говореше дълбоко и замислено, сякаш рецитираше приказка, и събитията оживяваха пред очите на Жан Ги.

Пристанището на Кале преди почти седемстотин години. Оживено, богато, със стратегическо значение. По средата на Стогодишната война между французи и англичани, макар, разбира се, да не са я наричали така по онова време. Било просто война. Като важно френско пристанище Кале бил обсаден от мощната армия на английския крал Едуард III. В очакване да бъдат освободени от краля на Франция Филип VI, гражданите се нагодили към положението без много притеснения. Но дните се превърнали в седмици, които се превърнали в месеци и надеждата угасвала. Почти. Накрая гладът потропал на вратата, влязъл през портата и в домовете им. Но те се държали, вярвали, че освобождението ще дойде. Че със сигурност няма да бъдат забравени, изоставени.

Накрая Едуард III им отправил предложение. Ще пощади Кале, ако шестима от най-видните му граждани се предадат. За да бъдат екзекутирани. Наредил тези мъже да излязат пред портата на града без богатите си дрехи и накити, с въжени клупове на шия и да му поднесат ключа на града.

Бовоар пребледня, като се замисли какво би направил той. Дали би пристъпил напред? Дали би направил крачка назад, отклонил поглед встрани? Представи си ужаса на града и избора. Слушаше шефа си и усещаше как сърцето му блъска в гърдите. Беше далеч по-лошо от всеки филм на ужасите. Беше реално.

— Какво станало? — попита шепнешком.

— Мъж на име Йосташ дьо Сен-Пиер, един от най-богатите хора в Кале, доброволно излязъл напред. Петима други се присъединили към него. Свалили одеждите си, останали само по долни дрехи, сложили сами въжените клупове на врата си и излезли през портата.

— Боже мой — пошепна Бовоар.

Гамаш се съгласи с възклицанието и погледна отново към Чарлс Мороу.

— Роден е представил точно този момент, когато са застанали пред вратата и са се предали.

Бовоар се опита да си представи как изглежда скулптурата. Виждал бе доста френски произведения на изкуството, изобразяващи щурмуването на Бастилията, войните, победите. Крилати ангели, приветстващи жени със закръглени форми, строги и решителни мъже. Но ако тази статуя тук напомняше на шефа му за онези мъже, Жан Ги едва ли бе зървал нещо подобно в живота си.

— Не е обикновена композиция, нали? — попита младият инспектор и си помисли, че може би ще потърси Музея на изящните изкуства в Монреал.

— Не, не прилича на никоя друга военна статуя. Мъжете не са героични. Примирени са, дори уплашени.

Бовоар можеше да си представи.

— Но това не ги ли прави дори по-героични? — запита.

— Мисля, че е така — изрече Гамаш и се обърна отново към Чарлс Мороу, който беше облечен и нямаше вериги, въжета или примка на врата. Поне не видими. Но главният инспектор знаеше, че Мороу е бил овързан толкова сигурно, колкото и онези мъже. Бил е вързан към нещо с въжета и вериги.

Какво ли виждаше Чарлс Мороу с тези тъжни очи?

* * *

Собственикът на фирмата с камионите и крановете ги чакаше на рецепцията. Беше нисък и набит като пиедестал. Стоманеносивата му коса бе къса и стърчеше. През челото му минаваше червен ръб от каската, която е носил в този ден и във всеки работен ден през последните трийсетина години.

— Не е станало по моя вина, нали знаете — заяви, като протегна ръка, за да се здрависа с тях.

— Знам — заяви Гамаш и отвърна на поздрава. После представи себе си и Бовоар. — Смятаме, че е убийство.

— *Tabernacle*^[3] — възкликна мъжът и избърса потта, която се стичаше по веждите му. — Наистина ли? Само да чуят момчетата!

— Вашият човек каза ли ви какво е станало? — попита Бовоар, докато водеха мъжа към гаража.

— Той е голям задник. Разправя, че блокът се разместил и статуята паднала. Казах му, че говори глупости. Основата беше стабилна. Изляхме бетонен фундамент с пилони на почти два метра дълбочина — под нивото на замръзване на почвата, за да не се размести. Разбирате ли за какво говоря?

— Обяснете ни — каза Гамаш.

— Тук трябва да се копае поне на два метра дълбочина, когато се строи, под нивото на замръзване. Иначе каквото и да се сложи отгоре, ще се килне, когато земята започне да се размразява напролет. Схващате ли?

Гамаш разбра изказването, което бе направил онзи работник по адрес на шефа си. Човекът очевидно обичаше да чете лекции, но не бе роден за учител.

— Мадам Дюбоа от хижата никога не прави нещо през пръсти. Харесва ми. И аз съм същият. А и тя поназнайва това-онова за градежа.

Едва ли би могъл да изрече по-голям комплимент.

— И така, какво направихте? — попита Бовоар.

— Не припирайте толкова. Ще стигна и до това. Мадам Дюбоа ни помоли да сложим пилоните така, че статуята да не падне, което и направихме. Преди месец. Фундаментът не е преживял и една зима още. Не може да се е изместил.

— Сложихте пилоните и после какво? — подкани го младият инспектор.

„В голямата си част едно разследване на убийство представлява задаване на въпроса «И после какво стана?» отново и отново. И изслушване на отговорите, разбира се“ — помисли си Бовоар.

— Наляхме бетона, изчакахме седмица. Втвърди се. После сложихме оная проклета основа и вчера поставих отгоре статуята. Огромно шибано нещо. Трябваше да я вдигам много внимателно.

Подложи двамата инспектори на удоволствието да изслушат петнайсетминутно обяснение колко трудна е работата му. Бовоар прекара през ума си бейзболния мач от предната вечер, замисли се дали жена му пак ще се ядоса заради отсъствието му, проведе кратък въображаем спор с домоуправителя на сградата, в която живееше.

Гамаш слушаше.

— Кой беше там, когато поставяхте статуята?

— Мадам Дюбоа и онзи, другият.

— Пиер Патнод? — попита Гамаш. — Метрдотелът?

— Не го знам какъв е. На около четиридесет, с тъмна коса, навлечен. Сигурно е умирал в тая жега.

— Някой друг?

— Много хора дойдоха да гледат. Няколко хлапака работеха в градината и наблюдаваха. Трудната работа е да я сложиш правилно. Не ти се ще да зяпа в грешната посока.

Кранистът се изсмя, после се впусна в друг петминутен монолог за поставянето на статуята. Бовоар се отдаде на фантазия, която включваше Пиер Карден^[4] и пръскане на пари с лека ръка из магазините на Париж. Но покрай френската столица се сети за мъжете от Кале, което пък го наведе на мисълта за Чарлс Мороу, а това вече го върна обратно при многословния досадник.

— Покрих го с онова платно, дето мадам Дюбоа ми даде, и се разкарах.

— Как би могла статуята да падне от постаментата?

Гамаш го изрече съвсем спокойно, но хората в помещението знаеха, че това е основният въпрос. Кранистът хвърли поглед към статуята, после отново се обърна към тях.

— Единственият начин, който знам, е с машина. — Не беше доволен от отговора си и ги погледна виновно. — Не съм го направил аз.

— Знаем, че не сте вие — успокой го Гамаш. — Но кой? И ако не е направено с машина, как е станало?

— Може да е било с машина — запъна се кранистът. — Може там да е имало кран. Не мой, а чужд.

— Това е едната възможност — съгласи се главният инспектор, — но подозирам, че Джулия Мартин би го забелязала.

Другите закимаха.

— Какво мислите за статуята? — попита Гамаш.

Бовоар го изгледа изненадано. На кого му пукаше какво мисли кранистът? Със същия успех можеше да попита за мнение и проклетия пиедестал.

Кранистът също изглеждаше изненадан от въпроса, но се замисли.

— Не бих го искал в градината си. Пада си малко тъжен, нали разбирате? Предпочитам весели неща.

— Като пиксита? — попита Бовоар.

— Разбира се, пиксита или феи — кимна кранистът. — Хората си мислят, че те са едно и също, ама не са.

„Мили боже, само не и лекция за пикситата и феите!“

Гамаш хвърли предупредителен поглед на Бовоар.

— Разбира се, птичето разведрява.

Птичето ли?

Гамаш и Бовоар се спогледаха.

— Каква птичка, мосю? — попита Гамаш.

— Оная на рамото му.

На рамото му?

Кранистът видя объркването им.

— Да, там горе.

Закрачи наперено с калните си ботуши, а стъпките му отекваха гръмко по бетона. Спря пред статуята и посочи.

— Не виждам нищо — каза Бовоар на Гамаш, който също поклати глава.

— Трябва да сте по-близо, за да я видите — заяви кранистът и се огледа. Зърна стълба и я донесе, а Жан Ги се покатери по нея.

— Прав е. Има гравирана птица — провикна се надолу.

Гамаш въздъхна наум. Надявал се бе кранистът да халюцинира. Но не. Щом имаше птица, не можеше ли поне да е на крака на Мороу?

Щом Бовоар слезе, главният инспектор се втренчи в стълбата. Знаеше, че трябва да види със собствените си очи.

— Да ви подам ръка? — подсмихна се Жан Ги с безгрижието на човек, който още не е открил фобията си.

— *Non, merci.*

Гамаш се опита да се усмихне, но съзнаваше, че навярно изглежда почти обезумял. Тръгна нагоре по стълбата разтреперан, с облещени от ужас очи и с фалшива усмивка на уста. Две, три, четири стъпала. Едва ли бе много високо, но и толкова му стигаше. „Може би и аз като Бийн се страхувам да се отделя от земята“ — помисли си главният инспектор с изненада.

Застана лице в лице с Чарлс Мороу и се вгледа в мрачния образ. После спусна поглед и там, на лявото рамо, видя птичка. Но в нея имаше нещо странно. Всяка частица в тялото на Гамаш го умоляваше да слезе долу. Усети, че го заливат вълни от паника, и помисли да се пусне, да се хвърли от стълбата. Да падне върху Бовоар. Да го смаже така, както Мороу бе смазал Джулия.

— Добре ли сте там горе? — попита го Жан Ги леко разтревожен.

Гамаш се насили да се съсредоточи, да разгледа птичката. И тогава го видя.

Спусна се по стълбата, без да крие емоциите си, скочи долу, като пропусна последните две стъпала, и се приземи тромаво върху крака на краниста.

— Какъв вид е, имате ли идея?

— Естествено, че не. Някаква си шибана птица. Не е сойка, само това знам.

— Има ли значение? — попита Бовоар, който знаеше, че шефът никога не задава въпрос без причина.

— Няма крака.

— Може скулпторът да ги е забравил — предположи кранистът.

— А може да е неговият подпис, нали? — допусна Жан Ги. — Както някои художници никога не рисуват очи.

— Като в „Малкото сираче Ани“^[5] — обади се кранистът. — Този може никога да не прави крака.

И тримата погледнаха към скулптурата. Чарлс Мороу *имаше* крака.

Махнаха стълбата и тръгнаха заедно към вратата.

— Защо, мислите, е тая птичка? — попита кранистът.

— Не знам — отвърна Гамаш. — Трябва да питаме скулптора.

— Пожелавам ви късмет — заяви другият мъж и направи физиономия.

— Какво имате предвид? — поинтересува се Бовоар.

Кранистът се смути. „Какво ли би смутило човек, който спокойно признава слабостта си към пиксита и феи?“ — зачуди се Жан Ги.

Мъжът спря и ги погледна. Младият инспектор се бе втренчил в него като невестулка. Готов бе всеки миг да му скочи. Но по-възрастният, онзи с посивелите мустаци, оплешивяващата глава и добрите умни очи, беше спокоен. И слушаше.

Изпъна рамене и се обърна директно към Гамаш:

— Вчера сутринта мадам Дюбоа ми даде адрес, от който да взема статуята. На шосето „Сен Фелисиен де Лак“. Пристигнах там доста по-рано. Такъв съм си. Отбих се в кафенето...

„Хайде, почна се“ — помисли си Бовоар и взе да пристъпва нетърпеливо от крак на крак.

Кранистът направи пауза, после се отпуши:

— После тръгнах към ателието, за да я взема. Статуята, искам да кажа. Мадам Дюбоа заяви, че е ателие на художник, ама не беше.

Спря отново.

— Продължавайте — подкани го Гамаш спокойно.

— Беше гробище.

---

[1] Първата световна война (1914–1918). — Б.р. ↑

[2] Здравейте, приятели (фр.). — Б.р. ↑

[3] По дяволите (канадски фр.). — Б.р. ↑

[4] Пиер Карден (1922) е прочут френски дизайнер от италиански произход; едно от най-влиятелните имена в историята на модата. — Б.р. ↑

[5] Американски комикс, чийто създател е Харолд Грей (1894–1968). — Б.р. ↑

ГЛАВА ШЕСТНАЙСЕТА

Вероник Ланглоа съгъстваше един от сосовете за вечерята. Беше почти пет, изоставаше от графика и щеше да изостане още повече, ако младата жена от *Surete* продължи да задава въпроси.

Изабел Лакост седеше на изтърканата до блясък чамова маса в топлата кухня и не искаше да си тръгва. Тук ухаеше прекрасно, но най-вече миришеше на спокойствие. „Което е странно за толкова оживено място“ — помисли си. Помощниците в изгладени бели престилки кълцаха билки и чистеха свежи зеленчуци от кухненската градина или пък доставени от местния екологичен фермер мосю Паже. Печаха, месеха, пълнеха и разбъркваха. Беше като в книга на Доктор Сюз^[1].

Лакост също вършеше своята работа. Разследваше.

Дотук бе говорила с всички от външния персонал. След края на разпитите те се бяха върнали към косенето на обширните морави и плевенето на безкрайните цветни лехи. Мястото гъмжеше от хора. Всичките млади и изпълнени с желание да помогнат.

Пиер Патнод, когото Лакост разпитваше в момента, току-що бе обяснил, че персоналът се сменя почти всяка година, затова повечето работници трябва да бъдат обучавани.

— Трудно ви е да задържите персонала ли? — попита тя.

— *Mais, non* — възкликна мадам Дюбоа. Лакост вече я бе разпитала и й бе казала, че може да си върви, но възрастната жена не се помръдна. Като ябълка, забравена на стола. — Повечето деца се връщат в училище. Освен това искаме нов персонал.

— Защо? Създава ви доста допълнителна работа.

— Така е — съгласи се метрдотелът.

— Ето, опитай това. — Шеф Вероник пхна дървена лъжица под носа му, Пиер сви устни, сякаш да я целуне, и я докосна съвсем лекичко. Стори го механично, явно го правеше често, осъзна Лакост.

— Перфектно.

— Винаги казваш така — засмя се готвачката.

— Защото винаги е перфектно. Просто не може да не е.

— Не е вярно.

Лакост бе сигурна, че шеф Вероник остана доволна от отговора. Дали нямаше и още нещо? В мига, когато лъжицата докосна устните му? Дори тя го долови. Интимност.

Но пък готвенето си беше интимно. Израз на артистичност и съзидание. Не че самата тя си падаше по него, но съзнаваше колко чувствено може да е. И усети, че е станала свидетел на много личен, много интимен момент.

Видя главната готвачка в нова светлина.

Извисяваше се над младите помощници с препасаното си в престилка едро тяло, почти непохватна в движенията си, сякаш го е взела назаем. Носеше практични обувки с гумена подметка, семпла пола и строга блуза с деколте по врата. Отделяше далеч по-малко внимание на стоманеносивата си коса, отколкото на морковите. Не носеше грим и изглеждаше поне на шейсет. А когато говореше, звучеше като йерихонска тръба.

И все пак у нея имаше нещо привлекателно. Изабел Лакост го усещаше. Не че искаше да спи с главната готвачка, нито дори да оближе лъжицата ѝ. Но не ѝ се щеше и да напуска кухнята — този малък свят, който шеф Вероник създаваше. У нея имаше нещо разведдряващо, навярно защото дори не ѝ идваше наум да мисли за тялото, лицето и тромавите си маниери.

Мадам Дюбоа бе нейната противоположност. Пълна, сдържана, изтънчена и красиво облечена дори в затънтените лесове на Квебек.

Но и двете жени бяха искрени.

А у шеф Вероник имаше и още нещо, мислеше си Лакост, докато наблюдаваше как готвачката меко, но ясно коригира техниката на една от младите си помощнички. Излъчваше спокойствие и ред. Изглеждаше в мир със себе си.

Младите се въртяха около нея, но същото се отнасяше и за Пиер Патнод и дори за собственичката на хижата, мадам Дюбоа.

— Покойният ми съпруг го смяташе за свой дълг — обясни възрастната жена. — Като млад е пътувал много из Канада и се е издържал с работа по хотелите. За друго не наемали неподготвени младежи. И не знаел английски. Но когато се върнал в Квебек, вече го говорел добре. Винаги е имал силен акцент, но използваше английския до края на живота си. Беше безкрайно благодарен на хотелиерите,

които бе срещнал, задето търпеливо са го научили на работата и езика си. Оттогава мечтата му бе да отвори собствена гостоприемница и да прави за младите това, което неговите работодатели са сторили за него.

„Това е другата характерна особеност на хижата“ — помисли си Лакост.

Мястото бе пълно със заподозрени, пълно с намусените и мълчаливи хора от семейство Мороу. Но тук имаше и огромно спокойствие. Хижата бе като физическото проявление на облекчена въздишка. Гостите се отпуснаха, младите намираха неочакван дом и работа, която би могла да е агония на друго място. „Белшас“ може и да бе построена от дърво, но това, което я крепеше и я правеше непоклатима, бе благодарността. Мощен изолатор срещу суровите стихии. Хижата бе пълна с млади хора, които се сменяха. Всички те учеха френски, учеха се как да изпъват ръбовете на чаршафите върху леглата, как да сгъстват сосове и да поправят канута. Порастваха и се връщаха обратно в Албърта, остров Принц Едуард и останалата част на Канада, влюбени в Квебек, макар и не толкова в особеностите на френската граматика.

— Значи всичките ви служители са англоезични? — запита агент Лакост.

Беше забелязала, че тези, които бе разпитала дотук, са англоезични, макар че някои бяха достатъчно уверени да проведат разговора на френски.

— Почти всички — потвърди Пиер. — Даян, момичето до мивката, е от Нюфаундленд, а Елиът, един от сервитьорите, е от Британска Колумбия. Разбира се, повечето са от Онтарио. Най-близко е. Имаме дори британци и няколко американци. Много от тях са братя или сестри на деца, които са работили тук преди.

Шеф Вероник разля студен чай във високи чаши и подаде първо на Патнод, като леко бръсна ръката му със своята — ненужно и очевидно незабелязано от метрдотела. Но не и от агент Лакост.

— Сега вече идват синовете и дъщерите им — обади се мадам Дюбоа, докато нещо отстраняваше увехнал цвят на кученце от стъклената ваза с цветя на масата.

— Родителите ни имат доверие. Знаят, че ще се грижим за децата им — добави метрдотелът.

После спря, защото си спомни събитията от деня. Замисли се за Колийн от Ню Брънзуик, застанала под дъжда с невзрачно лице, скрито зад големите ѝ мокри ръце. Пиер знаеше, че писъкът ѝ ще го преследва завинаги. Един човек от неговия персонал, едно от неговите деца, изпаднало в ужас. Чувстваше се отговорен, макар че нямаше как да го предвиди.

— Откога сте тук? — запита го агент Лакост.

— От двайсетина години.

— Това е приблизително. Трябва ми точна дата.

Метрдотелът се замисли.

— Дойдох веднага след гимназията. Започна като лятна работа, която никога не напуснах.

Усмихна се. Лакост осъзна, че досега не го е виждала развеселен. Винаги изглеждаше толкова сериозен. Разбира се, срещна го само преди няколко часа, и то след като гост на хижата бе убит жестоко. Нямаше много възможности за веселие. Но сега се усмихваше.

Чаровна усмивка без фалш. Не би го нарекла привлекателен мъж — едва ли бе някой, когото ще си избереш на парти или ще забележиш в стая, пълна с хора. Строен, със среден ръст, приятен, дори изискан. Държеше се добре, сякаш е роден за метрдотел или за мултимилионер.

Излъчваше непринуденост. Пораснал бе, осъзна Лакост. Не беше дете в дрехи на възрастен, за разлика от много други хора. Този мъж беше зрял. Приятно бе да си около него.

Ръководеше хижата по начина, по който главен инспектор Гамаш ръководеше отдел „Убийства“. Тримата възрастни, които управляваха „Белшас“, създаваха ред, спокойствие и топлина и навярно впечатляваха младия персонал. Лакост бе сигурна, че благодарение на тези хора младежите научават много повече от още един език. Точно както тя научаваше от главен инспектор Гамаш много повече от необходимите неща за разследването на убийства.

— Кога дойдохте тук? — попита отново.

— Преди двайсет и четири години. — Числото го изненада.

— Почти по същото време е дошла и шеф Вероник.

— Така ли?

— Познавахте ли се, преди да дойдете тук?

— С кого? С мадам Дюбоа ли?

— Не, с шеф Вероник.

— С шеф Вероник?

Изглеждаше озадачен и внезапно агент Лакост разбра. Хвърли крадешком поглед към готвачката — едра, силна жена, която режеше месо на дребни парченца с бързи професионални движения.

Сърцето ѝ се сви, като си помисли колко ли дълго е таяла чувствата си Вероник Ланглоа. Дали бе живяла четвърт век в тази дървена хижа на брега на езерото Масауипи с мъж, който не е отвърнал на чувствата ѝ? Какво можеше да причини това на човек? И какво става с една любов, която тлее във времето, при това в такава изолация? Дали не се превръща в нещо друго?

Нещо, което води до убийство?

* * *

— Как си?

Клара прегърна съпруга си. Той се наведе и я целуна. Преобличаха се за вечеря и това бе първата им възможност да поговорят.

— Не мога да повярвам — изрече Питър и се тръшна изтощен на един стол.

Бовоар бе оставил куфара от Габри, пълен с бельо, чорапи, скоч и чипс. Никакви дрехи.

— Със същия успех можехме да помолим и У. К. Фийлдс^[2] да свърши работата — добави, когато седнаха да похапнат чипс и да пийнат скоч само по бельо. Но в действителност се чувстваше добре.

Клара намери блокче шоколад „Карамилк“, което Габри бе подхвърлил в куфара им, и докато го дъвчеше, откри, че наистина върви добре със скоч.

— Питър, какво имаше предвид Джулия снощи, когато каза, че е разбрала тайната на баща ви?

— Просто дрънкаше. Опитваше се да ни ядоса. Нищо не означаваше.

— Не знам.

— Наистина, Клара, забрави.

Питър стана и затършува в куфара, с който бяха дошли. Извади риза и панталони, които бе носил предишната вечер. За жалост, бяха

хвърлили дрехите смачкани в чантата за пране, защото не очакваха, че ще им трябват отново.

— Слава богу, че Арман Гамаш е тук — заяви Клара, докато оглеждаше млечносинята си ленена рокля, най-хубавата ѝ. Набръчкала се беше като кенар.

— Да бе, страшен късмет.

— Какво ти става?

Питър се обърна към нея разрошен и омачкан.

— Някой уби Джулия. И Гамаш ще открие кой.

— Да се надяваме.

Втренича се един в друг. Не напрегнато или враждебно, а всеки в очакване да получи обяснение от другия.

— О, разбрах — възкликна Клара. И наистина разбра. Арман щеше да открие кой е убил сестрата на Питър. Как не се бе сетила по-рано? Беше толкова шокирана от самото убийство, че не бе погледнала отвъд въпроса „защо“. Към въпроса „кой“.

— Съжалявам.

Нейният обичайно сдържан, безупречен съпруг се разпадаше. Таеното отвътре излизаше наяве. Погледна към Питър, който търсеше вратовръзката си на дъното на куфара.

— Намерих я. — Вдигна я.

Приличаше на примка.

* * *

Няколко врати по-нататък Мариана Мороу се взираше в отражението си в огледалото. Вчера беше свободен дух, креативна, смела жена, която успешно се бори с възрастта. Амелия Еърхарт и Айседора Дънкан^[3] в едно, преди да се сгромолясат, разбира се.

Прехвърли шала още веднъж около шията си и го подръпна леко. Просто за да усети какво е да те душат.

Сега видя друга жена — омотана в шалове и затворена в капан. Уморена. Изхабена. Не толкова стара, колкото Джулия, но пък Джулия вече нямаше да старее. Майната ѝ. Както винаги бе крачка напред. Омъжи се успешно, беше богата и стройна. Измъкна се първа от дома. А сега нямаше и да остарее.

Майната ѝ на Джулия.

Но освен Амелия и Айседора в Мариана се спотайваше още някой. Друга жена надничаше изпод пластовете непохватна плът.

Върза шал на главата си и си представи как огромният железен полилей пада върху всички хора в трапезарията. С изключение на Бийн, разбира се.

* * *

— Трябва ли да носиш това? — попита Томас жена си.

Изглеждаше перфектно, но не в това бе въпросът. И никога не е бил.

— Защо не? — запита тя и се огледа в огледалото. — Дрехата е тъмна и елегантна.

— Просто не е редно.

Успя да придаде на думите смисъла, че проблемът не е в тоалета. Нито пък непременно у самата Сандра. А в нейното възпитание. „Вината не е твоя. Наистина. Скъпа.“

Всичко бе в паузите. Никога в думите, а в колебанието между тях. През първите години от брака им Сандра игнорираше това, съгласяваше се с Томас, че просто е прекалено чувствителна. Следващите няколко години прекара в опити да се промени, да стане достатъчно стройна, достатъчно изтънчена, достатъчно елегантна.

После се записа на терапия и прекара години в яростни спорове с мъжа си.

Накрая се предаде. И започна да си го изкарва на другите.

Томас се върна към борбата с копчетата за ръкавели. С големите си пръсти подхващаше неумело дребните сребърни клипсове, които сякаш се бяха смалили още повече. Усещаше, че става все по-напрегнат. Стресът се надигна от пръстите на краката му, разпростря се нагоре, мина през слабините и избухна в гърдите му.

„Защо тези копчета не влизат? Какво им става?“

Имаше нужда от тях тази вечер. Те бяха неговото разпятие, неговият талисман, заешкото му краче, неговият дървен кол, чук и чесън.

Защитаваха го и напомняха на другите кой е той.

Накрая успя да закопчае копчетата и забеляза как проблясват до изтъркания маншет. Когато тръгнаха по коридора, Томас бе изпаднал в ярост, а Сандра — разведрена, защото си спомни за бисквитките, налепени като звезди по тавана на трапезарията.

* * *

— Не мисля, че трябва да го правиш, мила моя — заяви Бърт Фини, докато се въртеше зад жена си. — Поне тази вечер. Всеки ще те разбере.

Айрин Фини бе облечена в свободна рокля, носеше обеци на ушите и перлена огърлица. Само едно нещо липсваше.

Грим.

— Наистина. — Протегна ръка и почти докосна китката ѝ, но спря навреме. Погледите им се срещнаха в безмилостното огледало в банята. Широкият му нос бе нашарен с белези от шарка и спукани капиляри, оредялата му коса бе чорлава, устата — пълна със зъби, които сякаш бе дъвкал, но не бе преглътнал. За първи път обаче воднистите му очи бяха стабилни. И вторачени в нейните.

— Трябва — възрази Айрин. — Заради Джулия.

Натопи мекия кръгъл тампон във фон дьо тена. Вдигна ръка, поколеба се за миг, загледала в отражението си, и започна да нанася маската си.

Айрин Фини най-сетне знаеше в какво вярва. Вярваше, че Джулия е била най-доброто, най-нежното, най-щедро от децата ѝ. Вярваше, че Джулия също я е обичала и се е върнала само за да бъде с нея. Вярваше, че ако Джулия не бе умряла, двете щяха да споделят живота си. Любяща майка и любяща дъщеря.

Най-сетне дете, което нямаше да я разочарова и да изчезне.

С всеки яростен замах Айрин Фини запълваше празнотата в душата си с дете, което първо загуби и едва след това обикна.

* * *

Бийн Мороу седеше сам на масата. Чакаше. Но не бе сам, нито самотен. С него бяха Херкулес, Одисей, Зевс и Хера. И Пегас.

Сам наред трапезарията на хижата, без да отлепя крака от земята, Бийн се покатери на гърба на мощния жребец. Заедно препуснаха в галоп по моравата на „Белшас“ и точно когато тя се превърна в езеро, митичният кон полетя. Закръжаха над хижата, прелетяха над езерото и нагоре към планините. Бийн се виеше като птица, стрелваше се нагоре и се рееше високо в обляната в слънце тишина.

---

[1] Тиодор Сюс Гейзъл (1904–1991), познат с псевдонима Доктор Сюс, е американски писател, поет и илюстратор, известен главно с книгите си за деца. — Б.р. ↑

[2] Уилям Клод Дукенфийлд (1880–1946) — американски комик, актьор и писател. Създал образ на мизантроп и алкохолизиран егоист, който предизвиква симпатия въпреки ненавистното си презрение към кучета и деца. — Б.пр. ↑

[3] Амелия Еърхарт (1897–1937) — сред първите жени пилоти; първата жена, прелетяла над Атлантическия океан. — Б.р.

Айседора Дънкан (1877–1927) — американска танцьорка, считана за основателка на модерния танц. Танцува боса, покрита само с няколко воала. Загива в нелеп инцидент, задушена от шала си, докато се вози в автомобил. — Б.р. ↑

ГЛАВА СЕДЕМНАЙСЕТА

В ъгъла на библиотеката, до прозорците, бе сложена маса и тримата полицаи седнаха там. Не бяха облечени за официална вечеря, макар че инспектор Гамаш винаги носеше костюм и вратовръзка по време на разследване и все още бе с него.

Докато персоналът им поднасяше различни блюда, те обсъждаха откритията си.

— Смятаме, че Джулия Мартин е убита снощи, точно преди бурята. Било е някъде между полунощ и един часа, нали така? — попита Гамаш, след като преглътна малко от студената супа с краставички и малини. В нея имаше малко копър, намек за лимон и нещо сладко.

Мед, досети се.

— *Oui*. Пиер Патнод ми показва метеорологичната си станция. Благодарение на неговите отчети и на един разговор с Метеорологичната служба на Канада вече знаем, че дъждът е започнал някъде по това време — потвърди агент Лакост, докато хапваше крем супа.

— *Воп*. А какво са правили хората по това време? — Премести дълбоките си очи от Лакост към Бовоар.

— Питър и Клара Мороу са се качили в стаята си малко след като вие сте напуснали библиотеката — докладва Бовоар, след като погледна в бележника си. — Мосю и мадам Фини вече са били горе. Камериерката ги е срещнала и им е пожелала лека нощ. Между другото, никой не е видял Питър и Клара. Томас и Сандра останали в библиотеката с Мариана и си говорили за церемонията по откриването на статуята около двайсетина минути, след което и те си легнали.

— Всички ли? — попита Гамаш.

— Томас и Сандра Мороу се качили веднага, а Мариана останала известно време. Пийнала още едно, послушала малко музика. Метрдотелът ѝ сервира и изчакал, докато тя си тръгне. Било десетина минути след полунощ.

— Добре — каза главният инспектор.

Вече имаха скелета на случая, очертаванията, фактите, кой, кога, какво е правил. Или поне какво твърдеше, че е правил. Но беше нужно повече, много повече. Нуждаеха се от плътта и кръвта на случая.

— Трябва да се разровим около Джулия Мартин — заяви Гамаш.
— Животът ѝ във Ванкувър, как е срещнала Дейвид Мартин. Какви интереси е имала. Всичко.

— Мартин беше в застрахователния бизнес — отбеляза Бовоар.
— Обзалагам се, че има огромна застраховка „Живот“.

Гамаш го погледна с интерес.

— Може би си прав. Лесно е да се разбере.

Жан Ги вдигна вежди и хвърли поглед зад рамото на шефа си. Големите удобни дивани и кожените кресла бяха препоредени и в центъра на библиотеката сега имаше две маси една до друга. Около тях бяха разположени практични дървени столове, а пред всеки — спретнато подредени бележник и химикалка.

Това бе решението на агент Лакост за проблема с компютрите. Без компютри. Без телефон дори. Вместо тях всеки получи химикалка и бележник.

— Още сега започвам да обучавам пощенски гълъби, за да пренесат съобщението. Не, почакайте, това е глупаво — каза Бовоар.
— Може да има спирка на пони експреса наблизо.

— Когато бях на твоите години, момко...

— Само не започвайте пак историята с димните сигнали! — примоли се Жан Ги на Гамаш.

— Ще измислиш нещо — усмихна се главният инспектор. — Сега да се върнем към миналата нощ. Семейството се събра тук. — Стана от масата и отиде до камината. — Преди Джулия да влезе, говорехме.

Гамаш прехвърли сцената в главата си и си спомни ясно всичко. Видя как Томас преразказва шеговито разговора им на Джулия, която го бе пропуснала. Как Мариана пита нещо, а Томас ѝ отговаря.

— Обясни на Джулия, че говорим за мъжки тоалетни — каза Гамаш.

— Наистина ли? — попита Лакост.

— Има ли значение? — намеси се Бовоар. — Мъжки, женски, все тая.

— За такова мислене арестуват — подхвърли тя.

— Изглежда, за тях имаше значение — заяви главният инспектор. — Никой не беше конкретизирал. Просто обществени тоалетни.

В стаята настана мълчание за миг.

— Мъжки тоалетни? — Лакост сви вежди в размишление. — И Джулия избухна? Изглежда ми доста безобидна тема.

Гамаш кимна:

— Съгласен съм, но не беше. Трябва да открием защо реагира така.

— Ще го направим — каза Лакост, когато седнаха отново.

— Може да си го издълбаеш на скрижал, та да не забравиш — подхвърли Бовоар. — Май видях един папирус да се подмята наоколо.

— Ти разпита персонала — обърна се Гамаш към Изабел. — Беше гореща нощ, може някой от тях да се е измъкнал да поплува в езерото...

— И да е видял нещо? Питам ги, но никой не потвърди.

Гамаш кимна. Най-много се тревожеше, че някой от младия персонал е видял нещо, но или е прекалено уплашен да го признае, или не иска да „издаде“ някого. А можеше и да направи нещо глупаво с информацията. Беше ги предупредил, но знаеше, че младите не са склонни да приемат съвети и предупреждения.

— Намерихте ли гнездото на оси край местопрестъплението? — попита.

— Не — отвърна Лакост, — но съм уведомила всички за него. До момента няма проблеми. Осите може да са се удавили в бурята. Но намерих нещо наистина интересно, докато претърсвах стаите на гостите. В тази на Джулия Мартин.

Стана и донесе купчинка писма, завързани с избеляла жълта кадифена панделка.

— Пръстовите отпечатыци са взети, не се притеснявайте — заяви, когато шефът ѝ се поколеба да докосне вързопчето. — Бяха в шкафчето до леглото ѝ. Намерих и това.

Извади от плик две смачкани парчета хартия с логото на хижа „Белшас“.

— Мръсни са — отбеляза Гамаш, докато ги вземаше. — И те ли бяха в шкафчето?

— Не, в камината. Смачкала ги е, преди да ги хвърли там.

— В гореща нощ, без запален огън? Защо просто не ги е пуснала в кошчето за боклук? Имаше ли кошче в стаята?

— О, да. Използвала го бе за найлоновата опаковка от химическо чистене.

Гамаш приглади двете парчета хартия и ги прочете, докато отпиваше от червеното си вино.

Радвам се, че поговорихме. Благодаря. Разговорът ми помогна много.

После другото.

Много си мила. Знам, че няма да кажеш на никого какво ти разказах. Може да ме вкара в големи неприятности!

Написани бяха с внимателно оформени печатни букви.

— Изпратих копие за анализ на почерка, но е с печатни букви, което затруднява нещата — каза Лакост.

Главният инспектор покри веществените доказателства с ленената си салфетка, когато внесоха основните им блюда. Омар за него, филе миньон за Жан Ги и хубаво филе от морски език^[1] за Изабел.

— Смятате ли, че двете бележки са написани от един и същ човек? — попита Гамаш.

Бовоар и Лакост ги погледнаха отново, но отговорът изглеждаше очевиден.

— *Oui* — отвърна Бовоар и лапна първата хапка от филето. Представи си как шеф Вероник обработва месото, как бърка сос беарнез. И знае, че е за него.

— Прекрасно беше — заяви Арман Гамаш на сервитьора, когато няколко минути по-късно чиниите бяха отнесени и се появи подносът със сирената. — Чудя се къде ли е учила шеф Вероник.

Бовоар наостри уши.

— Никъде, поне официално — отвърна Лакост и се усмихна на сервитьора, когато бе разпитвала за убийството едва преди няколко часа. — Говорих с нея следобед. На шейсет и една години е. Няма официална диплома, но е събирала рецепти от майка си и е пътувала доста.

— Не се ли е омъжвала? — поинтересува се Гамаш.

— Не. Дошла е в хижата, когато е била на около четиридесет. Прекарала е почти половината си живот тук. Но има и друго. Нещо ми се върти в главата.

— Казвай — подкани я Гамаш. Вярваше в усета на агент Лакост.

За разлика от Бовоар. Той не се доверяваше дори на собствения си усет.

— Нали знаете какви стават понякога нещата в затворени общества като училищни пансиони, манастири или в армията, където хората живеят и работят в ограничена среда?

Главният инспектор се облегна на стола и кимна.

— Младите може да остават в хижата едва за няколко седмици или месеци, но възрастните са тук от години, десетилетия. Сами. Само тримата. Година след година.

— Да не казваш, че са развили фобии заради изолацията? — попита Бовоар. Хич не му харесваше накъде бие Лакост. Гамаш го погледна, но си замълча.

— Казвам, че странни неща се случват с хора, които живеят заедно на брега на езеро години наред. Това си е хижа от дървени трупи. Без значение колко е голяма, без значение колко е хубава. Пак е изолирана.

— *Странни неща се правят под среднощното слънце. От мъже, които се трепят за злато.*^[2]

Погледнаха към Гамаш. Когато шефът рецитираше поезия, това рядко проясняваше ситуацията за Бовоар.

— *Който се трепят?* — повтори учудено Лакост, макар че обикновено обичаше да слуша стихове, декламирани от главния инспектор.

— Изразих съгласието си с теб — усмихна се Гамаш. — Както и Робърт У. Сървис. Странни неща се правят по бреговете на самотни езера. Странни неща са направени тук миналата нощ.

— *От мъже, които се трепят за злато?* — попита Бовоар.

— Почти винаги — отвърна Гамаш и кимна към Лакост да продължи.

— Мисля, че Вероник Ланглоа изпитва чувства към някого. Силни чувства.

Гамаш се наведе напред.

Това, което убива хората, не е куршум, острие, юмрук в лицето. А чувство. Оставено да вирее прекалено дълго. Понякога замръзнало в студа. Понякога погребано и зловонно. Понякога на брега на езеро, в самота. Оставено да расте и да се изроди.

— Наистина ли? — Бовоар също се наведе напред.

— Не се смейте. Има обаче голяма възрастова разлика.

Никой от мъжете не изглеждаше склонен да се засмее.

— Мисля, че е влюбена в метрдотела — изрече Лакост.

* * *

Клара смяташе, че хората от семейство Мороу са царе в отбягването на неприятни неща, въпреки че самите те бяха изключително неприятни. Но през ум не би й минало, че са способни да игнорират убийството на собствената си сестра и дъщеря.

И все пак вече бяха изяли супата си, без изобщо да споменат Джулия. Клара трябваше да признае, че самата тя не изгаряше от желание да го стори. „Още хляб? Жалко за Джулия.“ Как се казва такова нещо?

— Още вино? — Томас посегна с бутилката към другия край на масата.

Клара отказа, но Питър прие. Художничката вече не понасяше напрежението. На отсрещната страна на масата мисис Мороу коригира положението на вилцата си за риба. Беше взела участие в разговора, но без интерес, само колкото да поправи неправилно тълкувание, грешно произношение или явна грешка.

— Как се чувствате? — попита я Клара.

Въпросът ѝ съвпадна със затишие в разговора и всички се обърнаха към нея, с изключение на Бърт и Бийн. И двамата гледаха навън, през прозореца.

— На мен ли говориш? — попита свекърва ѝ.

Клара имаше чувството, че кожата ѝ току-що е била нарязана на тънки парченца от погледа и тона на възрастната жена.

— Беше ужасен ден — изрече и се почуди откъде се взе това желание за самоубийство у нея. Може би всички тия Мороу бяха прави. Може би говоренето за станалото правеше нещата по-лоши.

Изведнъж се почувства като садист, който удря с камшик тази дребна, възрастна, скърбяща жена. И я принуждава да се изправи пред ужасната смърт на дъщеря си. Принуждава я да говори за това. Докато яде крем супата си.

Кой бе неразумният сега?

Но беше твърде късно. Изрекла бе въпроса. Стоеше вторачена в майката на Питър, която я гледаше, сякаш вижда убиеца на дъщеря си. Клара сведе поглед.

— Мислех си за Джулия — заяви мисис Мороу. — Колко красива беше. Колко добра и нежна. Благодаря ти, че попита, Клер. Ще ми се някое от моите деца да се беше сетило. Но те, изглежда, предпочитат да говорят за американската политика и за последната изложба в Националната галерия. Тези неща повече ли ви интересуват от сестра ви?

Клара, която преди миг се бе почувствала като нищожество, внезапно се чувства като герой, а после отново като нищожество. Погледна през масата към Питър. Косата му стърчеше отстрани, а ризата му бе покапана със супа.

— Но пък Джулия винаги е била най-чувствителната от вас. Чух, че според теб е била алчна и жестока. Така си казал на главния инспектор.

Спря бледосините си очи върху Питър. Никой не помръдваше. Дори сервитьорите изглеждаха уплашени да се приближат.

— Не съм — заекна той и се изчерви. — Кой ти каза?

— Заявил си също, че моята собствена смърт може да е за добро.

Сега вече се чу ахване и Клара осъзна, че всички са си поели дъх от изненада, дори тя. Най-сетне бе в лодката. Но се оказа в нея в ужасен момент.

Мисис Мороу въртеше в ръцете си столчето на чашата за вино.

— Каза ли го, Питър?

— Не, майко, не съм. Никога не бих казал такова нещо.

— Защото аз знам кога лъжеш. Винаги познавам.

Според Клара това не бе никак трудно, защото те винаги лъжеха в нейно присъствие. Учили се бяха от самата нея. Майка им познаваше всичките им номерца, тъй като бяха минали през нейната школа.

Сега Питър лъжеше. Клара го знаеше. Майка му го знаеше. Метрдотелът го знаеше. Навярно дори катерицата, която Бърт Фини

зяпаше, го знаеше.

— Никога не бих го казал — заяви отново Питър.

Майка му го погледна гневно.

— Знаеш ли, ти никога не си ме разочаровал. Винаги съм знаела, че от теб няма да излезе нищо. Дори Клер има повече успех от теб. Самостоятелна изложба с Дени Фортен. Ти имал ли си някога такава?

— Мисис Мороу — не издържа Клара. Писна й. — Това не е честно. Синът ви е прекрасен мъж, талантлив художник, любящ съпруг. Има много приятели и красив дом. Както и съпруга, която го обича. И името ми е Клара. — Втренчи се във възрастната жена през масата. — Не Клер.

— А моето име е мисис Фини. Наричаш ме „мисис Мороу“ вече петнайсет години, достатъчно дълго след женитбата ми. Знаеш ли колко обидно е това?

Клара онемя. Права беше. Никога не й беше идвало наум, че майката на Питър сега е мисис Фини. Просто за нея винаги си е била мисис Мороу.

Как се стигна дотук? Да крещи на свекърва си, след като бе искала да я утеши.

— Съжалявам — продума. — Права сте.

И тогава съзря нещо почти толкова ужасяващо, колкото онова, което бе видяла младата градинарка. Вместо смазана жена на средна възраст обаче, пред Клара бе смазана старица. Пред нея, пред всички присъстващи, майката на Питър отпусна глава в ръцете си и заплака.

Мариана изпищя и скочи точно когато таванът започна да пада. Или поне нещо отгоре падна върху нея и отскочи.

Бисквитка.

Небето беше направено от маршмелоу и падаше.

* * *

По време на кафето главен инспектор Гамаш сложи очилата си и прочете връзката писма, като предаваше всяко на Бовоар, щом го свърши. Накрая свали очилата и се загледа през прозореца.

Започваше да опознава Джулия Мартин. Да научава фактите от живота й, историята й. Усети дебелината, плътна хартия в ръцете си.

Беше почти девет вечерта, а все още бе светло. Лятното слънцестоене — най-дългият ден в годината, бе отминало съвсем наскоро. Мъглата почти изчезна, макар остатъци от нея все още да се носеха тук-там над спокойното езеро. Облаците се бяха разкъсали и небето се бе обагрило в нежни червени и лилави оттенъци. Задаваше се великолепен залез.

— Какво мислиш? — Гамаш потупа с очилата си купчето писма.

— Най-странната колекция от любовни писма, която съм виждал някога — заяви Бовоар. — Защо ги е запазила?

Лакост прибра писмата и кадифената лентичка.

— Били са важни за нея по някаква причина. Дори жизненоважни. Толкова, че ги е носела със себе си. Но...

Спря, сякаш не можеше да намери думите, и Гамаш знаеше защо. Посланията бяха просто колекция от благодарствени бележки за партита, танци или подаръци, събирани над трийсет години. Различни хора казваха на Джулия, че е много мила.

Нито едно не беше истинско любовно писмо. Баща ѝ бе писал, за да благодари за вратовръзка. Имаше стара бележка от съпруга ѝ, преди да се оженят, с която я канеше да излязат на вечеря. Беше приятна, ласкателна. Всичките бяха такива. С добри чувства, с благодарности, учтиви. Но нищо повече.

— Защо ги е пазила? — промърмори по-скоро на себе си Гамаш. После вдигна последните бележки. Онези смачканите от камината. — И защо е изхвърлила тези?

Докато ги четеше за пореден път, нещо привлече вниманието му.

— Забелязвате ли нещо необичайно в тази бележка? — посочи.

Много си мила. Знам, че няма да кажеш на никого какво ти разказах. Може да ме вкара в големи неприятности!

Бовоар и Лакост я разгледаха внимателно, но не откриха нищо.

— Не в думите, а в пунктуацията — подсказа Гамаш. — Удивителният знак.

Погледнаха го неразбиращо и той се усмихна. Но усещаше, че в бележката има нещо. Нещо важно. Както обикновено истинското съобщение не се съдържаеше в думите, а в начина, по който бяха поднесени.

— Открих още нещо при претърсването — заяви агент Лакост и стана от масата. — Искам да ви го покажа, преди семейство Мороу да

са приключили с вечерята.

Изкачиха стълбите към стаята за гости и тя ги поведе към Градинската стая. Почука, изчака малко и отвори вратата.

Гамаш и Бовоар направиха крачка напред, после спряха.

— Виждали ли сте някога такова нещо? — попита Лакост.

Гамаш поклати глава. В трийсетгодишния си опит като следовател със сигурност бе съзирал по-объркващи, страшни и гротескни неща. Но никога не бе виждал нещо подобно.

— Защо са му на едно дете толкова много часовници? — зачуди се Бовоар, докато оглеждаше стаята на Мариана и Бийн. Часовниците бяха навсякъде.

— Откъде знаеш, че са на Бийн? — обади се Гамаш.

— Защото детето е чалнато. Вие не бихте ли се чалнали, ако името ви е Бийн и никой не знае дали сте момче, или момиче?

Втренчиха се в него. Жан Ги още не им бе казал за това.

— Какво искаш да кажеш? — запита Лакост.

— Мариана Мороу пази в тайна пола на Бийн.

— Дори от майка си?

— Най-вече от нея. От всички. Откачена работа, а?

Гамаш вдигна един часовник с Мики Маус и кимна. „Какво може да стори родител на детето си“ — помисли си, докато разглеждаше стаята и слушаше тиктакането, „тик-так, тик-так“. Огледа Мики, после вдигна няколко от другите часовници.

Защо всички бяха настроени да звънят в седем сутринта?

---

[1] Вид плоскодънна риба. — Б.пр. ↑

[2] Стихове от *The Cremation of Sam McGee* („Кремирането на Сам Макгий“) — една от най-популярните поеми на канадския поет Робърт Уилям Сървис (1874–1958). — Б.р. ↑

ГЛАВА ОСЕМНАЙСЕТА

Питър Мороу стоеше сам пред жълтата полицейска лента. В земята имаше вдлъбнатина с размерите на Джулия.

Приживе разединяваше семейството и сега, в смъртта, пак го правеше. Егоистична, алчна и да, жестока. Точно това бе искал да каже.

Майка му плака за нея. Каза само добри думи за Джулия. Станала бе перфектната Джулия, красивата Джулия, милата и нежна Джулия. А кой остана близо до дома, за да се грижи за мама? Кой я посещаваше и я водеше да вечерят навън? Кой ѝ се обаждаше по телефона и ѝ пращаше картички и подаръци?

Втрени се в трапа и се опита да почувства нещо. Опита се да си припомни Джулия като момиче. По-голямата му сестра. Родена между момчетата, сякаш между две войни. Тъпкана и мачкана, докато той и Томас се опитваха да се докопат един друг. Бяха я стъпкали и смачкали по средата. Напълно.

А сега и татко бе сторил същото.

През целия си живот бяха четирима. Томас, Джулия, Питър, Мариана. Четири колела, четири стени, четири сезона, четири стихии, четири ъгъла.

А сега бяха трима. Колкото и странен да бе светът им, поне го разбираха. Какво става, когато едната посока на света изчезне?

Апокалипсис. И снощи чува първата тръба. Плача на майка му.

— Питър?

Стоеше неподвижен, нямаше кураж да се обърне, да покаже лицето си пред когото и да е.

— Нередно ли е да стоя тук? — попита.

— Не, ако не се приближаваш повече, но ти го знаеш — отвърна Гамаш.

Двамата мъже се взираха в местопрестъплението, макар в действителност да гледаха мраморния пиедестал. Арман Гамаш бе излязъл в градината за глътка свеж въздух, да се поразходи след

вечерята и да се опита да подреди в главата си купищата веществени доказателства, които бяха събрали. Но най-вече защото искаше да дойде тук отново и да погледне белия блок. Камъкът, който отначало бе събрал с надгробна плоча, а после наистина се бе превърнал в такава.

Тревожеше го липсата на следи по мраморната повърхност. Нямаше никакви признаци, че статуята изобщо е стояла върху пиедестала, нито белег, че го е надрала при падането си. Повърхността му бе съвършено гладка. Без драскотини и резки. А това бе невъзможно.

— Едно време, когато бяхме деца, майка ни четеше истории — продума Питър. — Татко свиреше на пианото и всички се натиквахме на дивана, а мама започваше да ни чете. Любима ни беше една книга с митове. Все още помня повечето. Зевс, Одисей. Томас обичаше историята на Одисей. Все нея искаше да слуша. Постоянно ни четяха за лотофагите, за сирените.

— За Сцила и Харибда — обади се Гамаш. — И аз я харесвах. Одисей се изправя пред ужасен избор: да насочи кораба си към въртопа или към шестглавото чудовище.

— Избира чудовището и то убива шестима от хората му. Те умират, а той продължава плаването си — изрече Питър.

— Ти какво би избрал? — попита Арман.

Знаеше мита много добре. Връщането на Одисей от Троянската война, дългото, изпълнено с опасности пътуване. В желанието си да се завърне у дома той стига до ужасен проток. От едната страна въртоп засмуква всеки кораб с целия му екипаж, а от другата страна е Сцила. Шестглаво чудовище. От едната страна дебне сигурна смърт за всички на кораба, а от другата — сигурна смърт за шестима от хората му.

По кой път да поеме?

Тогава Питър усети сълзите. Плачеше за малката Джулия, смазана от братята си, от майка си, от съпруга си. А накрая, тъкмо когато се бе завърнала у дома, смазана и от единствения човек, на когото вярваше. Нейният Одисей. Баща ѝ.

Но най-вече плачеше за себе си. Днес бе загубил сестра, но дори по-зле, много по-зле, чувстваше, че е загубил и майка си. Майка, която бе решила, че мъртвата сестра е съвършена, а той е чудовище.

— Да се поразходим — предложи Гамаш и двамата обърнаха гръб на хлътналата земя и на безчувствения бял блок до нея.

Арман Гамаш склучи ръце зад гърба си и мълчаливо пое през моравата към езерото. Слънцето залязваше и изпълваше вечерното небе с изумителни пламтящи цветове. Виолетови, розови и златни —меняха се всеки миг.

Мъжете спряха и се загледаха.

— Хубава семейна картина описа. Семейството, събрано около майка ти, докато тя чете.

— Грещиш — възрази Питър. — Не бяхме събрани около нея. Ние четиримата седяхме на дивана. Тя беше в другия край на стаята, в креслото си.

Изведнъж картината, която бе толкова естествена, дори затрогваща, която най-сетне бе дала на Гамаш възможност да види всички Мороу като семейство, изчезна. Подобно на залеза, тя се промени в нещо съвсем различно. По-тъмно.

Четири самотни малки деца, втрещени през пролива към строгата си майка, която им чете за ужасни дилеми. И смърт.

— Каза, че любимата история на Томас била за Одисей. Коя беше твоята?

Питър си мислеше за квадратния бял мрамор, надвиснал над мястото, където Джулия умря. Четири ъгъла, четири стени.

— Кутията на Пандора.

Гамаш обърна гръб на залеза и се вгледа в художника.

— Тревожи ли те нещо?

— Искаш да кажеш друго, освен смъртта на сестра ми?

— Това имах предвид. Можеш да ми кажеш.

— Наистина ли? Ами добре, някой е предал на майка ми какво ти казах следобед. Изглеждаш изненадан, а можеш ли да си представиш как се почувствах аз? Искаше да ти кажа истината, направих го и сега на практика съм изритан от семейството заради това. Обзалагам се, че на теб винаги ти е било лесно. Толкова си уверен в себе си. Винаги се вписваш. Е, пробвай да си художник в семейство на интелектуалци. Пробвай да си музикален инвалид в семейство на музиканти. Пробвай какво е да ти се подиграват по целия път до класната стая. Не другите деца, а брат ти, който крещи: „Леке. Леке.“

Питър усети, че и последната му задръжка пада. Искаше да предупреди Гамаш, да му каже да бяга, да се спасява от него, да се скрие в гората, докато този гневен метеж отмине. Докато измъчените, вонящи, въоръжени до зъби бегълци изгорят и разрушат всичко пред погледа си и се насочат към друга цел. Но вече бе прекалено късно, а и той знаеше, че мъжът пред него никога няма да избяга.

Семейство Мороу бягаха и се криеха зад цинизма и мрачния си сарказъм.

Този мъж отстояваше позицията си.

— А баща ти? — попита Гамаш, сякаш Питър не бе обсипал лицето му със слюнки. — Какво каза той?

— Баща ми ли? Вече знаеш. *Никога не използвай първата кабинка в обществена тоалетна.* Кой, по дяволите, казва подобно нещо на десетгодишно дете? Знаеш ли другия урок, на който ни научиха? *Пазете се от третото поколение.*

— Какво означава това?

— Първото поколение прави парите, второто ги цени, защото е станало свидетел на саможертвите, а третото ги пропилява. Ние сме третото. Ние, четиримата. Татко ни мразеше, смяташе, че ще откраднем парите му и ще разсипем семейството. Толкова се страхуваше да не ни разглези, че никога не ни даде нищо, освен глупави съвети. Думи. Нищо повече.

Затова ли Гамаш видя мъка, изсечена в онова каменно лице? Нима Чарлс Мороу се е боял, че децата му ще го предадат? Дали не бе създал точно това, от което се страхуваше? Нещастни, неблагодарни деца, неспособни да обичат? Деца, които могат да откраднат от собствения си баща и да се избиват едно друго?

— Кой уби сестра ти според теб?

На Питър му бе необходима минутка, за да възвърне речта си отново и да смени посоката.

— Бърт Фини най-вероятно.

— Защо би убил Джулия?

Вече бе почти тъмно.

— За пари, винаги е за пари. Сигурен съм, че майка ще наследи парите от застраховката на Джулия. Фини се ожени за майка ми заради парите и сега ще получи повече, отколкото е мечтал.

Продължиха разходката си до пристана, където два леко наклонени дървени стола с облегалки за ръцете бяха оставени върху сивите, обезцветени от времето греди. Питър се чувстваше изцеден. Стъпките им отекваха по дървените дъски, а водата леко се плискаше в кея.

Докато приближаваха, един от столовете помръдна. Мъжете спряха.

Дървеният стол порасна пред очите им и се очерта на фона на последната дневна светлина.

— Мосю Гамаш? — изрече.

— *Oui*. — Инспекторът направи крачка напред, макар че Питър посегна да го дръпне назад.

— Арман Гамаш? Това е името ви, нали?

— *Oui*.

— Познавах баща ви — заяви Бърт Фини. — Името му беше Оноре. Оноре Гамаш.

ГЛАВА ДЕВЕТНАЙСЕТА

След като пусна бомбата, Бърт Фини си тръгна. Отдалечи се бързо от двамата мъже, без да каже нищо повече.

— Какво имаше предвид? — попита Питър. — Познавал е баща ти?

— Щяха да са на една възраст — изрече Гамаш, докато мислите му препускаха. Овладя с усилие и тях, и изхвъркналото си сърце.

— Баща ти някога споменавал ли го е? Бърт Фини? — поясни, сякаш Арман не знаеше за кого говори.

— Баща ми умря, когато бях дете.

— Убит ли е?

Гамаш го погледна.

— Убит? Защо мислиш така?

Питър, който се бе приближил твърде много до Гамаш в желанието си да се скрие, направи крачка назад.

— Ами, ти си в отдел „Убийства“, та си помислих, че може би...
— Гласът на художника затихна.

Последва тишина, нарушавана само от тихия плисък на водата.

— Трябва да е бил млад — каза накрая Питър.

— На трийсет и осем.

„И пет месеца и четиринайсет дни.“

Питър кимна и макар да копнееше да се махне оттук, остана с Гамаш, докато едрият мъж гледаше втренчено езерото.

„И седем часа. И двайсет и три минути.“

И когато угасна и последната дневна светлина, мъжете тръгнаха обратно към хижата, потънали в мълчание.

* * *

Будилникът на Гамаш извънх в пет и половина на следващата сутрин и след освежаващ душ инспекторът се облече, взе бележника си

и излезе. Лятното слънце току-що се бе издигнало в небето и надничаше иззад дантелените пердета на прозорците. Нищо не помръдваше, с изключение на гмуреца, който се обаждаше от другия край на езерото.

Докато слизаше по широкото стълбище, чу шум откъм кухнята. Надзърна вътре и видя едно момиче и сервитьора Елиът, които бяха заети с работата си. Младежът подреждаше чинии, а тя слагаше хляб във фурната. Носеше се аромат на силно кафе.

— *Bonjour, monsieur l'inspecteur*^[1] — поздрави момичето на френски със силен английски акцент. — Станали сте рано.

„Сигурно е сравнително нова“ — помисли си Гамаш.

— Вие също. И вече работите здраво. Чудя се дали може да получа малко кафе — изрече бавно и отчетливо на френски.

— *Avec plaisir*.^[2] — Момичето му наля портокалов сок и той го взе.

— *Merci* — кимна инспекторът и се отдалечи.

— Мосю Гамаш — чу зад себе си, докато излизаше през летящата врата. — Мисля, че искахте това.

Главният инспектор спря и Елиът се приближи до него с поднос, на който имаше филтърна кафеварка с кафе, сметана, захар на бучки и две чаши. Сложил бе и няколко топли кроасана в кошничка, както и различни видове домашен конфитюр.

— Тя е от Саскачуан. Дойде съвсем наскоро. Много е приятна, но нали разбирате... — Елиът сви рамене като светски човек.

Изглежда, бе възстановил своето хладнокръвие — или поне чара си — и се бе примирил с оставането си на работа въпреки караницата с метрдотела. Гамаш обаче се чудеше каква част от поведението му е искрено и доколко младежът играе роля.

Покрай тях се стрелна калибри и кацна върху цвят от напръстник.

— *Merci* — усмихна се главният инспектор и посегна за подноса.

— *S'il vous plait* — заяви Елиът, — аз ще го занеса. Къде бихте желали да седнете? — Огледа празната тераса.

— Ами, всъщност отивах на кея.

Тръгнаха през моравата и направиха пътечка през леката утринна роса. Светът се събуждаше и беше гладен. Под дърветата притичваха и кряскаха катерички, около тях подскачаха и чуруликаха птици, тихо

жужаха насекоми. Елиът постави подноса на единия стол, наля кафе в чашата от крехък порцелан и се обърна да си тръгне.

— Искам да ви попитам нещо.

Дали младежът не се стегна под спретнатото бяло сако? Елиът замря за миг, после се обърна с питаща усмивка на хубавото си лице.

— Какво мислехте за мадам Мартин?

— Да мисля? Аз обслужвам масите и почиствам, това е всичко. Не мисля.

Все още се усмихваше, но Гамаш вече имаше отговор на въпроса си. Под чаровната външност на младия мъж кипеше гняв.

— Престани да се правиш на глупак, синко. — Тонът на инспектора бе равен, но изпълнен с предупреждение.

— Тя беше гост, аз съм служител. Беше учтива.

— Разговаряхте ли?

Този път сервитьорът наистина се поколеба и леко поруменя. Гамаш знаеше, че изчервяването ще изчезне с времето. Елиът щеше да стане уверен вместо нахакан. Щеше да преодолее притеснението. И вече нямаше да е толкова приятен.

— Беше учтива — повтори младежът. После, изглежда, осъзна колко неубедително звучи. — Искаше да знае дали харесвам работата тук, какво планирам да правя след лятото. Такива неща. Повечето гости не забелязват персонала, а и нас ни учат да сме незабележими. Но мадам Мартин забелязваше.

Гамаш се зачуди дали има свят на невидимите. Място, където се срещат хора с накърнено самочувствие и се отнасят с уважение един към друг. Защото поне в едно бе абсолютно сигурен по отношение на Джулия Мартин — тя е била невидима. Човек, когото другите прекъсват по време на разговор, пререждат на опашката и пренебрегват за работно място, макар да е вдигнал високо ръка и да я размахва.

Но ако Джулия Мартин е била такава, този млад мъж бе всичко друго, но не и невидим. Ако са имали нещо общо, не е било това. И тогава си спомни.

— С мадам Мартин ви свързва нещо — заяви.

Елиът стоеше на кея и мълчеше.

— И двамата сте от Британска Колумбия.

— Така ли? Не сме говорили по темата.

Лъжеше. И то добре — умение, което идва с практиката. Но вместо да избегне погледа на Гамаш, се втренчи в очите му прекалено дълго и прекалено твърдо.

— Благодаря за кафето — заяви инспекторът и прекъсна момента.

Елиът за миг се обърка, после се усмихна и си тръгна. Гамаш наблюдаваше отдалечаването на младежа и размишляваше над думите му. *Мадам Мартин забелязваше*. И си помисли, че навярно е прав.

Това ли я бе убило? Не нещо, заровено в миналото, а нещо ново и жизнено? Смъртоносно. Нещо, което е видяла или чула тук, в хижата?

Щом се настани удобно в стола на дървения пристан, Гамаш отпи от кафето и се загледа в езерото и гористите планински склонове наоколо. Обгърна фината чаша с едрите си ръце и остави ума си да се рее. Вместо да се насилва да се съсредоточи върху случая, опита да отвори ума си, да го изпразни. И да види какво ще се появи.

А то бе птица, безкрака птица. После Одисей и въртопът. И Сцила, чудовището. Както и белият постамент.

Видя детето Бийн, закотвено за земята и хванато в капан сред препарираните глави на тавана. Те спокойно можеха да са на четиримата наследници Мороу, планирани по-скоро като трофеи, отколкото като деца. Препарирани и втренчени.

Но най-ясно видя Чарлс Мороу, надвиснал над целия случай. Твърд, угрижен, овързан.

— Ще ви преча ли?

Гамаш се извъртя в стола. На брега, в подножието на пристана, стоеше Бърт Фини. Инспекторът стана, вдигна подноса и посочи мястото до себе си. Мосю Фини се запрепъва напред. Върлинестите му ръце и крака се мятаха насам-натам, сякаш задвижени от неопитен кукловод. И все пак стоеше изправен. Макар видимо да му костваше усилие.

— Моля — посочи стола Гамаш.

— Предпочитам да остана прав.

Възрастният мъж бе по-нисък от главния инспектор, но не с много, и Гамаш си помисли, че навярно е бил по-висок, преди старостта и гравитацията да си кажат думата. Бърт Фини се изпъна още повече и се изправи пред него. Очите му не бяха толкова

своенравни тази сутрин, а и носът не бе толкова червен. „Може би свиквам с вида му — помисли си Гамаш, — както човек свиква с олющена боя или с чукнато място на колата.“ За първи път забеляза, че на костеливия врат на Фини подобно на котва виси бинокъл.

— Струва ми се, че снощи ви стреснах. Нямах такова намерение. — Фини гледаше Гамаш право в очите, или поне поспря за миг върху тях шарещия си поглед.

— Вярно, изненадахте ме.

— Съжалявам. — Изречено бе с такова достойнство, с такава простота, че Гамаш остана безмълвен за миг.

— От доста време не съм чувал някой да говори за баща ми. Познавахте ли го лично? — Инспекторът отново посочи стола и този път Фини седна.

— Кафе?

— Да, моля. Черно.

Гамаш наля чашка за мосю Фини и доля своята, после вдигна кошничката с кроасаните и предложи един на неочаквания си гост.

— Срецнах го в края на войната.

— Били сте затворник?

Фини изкриви уста, което инспекторът прие за усмивка. Старецът се загледа във водата за миг, после затвори очи. Гамаш чакаше.

— Не, главен инспекторе, никога не съм бил затворник. Не бих го позволил.

— Някои хора нямат избор, мосю.

— Така ли мислите?

— Как се срещнахте с баща ми?

— Тъкмо се бях върнал в Монреал, а той изнасяше публични речи. Изслушах една от тях. Много страстна. Говорих с него след това и завързахме познанство. Разстроих се, когато чух, че е загинал. Катастрофа с кола, нали?

— Заедно с майка ми.

Арман Гамаш се бе научил да говори за станалото с неутрален тон, сякаш поднася новина. Просто факти. Беше толкова отдавна. Преди повече от четиридесет години. Баща му вече бе мъртъв по-дълго, отколкото беше живял. Майка му също.

Но повдигна малко дясната си ръка от топлото дърво и я сви леко, сякаш се хвана за друга, по-голяма ръка.

— Ужасно — изрече Фини.

Седяха спокойно, всеки потънал в собствените си мисли. Леката мъгла над езерото бавно изчезваше и от време на време някоя гладна птица се плъзгаше по повърхността. Гамаш се изненада колко му е приятно да седи сам с този спокоен човек. Този човек, който бе познавал баща му и все още не бе изрекъл това, което повечето хора казват. Този човек, който навярно бе на същата възраст, на която щеше да е баща му, ако бе още жив.

— Сякаш светът е само наш, нали? — обади се Фини. — Обичам тази част на деня. Толкова е приятно да седя и да размишлявам.

— Или пък не — вметна Гамаш и двамата мъже се усмихнаха. — Бяхте тук и снощи. Явно имате доста за обмисляне.

— Така е. Идвам тук, за да посмятам. Мястото е много подходящо за целта.

Гамаш не бе на същото мнение. А и Фини не носеше бележник или счетоводна книга, за да води сметки. Какво бе казал Питър предната нощ? Че старият счетоводител се е оженил за майка му заради парите и е убил Джулия по същата причина. А сега възрастният мъж седеше на пристан до усамотено езеро и правеше сметки. Гамаш знаеше, че алчността не намалява с възрастта. Напротив, нарастваше, хранена от страха, че ще останат недовършени неща. Че ще умреш в мизерия. Макар че старецът може би не броеше пари. А птици.

— Птици ли наблюдавате?

— Да — потвърди Фини и вдигна ръка, за да пипне бинокъла. — Списъкът е доста дълъг. Лястовици, кардинали, славеи, врабци. Чудесни са. Виждал съм повечето тукашни птици, но човек никога не знае на какво може да попадне.

Пиеха кафе и хапваха кроасаните си, а междувременно пъдеха с ръце гладните мухи. Водни кончета се носеха грациозно над водата край пристана и проблясваха, когато слънцето уловеше крилцата и лъскавите им телца.

— Да сте чували за птица без крака?

— Без крака ли? — Вместо да се изсмее, Фини обмисли въпроса внимателно. — Защо една птица би била без крака?

— Добър въпрос — заяви Гамаш, но предпочете да не задълбава.
— Как мислите, кой уби заварената ви дъщеря?

— Освен Чарлс?

Гамаш млъкна.

— Трудно семейство са, главен инспекторе. Объркано.

— Онзи ден ги нарекохте „седмина луди Мороу в плоскодънка“.

— Така ли?

— Какво имахте предвид? Или просто бяхте ядосан, че ви оставиха на брега?

Възрастният мъж, който до този момент бе съвсем отпуснат, се понадигна, щом чу въпросите. Точно както Гамаш се бе надявал. Фини се завъртя в стола и погледна инспектора. Но не с раздражение. Изглеждаше развеселен.

— Казах на Клара, че не всеки успява да се качи в лодката — изрече. — Но така и не добавих, че не всеки иска да влезе в лодката.

— Това е семейство, мосю Фини, и вие бяхте изключен от него. Не ви ли заболя?

— Боли, когато дъщеря ви умре смазана. Боли, когато загубите баща си и майка си. Боли в най-различни ситуации. Но не и когато ви зарежат на брега, особено на бряг като този.

— Знаете, че не са важни външните обстоятелства. От значение е какво има отвътре. Телом човек може да е на най-прекрасното място в света, но ако духът му е смазан, това е без значение. Да си изключен, отхвърлен, не е дребна работа.

— Напълно съм съгласен.

Фини отново се отпусна в дълбокия стол. Две лястовици си подвикваха в другия край на езерото. Минаваше седем.

Будилниците на Бийн навярно вече се бяха включили.

— Знаете ли, че Хенри Дейвид Торо и Ралф Уолдо Емерсън^[3] са били приятели?

— Не, не знаех — отвърна Гамаш, загледан право напред, но наострил уши.

— Били са. Веднъж арестували Торо, защото протестираше срещу закон, който според него нарушавал свободата. Емерсън го посетил в затвора и попитал: „Хенри, как така се озова тук?“ Знаете ли какво отговорил Торо?

— Не — призна инспекторът.

— Отвърнал: „Ралф, как така ти си навън?“

След миг от възрастния мъж се разнесе приглушен звук. Гамаш се обърна да погледне Фини. Беше смях. Тих, едва доловим смях.

— Нарекохте ги „луди“. Защо?

— Ами, това е само мое усещане, но съм виждал как хора полудяват и съм мислил доста по въпроса. Какво наричаме „лудост“?

Гамаш вече започваше да се досеща, че Фини обича да си служи с реторични въпроси.

— Няма ли да отговорите? — подкани го старецът.

— Искате отговор? Лудост е, когато човек загуби връзка с действителността, като си създаде собствен свят и живее в него.

— Вярно, макар понякога това да е най-разумното. Единственият начин да оцелееш. Много малтретирани хора, особено деца, го правят.

Гамаш се зачуди откъде Фини знае това.

— Губят разсъдък — продължи възрастният мъж, — не че това е непременно лошо. Губят и сетивата си, връзката с околния свят.

Движение вляво от него привлече погледа на инспектора. Нещо се вееше. Погледна през рамо и видя Бийн да тича надолу по моравата. Бягаше ли от някого? Гамаш се учуди. Но само след миг разбра, че детето нито бяга от нещо, нито тича.

Бийн галопираше като кон, а зад него се вееше голяма хавлиена кърпа.

— Всички Мороу са луди — обясни Фини, който или не забелязваше детето, или просто бе свикнал с изпълнението му, — защото живеят в главите си и не обръщат внимание на външната информация, която ги залива.

— Питър Мороу е художник, при това талантлив — отбеляза Гамаш. — За да бъдеш такъв, трябва да си в досег със сетивата си и света.

— Надарен е — съгласи се Фини, — но колко по-добър щеше да е, ако спре да мисли и просто усети живота? Ако започне да слуша, да помирисва, да усеща?

Фини отпи от изстиналото си кафе. Гамаш знаеше, че е време да става, но се бавеше, защото компанията на този екстравагантно грозен мъж му бе приятна.

— Спомням си първия път, когато съзнателно убих.

Изявлението бе толкова неочаквано, че Гамаш погледна към приведения старец, за да види какво го е подсетило. Бърт Фини посочи с изкривен пръст към място на отсрещния бряг. Там бавно се полюшваше лодка с рибар, който замяташе въдицата си. Сам в спокойствието на утринта.

Чу се свистене. Цоп. И далечно цъкане като от часовниците на Бийн, докато кордата бавно се навиваше обратно на макарата.

— Бях на около десет и с брат ми отидохме да стреляме катерици. Той взе пушката на татко, а аз — неговата. Гледал го бях как стреля доста пъти, но на мен не ми разрешаваха. Измъкнахме се и се спуснахме към гората. Беше сутрин като тази, а в такива дни родителите спят до късно, докато децата стават, за да вършат бели. Прикривахме се зад дърветата и се хвърляхме на земята. Преструвахме се, че се бием с врага. Окопна война.

Гамаш наблюдаваше как възрастният мъж извива тяло и имитира движения отпреди повече от осемдесет години.

— После брат ми изшътка да мълча и посочи с ръка. Две катерици си играеха в подножието на дърво. Брат ми посочи към пушката. Аз я вдигнах, прицелих се и стрелях.

Свистене. Цоп. Тик, тик, тик.

— Уцелих я.

Бърт Фини се обърна към Гамаш, погледът му шареше диво — всяко око в различна посока. Беше невероятно, че изобщо е успял да уцели нещо.

— Брат ми изкрещя радостно и аз се затичах развълнувано. Много горд. Изгарях от нетърпение да кажа на татко. Само че животинчето не беше мъртво. Видях, че е тежко ранено. Пищеше, дереше въздуха с лапички, после спря и само скимтеше. Чух шум и вдигнах поглед. Другата катерица гледаше.

— Какво направихте?

— Стрелях отново. Убих я.

— Тогава за последно ли убихте нещо? — попита Гамаш.

— Дълго време не повторих. Баща ми беше разочарован, че не искам да ходя на лов с него. Никога не му казах защо. Може би трябваше.

Загледаха се в мъжа в лодката. Гамаш предположи, че той живее във вилата на отсрещния бряг.

— Но в крайна сметка убих отново — продължи Фини.

Бийн отново мина в галоп покрай тях, а после изчезна в гората.

— *О, аз разкъсах земните юзди!*^[4] — изрече Фини, като проследи с поглед последното изплющяване на плажната кърпа, преди детето да потъне в гората.

— Дали са толкова ограничаващи? — попита Гамаш.

— За някои хора — отвърна Фини, все още загледан в мястото, където изчезна Бийн.

Въдицата на рибаря внезапно се огъна като дъга. Лодката леко се разлюля, когато изненаданият мъж се дръпна назад и започна да навива кордата, която протестираше и свистеше.

Гамаш и Фини наблюдаваха, изпълнени с желание рибата да извърти правилно главата си. Да се отскубне от куката, разкъсваща устата ѝ.

— Колко добре познавахте Чарлс Мороу?

— Беше най-добрият ми приятел — откъсна се с нежелание Фини от сцената в езерото. — Ходихме заедно на училище. Загубих връзка с доста хора, но не и с него. Беше добър приятел. Приятелството бе важно за него.

— Що за човек беше?

— Енергичен. Знаеше какво иска и обикновено го постигаше.

— Какво искаше?

— Пари, власт, престиж. Обичайното. — Фини отново се обърна към рибаря и огънатата въдица. — Работеше здраво и изгради силна компания. Всъщност, за да съм честен, той пое семейния бизнес. Малка, но уважавана инвестиционна фирма. Чарлс я превърна в нещо съвсем различно. Откри офиси из цяла Канада. Беше силно мотивиран човек.

— Какво е името ѝ?

— „Мороу Сикюритис“. Помня как един ден дойде на работа и не можеше да спре да се смее, защото малкият Питър го попитал къде му е пистолетът. Мислел, че баща му е охранител. Бил много разочарован, когато разбрал, че не е.

— Работили сте за него?

— Цял живот. Накрая той продаде компанията.

— Защо не я предаде на децата си?

За първи път Фини като че ли се притесни.

Рибарят се бе навел през борда на лодката с кепче в ръка и загребваше във водата с него.

— Според мен искаше, но не смяташе, че някой от тях е подходящ. Казваше, че Питър има прекалено голямо въображение и тази работа ще го убие, макар да вярваше, че той би проявил готовност да опита. Харесваше лоялността и желанието му да помага. Винаги казваше, че е много добро момче. Джулия вече си беше отишла, замина за Британска Колумбия и се сгоди за Дейвид Мартин. Чарлс нямаше никакво намерение да се занимава със съпруга на горката си дъщеря, така че това не беше вариант. Мариана? Да, той мислеше, че един ден би могла да поеме компанията. Винаги казваше, че е най-разумната от всички. Не най-умната. Но най-разумната. Тя обаче беше твърде заета да се забавлява.

— Ами Томас?

— А, Томас. Чарлс смяташе, че той е интелигентен и хитър. И двете качества са много важни.

— Но?

— Но смяташе, че на момчето му липсва нещо.

— Какво?

— Състрадание.

Гамаш се замисли над думите.

— Едва ли е качество от първостепенна важност, когато става въпрос за ръководител на компания.

— Но е изключително важно синът ти да го притежава. Чарлс не искаше Томас да е твърде близо до него.

Гамаш кимна. Най-сетне бе накарал Фини да се разприказва, но дали самият старец не го бе провокирал да пита, да настоява? Дали това не бе причината възрастният счетоводител да седи тук? Да насочи разследването към заварения си син?

— Кога умря Чарлс Фини?

— Преди осемнайсет години. Бях до него. По времето, когато стигнахме в болницата, вече бе мъртъв. Сърдечен удар.

— И вие се оженихте за жена му?

Гамаш искаше въпросът да прозвучи неутрално. Не като обвинение. И наистина си беше обикновено питане. Но знаеше също, че гузният ум е суров филтър и чува неща, които не съществуват.

— Да. Обичам я, откакто се помня.

Погледнаха към езерото. Нещо се мятеше в кепчето на рибаря. Едро и блестящо. Докато наблюдаваха, той внимателно извади куката от устата на създанието и го повдигна във въздуха за опашката.

Гамаш се усмихна. Човекът, който живееше във вилата на отсрещния бряг на езерото, щеше да пусне рибата на свобода. Със сребрист проблясък тя се спусна надолу и се удари в борда на лодката.

Рибарят я беше убил.

---

[1] Здравейте, господин инспектор (фр.). — Б.р. ↑

[2] С удоволствие (фр.). — Б.р. ↑

[3] Хенри Дейвид Торо (1817–1862) и Ралф Уолдо Емерсън (1803–1882) — американски писатели и философи, водещи фигури на литературно-философското движение трансцендентализъм. — Б.р. ↑

[4] Джон Гилеспи Магий (1922–1941) — канадски летец и поет, станал известен с поемата си *High Flight* („Полет високо в небето“). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТА

Арман Гамаш си тръгна от пристана и остави Бърт Фини в удобния дървен стол. Щом стъпи на тревата, се озърна, за да потърси галопиращото дете. Но моравата бе празна и тиха.

Часовникът показваше седем и половина. Дали Бийн не се бе върнал вече в хижата?

Главният инспектор бе станал толкова рано, за да провери защо детето го прави. А бе загубил Бийн от поглед, защото предпочете разговора с Фини. Дали бе взел правилното решение?

* * *

Обърна гръб на хижата и пое по пътеката, която се виеше и ту навлизаше, ту излизаше от гората покрай брега на езерото Масауипи. Беше топло и дори без прогнозата на метрдотела Арман Гамаш знаеше, че ще е горещ ден. Не толкова задушен и влажен, колкото деня преди бурята, но все пак горещ. Слънцето се отразяваше сияйно във водите на езерото и заслепяваше инспектора, щом той погледнеше по-дълго към водата.

— *Мечтай, мечтай* — пропя с тъничко гласче някой в гората. Гамаш се обърна и погледна натам, като се опита да нагоди очите си към относителната тъмнина в гората.

— *Мечтай, мечтай.*

Пискливото пеене на моменти се превръщаше почти в пищене. Главният инспектор се отклони от пътеката и тръгна сред коренища и нестабилни камъни, като на няколко пъти почти си изкълчи глезена. Но продължи да си проправя път напред. Промушваше едрото си тяло покрай дървета и прескачаше паднали стволове, докато стигна до една полянка. Гледката бе удивителна.

Насред гората бе разчистен голям кръг, засаден с орлови нокти и детелина. Зачуди се как не го е открил досега, дори само с помощта на

обонянието си. Ароматът бе толкова сладък, че идваше в повече. Друго сетиво, което би могъл да използва, за да открие мястото, беше слухът.

Полянката жужеше. Като се вгледа, забеляза, че нежните ярки цветчета потрепват. Мястото гъмжеше от пчели. Пълзяха по разцъфналите храсти и кръжаха около тях.

— *Мечтай, мечтай* — чу се гласчето от другата страна на потрепващите храсти.

Гамаш реши да заложи на благоразумието и заобиколи полянката. Докато вървеше отстрани, забеляза дузина дървени кутии в самия център на кръга.

Кошери. Значи бяха медоносни пчели, излезли за сутрешното си хранене. Хижата „Белшас“ разполагаше със свои собствени кошери.

Когато стигна от другата страна, Гамаш обърна гръб на хилядите пчели и отново се вгледа в гората. Зърна нещо цветно да прелита между стволите. После движението спря.

Инспекторът си проправи енергично път през гората, докато стигна на няколко метра от Бийн. Детето стоеше с разкрасени крака като посадено. Присвило бе леко колене, изпънало бе глава назад, а в ръце сякаш стискаше нещо.

И се усмихваше. Не, направо сияеше.

— *Мечтай, мечтай* — пропя Бийн с напълно лишен от музикалност глас. Но изпълнен с нещо много по-великолепно от музиката. Блаженство.

Бийн бе първият член на семейство Мороу, когато Арман Гамаш виждаше в подобна светлина. На детското лице бяха изписани радост, удоволствие, възторг. Тези чувства бяха познати на инспектора, защото самият той ги изпитваше всеки ден. Но не бе очаквал да ги открие тук, наскоро гората, у един Мороу. Определено не и у това пренебрегвано, отхвърляно и подигравано дете. Кръстено на зеленчук, безполово, закотвено. Хлапе, наглед обречено на нещастие. Малко кутре до магистрала. Но макар да не можеше да скача, това дете бе способно на нещо много по-важно. Можеше да се пренася в други светове.

Гамаш стоя там дълго време, хипнотизиран, взрян в детето. Забеляза тънки бели нишки, които се спускаха от ушите на Бийн и изчезваха в джоб. Слушалки на айпод, може би? Музиката, която хлапето слушаше, все идваше отнякъде. Главният инспектор чу *St James Infirmary Blues* на Луис Армстронг, а после и *Let It Be* на

„Бийтълс“, макар да му звучеше повече като *letter B*.^[1] Долови и мелодия без думи, която вдъхнови Бийн да се хвърли във вихрен галоп и тананикане. От време на време детето хвърляше яростни къчове и извиваше нагоре гръб.

Накрая Гамаш се измъкна незабелязано, доволен, че Бийн е добре. И то не само физически. Колкото и невероятно да му се струваше, детето бе наред и с ума. Здраво и читаво телом и духом.

* * *

Агент Изабел Лакост стоеше до жълтата полицейска лента и гледаше надолу към мястото, където Джулия Мартин за последно е била жива и където после е умряла. Стръкчетата трева, които бяха смачкани предния ден, се бяха надигнали отново. Колко жалко, че хората не можеха да правят същото — да се съживяват след малко дъжд и слънце. Да се връщат към живота. Но някои рани бяха твърде тежки.

Гледката на тялото не даваше мира на Лакост. Работеше в „Убийства“ от дълги години и бе виждала тела в далеч по-ужасен вид. Не я притесняваше нито втренченият поглед на жертвата, нито дори статуята върху гърдите ѝ. А ръцете на Джулия Мартин. Разперени широко.

Познаваше тази поза. Виждаше я всеки път, когато майка ѝ я посрещаше на стъпалата на скромната си къща в Източен Монреал. Грижливо облечена, винаги чиста и спретната. Когато Лакост и семейството ѝ спираха колата отпред, майка ѝ отваряше входната врата, защото бе стояла в очакване точно зад нея. Пристъпваше на верандата и гледаше как паркират. Щом Изабел излезеше от автомобила, лицето на майка ѝ се разливаше в усмивка. И я посрещаше с широко разтворени ръце. Изглеждаше инстинктивен жест, сякаш майка ѝ разтваря сърцето си за нея. И Изабел Лакост тръгваше по алеята, като постепенно забързваше крачка, докато накрая се озове в прегръдката ѝ. В безопасност. У дома.

Лакост правеше същото, когато собствените ѝ деца тичаха по алеята и се втурваха към нея.

Същия жест бе направила Джулия Мартин, преди да умре. Дали не бе посрещнала с радост случилото се? Защо бе разперила ръце, когато масивната статуя се е наклонила над нея?

Агент Лакост затвори очи и се опита да усети жената. Не ужаса от последния ѝ момент, а духа, душата ѝ. При всяко разследване Лакост отиваше тихо до мястото на убийството и стоеше там известно време сама. Имаше да каже нещо на мъртвите. И сега увери безмълвно Джулия Мартин, че ще открият кой е отнел живота ѝ. Че Арман Гамаш и екипът му няма да се успокоят, докато тя не намери покой.

Успяваха да разрешат почти всеки случай, с който се заемат, така че дотук на Лакост се бе наложило да се извини само на няколко жертви. Дали и Джулия щеше да е сред тях? Ненавиждаше подобни негативни мисли, но случаят я безпокоеше. Семейство Мороу я безпокоеше. И най-вече я безпокоеше ходещата статуя.

Отвори очи и видя главния инспектор да върви през моравата. През шума от жужащи насекоми и чуруликащи птички долови баритоновия му глас. Тананикаше си нещо.

Letter B, letter B.

* * *

Жан Ги Бовоар спа неспокойно. След като проведе няколко разговора с Британска Колумбия и получи доста интересни отговори, стори нещо, което знаеше, че не бива да прави. Вместо да си легне или да иде в библиотеката, за да подреди бележките си (записани на хартия, за бога!), отиде в кухнята.

Някои от младите тъкмо сядаха да вечерят, останалите почистваха. Бовоар се появи точно когато Пиер Патнод нахлу в помещението. И вниманието на шеф Вероник, допреди миг насочено към Жан Ги, внезапно се премести върху метрдотела. Настроението на инспектора рязко се промени. Преди секунди бе весел, усещаше странното желание да се смее или поне да се усмихва в компанията на готвачката. Рядко изпитваше толкова искрена радост, но тя изчезна, когато вниманието на Вероник Ланглоа се отклони към метрдотела. И Бовоар с изненада откри гняв у себе си. Болка. Жената изглеждаше щастлива, че го вижда, но още по-щастлива бе да види метрдотела.

„И защо не? — запита се Жан Ги. — Съвсем естествено е.“

Но лошите чувства, които се надигнаха у него, докато гледаше как шеф Вероник се усмихва на Патнод, изблъскаха разумната мисъл.

„Що за човек прислужва на другите цял живот?“ — зачуди се. Слабият човек. Бовоар мразеше слабостта. Не ѝ се доверяваше. Знаеше, че убийците са слаби. И видя метрдотела в нова светлина.

— *Bonjour*, инспекторе — поздрави метрдотелът, докато бършеше ръце в памучна кърпа. — Какво мога да направя за вас?

— Надявах се на чаша кафе и малко десерт, може би. — Обърна се и погледна шеф Вероник, докато говореше. Усети, че бузите му леко горят.

— *Bon, parfait*^[2] — каза тя. — Тъкмо режех от „Хубавата Елена“ за мосю Патнод. Искате ли и вие?

Сърцето на Бовоар заблъска и в същото време се сви, от което го заболя толкова силно, че се наложи да притисне гърди с юмрук.

— Мога ли да ви помогна?

— Никога не предлагайте помощ на готвач в собствената му кухня — засмя се Патнод. — Ето кафето ви.

Жан Ги го пое с нежелание. Не си бе представял така срещата. Шеф Вероник трябваше да е сама тук. Да мие съдове. Той щеше да вземе кърпа и да подсушава чиниите, докато тя му подава измитите, както бе виждал да прави главният инспектор хиляди пъти след вечеря у тях. В дома на Бовоар не беше така. С жена му се хранеха пред телевизора, после тя събираше чиниите и ги натикваше в миялната машина.

Щом избърше чиниите, шеф Вероник щеше да го покани да седне. Щеше да налее кафе за двамата, да похапнат шоколадов мус и да си говорят как са прекарали деня.

Определено не си бе представял, че ще седи с метрдотела и пет пъпчиви англофончета.

Шеф Вероник отрязва за всеки по едно парче от „Хубавата Елена“. Бовоар я гледаше, докато тя слагаше едри, почти виолетови малини във всяка чиния и ги заливаше с гъст плодов сос. Едната бе попълна от другата. Имаше повече плодове, повече крем. Повече крушов пай с тъмен шоколад.

Беше сложила чиниите пред тях. По-щедрата — пред метрдотела.

Жан Ги Бовоар почувства, че изстива. В горещата кухня, в горещата лятна вечер, усети, че се вледенява.

В ярката и свежа топла утрин усети махмурлук, сякаш е препил с емоции. Пиян и болен. И все пак, докато слизаше по широките стълби, вратата на кухнята отново го привлече. Застана пред нея, макар да изгаряше от желание да ѝ обърне гръб, да иде в трапезарията или в библиотеката, или в колата си и да отпраши към къщи, за да прави любов с жена си.

Вратата внезапно се отвори и удари Бовоар право в лицето.

Залитна назад, като преглътна с огромно усилие ругатните на върха на езика си, защото можеше да го е направила шеф Вероник. По неизвестна причина не можеше да си позволи да ругае в нейно присъствие. Стисна очи от болка, стрелна ръка нагоре, затисна носа си и усети, че нещо потича между пръстите му.

— О, господи, толкова съжалявам.

Беше метрдотелът.

Бовоар отвори едновременно очи и уста.

— По дяволите. — Втренчи се в ръката си, покрита с кръв. Внезапно почувства леко замайване.

— Дайте да ви помогна. — Патнод пое ръката на Бовоар, но той рязко я дръпна.

— По дяволите! Оставете ме на мира! — изкрещя носово и от него изригнаха ругатни и кръв.

— Той не е виновен.

Бовоар замря, щеше му се това да не се случва.

— Не би трябвало да стоите пред врата на кухня, докато се сервира храната. Мосю Патнод просто си вършеше работата.

Не можеше да сбърка гласа като йерихонска тръба, нито интонацията. Жена, която защитава човек, за когото ѝ пука. По-загрижена за атаката срещу метрдотела, отколкото за кървящия инспектор. Това болеше повече, много повече, отколкото ударът на твърдата врата по мекия нос. Бовоар се обърна и видя шеф Вероник, която се извисяваше зад него със сноп хартия в ръка. Тонът ѝ бе твърд, менторски, като на учителите в католическото училище, когато Жан Ги направеше нещо особено глупаво.

Спомни си за ругатните, които бе произнесъл, и вече наистина му прилоша.

— *Desole* — изрече, като подложи шепа под брадичката си, където се стичаше кръвта. — Съжалявам.

— Какво е станало?

Бовоар се обърна и видя Гамаш да влиза. Почувства облекчение както винаги, когато главният инспектор бе в стаята.

— Грешката бе моя — заяви Пиер. — Отворих вратата и го ударих.

— Какво става? — заклатушка се с безпокойство към тях мадам Дюбоа.

— Добре ли си? — Гамаш погледна Бовоар в очите.

Младият мъж кимна. Гамаш му подаде носната си кърпичка и помоли за още кърпи. След минута прегледа нараняванията. С големи, уверени пръсти опипа носа, челото и брадичката на Бовоар.

— Добре, нищо особено. Носът ти не е счупен, просто е насинен.

Бовоар хвърли на метрдотела поглед, изпълнен с ненавист. Сигурен бе, че го е направил нарочно. Някак си.

Качи се горе и се почисти. Надяваше се да види в огледалото героичен хокееист или боксьор, ранен на ринга. Но вместо това видя идиот. Шибан идиот. След като се преоблече, слезе при другите за закуска в трапезарията. Семейство Мороу се бяха отделили в един ъгъл, полицаите — в друг.

— По-добре ли си? — попита Гамаш.

— Няма ми нищо — отвърна Бовоар. Долови развеселения поглед на Лакост и се зачуди дали всички вече са чули. Кафето им с мляко пристигна и дадоха поръчките си.

— Какво откри? — обърна се главният инспектор първо към Лакост.

— Шефе, чудехте се защо Джулия Мартин е избухнала при споменаването на обществени тоалетни, нали? Снощи попитах Мариана Мороу. Имало огромен скандал между Джулия и баща ѝ за това.

— За тоалетна?

— Аха. Заради същия този скандал се е преместила в Британска Колумбия. Изглежда, някой надраскал на стената на мъжката тоалетна в „Риц“, че Джулия Мартин е добра с устата. Дори написал телефонния ѝ номер. Семейния.

Бовоар направи гримаса. Съвсем ясно си представяше как са реагирали мама и татко Мороу, когато непознати мъже започнали да звънят по всяко време, за да питат колко струва една свирка.

— Чарлс Мороу видял лично надписа. Който го е направил, е знаел точно къде да го напише. Знаете ли бар „Ойстър“?

Гамаш кимна. Сега беше затворен, но едно време бе любимо място за коктейли на поколения англоезични. Намираще се в сутерена на „Риц“.

— Е, „Джулия Мартин е добра с устата“ било написано в мъжката тоалетна в бар „Ойстър“. Според Мариана баща ѝ го видял и после чул група негови приятели да се смеят по този повод. Побеснял.

— Кой го е написал? — попита главният инспектор.

— Не знам — отвърна Лакост. Не се беше сетила да попита Мариана.

Закуската им пристигна. Бъркани яйца със спанак и сирене бри за главния инспектор. Върху яйцата имаше няколко тънки резенчета бекон, опушен на кленови съчки. Чинията бе украсена с малко плодова салата. Лакост бе поръчала яйца по бенедиктински, а Бовоар получи най-голямото блюдо от менюто. Пред него стоеше плато, отрупано с палачинки, яйца, наденички и пушен бекон.

Сервитьорът остави на масата им кошничка с кроасани и поднос с мед и домашно приготвени конфитюри от диви ягоди и боровинки.

— Някой ѝ е имал зъб — отбеляза Лакост, докато холандският сос капеше от вилицата ѝ. — Момичета, които не се дават лесно, често са наричани „уличници“ от разочаровани момчета.

— Ужасно е да причиниш подобно нещо на момиче. — Гамаш се замисли за стройната Джулия. — На колко е била? Двайсет?

— Двайсет и две — уточни Лакост.

— Чудя се дали не го е написал Томас — подхвърли главният инспектор.

— Защо той? — попита Бовоар.

— Трябва да е бил някой, който знае телефонния номер, наясно е с навиците на Чарлс Мороу и познава Джулия. Някой жесток.

— Според Мариана те всички са жестоки — напомни Бовоар.

— Може и Томас да е бил — съгласи се Лакост. Взе си кроасан, все още топъл от фурната, разчупи го и го поля със златист мед. — Но

е станало преди трийсет и пет години. Не може да съдим човека по това, което е направил като момче.

— Вярно е, но Томас излъга, като каза на Джулия, че говорим за мъжки тоалетни. Ние обсъждахме обществените тоалетни по принцип — обясни Гамаш. — Той искаше сестра му да избухне. Сега вече съм сигурен, че искаше да я засегне. И го направи. Все още е жесток.

— Може за него да е било шега. Семействата си имат много вътрешни шегички — намеси се Бовоар.

— Шегите са забавни — заяви главният инспектор. — А неговите думи имаха за цел да засегнат.

— Това е форма на насилие — додаде Лакост, а до нея Бовоар простена. Тя се обърна към него: — Мислиш, че единствено юмрук в лицето на жената е насилие?

— Виж, знам всичко за вербалното и емоционалното насилие. И ги разбирам — изрече искрено Жан Ги. — Но къде е границата? Човекът дразни сестра си за нещо отпреди години и ние трябва да го тълкуваме като насилие, така ли?

— Някои семейства имат слонска памет — изтъкна Гамаш, — особено за обиди.

Взе мед с лъжичка и го намаза върху топъл кроасан. Отхапа и се усмихна. Имаше вкус на ароматни летни цветя.

— Според Мариана баща им не бил толкова разтревожен, че Джулия е добра с устата, колкото от факта, че всеки го повярвал — заяви Лакост.

— И е заминала заради това? — усъмни се Гамаш. — Знам, че не е нещо дребно, но дали е било достатъчно, за да я запрати на другия край на страната?

— Бих предпочела по една синина всеки ден пред такава обида — призна Лакост. Бовоар усети болката в носа си и осъзна, че е права.

Главният инспектор кимна и се опита да си представи ситуацията. Младата Джулия, която навярно цял живот не била правила грешна стъпка, изведнъж била унижена пред цялото англоезично общество на Монреал. То може да не било голямо, нито чак толкова влиятелно, колкото претендираше, но в него живеело семейство Мороу. И внезапно Джулия Мороу се оказала с етикет „уличница“. Унизително.

Но най-лошото тепърва предстояло. Вместо да я защити, благочестивият и праведен Чарлс Мороу — толкова непоклатим тогава, колкото и сега — също я нападнал, или поне не я защитил. Тя го обичала, а той се отдръпнал и я оставил на хиените.

Джулия Мороу заминала. Възможно най-далеч от семейството си. В Британска Колумбия. Омъжила се за Дейвид Мартин — мъж, когото баща ѝ не одобрил. Развела се. После се върнала отново у дома. И била убита.

— Говорих с Питър снощи... — Гамаш им разказа за разговора им.

— Значи смята, че Бърт Фини е убил Джулия? — попита Лакост. — Заради застраховката?

— Добре, да предположим, че го е направил — намеси се Бовоар, след като преглътна парче апетитна наденичка, от която капеше кленов сироп. — Я да видим, на колко е? Към сто и петдесет. Годините му са повече от килограмите. Как би могъл да изтика онази огромна статуя от пиедестала ѝ? По тази логика може да заявиш, че детето го е направило.

Гамаш пое хапка бъркани яйца с бри и се загледа през прозореца. Бовоар бе прав. Но тогава вероятността да го е сторил Питър или Томас бе също толкова малка. Изправени бяха пред невъзможно убийство. Никой не би могъл да помръдне Чарлс Мороу, а какво остава да го избута трийсетина сантиметра или повече, за да се прекатури. А дори да можеше, това би отнело време и би вдигнало шум. Джулия едва ли би седяла там, за да чака статуята да се стовари върху нея. Но Чарлс Мороу като останалите от семейството мълчеше.

Освен това избулването на статуята от мрамора щеше не само да вдигне шум, но и да остави драскотини и бразди, а повърхността на пиедестала бе непокътната.

Невъзможно. Всичко това бе невъзможно. И все пак бе станало.

Но го осени друга мисъл и Гамаш погледна към семейство Мороу. Не можеше да е Бийн. Не можеше да е Фини. Нито мадам Фини или Мариана, или дори мъжете. Поотделно.

Ами заедно?

— Питър греши за застраховката „Живот“ на Джулия — обади се Бовоар. Изчакал бе цялата закуска, за да им съобщи откритието си.

Обра кленовия сироп с последното парче палачинка. — Мадам Фини няма да получи парите от застраховката на дъщеря си.

— Кой тогава? — попита Лакост.

— Никой. Не е била застрахована.

„Ха сега да ви видя!“ — помисли си Жан Ги, докато гледаше с огромно удоволствие изражението, изписано на лицата им. Имал бе цяла нощ, за да осмисли тази неочаквана новина. Съпругата на най-богатия застраховател в Канада не е била застрахована.

— Трябва да говориш с Дейвид Мартин — изрече Гамаш след кратък размисъл.

— Оставих съобщение за адвоката му във Ванкувър. Надявам се да говоря с него до обяд.

— Оноре Гамаш?

Името прелетя през тихата стая и се приземи на тяхната маса. Бовоар и Лакост вдигнаха рязко глава и погледнаха към мястото, където седеше семейство Мороу. Мадам Фини гледаше към тях с усмивка на мекото си привлекателно лице.

— Значи Оноре Гамаш е баща му. Знаех си, че името ми звучи познато.

— Майко, по-тихо — наведе се към нея Питър.

— Защо? Не казвам нищо — отново прониза с глас трапезарията.

— Освен това не аз трябва да се чувствам неудобно.

Бовоар погледна към шефа си.

На лицето на Арман Гамаш играеше странна усмивка. Изглеждаше почти облекчен.

---

[1] Буква „Б“ (англ.). — Б.р. ↑

[2] Добре, чудесно (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ПЪРВА

Клара напусна масата. Чу достатъчно. Опитала се бе да изпита съчувствие към майката на Питър, да бъде състрадателна и търпелива. „Ама наистина, да върви по дяволите! Всички да вървят по дяволите“ — помисли си, докато ядно крачеше по моравата.

Беше се разтреперила, а сърцето ѝ препускаше както всеки път, когато е бясна. Ума ѝ, разбира се, никакъв го нямаше. Нито куража. Изпарили се бяха като страхливци и я бяха оставили да дрънка глупости беззащитна. Та за пореден път да докаже на всички Мороу, че е невъзпитана идиотка. Защото да напуснеш масата по-рано, е невъзпитано, но да обиждаш други хора, явно не е.

Изглежда, семейство Мороу вярваха, че могат да говорят каквото си искат за хората в тяхно присъствие, без това да се смята за неучтиво.

„Не е ли това най-грозното бебе, което някога сте виждали?“

„Не трябва да носиш бяло, щом си дебела.“

„Щеше да е по-приятна, ако не се мръщеше през цялото време.“

Последното бе казано за Клара в деня на сватбата ѝ, докато вървеше по пътеката усмихната и радостна, хванала под ръка баща си.

Един Мороу винаги избира подходящата вилица и неподходящата дума. А когато се противопоставиш на членовете на семейството, те изглеждат засегнати, обидени, озадачени.

Колко пъти се бе налагало Клара да им се извинява за това, че са я обидили?

А онова, което мисис Мороу бе казала преди малко за бащата на Гамаш, беше възможно най-обидното, което Клара бе чувала някога.

* * *

— Всичко е наред, Жан Ги — заяви Гамаш няколко минути по-късно, докато караха по изровения черен път към местното гробище, за

да се срещнат с човека, който бе направил статуята на Чарлс Мороу. — Свикнал съм. Бърт Фини ми каза, че се е запознал с баща ми в края на войната. Навярно е споменал нещо на жена си.

— Не е трябвало.

— Баща ми не е тайна, знаеш го.

Главният инспектор се обърна към Бовоар, който се бе вторачил в пътя и не се осмеляваше да погледне шефа си.

— Съжалявам. Просто знам какво си мислят хората.

— Беше много отдавна и аз знам истината.

И все пак, докато се взираше упорито напред и слушаше мъжа до себе си, Бовоар чуваше и превзетия глас на мадам Фини. Особено думата, която се наби в ума му така, както и в умовете на всички останали. Която сякаш завинаги бе свързана с името Оноре Гамаш.

Страхливец.

* * *

— Клара, добре ли си?

Питър приближаваше бързо през моравата.

— Надявам се, че си поставил майка си на място — изрече Клара, взряна в него.

Косата му стърчеше във всички посоки, сякаш многократно бе прокарвал ръка през нея. Ризата му бе изскочила от колана, а по панталоните имаше трохи от кроасан. Мълчеше.

— За бога, Питър, кога ще се изправиш срещу нея?

— Защо? Не говореше за теб.

— Не, очерняше твой приятел. Гамаш чу всяка нейна дума. Каквото беше намерението й.

— Ти не каза нищо.

— Прав си. — Клара си спомни покривката на масата, която се захвана за колана й и понесе порцелановите чаши, когато тя рязко скочи на крака.

Всички насочиха поглед към нея. Сякаш й казваха: „Направи го. Изложи се отново.“

И, разбира се, наистина се беше изложила. Винаги се излагаше. Повтаряше си мантри като „Още един ден, само още един ден“ и „Не

ми пука, не ми пука“. Медитираше и се заобикаляше с бяла защитна светлина. Но накрая всичко се проваляше при атаката на семейство Мороу и Клара се оказваше разтреперана като трепетлика пред тях. Вбесена, ужасена и онемяла.

И тази сутрин бе станало същото.

— Никога ли не сте чували историята? — попитала бе мисис Мороу.

— Каква история? — прояви жив интерес Томас.

Дори Питър изглеждаше нетърпелив да я чуе, за да не е самият той на прицел.

— Разкажи — подкани майка си и хвърли Гамаш на вълците, за да отърве собствената си кожа.

— Айрин — предупреди я Бърт Фини. — Станало е преди много години. Стара история е.

— Важно е, Бърт. Децата трябва да знаят. — Обърна се отново към тях. Събуди дори любопитството на Клара, колкото и гузна да бе художничката от този факт.

Айрин Фини огледа масата. Прекарала бе голяма част от нощта в молби, молитви и пазарлъци за сън. За забрава. За няколко часа далеч от загубата.

И на сутринта, когато се събуди, положила меката си раздразнена розова буза на възглавницата, отново загуби дъщеря си. Джулия. Вече я нямаше, но поне бе отнесла разочарованието със себе си. Нямаше да има повече забравени рождени дни, нито празни неделни следобеди в очакване на телефонно позвъняване, което никога не идва. Поне Джулия никога вече нямаше да я нарани. Джулия беше спасена. И сега Айрин можеше да я обича. Ето какво бе изплюла празнотата. Мъртва дъщеря. Но обичана. Най-накрая. Някой, когото бе безопасно да обича. Мъртва, вярно. Но човек не може да има всичко.

И после Бърт се бе завърнал от сутрешната си разходка с този чудесен подарък. Нещо друго, за което да мисли.

Оноре Гамаш. Празнотата някак си бе изплюла и него. И сина му.

— Беше точно преди войната. Всички знаехме, че Хитлер трябва да бъде спрял. Смятахме, че Канада ще се включи във военните действия заедно с Великобритания. Но тогава този Гамаш започна да изнася речи против войната. Разправяше, че Канада не трябва да се

забърква. Че насилието не води до нищо хубаво. Беше много убедителен. Образован.

Прозвуча изненадано, сякаш кит бе завършил университета „Лавал“.

— Опасен. — Обърна се към съпруга си: — Греша ли?

— Той вярваше в думите си — заяви Бърт Фини.

— Това го правеше още по-опасен. Привлече много хора. Скоро по улиците имаше протести срещу влизането ни във войната.

— И какво стана? — попита Сандра и погледна нагоре.

Таванът бе чист. Почистен до блясък от персонала на хижата без коментари. Не бе останала и една бисквитка. На Сандра ѝ стана криво за Бийн и целия му труд. Но на детето май не му пукаше. Всъщност вниманието му бе приковано от историята.

— Канада забави влизането си във войната.

— Само със седмица — вметна Фини.

— Достатъчно дълго. Беше унижително. Великобритания бе там, Германия разрушаваше Европа. Не беше редно.

— Не беше — съгласи се Фини тъжно.

— Беше по вина на онзи Гамаш. И дори когато обявихме война, той убеди мнозина квебекчани да откажат да служат. По съвест. — Вложи в думата цялото си презрение. — Нямаше никаква съвест, само страхливост.

Извиси глас и превърна изречението в оръжие, а последната дума — в щик. В другия край на стаята бе мишената, врагът.

— Той отиде в Европа — обади се Фини.

— С Червения кръст. Не на фронтовата линия. Никога не рискува собствения си живот.

— Имаше много герои в медицинските корпуси — поясни съпругът ѝ. — Смели мъже.

— Но не и Оноре Гамаш — изсъска Айрин Фини.

Клара чакаше Фини да ѝ се противопостави. Погледна към Питър: малко конфитюр на бузата, зле избръснат, свел поглед. С блесналите си очи Томас, Сандра и Мариана напомняха на хиени, нахвърлящи се върху плячка. А Бийн? Детето седеше на столче, стъпило здраво на земята, и стискаше книгата с митове.

Клара стана и повлече покривката със себе си. Питър я погледна притеснен. Да предизвикаш сцена, е много по-лошо, отколкото да

причиниш болка на някого. Ръцете ѝ трепереха, когато сграбчи покривката и я дръпна, за да се освободи. Очите ѝ се напълниха със сълзи, с гняв. Но видя удовлетворението в очите на мисис Мороу.

Препъваше се между масите и мина покрай самия Гамаш, за да излезе през проскърцващата врата. Навън, сред природата, я последваха думите: „Оноре Гамаш беше страхливец.“

* * *

— Мосю Пелтие?

— *Oui* — долетя вик от гредите под покрива.

— Името ми е Арман Гамаш. От *Surete du Quebec* съм. Отдел „Убийства“.

Бовоар съжали, че не вижда лицето на скулптора. Това бе любимата му част от всяко разследване, като се изключат арестите. Обичаше да вижда лицата на хората, когато разберат, че пред тях стоят инспектори от отдел „Убийства“. От прословутата *Surete*.

Но сега това удоволствие му бе отказано. Пелтие бе невидим, глас от висините.

— Явно сте тук заради статуята — дойде отново безплътният глас.

Още едно разочарование. Бовоар обичаше да предава ужасяващите подробности и да вижда как хората пребледняват.

— Да. Бихте ли слезли долу?

— Много съм зает. Нова поръчка.

— Там, горе? — попита Гамаш, като се взираше нагоре към гредите.

— Разбира се, че не тук. Оправям въжетата, с които ще вържа камъка, за да не падне.

Гамаш и Бовоар се спогледаха. Значи статуите наистина падат. Може ли да е толкова просто?

Жан Ги се стресна, като видя кльощав мъж да се спуска като паяк по далечната стена на хамбара. Чак след като скулпторът се приземи леко, Бовоар осъзна, че там има въжена стълба. Обърна се към Гамаш, който също гледаше натам, зяпнал при мисълта, че някой може да се катери и спуска по нея.

Ив Пелтие беше почти скелет. Носеше широки бели шорти и мръсна фланелка, които едва прикриваха кокалестото му тяло. Ребрата му се брояха, но ръцете му бяха огромни. Приличаше на Попай моряка.

— Ив Пелтие — изрече мъжът със силен местен акцент и протегна ръка. Беше като здрависване с чук. Тънък, твърд и блестящ от пот, този човек сякаш бе направен от метал. В дъсчения хамбар бе задушно и горещо, въздухът не помръдваше. Наоколо се носеше гъст прах, осветен от слънчевите лъчи, които нахлуваха през процепите в стените.

Миришеше на стара слама, бетон и пот.

Бовоар се поизправи и се опита да изглежда по-мъжествен в елегантната си ленена риза и меки кожени обувки.

„Имам пистолет — каза си. — Имам пистолет, а той няма.“

Знаеше, че опасностите идват под различна форма. Погледна към главния инспектор, който изглеждаше напълно спокоен.

— Какво стана? — попита скулпторът, като посочи лицето на Жан Ги.

Ако Гамаш не бе там, Бовоар щеше да опише горяща сграда, пълна със сирачета, или беглец с кола, когото е спрял, миг преди да прегази бременна жена, или убиец, когото е обезоръжил с голи ръце.

Реши да замълчи и да остави човека сам да си представи героичния акт.

— Чини ми се, че те е блъснала врата, синко — заяви майсторът, след което се обърна и ги поведе навън, в двора. Той не беше гробище, както им бяха обяснили, но се намираше точно до голям гробищен парк.

— Клиенти — засмя се Пелтие и посочи към паметниците от другата страна на дървената ограда. Сви цигара, облиза я и я пхна в пожълтялата си уста. — Не мога да си изкарвам хляба иначе. Ще ми се да можех, но човек на изкуството къща не храни.

Пое дълбоко цигарения дим, закашля се и се изплю.

„Трудно ще се намери някой, който прилича по-малко на човек на изкуството“ — помисли си Бовоар.

— Хората ми плащат за това. — Пелтие махна към паметниците и надгробните плочи.

Тук-там в двора се бяха приземили крилати ангели. Стари, с износени крила.

Гамаш спря и се загледа в парка.

Спокойна, мирна гледка. Макар че изглеждаше жива. От време на време мъж или жена се мяркаха иззад дърво. Само че не се движеха. Стояха на място, но някак жизнени. Бяха статуи.

Главният инспектор се обърна и погледна домакина. Дребният мъж махаше късче тютюн от езика си.

— Вие ли сте ги изработили?

— С изключение на ангелите. Не правя ангели. Опитах, но не ми се получават. Крилата им стават твърде големи. Хората все се оплакват, че ги удрят по главите.

Това се стори смешно на Бовоар и той се засмя. Скулпторът също се захили, а Гамаш се усмихна.

Статуите бяха с различна големина и настроение. Някои излъчваха спокойствие и радост, други сякаш играеха, трети изглеждаха огорчени, дори враждебни. Не видимо, само намек, застинало внушение.

— От какво са? — попита Бовоар. Повечето бяха черни, гладки и блестящи.

— Мрамор. Наблизо има кариера.

— Но статуята на Чарлс Мороу не е от мрамор — заяви Гамаш.

— Не, той е изработен от друго. Щях да използвам мрамор, но след като изслушах какво ми разправиха за него, промених решението си.

— С кого сте говорили?

— С госпожата и децата му, но най-много си приказвах с оня, грозника. Само той дойде тук, на място. Ако му изработя скулптура, ще има доста оплаквания. — Ухили се. — Но знаете ли, може и да я направя за себе си.

— Бърт Фини ли? — попита главният инспектор, за да е сигурен.

Пелтие кимна и хвърли фаса на тревата. Бовоар го стъпка с крак.

— Подозирах, че ще дойдете, затова погледнах бележките си. Искате ли да ги видите?

— *S'il vous plait* — каза Бовоар, който обичаше записките.

Тръгнаха бавно и влязоха обратно в хамбара, който изглеждаше мрачен в сравнение с приятното гробище. Докато Жан Ги четеше,

Гамаш и скулпторът седнаха на ниско дървено корито.

— Как подходжате, когато правите скулптура?

— Ами, трудно е, като не познаваш човека. Много от онези хора ги знаех. — Махна небрежно към гробището. — В малко градче хората се познават. Но тоя Мороу никога не съм го срещал. Затова, както казах, говорих със семейството му, гледах снимки. Онзи, грозният, донесе много неща. Интересни. После просто оставих всичко да отлежи, нали разбирате, докато уловя човека. Един ден се събудих и беше готов в главата ми. После започнах.

— Какво уловихте за Чарлс Мороу?

Пелтие замислено подръпваше мазолестите си пръсти.

— Видяхте ония статуи навънка, ония в гробището, нали?

Гамаш кимна.

— Не са с еднакъв размер. Някои хора купуват големи, други — малки. Понякога зависи от бюджета, но най-вече — от вината им.

Усмихна се. Чарлс Мороу беше огромен.

— Останах с впечатление, че човекът не им липсва. Че статуята е повече за тях, отколкото за него. Един вид заместител на скръбта.

Това беше. Толкова просто. Думите се понесоха във въздуха и се смесиха с праха, осветен от слънчевите лъчи.

Какво по-лошо от това? Да умреш и да не липсваш на никого.

Дали беше вярно и за Чарлс Мороу, зачуди се Гамаш.

— Членовете на семейството използваша думи като „изтъкнат“ и „уважаван“, изпратиха ми дори списък с управителните бордове, в които е участвал. Почти очаквах да ми изпратят и банковия му баланс. Но нямаше обич. Стана ми жал за човека. Знаете ли, опитах се да ги попитам какъв е бил? Като баща и съпруг.

— И какво ви отговориха?

— Изглеждаха обидени от въпроса, сякаш това не ми е работа. Както казах, много е трудно да изваеш човек, без да го познаваш. За малко да откажа поръчката, макар че парите бяха толкова добри, че направо щях да се самоубия. Но тогава се появи оня, грозният. Почти не говореше френски, а аз не съм добре с английския. Ама каквото — толкова. Разбрахме се. Беше преди почти две години. Размислих и реших да го направя.

— Но кого всъщност изваяхте, мосю? Чарлс Мороу или Бърт Фини?

— Или може би себе си — засмя се Ив Пелтие.

— Предполагам, че във всичките ви работи има по нещо от вас — усмихна се Гамаш.

— Вярно, но в тоя има повече. Беше трудна работа, притеснителна. Чарлс Мороу беше непознат за семейството си. Знаеха външността му, но не и какво има отвътре. Грозникът го познаваше отвътре. Поне така мисля. Разказа ми за човек, който обичал музиката и искал да стане хокеист. Играел в училищния отбор, но се съгласил да поеме семейния бизнес. Изкушен от парите и ранга. Думи на грозника, не мои. Ама какво ето само. Какъв тиранин. Мои думи, не негови. — Усмихна се. — За късмет, моята професия държи егото ми на земята.

— Като полицаи ви разбирам отлично — заяви Гамаш.

— Някога правили ли са ви скулптура?

— Никога — засмя се главният инспектор.

— Ако един ден решите, че искате, елате при мен.

— Не съм сигурен, че в онази кариера ще има достатъчно мрамор — пошегува се Гамаш. — Но от какво е изваян Чарлс Мороу всъщност?

— Ето това вече е интересен въпрос. Имах нужда от нещо специално, а парите не бяха проблем, така че се разтърсих и миналата година най-сетне намерих нещо, за което бях чувал, но никога не бях виждал с очите си.

В другия край на хамбара инспектор Бовоар остави бележките и се заслуша.

— Дърво — поясни мършавият скулптор.

Гамаш не бе очаквал да чуе нещо подобно.

— Дърво ли?

Пелтие кимна. Главният инспектор си припомни как бе протегнал ръка, за да поглади статуята на Чарлс Мороу. Опитал се бе да избегне калта, тревата и кръвта. Отново почувства твърдата сива повърхност. Беше леко вълниста и напомняше за увиснала кожа. Но бе твърда като камък.

— Дърво — повтори и погледна към скулптора. — Фосилизирано дърво.

— Чак от Британска Колумбия. Вкаменено.

Агент Лакост затвори телефона след разговора със съдебния лекар, записа най-важната информация, а после отвори кутията с веществени доказателства. Не бяха много. Извади купчинката писма, вързани с панделка, и двете смачкани бележки, изписани върху хартия с логото на хижа „Белшас“. Докато ги пригладяше, реши да започне с тях.

Първо намери мадам Дюбоа, която седеше зад огромното си бюро и звънеше на разни хора, за да анулира резервациите им. След минута-две затвори телефона.

— Опитвам се да им спестя истината — обясни.

— Какво им казвате? — попита Лакост.

— Че е имало пожар.

Кимна разбиращо, като видя изненадата на младата жена.

— Можеше да е нещо по-добро, ако имах време да помисля. Но, за щастие, е бил малък пожар, макар и доста неприятен.

— Какъв късмет. — Лакост погледна към ценоразписа на стаите върху бюрото и вдигна вежди. — Бих искала да дойдем с мъжа ми някой ден. Може би за златната ни сватба.

— Ще ви очаквам.

Изабел Лакост не се и съмняваше в това. Подаде двете смачкани бележки на старицата.

— Намерихме ги в камината в стаята на Джулия Мартин — обясни. — Кой може да ги е написал според вас?

Радвам се, че поговорихме. Благодаря. Разговорът ми помогна много.

Много си мила. Знам, че няма да кажеш на никого какво ти разказах. Може да ме вкара в големи неприятности!

— Навярно някой от семейството й.

— Може би — каза Лакост. Почти цяла сутрин бе мислила за онова, на което бе обърнал внимание шефът й. Удивителният знак. После се сети. — Думите наистина може да са написани от почти всеки — призна. — Но не и това.

Посочи удивителния знак.

Възрастната жена погледна към листчето, а после отново към нея. Учтиво, но не убедено.

— Можете ли да си представите някой от семейство Мороу да сложи удивителен знак?

Въпросът изненада мадам Дюбоа, тя се замисли, след което поклати глава. Оставаше само една възможност.

— Някой от персонала — изрече с нежелание собственичката на хижата.

— Възможно е. Но кой?

— Ще повикам камериерката на стаята й.

Мадам Дюбоа се обади по едно уоки-токи и получи в отговор уверение, че млада жена на име Бет е на път към нея.

— Млади са, нали разбирате, и повечето не са работили на такива места. Трябва им малко време да разберат кое е уместно и кое не е, особено ако самите гости не са напълно ясни. Казваме им да не фамилиарничат много с тях, дори гостите да ги предразполагат. Най-вече в такива случаи.

След доста време се появи русокосо момиче, енергично и уверено, макар в момента да бе леко притеснено.

— *Desolee* — изрече с лек акцент, — но мадам Мороу от Езерната стая ме спря, за да говори с мен. Мисля, че може да поиска да говори и с вас.

— Ново оплакване? — Мадам Дюбоа изглеждаше отегчена.

Бет кимна.

— Стаята на зълва й била почистена преди нейната и искаше да знае защо. Казах й, че зависи от кой край на коридора започваме. Оплака се и от горещината.

— Казала си й, че за това отговаря мосю Патнод, надявам се?

— Ще й го съобщя следващия път — усмихна се момичето.

— *Воп.* Бет, това е агент Лакост. Разследва смъртта на Джулия Мартин и има няколко въпроса към теб.

— Не съм направила нищо — притесни се камериерката.

„Вината не е моя — помисли си Изабел. — Викът на младите. И незрелите.“ И все пак изпита съчувствие към момичето. Едва ли бе на повече от двайсет, а я разпитват като заподозрян за убийство. Един ден щеше да е страхотна история за разправяне, но не и днес.

— Не мисля, че сте направили нещо нередно — заяви Лакост на добър английски. Момичето се отпусна малко, успокоено и от думите, и от езика. — Но бих искала да хвърлите око на тези бележки.

Бет ги погледна озадачено.

— Не разбирам какво искате от мен.

— Ти ли ги написа?

— Не. Защо да ги пиша? — Изглеждаше удивена.

— Погледна ли в камината в стаята на Джулия Мартин?

— Не отблизо. Някои гости палят огън дори през лятото. Романтично е. Затова свикнах да поглеждам, колкото да се уверя, че не е нужно да стъквам нов. Нейната не беше палена. Никоя от камините не беше.

— Би ли забелязала, ако там има нещо?

— Зависи. Ще забележа, ако е фолксваген или диван.

Лакост се усмихна на неочакваната шега. Момичето изведнъж ѝ напомни за самата нея на двайсет. Когато се опитваше да намери своя път в живота. И се люшкаше между наглостта и сервилността.

— А тези смачкани хартийки? — Посочи към бележките на бюрото.

Бет се вгледа в тях и се замисли.

— Може и да ги забележа.

— И какво би направила в такъв случай?

— Бих ги взела.

Лакост ѝ повярва. В хижата едва ли държаха мързеливи служители. Въпросът бе дали момичето би забелязало хартийките, или те са стояли в камината от дни, дори от седмици, оставени от отдавна заминал си гост.

Но не мислеше, че е така.

Защо Джулия бе изхвърлила повечето боклук в кошчето, а точно тези хартийки — в камината? Приличаше на немарливост, а Лакост подозираше, че Мороу се имат за хора над тези неща. Навярно можеха да извършат убийство, но не и да проявят немарливост. А Джулия бе благовъзпитана до крайност.

Ако не ги е сложила тя там, тогава е бил някой друг. Но кой?

И защо?

Гамаш, Бовоар и скулпторът Пелтие седяха на сянка под огромно дърво, благодарни за лекото разхлаждане в смазващата жегата. Жан Ги плесна врата си и на дланта му остана размазана кръв и мъничко черно краче. Знаеше, че е покрит с мъртви насекоми. „Човек би си казал, че другите буболечки ще си вземат поука — мислеше си. — Но навярно има причина мухите да не управляват света. Тормозят го, да, но нищо повече.“

Плесна ръката си.

До надгробен камък имаше розов храст, който се нуждаеше от поливане. Листата му бяха увиснали и пожълтели. Пелтие проследи погледа на Гамаш.

— Мислех си, че ще стане в някакъв момент. Предупредих семейството, когато го засадиха.

— Тук не виреят ли рози? — попита Гамаш.

— Вече не. Сега нищо няма да вирее. Минаха дваайсет и пет години.

Бовоар се зачуди дали десетилетията смъркане на циментов прах не са повредили мозъка на тоя човек.

— От какво? — попита главният инспектор.

— Това е черен орех. — Скулпторът прокара ръка по грапавата кора. — На дваайсет и пет години.

— И какво? — намеси се Бовоар.

— Ами, нищо не вирее под черен орех, щом остарее толкова.

Гамаш протегна ръка и също докосна дървото.

— Защо?

— Не знам. Нещо отровно капе от листата или от кората, или нещо подобно. Но всичко е наред, докато не стане на дваайсет и пет. Убива само след това.

Гамаш махна дланта си от сивкавия ствол и отново погледна към гробището. Под дървото убиец имаше шарена сянка.

— Гравирали сте птица на рамото на статуята.

— Да.

— *Pourquoi?*^[1]

— Не ви ли харесва?

— Симпатична е и много дискретна. Почти скрита.

— Защо бих направил подобно нещо, главен инспектор?

— Не мога да си представя, мосю Пелтие. Може би някой ви е помолил.

Двамата мъже се загледаха един в друг, а въздухът между тях внезапно припука като малка лятна буря.

— Никой не ме е молил — изрече накрая скулпторът. — Разгледах всички тия неща — посочи към записките в ръцете на Бовоар — и намерих рисунка на птичката. Много семпла, много красива. Гравирах я на рамото на Мороу дискретно, както вие казахте, като малък подарък от мен.

Погледна надолу към ръцете си — с едната подръпваше пръстите на другата.

— Привързах се към Чарлс Мороу. Исах да има нещо, което да му прави компания, та да е по-малко самотен. Нещо, което е пазил близо до себе си приживе.

— Безкраката птица?

— Рисунката е там, вътре. — Отново посочи кафявата папка.

Бовоар я подаде на Гамаш, но добави:

— Не видях нищо подобно.

Главният инспектор затвори папката. Вярваше му.

И тъй като в живота често желаем най-силно нещата, които не можем да имаме, Гамаш внезапно осъзна колко много иска тази рисунка.

Бовоар хвърли поглед към часовника си. Почти обяд. Трябваше да се връща в хижата за онзи разговор с Дейвид Мартин. И за обяда.

Докосна колебливо лицето си с надеждата, че тя му е простила ругатните. Изглеждаше толкова шокирана. Хората ругаеха и в кухните, нали? Поне жена му го правеше.

— Докато гледах скулптурата ви на Чарлс Мороу, нещо в нея ми напомни за Роден — заяви Гамаш. — Сещате ли се за коя от неговите творби?

— Със сигурност не за бюста на Виктор Юго. „Вратите на ада“, може би?

Скулпторът очевидно не говореше сериозно. После обаче се замисли и след миг каза:

— „Гражданите“?

Гамаш кимна.

— *Merci, patron.* — Дребният мъж направи лек поклон. — Но ако Мороу бе изваян от Роден, останалите от семейството щяха да са от Джакомети.

Гамаш познаваше швейцарския скулптор с неговите издължени и слаби фигури, сякаш изработени от тел, но не схвана думите на Пелтие.

— Джакомети винаги започвал с огромен къс камък — обясни скулпторът. — После работел ли, работел. Доизкусурявал, пригладил и отстранявал всичко дразнещо, всичко, което не било съвършено. Понякога до такава степен, че не оставало нищо. Скулптурата изчезвала напълно. Оставала само прах.

Сега Гамаш се усмихна с разбиране.

Отвън Мороу бяха здрави, дори привлекателни. Но не може да омаловажаваш толкова много хора, без самият ти да се омаловажиш. Отвътре членовете на семейство Мороу бяха почти изчезнали. Празни.

И все пак Арман Гамаш не бе напълно убеден, че скулпторът е прав. Смяташе, че у всички тях има по нещичко от „Гражданите“. В съзнанието му семейство Мороу крачеха упорито, вързани един за друг, и влачеха бремето на големите очаквания, неодобрението и тайните. Щения. Алчност. И омраза. След години разследвания на убийства главният инспектор знаеше нещо за омразата. Тя те обвързва завинаги с човека, когото мразиш. Убийството не се извършва от омраза, а е ужасен акт на освобождение. За да се отървеш най-накрая от бремето.

Членовете на семейство Мороу бяха натоварени с тежко бreme.

И някой бе опитал да се освободи. Като убие.

Но как го беше сторил?

— Как би могла една статуя да падне от пиедестала си? — попита Гамаш.

— Чудех се кога ще ме попитате. Хайде, елате с мен — каза Пелтие.

Последваха го в гробището до скулптура на дете.

— Направих я преди десет години. Антоанет Ганьон. Убита от кола.

Загледаха се в блестящото, играещо дете. Завинаги малко, завинаги щастливо. Гамаш се замисли дали родителите й изобщо

идват, дали сърцата им спират всеки път, когато завият зад ъгъла и я видят.

— Опитайте се да я съборите — обърна се Пелтие към Бовоар.

Инспекторът се поколеба. Мисълта да събори надгробен паметник го отвращаваше. Особено на дете.

— Хайде — подкани го скулпторът.

Бовоар се отдръпна.

— аз ще опитам. — Гамаш се приближи и натисна с ръце малката статуя. Очакваше фигурата да се плъзне или да падне напред.

Тя не помръдна.

Напъна по-силно, после се завъртя и опита да я избуца с гръб. Изпоти се от усилието. Пак нищо. Накрая спря, избърса чело с носната си кърпа и се обърна към Пелтие:

— Закрепена е някак, нали? С прът през центъра, който отива в постаментата?

— Не. Просто е тежка. Много по-тежка, отколкото изглежда. Мраморът тежи. А вкамененото дърво е още по-тежко.

Гамаш се взря в статуята — около една четвърт от размера и тежестта на Чарлс Мороу.

— Човек не може да помести сам статуята на Чарлс Мороу, а неколцина души?

— Бих предположил, че за целта са нужна двайсетина ръгбисти.

Семейство Мороу не бяха такива.

— Има и още нещо — заяви Гамаш, докато вървяха към колата.

— Мраморният постамент не беше надраскан.

Пелтие спря.

— Не разбирам.

— Нямаше резки по него — каза главният инспектор, като наблюдаваше внимателно лицето на скулптора. За първи път изглеждаше истински смутен. — Повърхността беше съвършена, дори полирана.

— Страните му, искате да кажете.

— Не, говоря за горната му повърхност. Където е стоял Чарлс Мороу.

— Но това е невъзможно. Дори самото поставяне на статуята върху него трябва да остави следи.

За миг Ив Пелтие допусна, че Гамаш не е огледал достатъчно отблизо постаментата, но като погледна този властен и спокоен мъж, бързо отхвърли възможността.

Поклати глава.

— И така, как би могла статуята да падне? — попита Бовоар.

Пелтие вдигна ръце към синьото небе.

— Какво означава това? — изрече внезапно раздразнен Бовоар.
— Че господ е убил Джулия Мартин?

— Той е сериен убиец — отвърна скулпторът без нотка хумор. След миг отново проговори: — Когато чух какво е станало, си зададох същия въпрос. Единственият начин, който аз знам за вдигане на статуя с такъв размер от пиедестала ѝ, е с въжета и лебедка. Правили са го така дори по времето на Роден. Сигурни ли сте, че не е използвано нещо подобно за събарянето на Чарлс Мороу?

Погледна към главния инспектор, който поклати глава.

— Тогава ни оставя само господ — кимна Пелтие.

Докато влизаха в колата, Бовоар пошепна на Гамаш:

— Вие ще направите ареста.

Скулпторът тръгна обратно към хамбара и Жан Ги запали двигателя.

— Чакайте, чакайте.

Погледнаха в огледалото за задно виждане. Мъжът тичаше след тях и размахваше парче хартия.

— Намерих я! — Пъхна листа през прозореца, зад който надничаше Гамаш. — Беше забодена на дъската ми. Забравил бях, че съм я сложил там.

Гамаш и Бовоар се вгледаха в пожълтялото, омачкано парче хартия. Беше простичка рисунка с молив на птица без крака.

Подписана от Питър Мороу.

---

[1] Защо? (фр.) — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ВТОРА

— Радвам се, че те намерих. — Мариана се препъваше, за да го настигне. — Искях да поговорим. Не казах аз на майка какво си говорил пред онова ченге. Сандра беше.

Питър я изгледа. Винаги е била ревла, дрънкало.

— Проклетата Сандра — добави сестра му. Вече бе само на крачка от него. — Винаги слухти зад гърба на хората. И в какъв гадняр се е превърнал Томас само. Подлец. — Спря и прошепна: — Какво ще правим?

— Какво искаш да кажеш?

— Ами, някой е убил Джулия. Не съм аз и не мисля, че си ти. Остава да е един от тях. А ако са убили Джулия, ще убият и нас.

— Не ставай смешна.

— Хич не съм! — Прозвуча сприхаво. — Писна ми от глупости. Писна ми от семейни сбирки. Всяка е по-зле от предишната, а тази е най-скапаната.

— Да се надяваме.

— Няма да идвам повече — заяви, като рязко скъса цветче от храст. — Няма земна сила, която да ме накара да дойда пак. Всичкия този фалш: „Да, мамо, не, мамо, да ти донеса ли нещо, мамо?“ На кого изобщо му пука какво мисли дъртата кучка? Навярно ни е лишила от наследство много отдавна. Според Томас Фини я е накарал да го стори. Така че защо изобщо си правим труда да идваме?

— Защото ни е майка.

Мариана го изгледа, докато накъсваше цветчето.

— Мислех, че като имаш свое собствено дете, ще си посъстрадателна към майка си — каза Питър.

— Така е. Показа ми колко ужасен е бил животът ни у дома.

— Е, тя беше по-добра от татко.

— Така ли мислиш? — попита Мариана. — Той поне ни изслушваше.

— Да. И съсипваше всичко. Знаеше какво искаме и го пренебрегваше. Помниш ли онази година, когато всички искахме нови ски за Коледа? Той ни подари плетени ръкавици. Можеше да купи цялата планина заедно с пистите, а ни подари ръкавици. Защо?

Мариана кимна. Спомняше си.

— Но татко поне подуваше млякото, преди да ни го даде. Майка никога не го правеше.

Да, душеше млякото, пробваше температурата на водата във ваната, духаше горещата им храна. Всички мислеха, че това е отвратително. Но една странна нова мисъл започваше да се оформя в ума на Мариана, където не се бе появявала нова мисъл от десетилетия.

— Знаеш ли, когато напуснах дома, намерих бележка от него в куфара си — изрече, докато от паметта ѝ изплуваше стар спомен.

Питър я изглежда изумен и уплашен. Уплашен, че ще загуби единственото късче хартия, което бе само негово. Шифъра, загадката. Специалния код от баща му.

Никога не използвай първата кабинка в обществена тоалетна.

— Бийн момче ли е, или момиче? — попита внезапно, за да отклони Мариана от темата.

Сестра му се поколеба, но захапа примамката.

— Че защо да ти казвам? А и ти ще кажеш на майка.

Майка ѝ бе спряла да опява за това преди години. Сега мълчеше, сякаш изобщо не ѝ пукаше дали има внук, или внучка. Но Мариана я познаваше и знаеше, че неведението я убива бавно. Само да ставаше по-бързо.

— Разбира се, че няма да кажа на майка. Хайде, кажи ми.

Но Мариана знаеше достатъчно, за да не разкрие тайната си на Спот.

Питър наблюдаваше как сестра му мисли. Честно казано, изобщо не му пукаше дали Бийн е животно, зеленчук или минерал. Просто искаше Мариана да млъкне, да не открадне единственото, което баща му бе дал само на него.

Но разбра, че е прекалено късно. Знаеше, че баща му навярно е написал същата бележка на всичките си деца, и за пореден път се почувства като глупак. Четиридесет години бе мъкнал това послание със себе си, защото мислеше, че е специален. Тайно избран от баща им, защото обичаше и вярваше на Питър най-много. *Никога не*

използвай първата кабинка в обществена тоалетна. И сега цялата магия си бе отишла. Беше просто глупава бележка. Е, вече можеше да зареже тая глупост.

Обърна се и тръгна да търси Клара.

— Питър — извика след него сестра му.

Погледна към нея с неохота.

— Изцапал си се с конфитюр — каза тя, като потупа изразително задника си.

Той се отдалечи.

Мариана го гледаше и си мислеше за бележката, която баща ѝ бе оставил за нея. Изречение, което запомни завинаги и което щеше да каже на Питър като предложение за мир. Но той бе отказал, както отказваше всяко предложение за помощ.

Не може да получиш мляко в железарски магазин.

Странни думи от баща за дъщеря. Изглеждаше толкова очевидно. А и с всички тези хипермаркети човек вече можеше да намери мляко на един рафт и чук на следващия. Но Мариана вече бе разгадала кода и знаеше какво е искал да каже баща ѝ. И какво тя се бе опитала да каже на Питър току-що.

Не може да получиш мляко в железарски магазин.

Затова спри да искаш нещо, което не може да ти се даде. И се огледай за това, което се предлага. В спомените си видя вилица с храна и човек с тънки устни, който рядко им се усмихваше, да духа гореща хапка.

* * *

Агент Лакост вървеше по брега на езерото Масауипи. Беше горещо и ставаше още по-горещо заради отразяваните от водата слънчеви лъчи. Огледа се. Нямаше никого. Представи си как сваля леката си лятна рокля, изритва сандалите, пуска бележника и писалката на тревата и се гмурва. Представи си допира с освежаващата вода, когато цопне изпотена вътре.

Тази мисъл всъщност направи нещата по-лоши, затова се примири да махне само сандалите и да тръгне през плитчините. Газеше с крака през хладната вода и се наслаждаваше на усещането.

После видя Клара Мороу, седнала на скала, вдадена в езерото. Лакост спря и се загледа в нея. Косата на художничката бе сресана под практичната лятна шапка с увиснала периферия. Шортите и блузата ѝ бяха чисти и спретнати, по лицето ѝ нямаше размазани петна или сладкиши. Беше безупречна. Едва я позна.

Лакост излезе от водата, избърса краката си в тревата и отново нахлузи сандалите. Прокашля се лекичко, с което стресна Клара, и тя вдигна поглед от водата.

— *Bonjour* — махна с ръка художничката и се усмихна. — Елате при мен. — Потупа плоския камък до себе си.

Изабел тръгна по брега, качи се на скалата и усети топлия камък под дупето си.

— Съжалявам, че се натрапих.

— Няма защо. Тъкмо създавах следващата си картина.

Лакост се огледа за скицист. Нямаше такъв. Нито молив.

— Наистина ли? Защото ми се стори... — Спря се, но не съвсем навреме.

Клара се разсмя.

— Че не правя нищо? Не се притеснявайте, така мислят повечето хора. Жалко, че творчеството и леността си приличат толкова.

— Това ли ще рисувате? — Лакост посочи пейзажа наоколо.

— Едва ли. Мислех да нарисувам мисис Мороу... Фини. Все тая. — Клара се захили. — Може би ще се специализирам в огорчени жени. Първо Рут, а сега и майката на Питър.

Но винаги рисуваше платната си в групи по три. Коя ли щеше да е последната огорчена жена? Надяваше се да не е тя самата, но понякога усещаше как се хлъзга в тази посока. Затова ли беше толкова привлечена от тях? Навярно знаеше, че колкото и цивилизована и отзивчива да изглежда, в нея живее една съсухрена, прибързана в оценките си черногледа старица и чака.

— Е, имате и серията „Вагините воини“ — отбеляза Лакост. — За млади жени. Може би тази ще е нейно продължение.

— Бих могла да я нарека „Хистероктомии“^[1] — заяви Клара. Имаше и серия картини за светиците Вярa, Надежда и Любoв. Как да нарече тази? „Гордост, Отчаяние и Алчност“?

— Имате ли нещо против да ви задам няколко въпроса? — запита агент Лакост.

— Давайте.

— Какво си помислихте, когато чухте, че Джулия Мартин е убита?

— Бях изумена като всички останали. Предположих, че е нещастен случай. И още мисля така до известна степен. Просто не мога да си представя как би могла да падне онази статуя.

— И ние — призна Лакост. — В нощта, когато е умряла, в библиотеката е станал скандал.

— И още как.

— Смятате ли, че може да има нещо общо със смъртта ѝ?

— Не изглеждаше просто случайност — заяви Клара с неохота. — Наблюдавам семейство Мороу от двайсет и пет години. Колкото по-ядосани са, толкова по-спокойни изглеждат. Всъщност не са си говорили истински от десетилетия.

Лакост ѝ повярва.

— Но Джулия е излязла от семейството. Беше различна. Не, не точно различна, а отчуждена. Дълго време не беше с тях. Винаги съм си мислила, че хората от това семейство са покрити с нещо като външен слой пластмаса. Били са потопени в него като деца подобно на Ахил. За защита. За да могат да удържат на голям стрес и падане на главата си. Веднъж в годината трябва да се съберат около мама, за да повтори операцията. Да бъдат излъскани, полирани и закалени отново. Но Джулия е била далеч толкова дълго, че покритието ѝ е изтъняло. Минаха няколко дни, но накрая тя се пропука. Всъщност избухна. И каза нещо, които не мислеше.

— Главният инспектор е останал с впечатление, че е вярвала във всяка дума.

Клара се изненада и се замисли.

— Може да е вярвала, но това не означава, че казаното от нея е вярно.

Лакост кимна и погледна в бележките си. Сега следваше деликатната част.

— Обвинила е съпруга ви, че е най-лош от всички. Че е — зачете от записките си — жесток, алчен и празен.

Клара отвори уста, но другата жена я спря с жест.

— Има и още. Казала е, че той ще унищожи всичко по пътя си, за да получи каквото иска. — Изабел Лакост вдигна поглед към нея. —

Не прилича на този Питър Мороу, когото познаваме. Какво е искала да каже?

— Просто се опитваше да го засегне, това е всичко.

— Така ли?

— Питър не беше много близък с нея. Не мисля, че му пукаше особено за нейното мнение.

— Възможно ли е това? Ние, хората, често казваме, че не ни пука, но те са семейство. Не мислите ли, че все пак му е пукало донякъде?

— Достатъчно, та да убие, това ли намеквате?

Лакост замълча.

— Мороу са свикнали да се хапят един друг. Обикновено го правят по-изтънчено. Камък в снежната топка, жило в опашката. Не виждаш откъде ти идва. Мислиш, че си в безопасност.

— Джулия се е върнала у дома в труден момент, за да бъде със семейството си — изтъкна Лакост. — Явно си е мислела, че е в безопасност. Но един от тях я е убил.

Клара мълчеше.

— Според вас кой го е сторил?

— Не е Питър — отвърна художничката.

Лакост се вгледа в нея, после кимна и затвори бележника си.

— Джулия Мартин е казала и още нещо — добави, докато се изправяше, — че най-накрая е разбрала тайната на баща им. Какво е имала предвид?

Клара сви рамене.

— Зададох на Питър същия въпрос. Мисли, че в онзи момент тя просто е била бясна и се е опитвала да засегне всички. Хората го правят понякога, както знаете. Като мисис Мороу тази сутрин с ужасните лъжи за главния инспектор.

— Тя говореше за баща му, не за него.

— Но искаше да обиди него.

— Навярно, но главният инспектор не се засяга толкова лесно. Освен това грешите. Всичко, което тя каза за Оноре Гамаш, е истина. Бил е страхливец.

* * *

Гамаш и Бовоар се върнаха в хижа „Белшас“ точно навреме за телефонното обаждане от изправителния център „Нанаймо“ в Британска Колумбия.

— Говорете отгук — каза мадам Дюбоа и посочи мъничък кабинет. Бовоар ѝ благодари и седна на бюрото, което явно рядко се използваше. Собственичката на хижата очевидно предпочиташе да е в центъра на действието.

— Мосю Дейвид Мартин?

— *Oui*.

— Обаждам се във връзка със смъртта на бившата ви съпруга.

— На съпругата ми. Все още не сме разведени. Само разделени.

Бовоар си помисли, че този мъж навярно си е паснал идеално със семейство Мороу. Нищо чудно, че се бе озовал в затвора.

— Съжалявам за загубата ви.

Каза го механично, но реакцията на мъжа го изненада.

— Благодаря ви. Все още не мога да повярвам, че си е отишла. С какво мога да ви помогна?

Звучеше искрено натъжен. Първият досега.

— Трябва да науча всичко за нея. Как сте се срещнали, кога сте се срещнали, колко добре познавате семейството ѝ. Всичко.

— Не познавах семейство Мороу добре. Виждах ги, когато се връщах в Монреал, но дори и тези визити намаляха с времето. Знам, че Джулия бе много разстроена от станалото.

— Какво е станало?

— Ами, баща ѝ я е изритал от тях.

— Ние чухме, че тя се е махнала.

Последва колебливо мълчание.

— Да, предполагам, че е вярно, но понякога хората превръщат живота ти в такъв ад, че просто нямаш избор.

— Чарлс Мороу е направил живота на дъщеря си ад? Как?

— Повярвал на някаква злобна клюка. Всъщност дори не съм сигурен, че е повярвал. — Дейвид Мартин изведнъж прозвуча отпаднал. — Някой написал гадни работи за Джулия, баща ѝ ги видял и страшно се ядосал.

— Вярно ли е било написаното?

Знаеше историята, но искаше да чуе версията на мъжа.

— Пишело, че Джулия е добра с устата. — Отвращението личеше ясно в гласа му. — Ако познавахте съпругата ми, щяхте да знаете, че това е нелепо. Тя беше изискана и мила. Дама. Думата е старомодна, но я описва точно. Винаги се стараеше другите да се чувстват добре. И обожаваше баща си. Затова реакцията му беше толкова болезнена за нея.

— А майка ѝ? Какви бяха отношенията им?

— Колкото по-далеч се местеше Джулия и колкото по-дълго я нямаше, толкова по-добре се разбираха. Пространство и време. Това е теорията на относителността за семейство Мороу — изсмя се Дейвид Мартин.

Но не звучеше развеселен.

— Нямате деца, нали?

— Не. Опитвахме, но Джулия не гореше от желание. Правеше го заради мен, но щом разбрах, че всъщност не иска деца, спрях да настоявам. Беше много наранена, инспекторе. Мислех, че ще мога да оправя нещата, а вижте докъде ме докара това.

— Да не намеквате, че сте откраднали всички тези пари и сте съсипали толкова много хора заради жена си?

— Не, това беше от алчност — призна мъжът.

— Щом сте толкова алчен, защо жена ви не е застрахована?

Последва ново колебание.

— Защото не можех да си представя, че тя ще умре. Не и преди мен. По-стар съм от нея, трябваше да си ида пръв. Искях да си отида пръв. Никога не бих взел пари от смъртта ѝ.

— Знаете ли какво пише в завещанието на жена ви?

— Може да е направила ново — Мартин прочисти гърло и гласът му долетя по-силен, — но в последното всичко беше за мен, с изключение на няколко дарения за благотворителни цели.

— Като?

— Детска болница, приют за животни, местната библиотека. Не много големи суми.

— И нищо за семейството?

— Нищо. Не мога да си представя, че са очаквали нещо, но човек никога не знае.

— Колко пари имаше?

— Е, можеше да има и повече. Когато почина, баща ѝ остави голямата част от парите си на съпругата си. Децата получиха точно толкова, колкото да ги съсипе.

Сега презрението му пролича съвсем ясно.

— Какво имате предвид?

— Чарлс Мороу живееше в ужас, че децата му ще разпилеят семейното богатство.

— Внимавай за третото поколение, да, чух го — каза Бовоар.

— Неговият баща му го казал и той повярвал в това. Всяко от децата наследи по около милион, с изключение на Питър — продължи Мартин. — Той отказал наследството.

— Какво?

— Знам, глупаво е. Върнал дела си и той бил поделен между брат му, двете сестри и майка му.

Бовоар бе толкова изненадан, че блестящият му ум спря работа за миг. Как може някой да върне милион долара? Не му се мислеше какво би направил самият той за тези пари и не можеше да си представи какво би го отказало от тях.

— Защо? — успя да изрече само.

За щастие, това бе достатъчно.

От другия край на страната долетя приглушен смях.

— Никога не съм питал, но мога да предположа. За отмъщение. Навярно е искал да докаже на баща си, че е грешал. Че единствено той не се е интересувал от богатството му.

— Но баща му е бил мъртъв — заяви Бовоар, все така слисан от постъпката на художника.

— Семействата са сложна работа — отвърна Дейвид Мартин.

— Моето семейство е сложно, мосю. Това е направо шантаво.

Бовоар не обичаше шантавите неща.

— Как се запознахте с жена си? — попита.

— На танци. Беше най-красивата жена в залата и продължаваше да е най-красивата, където и да отидем. Влюбих се и се върнах в Монреал, за да помоля Чарлс Мороу за ръката ѝ. Каза ми, че тя е на мое разположение. Не беше много изискано. След това не сме се срещали много. Всъщност опитах да ги сдобря, но след като се срещнах със семейството, загубих всякакъв ентусиазъм.

— Кой според вас уби жена ви? — Защо да не попита?

— Уви, не съм наясно, но пък ми се струва, че знам кой написа онези ужасни неща в мъжката тоалетна на „Риц“.

Бовоар смяташе, че най-вероятно е бил Томас Мороу, затова хич не му беше интересно какво ще чуе.

— Брат й Питър.

Инспекторът внезапно се заинтересува.

* * *

Питър влезе в стаята на брат си, без да почука. По-добре бе да покаже твърдост, самоувереност.

— Закъсня. Боже, виж се на какво приличаш! Тази твоя жена не се ли грижи за теб? Май е твърде заета с картините си. Как е със съпруга, която има много по-голям успех от теб?

Престрелката започна. Куршумите засвистяха. Питър се вцепени. Когато дойде на себе си, реши, че това е шансът му да защити Клара, да каже на това самодоволно, мазно, усмихнато божие наказание как тя спаси живота му, като му даде любов. Колко блестяща и добра бе. Да му каже...

— Така си и мислех — изрече Томас и му махна с ръка да влиза.

Останал без думи, Питър се подчини и докато влизаше, се огледа. Стаята бе много по-великолепна от неговата, леглото имаше балдахин, диванът гледаше към балкона и езерото. Огромният гардероб се губеше в сравнение с останалото. Но погледът на Питър бе привлечен от една съвсем дребна вещ. На нощното шкафче.

Копчета за ръкавели. Оставени там нарочно, за да бъдат видени, сигурен беше.

— Трябва да направим нещо, Спот.

— Какво имаш предвид? — Питър с притеснение забеляза трохи по ризата си и бързо ги изтръска.

— Някой уби Джулия и оня идиот, инспекторът, мисли, че убиецът е един от нас.

Сега бе моментът да защити Гамаш, да каже на Томас колко забележителен мъж е, колко проникателен, смел и добър е.

— Майка смята, че той се опитва да изплати дълга на баща си — продължи Томас. — Сигурно е трудно да имаш предател и страхливец

за родител. Независимо какво можем да кажем за татко, той поне не беше страхливец. Вярно, беше тиранин, но не и страхливец.

— Тираните са страхливци — издума Питър.

— Е, това прави бащата на твоя приятел и тиранин, и страхливец. Не е хубаво да говориш такива неща, Питър. Чудно е, че изобщо имаш приятели. Но не те повиках тук да си бъбрим за теб. Събрахме се заради Джулия, затова, моля те, концентрирай се. Съвсем ясно е кой я е убил.

— Фини — заяви Питър, възвърнал гласа си отново.

— Браво на теб. — Томас му обърна гръб и се загледа през прозореца. — Всъщност той ни направи услуга.

— Моля?

— О, хайде, не ми разправяй, че не си направил сметката. Четири минус едно.

Тонът му бе подвеждащ, настояваше Питър да отговори на реторичен въпрос.

— Какво искаш да кажеш?

— Не може да си толкова тъп, нали?

— Възможно е майка да остави всичките си пари на Фини — каза Питър. — Смъртта на Джулия не гарантира, че ще получим по-голямо наследство. Освен това изобщо не ми пука. Помниш кой отказа своя дял от наследството на татко, нали? Парите са без значение за мен.

Знаеше, че Томас не може да го оспори. Това бе неоспорим факт, купен за един милион долара, който го правеше различен, отделяше го от останалите. Те знаеха, че е отказал наследството, но като истински Мороу Питър не бе казал нищо по въпроса. И то защото пазеше думите точно за такъв момент.

— О, хайде — заяви Томас. Звучеше непоклатим и уверен. — Ако наистина не ти пукаше, щеше да вземеш наследството.

— Грешиш — отвърна Питър, но твърдата почва под краката му се размърда.

Територията, която бе купил с цената на наследството си, за да осигури спокойствие на себе си и Клара, се оказа безполезна. Усети, че потъва.

— На Спот не му дреме, че смъртта на Джулия ни прави по-богати, така ли? — влезе Мариана, без да почука. — Само трима на

клона — пропя.

— Закъсня, Магила — обърна се към нея Томас.

— Такъв кеф е да знаеш, че един ден ще си богат, нали? — измърмори Мариана.

Питър усети застоялата миризма на парфюма, пудрата и потта ѝ. Миришеше на разложение.

— Не ми пука за тези неща и никога не ми е пукало.

— Хайде де, това може и да мине пред Гамаш. И дори пред Клара — заяви Томас. — Но ние те познаваме, Спот. Нашето семейство обича хубавите неща — огледа стаята — и се обзалагам, че твоята стая е спартанска в сравнение с тази.

Така си беше.

— Въпреки всичко ти си най-алчният от нас — довърши мисълта на брат си Мариана.

— Не е вярно — повиши глас Питър.

— Нима. — Томас размаха пръст към брат си, а после го сложи пред устните си.

— Разбира се, че е вярно — настоя Мариана. — Защо, мислиш, ти казваме Спот?

Питър я погледна учудено. Вдигна ръце, за да покаже петънцата от боя по кожата си.

— Заради рисуването.

Но по лицата им виждаше, че греша. Че е грешал цял живот. Или не. Може би е знаел истината през цялото време и просто я е отричал.

— Наричаме те Спот заради начина, по който някога се мъknеше подир татко — изрече Томас спокойно и любезно този унищожителен факт. — Като кутре^[2].

— А какво искат кутретата? — обади се Мариана.

— Обич — заяви Томас — и галене. Искат да ги гушкат и да им казват колко са прекрасни. Но на теб това не ти беше достатъчно. Искаше всичко. Всеки грам обич, с която татко разполагаше. Ти ненавиждаше моментите, когато той обръщаше внимание на Джулия. Беше алчен тогава, алчен си и сега. Любов, внимание, похвали. И след като татко умря, ти се обърна към майка. „Обичай ме, обичай ме, обичай ме, моляяя.“

— И плюеш на нас, защото искаме от майка само парите ѝ. Ние поне искаме нещо, което тя може да даде — каза Мариана.

— Грешите! — избухна Питър. Яростта му избликна с такава сила, та помисли, че стаята ще се разтърси, ще се раздруса и ще се разбие на парченца. — Никога не съм искал нищо от тях. Нищо.

Изкрещя толкова силно, че последната дума едва се чу. Стори му се, че е скъсал гласните си струни. Огледа стаята за нещо, което да хвърли. Мариана се бе втренчила уплашено в него. Това му хареса. Но Томас? Той се усмихваше.

Питър тръгна към него. Най-сетне знаеше как да изтрие тази усмивка от лицето му.

— Искаш да ме убиеш, нали? — изрече другият мъж, който също пристъпи към него. — Знаех си. Винаги съм знаел, че ти си нестабилният. Всички си мислеха, че е Джулия или Мариана...

— Ей...

— Но винаги са тихите води. Нали това ще разправят съседите ти от онова скучно малко селце пред репортерите утре? „Винаги е бил толкова приятен, толкова нормален. Никога не е изрекъл остра дума, никога не се е оплаквал.“ През балкона ли ще ме хвърлиш, Питър? И после ще останете само двама за наследството. Това достатъчно ли ще ти е? Или Мариана също трябва да се тревожи? Всичката обич и всичките пари. Цялата златна мина.

Питър си представи как накланя глава назад, отваря уста и от нея изскачат пламъци, все едно повръща. Как яростта плъзва от пръстите на краката му, изстрелва се през цялото му тяло и изригва, за да унищожи всичко наоколо. Той е Хирошима и Нагасаки, той е атолят Бикини^[3] и Чернобил. Ще анихилира всичко.

Вместо това стисна устни и усети, че горчивината и жлъчката прогарят гърлото и гърдите му. С огромно усилие потисна яростта си и я натика дълбоко в себе си, задуши я там заедно с гнева и ревността, и страха, и омразата, омразата, омразата.

Но кутията на Пандора нямаше да се затвори. Никога повече. Демоните вече бяха на свобода и се виеха около хижата „Белшас“, хранеха се и растяха. И убиваха.

Питър се обърна към Мариана с изкривено, измъчено лице.

— Аз може да съм кутре, но ти си нещо много по-лошо, Магила.

Изплю последната дума в ужасеното ѝ лице. Харесваше му да я гледа изплашена. После се обърна към Томас.

— Магила и Спот — изрече към самодоволното му лице. — А знаеш ли ние как те наричахме?

Томас чакаше.

— Никак. За нас ти беше нищо тогава. И все още си нищо. Нищо.

Питър излезе. Спокоен, както не се бе чувствал от дни. Но знаеше, че е така, защото се бе свил на задната седалка и нещо друго бе поело кормилото. Нещо гранясало, вонящо и ужасно. Крил го бе през целия си живот. И най-накрая то бе поело управлението.

---

[1] Хистеректомия (мед.) — оперативно отстраняване на матката.
— Б.р. ↑

[2] Спот е популярно име за куче в англоезичните страни. — Б.р.
↑

[3] Необитаван атол в Тихия океан, където САЩ извършват десетки ядрени опити в средата на XX век. — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ТРЕТА

Арман Гамаш стоеше под кленовото дърво, макар то да не хвърляше много сянка по пладнe, и отново се взираше в мраморния блок. Жълтата полицейска лента потрепваше, а ужасната вдлъбнатина в моравата все още бе там.

Защо бе убита? Кой имаше полза от смъртта на Джулия Мартин?

Мъртва бе вече от два дни, а той все още не знаеше защо е убита, да не говорим как. Стисна ръце зад гърба си и застана съвсем неподвижно, знаеше, че все нещо ще изникне.

— О, *bonjour*.

Изникна не друго, а градинарката Колийн.

— Размишлявате. Мога да дойда по-късно.

Но май не искаше да си тръгва. Инспекторът се усмихна и отиде при нея. Загледаха се за миг в мястото, където Джулия Мартин бе умряла. Гамаш мълчеше, любопитен как ще продължи Колийн. След около минута тя махна с ръка към мраморния блок.

— Мравките изчезнаха. Радвам се. Докараха ми кошмари.

— С всеки следващ ден ще заспиваш по-лесно — каза Гамаш.

Колийн кимна, после погледна тъжно към цветята.

— Дойдох да видя как са. Трябваше да ги пресадя по-рано.

Инспекторът ги погледна. Повечето бяха увехнали. Не можеха да се спасят.

Внезапно му хрумна нещо. Нещо, което трябваше да забележи много по-рано.

— Защо бяхте тук онази сутрин? — Погледна я внимателно. — Валеше проливно. Никой друг не работеше навън. Защо вие излязохте?

Дали не отвори очи малко по-широко? Порумения ли внезапно? Но той знаеше, че момичето лесно се изчервява. Достатъчно бе човек да ѝ обърне малко повече внимание и тя пламваше. По-добре бе да не разчита на тези признаци. И все пак тя му се стори гузна.

— Занимавах се с цветята — повтори Колийн. — Най-добре е да се пресаждат, когато е влажно и хладно. Имат по-голям шанс да се

хванат. А тези тук имат голяма нужда от помощ.

И двамата погледнаха отново към повехналите цветя.

— Повечето от другите работници бяха вътре и си почиваха — настоя Гамаш. — Трудно ми е да повярвам, че би предпочела да си навън в онзи дъжд.

— Е, бях.

— Защо, Колийн? Кажи ми.

Гамаш говореше толкова разумно, толкова търпеливо, че тя почти му каза. Едва в последния момент стисна устни. Но вместо да ѝ се скара, да я притисне, едрият мъж просто чакаше.

Момичето се разтрепери — първо устните, после и брадичката. Присви очи. Погледна надолу, правата коса падна като завеса и скри лицето ѝ. Разнесе се плач.

— Никой. Не. Ме. Харесва. Тук — изхлипа. Бореше се да изрече всяка дума.

Разтърси се от плач и вдигна ръце към лицето си, за да скрие сълзите, които вече се стичаха по бузите ѝ. Гамаш осъзна, че Колийн изглежда точно както преди няколко дни. На същото това място. Накрая плачът секна и инспекторът ѝ подаде спокойно кърпичката си.

— *Merci* — изрече тя между накъсаните хлипове.

— Хората те харесват, Колийн.

Момичето впери очи в неговите.

— Аз наблюдавам и слушам — продължи Гамаш. — Чета хората. С това си изкарвам хляба. Слушаш ли ме?

Тя кимна.

— Онези девойки те харесват. Ако излезе нещо добро от цялата тази болка, то е, че си намери истински приятели тук.

— Предполагам — изрече Колийн и пак сведе очи.

И тогава Гамаш разбра.

— На колко години си?

— Осемнайсет.

— Знаеш ли, имам дъщеря. Ани. На дваайсет и шест. Сега е омъжена, но колкото и да обича мъжа си, той не беше първата ѝ любов. Срещна онова момче едно лято, когато работеше на голф игрище. И двамата бяха кедита^[1].

Колийн бе вперила очи в земята и ровеше тревата с маратонка.

— Ани искаше да работи в двойка с Джонатан, но той не проявяваше интерес. Имаше си приятели и се мотаеше с тях. Всяка вечер Ани си идваше вкъщи разплакана. Дори я попитах дали да не говоря с него, да му покажа пистолета си...

Колийн се усмихна лекичко.

Усмивката на Гамаш обаче изчезна.

— Мисля, че това бе най-болезненият период в живота ѝ. Допускам, че и тя ще каже същото. Ужасно е да обичаш някого толкова отдадено и да знаеш, че той не изпитва същото. Чувстваш се толкова самотен.

Колийн кимна, наведе отново глава и заплака тихичко в смачканата на топка носна кърпичка. Гамаш я изчака да се успокои.

— Той обича друга — призна момичето и понечи да върне мократа кърпа. Главният инспектор отказа да я приеме. — Все вървеше по петите ѝ и искаше да знае всичко за нея. Откъде е, каква е къщата ѝ. Разпитваше я за всички онези неща, които исках да пита мен.

— По-добре не се измъчвай с това — каза ѝ мило, но твърдо.

Той самият беше късметлия, знаеше го. Оженил се бе за първата си любов. Но беше виждал до какво може да доведе несподелената любов.

Колийн въздъхна толкова тежко, че Гамаш очакваше листенцата на увехналите цветя да се разхвърчат.

След като младата градинарка си отиде, главният инспектор тръгна към терасата. Отправил се бе към библиотеката за обяд и среща с екипа си, но по пътя натам зърна Питър Мороу. Стоеше на пристана, загледан в езерото.

Гамаш имаше да го пита нещо. Въпрос, който искаше да му зададе на четири очи.

Смени посоката и се запъти към кея. В същото време видя как Питър замахва с ръка и хвърля нещо в езерото. Миг по-късно чу плясък и върху спокойната повърхност на водата се появиха две кръгчета. Питър се обърна рязко и се отдалечи от пристана, а крачките му ехтяха по дъските. Вървеше с наведена глава и дори не забелязваше Гамаш. Докато почти се блъсна в него.

— А, ти си бил — продума Питър. Беше изненадан и не особено доволен.

Гамаш забеляза брадясалото лице, омачканата и раздърпана риза, петната по панталоните. Маниерите и външността на Питър бяха еднакво занемарени.

— Добре ли си?

— Напълно. — Сарказмът в тона му бе очевиден.

— Изглеждаш измъчен.

— Току-що загубих сестра си, какво очакваш?

— Прав си — каза Гамаш. — Беше безсмислена забележка.

Питър като че ли се поотпусна.

— Не, извинявай. — Вдигна ръка и потърка брадясалото си лице. Изглеждаше изненадан, че не усеща обичайната гладкост. — Трудни времена са.

— Какво хвърли в езерото?

Искаше просто да разчупи напрежението, но ефектът беше обратен. Питър отново настръхна и го погледна гневно.

— Всичко ли трябва да знаеш? Не може ли някои неща да си останат лични? Или баща ти никога не те е учил на добри обноски?

Закрачи тежко към хижата, после внезапно смени посоката. Гамаш видя защо. Томас Мороу изскочи от „Белшас“, изтрополи по каменната тераса и се спусна тичешком по моравата.

— Какво направи с тях? Питър, ще те убия.

Художникът се впусна в бяг и преследването започна. Беше очевидно, че Мороу нямат навика да тичат, и гледката как двама мъже на средна възраст се гонят тромаво в стил австралийски футбол по изрядно окосена морава можеше да е смешна, ако единият не бе решен да убива, а другият не изглеждаше ужасен.

Гамаш, който от своя страна имаше навика да тича, улови Томас точно когато той щеше да докопа Питър. Мъжът се опита да се измъкне от ръцете на главния инспектор, но внезапно Бовоар също се озова там, сграбчи Томас и го повали на земята. Той обаче скочи на крака и отново се хвърли към Питър, който в този момент се криеше зад гърба на главния инспектор.

— Спрете — нареди Гамаш, като разтърси Томас за раменете. Изрече го с такъв авторитет, че спря мъжа по-ефективно и от удар в лицето.

— Дай ми ги, Питър — изръмжа Томас и се опита да улови погледа на Питър, който се бе свил зад Гамаш. — Или ще те убия,

кълна се.

— Достатъчно. Отдръпнете се, мистър Мороу — каза твърдо и спокойно главният инспектор. Дълбокият му глас изискваше подчинение.

Томас Мороу се отдръпна.

— За какво е всичко това?

Гамаш погледна от единия към другия брат. С периферното си зрение видя, че пристига Лакост. Тя и Бовоар застанаха зад всеки от братята, готови да ги сграбчат, ако се наложи. Видя и Бърт Фини да се задава бавно по моравата зад съпругата си. Застанаха зад Питър, където той не можеше да ги види.

— Той взе моите копчета за ръкавели — посочи Томас към Питър с треперещ пръст, но бе насочил поглед зад брат си. Към майка им.

— Това е смешно. Защо бих ги взел?

— О, не искаш наистина да отговоря, нали, Спот? Ти ги открадна. Бяха в стаята ми, преди да дойдеш, а сега ги няма.

— Вярно ли е? — чу се настойчив глас зад гърба на Питър.

Изражението на художника се смени от ярост към неохота и той затвори бавно очи. После се обърна към майка си.

— Не са у мен.

Мисис Фини се втренчи в него, след което бавно поклати глава.

— Защо? Защо ни причиняваш това, Питър? Не знам колко още мога да издържа. Току-що загубих дъщеря си, а всичко, което ти успя да измислиш, е да се караш с Томас?

— Майко. — Питър понечи да направи крачка напред, после спря.

— Ще се моля за теб.

Айрин Фини пазеше тази обида за безнадеждни хора и Питър го знаеше.

— Остави, Томас. Щом за него тези копчета за ръкавели са важни от семейството, нека ги задържи. Ще ти купя нови.

— Не е там работата, майко — отвърна Томас и отиде при нея.

— Не, не и за теб.

Мисис Фини тръгна обратно към хижата, съпругът ѝ вървеше от едната ѝ страна, синът ѝ — от другата. А Питър бе изоставен.

Направи опит да приглади дрехите си, после се отказа и застина абсолютно неподвижен. Сякаш изпадна в кататония.

— Трябва да поговорим — заяви Гамаш и го поведе за лакътя към прохладната и успокояваща сянка на група дървета. Сложи го да седне на пейка и се отпусна до него. — Хвърли ги в езерото.

Не беше въпрос и Питър почти изпита облекчение, че не се налага да лъже отново.

— Защо?

Художникът поклати глава и сви рамене. Думите му се струваха твърде тежки, твърде голям товар. Но Гамаш чакаше. Беше търпелив човек. Баща му го бе научил на това. На поезия, на търпение и на много други неща.

— Томас винаги ги носеше — изрече Питър. Говореше на ръцете си, стиснати леко между коленете му. — Клара веднъж каза, че са като гривните на Жената чудо, знаеш ли ги?

Гамаш ги знаеше. Едно от предимствата да имаш дъщеря. Вдигна ръце и кръстоса китки. Питър се усмихна леко.

— Теорията на Клара е, че те са символ на сила и защита. Казва, че всеки ги има, но при семейство Мороу са най-очевидни. Мариана носи шаловете си, Томас — копчетата си за ръкавели, Клара повтаря мантрите си, майка има своя грим, своята „маска“, както тя самата казва.

— А ти?

— Не ти ли се струва странно, че боята не се маха? — вдигна Питър ръцете си.

Гамаш не се бе замислял по въпроса, но сега осъзна, че е вярно. Боята можеше да се измие, ако човек се постарее достатъчно. Не би могла да оцвети кожата завинаги.

— Когато се зададе семейна сбирка, спирам да търкам с терпентин и започвам да използвам обикновен сапун. Маслените бои остават. След като сбирката приключи и се върна обратно в Трите бора, отмивам петната.

„Обратно в Трите бора — помисли си Гамаш и си представи спокойното селце. — В безопасност.“

— Сила и защита, така ли?

Питър кимна.

— Когато Томас или Мариана, или майка, или който и да е, се заяде с мен, просто поглеждам към ръцете си. — Направи го и сега. — Те ми напомнят, че има едно нещо, което правя добре. По-добре от всеки друг в семейството. — *С изключение на Клара*, прошепна нещо в главата му. *Сега тя е по-добър художник от теб*. — Струва ми се, че това вече не върши работа.

— И ти се прииска да се отървеш и от талисмана на Томас, така ли?

Питър не отвърна. Достатъчно близо до истината беше.

Арман Гамаш бръкна в горния джоб на самото си и внимателно извади и разгъна стар лист хартия. Питър посегна към него, но Гамаш го дръпна назад, защото не искаше да повери нещо толкова ценно на този човек. Ръката на художника увисна във въздуха.

— Откъде го взе?

Питър не прозвуча ядосан, нито го обвиняваше. Изрече го с изумление. Като малко момче, на което са показали пиратска карта на съкровище, която е търсило и за която е мечтало в продължение на седмици, месеци или дори години, какъвто бе случаят с този възрастен човек.

— От скулптора, който направи статуята на баща ти.

Питър бе приковал поглед върху рисунката и едва ли го чуваше. На нея имаше грациозна, жизнена птичка с навирена под нахален ъгъл глава и блеснали очи. Заплашваше да излети от пожълтения лист. Но въпреки цялата си жизненост тя бе недовършена. Нямаше крака.

— Ти си я нарисувал — изрече Гамаш тихо, защото не искаше да прекъсне твърде грубо унеса на Питър.

Художникът сякаш бе влязъл в рисунката и бе изчезнал напълно. Където и да го бе отвела тя, мястото явно бе хубаво. Усмиваше се и се отпусна за първи път от дни.

— Явно си бил малък, когато си я нарисувал — каза главният инспектор.

— Бях — проговори Питър най-сетне. — Може би на осем. Нарисувах я за рождения ден на тате.

— Бил си на осем, когато си направиш това?

Сега вече Гамаш се втренчи в рисунката. Беше семпла, елегантна, доста подобна на известния гълъб на Пикасо. Завършена

почти с един замах на ръката. Но бе уловил полета, живота и любопитството.

— *О, аз разкъсах земните юзди!* — пошепна Гамаш.

Свобода.

Питър знаеше, че някога бе летял. Преди светът да стане прекалено тежък. Сега, вместо да излитат, картините му правеха точно обратното.

Погледна отново птицата. Първата рисунка, която бе направил сам, без да гледа отнякъде. Даде я на баща си, а той го вдигна и прегърна. Носи го из целия ресторант, където вечеряха, и показва рисунката на абсолютно непознати хора. Майка му го накара да престане, но тогава Питър вече бе развил две зависимости: към изкуството и към похвалите. Особено към похвалите и одобрението на баща си.

— Когато татко почина, попитах майка дали може да я получа обратно — посочи Питър към рисунката. — Заяви, че той я е изхвърлил. — Питър погледна Гамаш в очите. — Къде каза, че си я намерил?

— Беше в скулптора. Онзи, който направи статуята. Баща ти я е пазил. Какво представлява?

— Просто птица. Нищо особено.

— Няма крака.

— Бях на осем, какво искаш?

— Истината. Мисля, че ме лъжеш.

Гамаш рядко си изпускаше нервите. Не го направи и сега, но в гласа му имаше острота и предупреждение, които не би могъл да игнорира дори един Мороу.

— Защо да лъжа за рисунка на птица отпреди четиридесет години?

— Не знам, но съм сигурен, че лъжеш. Какъв вид птица е?

— Лястовичка, врабче, не знам.

Питър звучеше раздразнен. Главният инспектор се изправи рязко, сгъна листа и внимателно го прибра в горния джоб на самото си.

— Знаеш, че ще открия истината. Защо се опитваш да ми попречиш?

Художникът поклати глава и остана на пейката. Гамаш понечи да си тръгне, но се сети, че има въпрос към него.

— Каза, че всички си имате талисмани или мантри. За сила и защита, както Клара смята. Не ми каза какво е имала Джулия.

— Не знам. — Сви рамене.

— За бога, Питър.

— Наистина. — Питър стана и погледна Гамаш в очите. — Не я познавах добре. Тя дори не идваше на семейните сбирки. Идването ѝ тази година беше необичайно.

Главният инспектор продължи да се взира в него известно време, после се обърна и излезе от прохладната сянка.

— Чакай — извика художникът след него.

Гамаш спря и го изчака.

— Виж, трябва да ти кажа. Откраднах онези копчета за ръкавели и ги хвърлих в езерото, защото баща ми ги даде на Томас. Предавах се в семейството от първороден син на първороден син. Винаги съм си мислил обаче, че може да ги даде на мен. Знам, че е глупаво, но се надявах. Както и да е, не ми ги даде. Знаех колко много означават те за Томас.

Питър се поколеба, но продължи. Хвърли се с главата напред, сякаш скочи от скала.

— Те бяха най-важното нещо, което имаше. Искях да го засегна.

— Както искаше да засегнеш и мен преди малко, когато спомена баща ми?

— Съжалявам, че го направих.

Гамаш се взря в раздърпания мъж пред себе си.

— Внимавай, Питър. Имаш добра душа, но дори добрите души се препъват и падат. И понякога не се изправят.

---

[1] Помощници на играчите на голф, които носят чантата със стикове и дават полезни съвети. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА

КОЙ ИМА ПОЛЗА?

Бовоар изписа думите с много едри, много ясни и много червени главни букви върху голям лист хартия. Размахваше флумастера под носа си, докато оглеждаше творението си.

Ето това беше изкуство. И дори да не бе истинско изкуство, поне беше красиво. Имаше ред и порядък, а тези две неща вълнуваха инспектора. Скоро щяха да имат списък с имена, с мотиви, с улики, с движения. Щяха да свържат всичко в едно цяло. Някои улики щяха да ги отведат до задънени улици, други — до огромни разкрития, и полицаите щяха да ги следват до самия край.

Инспектор Бовоар погледна към главния инспектор, който седеше облакътен на масата от тъмно дърво, преплел пръсти, и наблюдаваше всичко с внимателен, бдителен поглед.

И после какво?

Но Бовоар знаеше отговора. Когато той, Лакост и всички останали от екипа стигнеха толкова далеч, колкото видимият свят можеше да ги отведе, главен инспектор Гамаш заставаще най-отпред. И навлизаше в неизвестното. Защото именно там се спотайваха убийците. Дори да изглеждаше, че те говорят същия език и вървят под същото слънце, под същия дъждец, по същата трева и бетон като всички останали, не беше така. Арман Гамаш с готовност отиваше там, където малцина други се осмеляваха. И никога, никога не искаше от своите хора да го следват, а само да му помогнат да открие пътя.

И двамата знаеха, че един ден Бовоар също ще пристъпи там. И двамата знаеха, че изгорялата и запустяла земя, която Гамаш търси, не принадлежи само на убийците. Главният инспектор можеше да се справи там, тъй като тази земя не му бе напълно чужда. Познаваше я, защото бе видял собственото си парче изгоряла земя, беше се отклонявал от познатите и удобни пътеки на ума и сърцето си и бе съзрял какво гние в тъмното.

Един ден Жан Ги Бовоар щеше да погледне в очите собствените си чудовища и после да е в състояние да разпознава чуждите. Може би днес бе този ден и това бе случаят.

Надяваше се да е така.

Сега той затвори с капачка флумастера, постави го в устата си и започна да го побутва нагоре-надолу като огромна червена пура, загледан в празния лист с неотговорен въпрос.

КОЙ ИМА ПОЛЗА?

— Е, Дейвид Мартин има — обади се Лакост. — Няма да му се наложи да плаща издръжка.

Бовоар написа името и причината. Написа също „Един свидетел по-малко“.

— Какво имаш предвид? — попита главният инспектор.

— Ами, Джулия Мартин е дала показания на процеса и в общи линии е казала, че не знае нищо за бизнеса на мъжа си. Но да предположим, че не е вярно. Имам чувството, че тези Мороу не са особено умни. Всъщност са толкова глупави, че се мислят за умни. Но са хитри. А тя е израснала в дом, където се е говорело за бизнес, и е обожавала баща си, значи сигурно е обръщала внимание.

Спря, за да подреди обърканите си мисли. Беше сигурен, че е на прав път. Колегите му чакаха. На вратата се почука и Бовоар отиде да отвори.

Обядът.

— Здравей, Елиът — каза главният инспектор, когато стройният млад сервитьор постави пред него сандвич с печена пържола, гъби соте и карамелизирани лукчета.

— *Bonjour, Patron* — усмихна се младежът и грейна, щом погледна към Лакост, на която май й стана доста приятно.

Пред нея постави салатата с омар, а Бовоар получи хамбургер и пържени картопки. През последните двайсетина минути до полицаите долитаха непогрешими летни аромати — миризмата на дървените въглища, които тлееха в голямото барбекю в градината, и на течност за запалване. Жан Ги се потеше, а устата му постоянно се пълнеше със слюнка, затова реши да си поръча студена бира. Само за да предотврати дехидратацията, разбира се. Главният инспектор се съгласи, че идеята е добра, както и Лакост, и не след дълго пред всеки стоеше висока запотена чаша бира.

Когато погледна през френските прозорци, Бовоар видя метрдотела, който минаваше с плато пържоли и скариди от барбекюто — навярно за семейство Мороу.

— Та, какво казваше? — погледна го главният инспектор.

Бовоар взе бургера си и отиде до големия лист хартия.

— *D'accord*, съпругът. Не ви ли се струва, че Дейвид Мартин сякаш присъства тук през цялото време? Вие самият казахте, че дори преди убийството хората са говорили за него. Разправяли на вас и на мадам Гамаш кой е мъжът на Джулия. Сякаш семейството не може да реши дали го обича, или го мрази.

— Прав си — заяви Гамаш. — Беше неканеният гост.

Младият инспектор пусна последното покрай ушите си, защото подозираше, че е някакъв цитат. И все пак описваше ситуацията добре. Човек, за чието присъствие не си подготвен; който не е непременно желан, нито очакван или зорко следен. И следователно — който е в по-изгодно положение.

— Толкова много неща са свързани с него. — Бовоар ограда името на Мартин. Единственото, изписано на листа засега. — Тя е дошла тук само заради развода.

— И заради присъдата му — вметна Лакост. — Какъв е случаят всъщност?

Всички погледнаха към Гамаш.

— Трябва да проверите всичко отново, защото минаха няколко месеца, откакто случаят бе по вестниците, но Дейвид Мартин е ръководил „Роял Иншурънс Къмпани“ — много стара и почтена канадска фирма, специализирана в корабоплавателното застраховане. Основана е, струва ми се, в Нова Скотия преди повече от век, но се е преместила във Ванкувър, защото търговията с морски превоз се е разраснала с подписването на Азиатско-Тихоокеанското търговско споразумение.

— Само корабоплаване?

— Не и при Дейвид Мартин. Той въвел две нови неща, доколкото си спомням. Разширил дейността на компанията, така че да навлезе в строителството и инфраструктурата. Мостове, язовири, пътища. Но най-брилянтното нещо, което направил и което после довело до провала му, било решението да разпредели риска. Създал фирма, която нарекъл „Партнърс“.

— Едва ли е първият бизнесмен с партньори — усмихна се Лакост.

— Много проникателно от твоя страна — върна ѝ усмивката Гамаш. — Но неговата била нещо като пирамида, макар и напълно законна в началото. Да речем, застрахова проект за мост и убеждава група компании да поемат част от риска. Те на свой ред продават дялове на по-малки компании, а те пък — на частни лица, така наречените кралски партньори.

— И какво получавали в замяна? — попита Лакост, забравила за салатата си. Подобни задкулисни сделки я очароваха.

— Не плащали пари — отвърна Гамаш и се наведе към нея, докато си припомняше фактите. — И получавали дял от печалбите на компанията, които били огромни. Повечето от партньорите станали мултимилionери.

— Но? — обади се Жан Ги.

— Но трябвало да гарантират, че ще платят всяка загуба.

Бовоар съвсем се обърка. Лакост обаче схвана всичко.

— Разбирам — изрече тя. — Продавал е част от печалбата и целия риск. Правел е стотици милиони и не е бил в опасност, ако някога се появи огромен иск.

— Точно. Схемата сработваше в продължение на години за всеки, дори за най-дребния партньор, всеки правеше добри пари. Хората се изтрепваха да инвестират.

— А вие? — попита Бовоар.

— Поканиха ни, но отказахме.

— Умно — подхвърли Лакост.

— Ще ми се. В действителност беше просто страх. Мога да говоря за схемата и до известна степен мисля, че я схващам, но не я разбирам. Тогава осъзнах само, че ако нещо се обърка, ще ни съсипе.

— И какво се обърка? — попита Изабел.

— Цигарите — отвърна Гамаш. — Една от първите сфери, в които „Роял Иншурънс“ навлезе под ръководството на Дейвид Мартин, беше застраховането на тютюневи компании. Направиха огромни пари от сделките. Цяло състояние. Но преди десет години жена от Орегон заведе иск срещу „Джубили Тъбако“, след като разви емфизем. Беше на шейсет. Семейно заболяване, майка ѝ починала от същото. Тютюневата компания спечели първото дело и жената умря, но мъжът

й продължи да настоява. Накрая случаят се превърна в колективен иск и преди две години Върховният съд постанови, че „Джубили Тъбако“ носи отговорност.

Вратата на библиотеката се отвори и влезе Сандра Мороу. Бовоар ловко застана пред дъската с листовите, а Гамаш се изправи и отиде при нея.

— Мога ли да ви помогна? — попита.

— Не, благодаря. Влязох да си потърся книга и да почета. — Понечи да заобиколи главния инспектор, но той застана пред нея. — Извинете — изрече тя с леден глас.

— Съжалявам, мадам, но тази стая вече не е на разположение на гостите. Мислех, че е ясно. Ако не е, ужасно съжалявам за объркването, но ние се нуждаем от нея за щаб.

— Щаб? Колко грандиозно звучи от вашата уста. Ние си плащаме. Аз съм платила да използвам и тази стая.

— Това е невъзможно — заяви Гамаш с твърд, но любезен тон. — Разбирам неудобството и знам, че е труден момент, но ще трябва да идете другаде.

Жената го изгледа с такава ненавист, че изненада дори Бовоар, който бе отправял и получавал такива погледи неведнъж в живота си.

— Разбирам, че е необходимо да разследвате смъртта на снаха ми, но не е необходимо да е точно в тази стая. Трябва да има и други подходящи. Дори нейната. По-малки стаи. В хижата със сигурност има малък офис, който можете да използвате. Това е общо помещение за гостите.

— Довиждане, мадам Мороу — каза Гамаш и протегна ръка, за да посочи вратата.

Сандра се взря в него.

— Познавам хора като вас. Винаги вземате най-хубавото. Вие сте дребен човечец, с дребна власт и това ви прави грубиян. Чудя се откъде сте взели това качество.

Излезе от стаята.

Бовоар поклати глава. Тъкмо бе решил, че тази англосаксонска вакханалия не може да стане по-странна, и Сандра Мороу направи тази сцена.

— Докъде бяхме? — попита Гамаш, седна на стола си и отпи глътка бира.

— До цигарите — подсказа Лакост. Взираше се в него, за да види дали нелепите обиди на Сандра Мороу са оставили повърхностна рана, макар и малка. Но главният инспектор изглеждаше напълно спокоен.

— Случаят „Джубили Тъбако“. Помня го — намеси се Бовоар. — Всичко беше заради онези боклуци, дето компаниите слагат в цигарите. Майка ми всъщност ги отказа, след като гледа един репортаж.

— Умна жена — заяви Гамаш. — Много хора ги спряха.

— Това ли доведе до кризата? — попита Жан Ги.

— Не, те просто се обърнаха към Третия свят в търсене на нови пазари. Това, което погуби Мартин, беше разкритието, че е продължил да продава партньорски дялове, за да покрие загубата от тютюневите компании. Хиляди хора бяха съсипани. Малките инвеститори.

Всички мълчаха, замислени върху думите му. Бовоар, който бе говорил с Мартин от затвора, беше изненадан. Не му изглеждаше от типа хора, които умишлено прецакват толкова много народ, дребните инвеститори. Мама и тате. И все пак го беше направил. Алчност. Тя бе истинският тъмничар.

— Възможно ли е някой от семейство Мороу, дори Чарлс Мороу, да е бил партньор? — обади се Лакост. — Може да са загубили много пари.

— Дейвид Мартин каза, че имат около дваисет милиона.

— Долара? — попита Изабел.

— Не, кучешки бисквитки. Разбира се, че долари — отвърна Жан Ги.

— Но може преди да са имали сто милиона — вметна Гамаш. — Би ли го проверила — обърна се към Лакост.

Скоро всички останали гости на хижата се наредиха в списъка със заподозрени.

— Не успяхме да го намалим особено, а? — усмихна се печално Бовоар. — Всички са имали възможност да го извършат. Не им липсват и мотиви да се избиват помежду си.

— Джулия е казала, че е разгадала тайната на баща си — напомни Лакост. — Мисля, че това е важно. Попитах Клара.

— И? — Гамаш беше любопитен.

— Не ми помогна, всъщност беше леко неотзивчива.

— Така ли?

Бовоар се загледа в списъка със заподозрени. После в другото табло, където бе списъкът с уликите, фактите и свидетелските показания. И надписът от мъжката тоалетна. Двете бележки, намерени в камината, също бяха забодени там, а до тях — и птицата без крака.

Имаше и серия от въпроси:

Важна ли е бурята?

Какво е разбрала Джулия за баща си?

Кой е написал бележките в камината?

Защо Джулия е пазила благодарствени писма отпреди толкова много години?

Кой е написал думите на стената в мъжката тоалетна?

От значение ли е надписът?

Имаха дълъг списък под „Кой?“ и под „Защо?“. Но една дума седеше самотна на таблото.

„Как?“

Как бе паднала статуята? Нищо не бе написано под думата, нямаше дори налудничава догадка.

— А, трябва да добавя още едно име в списъка със заподозрени — обяви Бовоар и го изписа с малко по-едри букви от останалите.

— Пиер Патнод? Метрдотела? — изненада се Лакост.

— Разбира се — отвърна Жан Ги.

— Защо той? — попита Гамаш.

— Ами, бил е на терасата около полунощ. Помагал е при поставянето на статуята, така че може да е направил нещо, за да падне после. Работил е в гробище като младеж, така че знае достатъчно за статуите.

— Възможно е да знае как се поставят — намеси се Гамаш разумно. — Но не и как се бутат. Навярно се е научил само как да коси тревата около тях.

— Има достъп до всички стаи — изтъкна Бовоар, като се опитваше да не звучи прекалено заядливо. — Може да е написал бележките. Може дори да не ѝ ги е дал. Може да ги е написал сам, да ги е смачкал и да ги е хвърлил в камината, защото е знаел, че ще ги намерим.

Гениалният му изблик бе посрещнат от мълчание и втренчени погледи.

— Нарочно — подчерта Жан Ги. Все още го гледаха вторачено. — За да ни обърка. Е, хайде де, той е страхотен заподозрян. Ходи навсякъде и никой не го забелязва.

— Нали не предполагаш, че икономът го е направил? — подхвърли Гамаш.

— Или е той, или са продавачът и жена му, чистачката — отвърна Бовоар и пусна лека усмивка.

Вратата се отвори и тримата погледнаха натам. Беше Елиът с поднос пресни сладки ягоди.

— Току-що ги набрахме. И има *creme fraiche*. — Усмихна се на Изабел Лакост и произнесе „сметанов крем“ като интимен лубрикант. — От близкия манастир.

Дори това прозвуча секси.

Хапваха ягоди и гледаха списъците. Накрая, след като обра и последната сметана от купичката, Бовоар стана и отново отиде до таблото. Почука с пръст върху един от списъците.

— Това важно ли е?

Кой е написал думите на стената в мъжката тоалетна? От значение ли е надписът?

— Може и да е. Защо? — попита Гамаш.

— Ами, в края на разговора ми с Дейвид Мартин той каза, че подозира кой го е написал.

— Знаем кой — обади се Лакост. — Томас Мороу.

— Не, съпругът на Джулия смята, че е бил Питър.

* * *

Бовоар и Лакост прекараха остатъка от следобеда, като се ровеха в миналото и проверяваха движението на хората по време на убийството. Арман Гамаш излезе да търси мадам Дюбоа, макар това издирване да не бе нито много дълго, нито много трудно. Както винаги тя седеше на блестящото си дървено бюро в приемната и видът ѝ с нищо не подсказваше, че е 27 градуса на сянка.

Гамаш седна на удобния стол срещу нея. Тя свали очилата си за четене и му се усмихна.

— Как да ви помогна, главен инспекторе?

— От известно време се мъча над една загадка.

— Знам. Кой уби нашата гостенка.

— Да, за това също, но се чудех защо сложихте статуята точно там.

— О, това е добър въпрос и отговорът ми ще бъде интересен. — Жената се усмихна и стана. — *Suivez-moi*^[1] — изрече, сякаш имаше вероятност той да не я последва.

Тръгнах по пода от широки дървени дъски към вратата с мрежа, която с тропване се затвори зад тях. Озоваха се на верандата, скрита от най-силното слънце, но пак гореща. Докато се клатушкеше покрай саксиите, наредени по края ѝ, мадам Дюбоа заговори, а Гамаш се приведе, за да не изпусне нищо от вълнуващия ѝ разказ.

— Когато мисис Фини за първи път се обърна към мен за статуята, аз отказах. Беше скоро след смъртта на Чарлс Мороу. Тогава тя все още бе мадам Мороу, разбира се. С мъжа ѝ често отсядаха тук и ги познавах доста добре.

— Какво беше мнението ви за него?

— Познавах такива хора. Никога не бих се омъжила за Чарлс Мороу. Беше прекалено отдаден на работата си и на обществото, на правилното и грешното. Не говоря за морал, а за неща като вилички за десерт, благодарствени писма и подходящо облекло.

— Простете, мадам Дюбоа, но и вие държите на тези неща.

— Въпрос на избор е, главен инспекторе. Ако се появите в раирани панталони и вратовръзка на точки, аз не бих ви помолила да се преоблечете. Мосю Мороу би го направил. Или би сторил необходимото, за да разберете колко обидно е това. Лесно се засягаше. Имаше много ясна представа за мястото си. И за това на другите. — Усмихна се на Гамаш.

— Но у един човек винаги се крие повече от очевидното, а вие казахте, че познавате добре семейство Мороу.

— Много сте умен. Навярно затова са ви направили началник на *Surete*.

— Само на отдел „Убийства“ всъщност.

— Един ден това ще се промени, мосю. Ще дойда на вашата клетва.

— Ако дойдете, да знаете, че не аз, а мадам Гамаш ще изрича клетвите.

Мадам Дюбоа спря на края на верандата, където дъските бяха изрязани, за да има място за ствола на големия клен. Обърна се и го погледна.

— Харесвах Чарлс Мороу. Беше надут, но имаше чувство за хумор и добри приятели. Много може да се каже за човек по неговите приятели или по липсата им. Дали вадят най-доброто един у друг, или само клюкарстват и разкъсват на парчета другите? Дали сипват сол в раните? Чарлс Мороу презираше клюките. А най-добър приятел му беше Бърт Фини. Кое то говори много за този човек, *a mon avis*.^[2] Ако мосю Фини не беше зает, бих се омъжила за него.

Мадам Дюбоа не се извърна, не сведе очи, дори не гледаше предизвикателно, когато направи забележителното си изявление. Изглеждаше просто искрена.

— Защо? — попита Гамаш.

— Харесвам мъже, които правят сметки — каза тя.

— Смяташе на пристана тази сутрин.

— Навярно и сега го прави. Има много за пресмятане.

— Двайсет милиона, очевидно.

— Наистина ли? Толкова много? Добра партия е — засмя се мадам Дюбоа.

Гамаш плъзна поглед покрай нея, към сенчестата гора и белия мрамор, който проблясваше в полумрака. Възрастната жена също се загледа натам.

— В крайна сметка сте отстъпили за статуята — заяви инспекторът. — Имали сте нужда от парите.

— Отначало мисис Мороу настояваше статуята да бъде поставена в една от онези — посочи към големите централни лехи с рози и кринове между хижата и езерото, — но аз отказах. Дори статуята да бе шедьовър, пак щеше да седи като крѝпка там, а и честно казано, не можех да си представя, че семейство Мороу би избрало шедьовър. Както може би сте забелязали, те не са точно минималисти.

— По-скоро са максималисти, вярно е.

— Така че след много разговори избрахме това място. Дискретно е.

— Искате да кажете, че е скрито?

— Това също. С малко късмет гората ще израсне около Чарлс Мороу и за двайсетина години ще го погълне.

— Не мога да си представя, че вие ще го позволите, мадам.

Тя му се усмихна малко тъжно.

— Прав сте. Горкият Чарлс преживя твърде много такива неща приживе. Тук щеше да намери добър дом. Ако не бе убил дъщеря си.

В средата на моравата видяха Пиер да разговаря с един от младежите. Беше с гръб към тях, но приличаше на Елиът. Патнод ги забеляза и им махна с ръка.

— Говорехте за приятели — поде Гамаш. — Навярно понякога е трудно да си толкова далеч от хората.

— Мосю Патнод ли имате предвид?

— Вас също. И шеф Вероник. Младите идват и си отиват, доколкото разбрах, като Елиът.

Сега младежът се бе обърнал и пролича, че наистина е той. С метрдотела спореха.

— Някои остават по няколко сезона, но сте прав. Повечето не стоят повече от година. И отношенията ни с тях не са приятелски. По-скоро са като между учител и ученик или наставник и затворник.

Мадам Дюбоа се усмихна. Ясно бе, че не счита хижата за затвор, но Гамаш съзнаваше, че някои от младите, сред които и Колийн навярно, бяха на противоположното мнение. И чакаха с нетърпение да се махнат оттук.

— Самотна ли сте понякога?

— Аз? Никога. Но аз имам съпруга си. Той е във всички стени и килими, и цветя. Той е в този клен. — Постави малката си ръка върху огромния ствол. — Засадохме го преди шейсет години. Говоря с мъжа си през цялото време и се сгушвам до него всяка нощ. Не, никога не съм самотна.

— А той? — Гамаш посочи към Патнод.

— Честно казано, когато дойде, не мислех, че ще е за дълго. Не беше свикнал с тежката работа. Но тя му подходеше. Сигурно в жилите му тече и кръв от някой *coureur du bois*. Дивият лес му хареса. И имаше толкова добри обноски, че нашият стар метрдотел бързо го избра за свой наследник. После се появи Вероник и малкото ни семейство бе завършено.

— Изглежда, Пиер има проблеми с Елиът — отбеляза Гамаш.

— Горкият. Опасявам се, че този младеж навери нос още с пристигането си. Дойде през април и не е спрял да създава проблеми

оттогава.

— Защо го държите?

— Защото той има нужда от нас. Добър работник е и бързо напредна с френския. Но трябва да се научи на самодисциплина и самоуважение. Търси внимание или със скандал, или с флирт.

— С мен май флиртува.

— Е, навярно вие сте започнали — отвърна мадам Дюбоа и инспекторът се засмя.

— Ще трябва да научи, че няма нужда да се държи така. Че е достатъчно добър такъв, какъвто е. И ще го научи от Пиер. Макар че явно няма да е днес.

Елиът, очевидно ядосан, закрачи по коларския път. Метрдотелът остана загледан за миг в гърба му, после бавно се обърна и тръгна към хижата, потънал в мисли. Като ръководител на понякога вироглави подчинени, Гамаш изпита съчувствие към него. И към момчето.

— Агент Лакост е много наблюдателна и има силна интуиция — обърна се Гамаш отново към събеседничката си. — Смята, че шеф Вероник е влюбена в Пиер.

— Уви, за това заключение не са необходими великите сили на наблюдението и интуицията, главен инспекторе, макар да съм сигурна, че тя притежава и двете. Вероник е влюбена в Пиер от години. А той, бедничкият, не забелязва.

— Не се ли притеснявате, че това би могло да създаде проблем?

— В началото се тревожех — призна мадам Дюбоа. — Но след първото десетилетие се успокоих. Честно казано, това държи Вероник тук, а тя е прекрасен готвач. И никога няма да се поддаде на чувствата си. Знам го. Тя е от онези изключителни жени, за които е достатъчно удовлетворяващо просто да обичат. Дори да не им отвръщат със същото.

— А може би просто се страхува — предположи Гамаш.

— *C'est possible*^[3] — сви небрежно рамене собственичката на хижата.

— Ами ако Пиер напусне?

— Няма.

— Защо сте толкова сигурна?

— Няма къде да иде. Знаете ли защо всички ние сме толкова щастливи тук, мосю? Защото това е последната къща по пътя, така да

се каже. Били сме къде ли не, но никъде не сме се чувствали добре. Мястото ни е тук. Дори децата, които идват да работят в „Белшас“, са специални. Непокойни души. Стоят тук толкова време, колкото решат. Един ден неколцина от тях ще изберат да останат завинаги. Като мен. Като Пиер и Вероник. И тогава аз мога да си замина.

Арман Гамаш погледна нисичката сбръчкана жена, поставила ръка върху съпруга си. После се загледа към искрящото езеро. Някакво движение по моравата привлече вниманието му и той видя Айрин Фини да я прекосява бавно. До нея крачеше Бърт Фини, а зад тях вървяха Томас и Мариана. В края на редицката бе Питър.

— Чарлс Мороу беше прекрасен пианист — продума мадам Дюбоа. — Имаше не просто добра техника, свиреше с душа. В дъждовен следобед седяхме с часове и го слушахме. Винаги казваше, че Айрин е като основен тон, а децата — като обертонове^[4].

Гамаш гледаше как са се подредили след майка си. Може би майчиният тон бе леко разстроен, а обертоновете само умножаваха този ефект.

После за миг се появи друга фигура и изчезна в гората. Огромна, тромава, навлечена с гащеризон, ръкавици, ботуши и качулка. Изглеждаше като чудовището на Франкенщайн, с плоска глава и недодялано.

— Като говорим за вълка — промърмори мадам Дюбоа и Гамаш усети, че настръхва.

— Моля?

— Ей там, онова, дето изчезна в гората.

— Вълк ли?

Мадам Дюбоа сметна въпроса за много забавен.

— Не. Всъщност точно обратното. Беше шеф Вероник.

— Страхотна защита от слънцето.

— По-скоро от пчели. Тя е нашият пчелар. Отива да вземе мед за следобедния чай.

— И пчелен восък за мебелите — добави Гамаш с усмивка.

Ето защо хижа „Белшас“ ухаеше на орлови нокти и на трупани с десетилетия слоеве кафе и пушек от дърва.

---

[1] Последвайте ме; елате с мен (фр.). — Б.р. ↑

[2] По мое мнение; според мен (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Възможно е (фр.). — Б.р. ↑

[4] Обертонът е звук, който придружава основния тон и определя тембъра. — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ПЕТА

Мариана Мороу подрънкваше по клавишите на пианото в Голямата стая, доволна от спокойствието.

Богата, един ден щеше да стане богата. Стига майка ѝ да не остави всичко на оня Фини, а той да не завещае всичко на някой приют за котки. Е, беше направила всичко, което зависеше от нея. А и тя поне бе създала дете. Погледна към Бийн.

Сега някак си съжали, че е нарекла детето така. Какво си е въобразявала? Река щеше да е по-добре. Или Съомга. Или Речна Съомга. А, не, твърде нормално е. Дали Бийн да не стане Бобче? За да е по-зеленчуково?

„Бийн“ определено бе грешка. В началото майка ѝ беше ужасена — едничкото ѝ внуче да е наречено на зеленчук. Мариана кръсти детето в църква само за да принуди майка си да изслуша как свещеникът обявява името Бийн Мороу пред цялото паство, да не говорим за Бог.

Незабравим момент.

Но майка ѝ се оказа по-устойчива, отколкото Мариана допускаше, като нов щам свръх микроб. И разви имунитет към името.

Аорта, може би. Аорта Мороу. Или Оригня.

По дяволите, това щеше да е перфектно!

„И сега, в присъствието на това паство и пред Господ, те кръщавам Оригня Мороу.“

Още една пропусната възможност. Но може би не беше твърде късно.

— Бийн, миличко, ела при мама.

Мариана потупа пейката пред пианото, детето дойде и се подпря на нея. Мама потупа пейката по-настойчиво, но Бийн не помръдна.

— Хайде, Бийн. Размърдай се. Седни до мен.

Детето игнорира потулванията по пейката, загледано в книгата, от която никога не се отделяше.

— Мамо, виждала ли си някога летящ кон?

— Само веднъж, миличко. В Мароко след едно изключително парти. Виждала съм и феи.

— Имаш предвид чичо Скот и чичо Дерек ли^[1]?

— Да. Те понякога летят, да знаеш, но не мисля, че някой от тях може да се нарече жребец.

Бийн кимна.

— Миличко, харесваш ли името си? Искаш ли мама да ти го смени? — Погледна сериозното хлапе. — Защо не скачаш?

Детето бе свикнало със словесните еквилибристики на мама и се ориентира лесно.

— Че защо да го правя?

— Ами, хората го правят. Затова имат колене и сводове на стъпалата. И глезени. Глезените са малки крилца, да знаеш.

Мариана запърха с пръсти, но Бийн гледаше скептично.

— Не приличат на крила, а на кокалчета.

— Е, твоите навярно са паднали. Защото не ги употребяваш. Случва се.

— Мисля, че ти скачаш достатъчно и за двама ни. Тук си ми харесва. На земята.

— Знаеш ли какво ще направи мама щастлива? Да сменя името ти. Какво мислиш?

Бийн сви рамене.

— Предполагам, че става. Но няма да го направиш нещо по-странно от Бийн, нали?

Присви подозрително детските си очи.

Хламидия Мороу.

Много хубаво. Прекалено хубаво, може би. Но не съвсем точно. Скоро всеки щеше да знае какъв е полът на Бийн и тази малка тайна щеше да бъде унищожена. Най-добрият начин да вбеси майка си е да даде на единственото ѝ внуче наистина нелепо име.

Мариана погледна детето, което бе странно дори по стандартите на собственото ѝ семейство.

Сифилис.

Мариана се усмихна. Перфектно.

Сифилис Мороу. Води до лудост.

* * *

Жан Ги Бовоар се облегна на стола си в библиотеката и се огледа. Обстановката не бе съвсем по вкуса му, но се чувстваше спокоен. При нормални обстоятелства щеше да набира бележките си по случая на компютър, да проверява пощата си, да праща мейли, да сърфира в мрежата. Да рови в Гугъл.

Но тук нямаше компютър. Само химикалка и хартия. Задъвка химикалката, вторачи се напред и впрегна ума си, за да направи връзките.

Прекарал бе голяма част от следобедна в преглеждане на различни почерци, за да открие кой е написал бележките до Джулия. Някой бе протегнал ръка към нея и от малкото, което узнаха за тази самотна жена, беше ясно, че тя едва ли е устояла да отвърне на жеста.

Това ли я бе убило? Собствените ѝ потребности ли я бяха погубили?

Бовоар също имаше една потребност. През първия един час се бе съсредоточил само върху един заподозрян. Сигурен бе, че тъкмо той го е извършил. Пиер Патнод. Не беше никак трудно да се открият образци от почерка му, защото те бяха навсякъде. Бележки върху менютата, списъци със смените на персонала, служебни характеристики. Дори тестове на френски, които е давал на младите служители, докато се е опитвал да ги научи, че нощта не е ягода и мишка фламбе не присъства в менюто. Май бележките до Джулия Мартин бяха единственото нещо, което метрдотелът не бе писал.

Но след още час ровене и сравняване, надвесен над старомодна лупа, взета от витрина с препарирани пеперуди, Бовоар получи своя отговор. Вече със сигурност знаеше кой е писал на Джулия.

* * *

Бърт Фини дръпна завесите, за да засенчи стаята, и се загледа в жена си, докато тя се събличаше за следобедната си дрямка. Във всеки миг от всеки ден се чудеше на късмета си. Беше по-богат и от Крез.

Научил се бе на търпение преди много години. И то му се бе отплатило. Готов бе дори да разтребва след съпругата си, защото това му носеше желаното. Събираше дрехите от пода, където тя ги пускаше, и се опитваше да не забелязва тихите болезнени стонове, които се носеха от дребната жена. Айрин страдаше толкова много, но твърдо смяташе, че не бива да показва болката си. Спорили бяха само веднъж в живота си, и то когато Бърт се опита да я убеди да обясни всичко на децата си. Тя отказа.

И сега Айрин Фини стоеше гола в центъра на затъмнената стая, а сълзите се стичаха по страните ѝ. Той знаеше, че скоро ще спрат. Винаги спираха. Но напоследък продължаваха по-дълго.

— Какво има? — попита я и веднага осъзна колко е нелеп въпросът му.

— Нищо.

— Кажи ми. — Вдигна бикините, сутиена и останалото ѝ бельо и я погледна в очите.

— От миризмата е.

Може и да бе вярно, но му се струваше, че има още нещо.

Айрин Мороу стоеше пред умивалника в хижа „Белшас“ и с младите си розови ръце обливаше Джулия с хладка вода. Мъничката Джулия, толкова по-дребничка от Томас, който вече бе изкъпан и стоеше в ръцете на Чарлс, увит в огромна бяла хавлия. Сега беше ред на сестричката му. Стаята в хижата не се бе променила много, откак Айрин бе дошла тук за първи път като момиче. Същите кранове, същата черна гумена запушалка, същият сапун „Айвъри“.

Айрин крепеше своето бебе в мивката, пазеше го от твърдите кранове, държеше го здраво, за да не се плъзне. Внимаваше дори пяната от мекия сапун да не влезе в доверчивите очи.

Всичко щеше да е свършено, ако не беше болката. Диагностицираха я като невралгия, женски проблем, казаха докторите на Чарлс тогава. Той им повярва. Както и тя. След Томас. Но болката нарастваше непрекъснато след раждането на Джулия, докато Айрин вече едва понасяше и най-лекото докосване, макар никога да не го призна на Чарлс. Нейните викториански родители ѝ бяха внушили две неща: да се подчинява на съпруга си и никога да не показва слабост, особено пред него.

И тя къпеше красивото си бебе и плачеше. А Чарлс мислеше тези сълзи за проява на радост. И тя го остави да мисли така.

А сега Джулия я нямаше и Чарлс го нямаше, и дори лъжовната радост я нямаше. Вече дори не си правеше труда да се преструва.

Всичко, което ѝ остана, бе болката и един умивалник, и старите кранове, и ароматът на сапун „Айвъри“.

* * *

— *Bonjour*, кралицата на танците ли е?

— *Oui*, кралицата на танците е — пропя весел глас по телефонната линия. Сякаш идваше от много далеч, но всъщност притежателката му бе току зад билото на планината, от другата страна на езерото. В съседната долина.

— Младежът от конюшната ли се обажда? — попита Рен-Мари.

— *Oui, mademoiselle*. — Гамаш усети, че го напушва смях. — Разбрах, че красивият ви съпруг е извикан по много важни държавни дела.

— Всъщност е в клиника за детоксикация. Отново. Теренът е чист.

Тя беше много по-добра от него в тази игра. Гамаш винаги се разсмиваше първи, както стана и сега.

— Липсваш ми. — Не си направи труда да шепне, не го интересуваше кой слуша. — Искаш ли да вечеряме заедно довечера? Мога да те взема след час.

Уговориха подробностите, но преди да тръгне, Гамаш отиде при екипа си. Хората му пиеха следобедния си чай, като се опитваха да крепят фини порцеланови чаши и чинийки, покрити с деликатни дантелени салфетки. На масата пред тях имаше бележки за убийството и сандвичи с краставички, чиито корички бяха изрязани. Списъци на заподозрени и еклери. Веществени доказателства и петифури.

— Може ли аз да бъда майката? — попита Гамаш.

Бовоар бе чувал и по-странни неща от главния инспектор, затова само кимна. Изабел Лакост се усмихна и каза:

— *S'il vous plait*.

Гамаш наля чая и всички си взеха от храната. Бовоар броеше, за да е сигурен, че е взел точно толкова, колкото му се полага.

Разговаряха, докато се хранеха.

— Добре — поде Лакост. — Събрах информация за всички. Първо Сандра Мороу, по баща Кент. От богато семейство. Бащата бил банкер, майката се занимавала с благотворителна дейност. Родена и израснала в Монреал. И двамата родители са починали. Наследила е скромна сума от богатството им след подялбата между всички наследници и плащането на данъци и такси. Консултант е във фирмата на Бодмин Дейвис в Торонто. Младши вицепрезидент.

Гамаш вдигна вежди.

— Не е толкова впечатляващо, колкото си мислите, сър. Там почти всеки е младши вицепрезидент, освен старшите вицепрезиденти. Изглежда, преди известно време е стигнала тавана на развитието си, тъй като жените във фирмата не получават висши ръководни постове.

Лакост продължи:

— Съпругът ѝ Томас Мороу. Частно училище „Мантъл“ в Монреал, после университета „Макгил“. Едва е завършил специалност „Изкуствознание“, но е играл в няколко спортни отбора. Започва работа в инвестиционната фирма „Дръм и Мичъл“ в Торонто и все още е там.

— Той е най-успелият — вметна Бовоар.

— Всъщност не е — поправи го Изабел. — Но човек остава с такова впечатление, ако слуша неговите приказки.

— И на семейството — обади се Жан Ги. — Всички смятат, че той е на върха. Крие ли нещо?

— Всъщност не е кой знае каква тайна. Офисът му е колкото кутийка, върти няколко милиона, но разбрах, че в инвестиционния свят това не е нищо.

— Значи не ги изкарва?

— Дори не е близо до милиона. Това са пари на клиенти. Според последната му данъчна декларация миналата година е направил седемдесет и шест хиляди долара.

— И живее в Торонто? — попита Бовоар. Градът беше абсурдно скъп.

Лакост кимна.

— Задлъжнял ли е?

— Не открихме нищо. Сандра Мороу изкарва повече от него, около сто и двайсет хиляди миналата година, така че общо имат към двеста хиляди долара. А и са наследили един милион от баща му, както ти откри. Но е било преди години и се обзалагам, че от тия пари не е останало много. Ще продължа да ровя.

Премина нататък:

— За Питър и Клара Мороу знаем достатъчно. Притежават малка къща в Трите бора. Той е член на Кралската академия на изкуствата в Канада. Много престижно, но човек не се храни с чест и слава. Едва оцелявали, докато Клара не наследила пари от тяхна съседка преди няколко години. Сега са добре, макар да не са богати. Живеят скромно. Питър не е имал самостоятелна изложба от няколко години, но картините му винаги са се продавали добре. Вървят по около десет хиляди долара едната.

— А нейните? — попита Бовоар.

— Тук е малко по-трудно. Доскоро е продавала картините си срещу купони от „Кънейдиън Тайър“^[2].

Гамаш се усмихна, като си представи пачките купони, които получаваха в магазините от веригата при всяка покупка. Приличаха на парите от играта „Монополи“. Имаше купчина от тях в жабката на колата си. Може би трябваше да купи картина на Клара Мороу, докато още може.

— Но картините ѝ започват да привличат все повече внимание — продължи Лакост. — Както знаете, скоро ѝ предстои голяма самостоятелна изложба.

— И така стигаме до Мариана Мороу — обади се Бовоар и отпи малка глътка от чая си.

Представи си как шеф Вероник загребва с лъжичка от изсушените листенца и ги изсипва в красивия порцеланов съд, изрисуван с цветя, а после взема големия метален чайник и ги залива с вода, от която се издига пара. И тъй като знае, че чаят е за него, добавя допълнителна лъжичка листенца. И изрязва коричките от хляба на сандвичите.

— Точно така, Мариана Мороу — изрече Лакост и обърна нова страница от бележника си. — И тя живее в Торонто. В квартала Роуздейл. Разбрах, че бил много шик.

— Разведена ли е? — попита Бовоар.

— Не се е омъжвала. Следва интересната част. Издигнала се е сама. Има собствена компания. Архитект е. Направила е големия удар още при завършването си. За защитата си е проектирала малка, нискобюджетна енергоспестяваща къща. Не грозен бетонен блок, а нещо наистина хубаво. Дом, в който хора с ниски доходи не биха се срамували да живеят. Направила е състояние от това.

Бовоар изсумтя. Хич не се изненада, че член на семейство Мороу изкарва пари на гърба на бедните.

— Обикаля света — продължи Лакост. — Говори френски, италиански, испански и китайски. Прави страхотни пари. Последната ѝ данъчна декларация показва, че доходът ѝ за миналата година е доста над два милиона долара. И това е само декларираната сума.

— Чакай малко! — Бовоар едва не се задави с еклера си. — Казваш, че тая увита в шалове жена, която се размотава безцелно наоколо и вечно закъснява, е направила сама милиони?

— Надминала е по успех дори баща си — кимна Лакост.

Изабел тайничко се радваше. Беше ѝ приятно да мисли, че най-пренебрегваният член на семейство Мороу всъщност е най-преуспял.

— Знаем ли кой е бащата на детето? — попита Жан Ги.

Лакост поклати глава.

— Може би няма баща. Може би е плод на непорочно зачатие.

Обичаше да шашка Бовоар.

— Мога да ти гарантирам, че не е — отвърна той, но един поглед към Гамаш изтри самодоволната му усмивчица. — Не ми разправяйте, че вярвате, шефе! Няма да го впиша в официалния доклад. Заподозрени: Томас, Питър, Мариана... а, да, и Второто пришествие.

— Вярваш в Първото, нали? Защо не и във Второто? — попита Лакост.

— Хайде бе — заекна Жан Ги. — Наистина ли очакваш да повярвам, че дете, наречено Бийн, е завърналият се Исус?

— Фасулът е семе — изтъкна Гамаш. — Стара алегория на вярата. Имам чувството, че Бийн е много специално дете. При него всичко е възможно.

— Освен да се каже момче ли е, или момиче — начумери се Бовоар.

— Има ли значение? — попита главният инспектор.

— Има, при разследване на убийство всички тайни са от значение.

Гамаш кимна замислено.

— Вярно е. Обикновено след около ден вече е ясно кой е искрен и кой не е. В този случай обаче нещата стават все по-мътни. Томас ни разказа за едно растение в пустинята. Ако покаже истинския си вид, хищниците ще го изядат. Затова се научило да се маскира, да крие истинската си природа. Семейство Мороу са същите. Някак си с течение на времето са се научили да крият истинската си същност, какво действително мислят и чувстват. При тях нищо не е такова, каквото изглежда.

— Питър и Клара не са такива — намеси се агент Лакост. — Предполагам, че не са заподозрени.

Гамаш я погледна замислено.

— Спомняте ли си първия ни случай в Трите бора? Убийството на мис Джейн Нийл?

Кимнаха. Тогава за първи път се срещнаха с двамата художници от семейство Мороу.

— Дори след като извършихме ареста, у мен остана едно притеснение.

— Да не мислите, че сме арестували грешния човек? — ужаси се Бовоар.

— Не, няма съмнение, че заловихме убиеца. Но усещах, че в Трите бора има още някой, способен на убийство. Някой, когото е добре да държим под око.

— Клара — изрече Лакост.

Емоционална, темпераментна, страстна. Толкова много можеше да се обърка при такава личност.

— Не. Питър. Затворен, сложен човек, толкова ведър и спокоен на пръв поглед, но един бог знае какво става под повърхността.

— Е, аз поне имам добра новина — обади се Бовоар. — Знам кой е написал тези. — Вдигна смачканите бележки от камината на Джулия. — Елиът.

— Сервитьорът? — изуми се Лакост.

Жан Ги кимна и постави образци от почерка на Елиът до бележките. Гамаш сложи очилата си за четене и се приведе над тях. После отново се облегна на стола си.

— Добра работа.

— Да говоря ли с него?

Главният инспектор се замисли за миг, после поклати глава.

— Не. Първо искам да си изясня още няколко неща, но това е интересно.

— Има и още — допълни Бовоар. — Не само е от Ванкувър, но и живее в същия квартал като Джулия и Дейвид Мартин. Родителите му може да ги познават.

— Разбери дали е така. — Гамаш стана от стола и се запъти към вратата, за да потегли към Трите бора и жена си.

Елиът Бърн, изглежда, бе нарушил границите, поставени от мадам Дюбоа. Дали младият мъж бе спечелил самотната и беззащитна Джулия Мартин? Какво бе искал? По-възрастна любовница? Внимание? Или да вбеси напълно и окончателно шефа си, метрдотела?

А може и да бе много по-просто, както често се оказва. Възможно бе младежът да е поискал пари, отегчен от обслужването на гостите срещу мизерно заплащане. И когато ги е получил от Джулия, да я е убил.

На вратата на библиотеката Гамаш спря и погледна назад към големия окачен лист и едрите червени букви в горната му част.

КОЙ ИМА ПОЛЗА?

Започваше да се чуди кой няма полза от смъртта на Джулия.

---

[1] В англоезичните страни думата „фея“ (*fairy*) се използва като нарицателно за женствен мъж, обикновено хомосексуалист. — Б.р. ↑

[2] Канадска верига хипермаркети за домашни потреби и строителни материали. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ШЕСТА

Рен-Мари остави вилцата и се облегна в удобния стол. Пиер разчисти чиниите, в които не бе останало нищо, освен няколко трошици от ягодовия сладкиш, и ги попита дали искат още нещо.

— Може би чаша чай — отвърна тя и щом Патнод се отдалечи, посегна към ръката на мъжа си и я стисна. Беше рядко удоволствие да го види по време на разследване.

Когато пристигна в хижата, Рен-Мари поздрави инспектор Бовоар и агент Лакост, които се хранеха и работеха в библиотеката. После с Арман отидоха в трапезарията — както винаги красиво подредена с изгладени ленени покривки, цветя, блестящо сребро и кристал.

Един сервитьор постави порцеланов чайник пред Рен-Мари и чаша еспreso пред Гамаш.

— Знаеш ли, че хижата произвежда собствен мед? — попита Арман, когато забеляза кехлибареното лакомство, сложено в купичка до чашата й.

— Наистина ли? Удивително.

Рен-Мари обикновено не слагаше мед в чая си, но реши да го опита с поръчания „Тъндърболт Дарджилинг“. Потопи кутрето си в него, преди да го разбърка.

— *C'est beau.*^[1] Вкусът ми напомня на нещо. Ето, вземи си.

Арман също топна пръст.

Тя присви очи, докато се опитваше да отгатне. Гамаш, разбира се, знаеше от какво е медът, но искаше да види дали жена му ще познае.

— Предаваш ли се? — попита.

Рен-Мари кимна и той й каза.

— Орлови нокти? — Усмихна се. — Прекрасно. Ще ми покажеш ли полянката?

— С удоволствие. Дори полират мебелите с пчелен восък.

Докато си говореха, Гамаш забеляза, че членовете на семейство Мороу седят на обичайната маса, макар и в необичаен ред. Питър и Клара бяха заточени в другия край с Бийн.

— Здравейте — поздрави ги Рен-Мари, докато излизаха от трапезарията за разходка, — как сте?

Но и сама виждаше. Питър беше блед и напрегнат, с измачкани дрехи и чорлава коса. Клара бе безупречна, всичките ѝ копчета бяха закопчани правилно и по нея нямаше и петънце. Рен-Мари не бе сигурна кое е по-смуцаващо.

— Знаеш как е — сви рамене Клара. — А в Трите бора какво става? — Прозвуча тъжно, сякаш питаше за митично царство. — Подготвено ли е всичко за Деня на Канада?

— Да, утре е.

— Наистина ли? — вдигна поглед Питър.

Напълно бяха загубили представа за времето.

— Ще ходя утре в селото — каза Гамаш. — Искате ли да дойдете? Ще бъдете под моя опека.

Помисли си, че Питър ще се разплаче, толкова облекчен и благодарен изглеждаше.

— Да, тогава е годишнината ви — спомни си Клара. — И чух, че голям нов талант ще се представи в състезанието по народни танци.

— Значи Габри не се шегуваше? — обърна се Гамаш към жена си.

— Уви, не.

Уговориха се за пътуването и семейство Гамаш се обърнаха, за да тръгнат към градината.

— Чакай, Арман. — Рен-Мари докосна ръката му. — Дали е удобно да надникнем в кухнята, за да поздравим шеф Вероник? Умирам от любопитство да я видя. Би ли имала нещо против?

Гамаш се замисли за миг.

— Може би трябва да попитаме Пиер. Едва ли ще е проблем, но човек никога не знае. Не ми се ще да се спасяваме от хвърлени сатъри.

— Това ми напомня за тренировките по танци. Рут е инструкторът — поясни Рен-Мари.

Гамаш се опита да улови погледа на Пиер, но метрдотелът бе зает да обяснява нещо (или да се извинява за нещо) на семейство Мороу.

— Хайде, само ще надзорнем. — Арман взе ръката на жена си и минаха през летящата врата.

В кухнята цареше пълен хаос. Семейство Гамаш бяха избутани плътно до стената от сервитьорите, които профучаваха край тях и балансираха подноси с чаши и чинии. Само след миг обаче Гамаш успя да съзре балета в привидния хаос. Напомняше за река при пролетно пълноводие. Движението бе почти безумно, но имаше и естествено течение, което го направляваше.

— Това тя ли е? — попита Рен-Мари и кимна в съответната посока. Не смееше да посочи с ръка в препълненото помещение.

— Тя е.

Шеф Вероник беше с престилка и с бялата си шапка на главен готвач и размахваше огромен нож. Стоеше с гръб към тях. После се обърна и ги видя. Застина неподвижна за миг.

— Май не се радва да ни види — прошепна Рен-Мари, докато ѝ се усмихваше, за да покаже на очевидно ядосаната готвачка, че са там по вина на съпруга ѝ.

— Да се измъкваме оттук. Аз пръв — каза Арман и двамата се изнизаха навън.

— Уф, беше притеснително — разсмя се Рен-Мари, щом излязоха. — На твоє място бих внимавала с храната си отсега нататък.

— Ще карам инспектор Бовоар да я опитва първи — усмихна се Гамаш.

Реакцията на шеф Вероник го изненада. Досега винаги изглеждаше самоуверена и не особено притеснена. Тази вечер бе видимо ядосана.

— Знаеш ли, мисля, че наистина съм я срещала и преди — промърмори Рен-Мари, когато хвана мъжа си под ръка и усети успокояващата му сила. — Може би някъде тук.

— Грижи се за кошерите, така че може да си я виждала.

— И все пак — изрече, вдъхна сладкия аромат на един божур и се изправи — тя е доста особена. Трудно е да я забрави човек.

Градината миришеше на прясно прекопана земя и рози. От време на време се носеше лек мирис на билки откъм зеленчуковата градина. Но Рен-Мари копнееше за друго благоухание, което долови, когато се облегна на съпруга си. Сандалово дърво. Неговият естествен аромат. Арман ухаеше така всеки сезон. Миризмата ѝ напомняше за любов,

стабилност и чувство за принадлежност. Сякаш бе парфюмът на приятелството, мира и покоя.

— Виж — посочи към нощното небе Гамаш. — Слончето Бабар^[2]. — Описа очертанията с пръст, за да ѝ помогне да види фигурата сред звездите.

— Сигурен ли си? Прилича повече на Тинтин^[3].

— С хобот?

— Какво сочите? — долетя от тъмнината тъничко гласче.

Семейство Гамаш се възряха с присвити очи и тогава се появи Бийн с книгата си.

— Здравей, Бийн! — Рен-Мари се наведе и го прегърна. — Просто гледахме звездите и ги оприличавахме на разни неща.

— О... — Детето изглеждаше разочаровано.

— Ти какво си помисли, че виждаме? — приклекна до тях и Гамаш.

— Нищо.

Замълчаха, после Рен-Мари посочи към книгата.

— Какво четеш?

— Нищо.

— Аз едно време четях за пирати — каза Гамаш. — Слагях си превръзка на окото и мече на рамото — Бийн се усмихна — и си намирах пръчка за меч. Играех с часове.

Едрият мъж размаха ръка пред себе си, все едно се биеше с врага.

— Аз пък бях Велвет^[4] и участвах с коня си в състезанието „Гранд Нешънъл“ — сподели с усмивка Рен-Мари. Сграбчи въображаеми юзди, сведе глава, приведе се напред и пришпори жребеца си към най-високото препятствие.

Гамаш се усмихна в тъмнината и кимна. Видял бе подобно изпълнение съвсем наскоро.

— Може ли да видя книгата ти?

Не протегна ръка, просто попита. След моментно колебание детето му я подаде. Беше топла там, където Бийн я бе стискал, и Гамаш усети малки вдлъбнатини, оставени сякаш от детските пръсти по твърдата корица.

— „Митове, които всяко дете трябва да знае“ — прочете заглавието, после отгърна първата страница. — Била е на майка ти.

Бийн кимна.

Гамаш разтвори книгата и остави листовете сами да се отворят на най-четеното място.

— Историята на Пегас — изрече. — Да ти покажа ли Пегас в нощното небе?

Бийн ококори очи.

— Той там горе ли е?

— Да. — Гамаш коленичи и посочи. — Виждаш ли четирите ярки звезди?

Приблужи глава до меката топла буза на детето и насочи ръката му нагоре, към съзвездието. Отначало Бийн се съпротивляваше леко, но се отпусна и посочи заедно с Гамаш. Сетне кимна.

— Това е тялото му — обясни Арман. — А по-долу са краката.

— Не лети — изрече разочаровано Бийн.

— Не, сега е на паша, почива си — отвърна Гамаш. — Дори и най-великолепното създание има нужда от почивка. Пегас знае как да лети, как да преследва и да се рее в небето. Но знае и как да почива.

Няколко минути и тримата гледаха звездите, след което тръгнаха из тихата градина и заговориха как са прекарали деня. Накрая Бийн реши да се прибере, за да си поиска топъл шоколад преди лягане.

Семейство Гамаш се хванаха за ръце и продължиха още малко разходката си, после се насочиха обратно към старата хижа.

— Разбра ли кой уби Джулия? — попита Рен-Мари, докато се приближаваха.

— Не още — отговори спокойно Арман. — Но стесняваме кръга на заподозрените. Знаем кой е написал бележките и имаме доста улики.

— Жан Ги навярно е много щастлив.

— Идея си нямаш колко.

Представи си големия лист с колонките. И единствената от тях, в която нямаше нито улики, нито факти. Нямаше дори хипотези или догадки.

„Как?“

Минаха покрай белия мраморен блок и инстинктивно погледнаха към него. В този миг една фигура се отдели от ъгъла на хижата. Все едно обелен ствол се изправи, за да се върне обратно в гората. На

лунната светлина видяха как фигурата тръгва през моравата, но вместо да се отправи към гората, се насочи към пристана.

Стъпките на Бърт Фини проехтяха по дървения кей и после настана тишина. Арман разказа на Рен-Мари за Фини и баща си.

— И той е казал на другите? — попита тя.

Гамаш кимна. Рен-Мари вдигна поглед към звездите.

— Говори ли пак с Даниел?

— Ще му се обадя утре. Искрах да му дам време да се успокои.

— Той? Време?

— Нужно е и на двама ни. Но ще му звънна.

Преди да потеглят обратно към Трите бора, се отбиха в библиотеката, за да пожелаят лека нощ на екипа.

— И не позволявайте на главния инспектор да тръгне утре към селото без бурканче от меда на шеф Вероник — инструктира тя Бовоар.

— Нейният мед ли?

— Тя е и пчелар. Изумителна жена.

Жан Ги беше напълно съгласен.

Докато караха към селцето, Рен-Мари си спомни къде е виждала шеф Вероник. Беше невероятно и неочаквано място. Усмихна се и отвори уста, за да каже на Арман, но в този момент той я попита за празненствата по случай Деня на Канада и тя започна да описва програмата.

След като мъжът ѝ си замина, Рен-Мари се сети, че е забравила да му каже, но реши да му съобщи утре.

* * *

Когато се върна в хижата, Гамаш завари агент Лакост да разговаря с децата си по телефона, а Жан Ги Бовоар с чаша еспreso седеше на дивана, заобиколен от книги. По пчеларство.

Главният инспектор пообиколи рафтовете и не след дълго той самият седеше с еспreso, коняк и собствен куп книги.

— Знаете ли, че във всеки кошер има само по една майка? — попита Бовоар.

Минути по-късно той отново прекъсна зачелия се Гамаш с друго изявление:

— Знаете ли, че осата, стършелът и пчелата майка жият многократно, а пчелата работник може да ужили само веднъж? Само медоносните пчели имат отровни торбички. Не е ли изумително? При ужилване отровната торбичка се откъсва и остава в жертвата. Това убива пчелата. Тя отдава живота си за майката и кошера. Чудя се дали пчелите знаят, че ще умрат.

— И аз се чудя — отвърна Гамаш, макар че изобщо не се интересуваше от темата, и продължи да чете, както и Бовоар.

— Знаете ли, че медоносните пчели са опрашителите на света?

Все едно имаше шестгодишно дете до себе си.

Бовоар отпусна книгата и погледна към шефа си, който седеше на отсрещния диван и четеше поезия.

— Без пчелите щяхме да гладуваме. Не е ли невероятно?

За момент Жан Ги се замисли дали да не се премести в „Белшас“, за да помогне на Вероник да разшири пчелната си империя. Щяха да спасят света заедно. Да получат ордена на Почетния легион. Песни щяха да се пишат за тях.

Гамаш отпусна книгата си и се загледа през прозореца. Виждаше единствено собственото си отражение и това на Бовоар. Двама призрачни мъже, които четат в лятната нощ.

— Пчелите се събират в кълбовиден рояк и защитават майката, ако кошерът бъде нападнат. Не е ли красиво?

— Да — кимна Арман Гамаш и се върна към книгата си.

От време на време Бовоар дочуваше тихото мърморене на шефа си.

*О, аз разкъсах земните юзди!
В небето със сияещи криле
към слънчевия диск чертах бразди
през облаци с искрящи рамене.*

Жан Ги вдигна глава и погледна към дивана. Очите на Гамаш бяха затворени, главата — леко отпусната назад, но главният инспектор движеше устни и повтаряше:

*Нагоре все, през парещото синьо
аз върхове оседлавах като повей
и стигнах там, де птица не достига.*

— Откъде е това? — попита Бовоар.

— От поема, наречена „Полет високо в небето“, написана през Втората световна война от млад канадски авиатор.

— Наистина ли? Явно е обичал летенето. Пчелите също го обичат. Покриват огромни разстояния в търсене на храна, ако се налага, но предпочитат да стоят близо до кошера.

— Умрял е — изрече Гамаш.

— Моля?

— Тук пише, че поетът е загинал. Самолетът му е паднал^[5]. Поемата е рецитирана от президента Роналд Рейгън след нещастieto с „Чалънджър“^[6].

Но вече бе загубил вниманието на Бовоар, който отново се бе върнал към пчелите.

След малко Гамаш остави тънкото томче поезия с кожена подвързия и взе следващата книга. Ръководство за полево наблюдение на северноамерикански птици.

Седяха зачетени през следващия час и само бюлетините на Бовоар за пчелите нарушаваха тишината.

Накрая стана време за сън и след като Жан Ги му пожела лека нощ, Гамаш излезе за последна разходка в тихата градина, загледан в звездите.

*Дордето във възбог зефира порех,
недостижим в света на висините,
ръка протегнах.
И докоснах Господ^[7].*

---

[1] Прекрасен е (фр.). — Б.р. ↑

[2] Герой от френска детска книжка. — Б.пр. ↑

[3] Герой от комикс поредицата „Приключенията на Тинтин“. — Б.р. ↑

[4] Героиня от филма *National Velvet* (1944) и от едноименния роман на Инид Багнолд от 1935 година; Велвет е младо момиче, което печели национално състезание по езда с коня си. — Б.р. ↑

[5] Джон Магий умира по време на полет едва 19-годишен при катастрофа с друг самолет. — Б.р. ↑

[6] Американска космическа совалка. По време на десетия си полет, на 28 януари 1986 г., тя се разпада 73 секунди след излитането, при което загива седемчленният ѝ екипаж. — Б.р. ↑

[7] Джон Магий, „Полет високо в небето“ (1941). Превод А. Александрова. — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И СЕДМА

Първи юли, Денят на Канада, започна мъглив и хладен. Навярно се задаваше дъжд. Арман Гамаш погледна към Айрин Фини, която също като него седеше на сложената за закуска маса. Между тях стояха нейният порцеланов чайник с „Ърл Грей“ и неговото *café au lait*. Наблизо сервитьорите подготвяха сутрешната шведска маса.

— Кога мога да погребва дъщеря си, главен инспекторе?

— Ще се обадя на съдебния лекар, мадам, и ще ви уведомя. Предполагам, че ще освободи тялото ѝ след ден-два. Къде ще е погребението?

Свари я неподготвена. Айрин Фини очакваше да я разпитват за семейството. За самата нея. За живота им, за финансите им, дори за чувствата им. Подготвила се бе за разпит, не за разговор.

— Това влиза ли ви в работата?

— Да. Разкриваме себе си чрез изборите, които правим. Единственият начин да открия убиеца на дъщеря ви е той да се разкрие.

— Какъв странен човек сте. — Очевидно бе, че мадам Фини не обича странните неща. — Наистина ли смятате, че мястото, където погребват жертвата на убийство, може да е улика?

— Всичко е улика. Особено местата, където се погребват телата.

— Но вие питате мен. Означава ли това, че съм заподозряна?

Жената пред него не трепваше, почти го предизвикваше да я притисне.

— Да.

— Лъжете — присви леко очи. — Не е възможно да подозирате, че осемдесет и пет годишна жена е бутнала статуя, тежка няколко тона, върху собствената си дъщеря. Но пък е твърде вероятно да сте загубили връзка с реалността. Сигурно е наследствено.

— Възможно е. Честно казано, мадам, може да го е извършил всеки. Включително и вие. Съжалявам, че трябва да го кажа, но никой

от вас не би могъл да изтика Чарлс Мороу от пиедестала му, и все пак се е случило.

Колкото по-невъзпитана ставаше тя, толкова по-вежливо се държеше той. А възрастната жена бе преминала границите наистина бързо. Това не изненада главния инспектор, защото знаеше, че Айрин Фини е от типа хора, които могат да са и изключително любезни, и крайно неприятни.

— Благодаря — усмихна се на младия сервитьор, след което обърна леден поглед към Гамаш. — Продължете. Тъкмо ме обвинявахте, че съм убила собствената си дъщеря.

— Не е вярно. — Арман Гамаш се наведе към нея, като внимаваше да не наруши личното ѝ пространство, а само да го застраши. — Защо го казвате? Би трябвало да изгаряте от желание да открия кой го е сторил. Така че защо не искате да помогнете?

Тонът му бе изпълнен с любопитство, спокоен и разумен.

Сега вече Айрин Фини излъчваше ярост. Гамаш имаше чувството, че лицето му ще стане на мехури и ще пламне. И разбра защо децата Мороу винаги стоят на разстояние от нея. За миг се зачуди за Бърт Фини, който често бе близо до жена си.

— Опитвам се да помогна. Ако ми зададете разумни въпроси, ще отговоря.

Гамаш се облегна бавно на стола си и я погледна. Лицето ѝ бе гравирано с мрежа от тънки бръчици като току-що разбито стъкло, което всеки миг ще се разпадне. Ружът на бузите я правеше още по-красива, по-уязвима. Зачуди се колко ли бедни души са се подлъгали по вида ѝ.

— Кои са разумните въпроси?

Това също я изненада.

— Питайте ме за семейството ми, за възпитанието на децата. Не им липсваше нищо. Образование, спорт. Ски през зимата, тенис и ветроходство през лятото. Навярно мислите, че сме ги обсипвали с подаръци. — Вдигна захарницата и я тръсна обратно на масата, при което изригна гейзер от захар и се посипа по масата. — Да, давахме им подаръци. Аз им давах. Но им давахме и обич. Знаеха, че са обичани.

— Как са го разбирали?

— Още един глупав въпрос. Знаеха, защото знаеха. Казваше им се. Показваше им се. Ако не са го разбрали, проблемът е в тях. Какво

са ви казали?

— Не са казали нищо за обич, но и не съм ги питал.

— Питате мен, но не и тях? Обвинявате майката, така ли?

— Бъркате, мадам. Когато дойде време за обвинения, веднага ще разберете. Сега просто задавам въпроси. А и вие споменахте обичта, не аз. Но това е интересна тема. Мислите ли, че децата ви се обичат.

— Разбира се, че се обичат.

— И все пак се държат като непознати помежду си. Не е необходимо човек да е детектив, за да разбере, че едва се понасят. Били ли са близки някога?

— Да, преди Джулия да замине. Играеха игри с баща си. Игри с думи. Алитерации. Аз им четях приказки.

— Питър ми разказа. Все още помни онези времена.

— Питър е неблагодарник. Чух какво ви е казал. Че би било по-добре да съм мъртва.

— Не каза това. Говорехме за промените в семейството и дали децата ще продължат да се виждат, след като вие починете. Допусна, че е възможно да се сближат повече.

— Така ли? И защо?

Айрин почти изплю думите, но на Гамаш му се стори, че долавя и искрен интерес.

— Защото сега идват да видят вас и само вас. Гледат един на друг като на съперници. Но когато си отидете...

— Когато *умра*, главен инспектор. Струва ми се, че това искате да кажете?

— Когато умрете, те навярно ще намерят причина да се срещат или напълно да загубят връзка. Семейството или ще изчезне, или ще се сближи още повече. Това имаше предвид Питър.

— Знаете ли, Джулия беше най-добрата от тях. — Търкаляше захарницата напред-назад по разпиляната захар и говореше, без да поглежда към него. — Добра и внимателна. Не искаше нищо. И винаги се държеше като дама. С баща ѝ се опитахме да научим всичките си деца на същото, да са малки дами и джентълмени. Но само Джулия разбра. Красиви обноски.

— Забелязах. Баща ми винаги казваше, че един джентълмен поставя другите на първо място.

— Странно нещо от устата на човек, който уязви толкова много хора. Със сигурност постави себе си на първо място, като остави другите да воюват на фронта. Какво е чувството да имаш толкова хулен баща?

Гамаш издържа погледа ѝ, после се взря в моравата, която се спускаше към златистото езеро и пристана. И в грозния старец, който правеше сметки. Бърт Фини познаваше баща му. Толкова му се искаше да го разпита за него. Арман бе на единайсет, когато пристигна полицейската кола. Гледаше през прозореца, подпрял меката си буза на бодящата облегалка на дивана. Чакаше родителите си. Винаги се връщаха у дома. Но сега закъсняваха.

Видя колата и разбра, че не е тяхната. Дали заради леката разлика в звука? Или заради наклона на фаровете? Или нещо друго му подсказа, че не са те? Наблюдаваше как полицаите слизат, слагат шапките си, поспират за миг и после тръгват по алеята.

Много бавно.

Баба му също видя, че колата е дошла, защото светлините от фаровете блеснаха през прозореца, и излезе на вратата да посрещне родителите му.

Като на забавен каданс я видя да върви към вратата с протегната към дръжката ръка. Опита се да помръдне, да каже нещо, да я спре. Но ако светът бе забавил движението си, Арман бе застинал напълно.

Просто гледаше с отворена уста.

После дойде почукването. Леко, но зловещо. Беше като подраскване, като леко потриване. Видя как изражението на баба му се променя, преди да отвори вратата. Родителите му не биха почукали, нали? Тогава Арман се спусна към нея, за да ѝ попречи да пусне това нещо в къщата. Но нямаше начин да го спре.

Още преди полицаят да отвори уста, тя притисна главата на Арман към роклята си, така че и до днес, когато помиришеше нафталин, му прилошаваше. Все още усещаше големите ѝ силни ръце върху гърба си, сякаш баба му го пазеше от падане.

През цялото си детство, през юношеските си години и дори дълго след това Арман Гамаш се чудеше защо бог бе отнесъл и двамата. Не би ли могъл да му остави поне единия? Не беше молба, нито обвинение срещу един нетактичен и егоистичен бог, а по-скоро загадка, на която търсеше отговор.

Но намери отговора, когато откри Рен-Мари, когато се влюби и се ожени за нея, и започна да я обиква все повече с всеки изминал ден.

Тогава разбра колко добър е бил бог, че не е взел единия и оставил другия. Дори заради него.

Откъсна очи от езерото и отново ги насочи към възрастната жена от другата страна на масата, която преди миг бе избълвала цялата си болка върху него.

Погледна я с доброта. Не защото смяташе, че това ще я обърка или разгневи още повече, а понеже бе наясно, че той самият вече е приел загубата си. А нейната бе още прясна.

Скръбта бе като кама — остра и насочена навътре. Създадена от прясна загуба и стара мъка. Претопена, изкована и от време на време полирана. Айрин Фини бе взела смъртта на дъщеря си и към нея бе прибавила един дълъг живот на охолство и разочарования, привилегии и гордост. И сега камата, която бе създала, за малко бе спряла да разкъсва вътрешностите ѝ и се бе насочила навън. Към Арман Гамаш.

— Обичах баща си тогава, обичам го и сега. Съвсем просто е.

— Той не го заслужава. Съжалявам, но такава е истината и трябва да я кажа. Истината прави човек свободен. — Изрече го почти със съжаление.

— Вярвам в това — отвърна Гамаш. — Но смятам, че не истината за другите прави човек свободен, а истината за самия него.

Айрин Фини настръхна.

— Не се нуждая аз от освобождаване, мистър Гамаш. Вие отказвате да видите истината за баща си. Вие живеете в лъжа. Познавах го. Беше страхливец и предател. Колкото по-скоро приемете този факт, толкова по-скоро ще можете да продължите живота си. Постъпката му беше жалка. Той не заслужава вашата обич.

— Всички заслужаваме обич. И от време на време опрощение.

— Опрощение? Искате да кажете милост, прошка? — Изрече го като клетва, като проклятие. — Никога няма да простя на човека, убил Джулия. И ако някога го помилват... — Пусна захарницата с разтреперани ръце. Скоро се успокои. — Загубихме толкова много време. Открадна го Дейвид Мартин. Той не пожела дори да дойде у дома за сватбата. Настоя да сключат брак във Ванкувър. И я държеше там.

— Против волята ѝ?

Жената се поколеба.

— Той я държеше там. Мразеше ни, особено Чарлс.

— Защо?

— Чарлс беше твърде умен за него, знаеше що за човек е Дейвид. Знаеше, че не е джентълмен. — Почти се усмихна. — Винаги имаше някакъв проект. Винаги търсеше вратичка, за да направи бърз удар. Джулия и Чарлс се скараха. Навярно сте чули?

Вдигна глава и впи хитрите си сини очи в него. Гамаш кимна.

— Знаете колко чувствителна беше Джулия. По онова време бе дори свръхчувствителна. Тя ни напусна и веднага срещна Дейвид Мартин. Когато разбра, че баща ѝ е финансистът Чарлс Мороу, той веднага се втурна да ги сдобрява. Чарлс се развълнува в началото, но после стана ясно, че Мартин иска само да го накара да инвестира в един от проектите си. Мъжът ми отхвърли предложението.

— И сделката и сдобряването пропаднаха?

— Не, сделката се осъществи, но с други, по-наивни инвеститори. Накрая обаче Мартин загуби всичко и се наложи да започне отново от нулата. Не спря да ни клевети пред Джулия. Настрои я против нас, особено против баща ѝ.

— Но историята не е започнала с Дейвид Мартин, а много преди това. Със злостна обида, написана на стената на мъжката тоалетна в „Риц“.

— Значи знаете и за това? Е, беше лъжа. Мръсна лъжа. Измислена с една-едничка цел. Да засегне Чарлс и да забие клин между него и Джулия.

— Кой би желал подобно нещо?

— Така и не открийме.

— Имате ли подозрения?

Айрин Фини се поколеба.

— И да имам, ще ги запазя за себе си. Да не мислите, че съм кварталната клюкарка?

— Мисля, че ако някой нападне семейството ви, вие ще се борите. И ще направите всичко по силите си, за да откриете кой го е сторил.

— Чарлс се опита — призна тя. — Имахме подозрения, но не можехме да действаме въз основа на тях.

— Някой близък?

— Този разговор приключи.

Айрин стана, но миг преди това Гамаш видя как тя стрелва с очи моравата. И грозния мъж, почти скрит от леката мъгла над пристана.

* * *

Гамаш тъкмо стъпи на пристана, когато една фигурка прелетя в галоп край него. Бийн преливаше от щастие. Препускаше, стиснал с ръце невидими юзди, а зад него се развяваше хавлиена кърпа с лика на Спайдърмен. С едва доловим, задъхан шепот детето си пееше: *Letter B, letter B*. Мина в галоп през моравата и изчезна в гората.

— Видяхте ли нещо? — попита Гамаш и кимна към бинокъла на Фини.

— Всъщност вече не гледам — призна старецът. — Нося го по-скоро по навик. В случай че изникне нещо необичайно. Бийн ме помоли да следя за Пегас и мисля, че току-що го видях. — Кимна към безлюдната вече морава и Гамаш се усмихна. — Но вече не търся птици. Все забравям.

— Черният бързолет, птицата без крака — изрече главният инспектор, като постави ръце зад гърба си и се загледа в леките вълнички по езерото. — Ето това е интересна птица. Използва се доста в хералдиката. Смята се, че означава предприемчивост и упорита работа. Но е символ и на четвъртото дете.

— Така ли? — Фини продължаваше да гледа към езерото, но кривогледите му очи се разшаваха.

— Да. Снощи попаднах на книга за Стогодишната война между Англия и Франция. По онова време първият син в семейството наследявал всичко, втория син давали на църквата, третият имал шанс да сключи добър брак, а четвъртият трябвало да се справя сам.

— Трудни времена.

— Особено за бързолетите. И си спомних от какво най-много се е страхувал Чарлс Мороу за своите деца, които се оказали четири на брой. Боял се, че ще разпилеят семейното богатство.

— Глупав човек, наистина — заяви Фини. — Добър и щедър с всички останали, но суров с близките си.

— Мислите ли? Ще ви кажа какво смятам аз. Да, Чарлс Мороу е чул от собствения си баща, че трябва да внимава със следващото поколение, и е повярвал на думите му. Единственото му глупаво решение. Но знаем, че синовете са склонни да вярват на бащите си. После Чарлс взема друго решение. Този път умно. Смятам, че е решил да даде на децата си нещо друго. Богатство, различно от парите. Нещо, което не могат да загубят. Обсипвал жена си и приятелите си с богатства и подаръци. — Поклони се леко на Фини, който прие жеста. — Но решил да не го прави с децата си. Вместо това им дал обич.

Гамаш забеляза лека промяна в зле обръснатото лице на стареца. Напрежение.

— Мислеше много за богатството — отвърна Фини накрая. — В известен смисъл беше обсебен от него. Опитваше се да разбере какво носят парите. Никога не успя да си го изясни. Беше уверен, че ще е нещастен без тях. Но честно казано — обърна опустошеното си лице към Гамаш, — беше нещастен и с тях. Само за пари мислеше накрая. Дали ще има достатъчно, дали някой се опитва да му ги отмъкне, дали децата ще ги прахосат... Много досадна тема за разговори.

— И все пак вие самият седите тук и смятате!

— Вярно е. Но го правя сам и не го натрапвам на другите.

Гамаш се зачуди дали е вярно. Със смъртта на Джулия сметките на този мъж ставаха изключително интересни. А убийството ѝ би могло да се определи като вид натрапване.

— Значи, дали защото е бил алчен или мъдър, Чарлс Мороу решава да обсипе децата си с обич, вместо с пари — продължи главният инспектор.

— Чарлс следва в „Макгил“, както знаете. Играеше в хоккейния отбор на университета. Черните бързолети на „Макгил“. — Фини замълча за миг, осъзнал признанието. — Разказваше на децата си всичко за онези игри, но им обясняваше и за моментите, когато се е спъвал на леда или е пропускал пас, или са го размазвали на мантинелата. За всички онези случаи, когато е обърквал нещата. За да разберат мъничетата, че няма нищо лошо в това да паднеш, да не успееш.

— Те не обичат да падат, така ли? — попита Гамаш.

— Повечето деца не обичат, но тези от семейство Мороу още по-малко. Затова не рискуват. Прави го само Мариана.

— Четвъртото дете — изрече Гамаш.

— Ами, да. Но Питър е най-чувствителният от тях. Има душа на художник и темперамент на banker. Подобен вътрешен конфликт води до живот, изпълнен със стрес.

— В нощта на своята смърт Джулия го обвини, че е лицемер — спомни си инспекторът.

— Опасявам се, че всички те са лицемери. Томас е пълната противоположност на Питър. Банкерска душа с темперамент на артист. При него емоциите са потиснати. Затова музиката му е толкова прецизна.

— Но без удоволствие — вметна Гамаш. — За разлика от музиката на Мариана.

Фини не отвърна.

— Но аз още не съм ви казал най-интересното за черния бързолет — смени темата Гамаш. — Винаги се изобразява без крака.

Старецът се намръщи и изсумтя и Гамаш се зачуди дали не го е заболяло нещо.

— Скулпторът Пелтие е гравирал черен бързолет без крака на статуята на Чарлс Мороу — продължи инспекторът. — Питър го е нарисувал за баща си.

Фини кимна и въздъхна.

— Спомням си рисунката. Чарлс я пазеше като съкровище. Винаги я носеше у себе си.

— Джулия се е научила на това от него — досети се Гамаш. — Чарлс е пазил у себе си някои скъпи за него неща и дъщеря му е правила същото. Винаги е носила със себе си пакетче писма. Изглеждат невинни, дори ежедневни, но за нея са били вид защита, доказателство, че е обичана. Вадела ги е и ги е четяла, когато се е чувствала необичана, което, предполагам, се е случвало често.

Питър бе казал, че те всички имат символи на защита, защитна броня. Ето каква е била бронята на Джулия. Пакетче излинали благодарствени писъмца.

— Знам, че Чарлс е бил най-добрият ви приятел, затова моля да ми простите, че ще кажа това. — Гамаш наблюдаваше лицето на възрастния мъж, за да долови емоциите му, но то бе почти неразгадаемо. — Независимо от думите ви колко много е обичал децата си, той, изглежда, не е получил кой знае колко обич в замяна.

Мосю Пелтие е останал с впечатление, че Чарлс Мороу не липсва на никого.

— Все още не познавате добре семейство Мороу, нали? Мислите си, че ги познавате, но не е така, иначе не бихте изказали подобно твърдение.

Изрече го меко, без ненавист, но укорът бе ясен.

— Просто цитирах скулптора.

Загледаха се във водните кончета, които хвърчаха и жужаха около пристана.

— Има и още нещо за черния бързолет — заяви главният инспектор.

— Да?

— Наясно ли сте защо винаги го рисуват без крака?

Фини мълчеше.

— Защото лети към рая. Според легендата черният бързолет никога не докосва земята, лети през цялото време. Смятам, че Чарлс Мороу е искал точно това за децата си. Да се реят. Да открият, ако не рая, то поне щастieto — изрече Гамаш. — *О, аз разкъсах земните юзди!* Цитирахте поемата „Полет високо в небето“, когато говорихме първия път.

— Любимата на Чарлс. Беше военноморски летец по време на войната. *В небето със сияещи криле към слънчевия диск чертах бразди.* Красиво.

Фини бавно огледа езерото, гората, планините. Отвори уста, после я затвори. Гамаш чакаше. Накрая старецът проговори:

— Знаете ли, много приличате на баща си.

Думите излетяха в света и се вляха в златистата слънчева светлина, която струеше между скупчените облаци, огряваше водата и пристана и топлеше лицата им. Думите се сляха с проблясващите вълни и подскачащите насекоми, и пеперудите, и птиците, и потрепващите листа.

Арман Гамаш затвори очи и навлезе в дълбоките сенки на дългата къща, където живееха всичките му спомени и изживявания, където чакаха всички хора, които бе срещал, и всичко, което бе правил, помислял или изричал. Запъти се право към най-далечния край и там намери стая. Затворена, но не заключена. Стая, в която никога досега не бе посмял да влезе. Изпод вратата не се промъкваше смрад, нито

тъмнина, нито вой, предизвестяващ ужасна заплаха. А нещо много поплашещо.

Светлина.

Знаеше, че от другата страна на вратата са родителите му. Там ги бе настанил малкият Арман. За да са невредими. И свършени. Далеч от обвинения, насмешки и многозначителни усмивки.

През целия живот на Арман Оноре Гамаш бе живял в светлина. Неоспорвана.

Дори останалата част от света да шепнеше „страхливец“, „предател“, синът можеше да се усмихне. Защото баща му беше в безопасност, заключен в онази стая.

Арман протегна ръка и докосна вратата.

Последната стая, последната врата. Последната територия, която трябваше да изследва, не криеше чудовищна омраза или горчивина, нито гранясало негодувание. Пазеше обич. Ослепителна, красива обич.

Арман Гамаш я побутна съвсем лекичко и вратата се отвори широко.

— Какъв беше баща ми?

Фини помълча малко, после заговори:

— Беше страхливец, но вие го знаете. Това е истината. А не просто злословие, измислено от побеснялото англосаксонско население през войната.

— Знам — изрече Гамаш, но тонът му бе по-уверен от самия него.

— А знаете ли какво стана после?

— Знам фактите — кимна.

Втурна се обратно в дългата къща, покрай втренчените и изненадани спомени. Отчаяно искаше да стигне до стаята в дъното, до вратата, която бе така глупав да отвори. Но бе твърде късно. Вратата зееше отворена, светлината бе избягала.

Сега гледаше най-грозното лице на света.

— Оноре Гамаш и аз имаме много различен живот. Често бяхме противници. Но той направи нещо изключително. Нещо, което никога няма да забравя и което си припомням всеки ден. Знаете ли какво стори баща ви?

Бърт Фини не гледаше към главния инспектор, докато говореше, но Гамаш имаше усещането, че го наблюдават под лупа.

— Промени убежденията си — изрече Фини.

Стана с мъка на крака, избърса оплешивяващата си глава с носна кърпичка и намести отново шапката, която Гамаш му беше дал. Изпъна се в цял ръст, обърна се и погледна в лицето инспектора, който също бе станал и сега се извисяваше над него. Фини не каза нищо, просто го гледаше. После на това грозно, опустошено лице разцъфна усмивка и той протегна длан, за да докосне ръката на Арман. Допир, подобен на много други, които Гамаш бе виждал в живота си. Но изпълнен с почти смущаваща интимност. Фини срещна погледа му и го задържа за миг, след което се обърна и тръгна бавно по пристана към брега.

— Вие ме излъгахте, мосю — извика инспекторът след него.

Възрастният мъж спря, постоя неподвижен, после се обърна и примижа срещу слънцето, чиито лъчи изглеждаха още по-ярки заради сенките. Вдигна трепереща ръка към челото си, за да заслони очите си и да погледне към Гамаш.

— Изглеждате изненадан, главен инспектор. Хората сигурно ви лъжат през цялото време.

— Прав сте. Не ме изненада самото лъгане, а това, за което избрахте да ме излъжете.

— Така ли? И какво е то?

— Вчера наредих на екипа си да проучи живота на всеки, замесен в случая...

— Много мъдро.

— *Merci*. Откриха, че сте точно човекът, за когото се представяте. Счетоводител от скромно монреалско семейство. Работили сте тук-там след войната, но работните места са били недостатъчно. Старият ви приятел Чарлс ви е наел и сте останали при него до смъртта му. Много лоялно.

— Беше добра работа с добър приятел.

— Но ми казахте, че никога не сте били в затвора.

— И е така.

— Не е вярно, мосю. Военното ви досие показва, че сте били в Бирма, когато са нахлули японците. Пленили са ви.

Говореше на оцелял от кампанията в Бирма, от жестоките битки и бруталното, нечовешко пленничество. Почти никой не се бе спасил от този ад. Но Бърт Фини бе оцелял. Доживял бе почти до деветдесет, сякаш бе взел всичките години, откраднати от другите пленници. Беше

доживял да се ожени, да има заварени деца, да стои спокойно на пристан в лятна утрин и да разисква убийство.

— Много сте близо, главен инспекторе. Чудя се дали го съзнавате. Но все пак остават някои неща, които трябва да разберете.

С тези думи Бърт Фини се обърна и тръгна по тревата, запътен бавно в неясна посока.

Арман Гамаш постоя известно време така, загледан в стареца. Все още усещаше допира на съсухрената длан върху ръката си. После затвори очи и вдигна лице към небето. Помръдна несъзнателно дясната си ръка, за да улови една по-голяма.

„О, аз разкъсах — прошепна към езерото — земните юзди.“

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ОСМА

Гамаш похапваше лека закуска от домашно мюсли и наблюдаваше как Жан Ги Бовоар поглъща почти цял меден кошер.

— Знаете ли, че медоносните пчели размахват крилца над пчелните пити и по този начин изпаряват водата? — изрече Бовоар, докато дъвчеше голямо парче пчелна пита и се преструваше, че тя няма вкус на восък. — Затова медът е толкова сладък и гъст.

Изабел Лакост намаза малко малинов конфитюр върху пухкавия си кроасан и погледна към Бовоар, сякаш е мече с много малко ум^[1].

— Дъщеря ми направи проект за меда, когато беше в първи клас — каза на Жан Ги. — Знаеш ли, че пчелите ядат меда и после го повръщат? Пак и пак, и пак. Така се прави медът. Тя му викаше пчелно повръщано.

Лъжицата, пълна с къс пчелна пита и капеща златиста субстанция, застина за миг. Но накрая обожанието победи и тя влезе в устата на Бовоар. Всичко, до което се докоснеше шеф Вероник, му харесваше. Дори пчелното повръщано. Действаше му успокоително да яде гъстата, почти кехлибарена течност. Чувстваше се обгърнат с внимание и в безопасност, когато е близо до едрата, тромава жена. Чудеше се дали това е любов. И се чудеше защо не се чувства така с жена си Инид. Но веднага отхвърли мисълта, преди да е успяла да се загнезди в главата му.

— Ще се върна към три часа — заяви след малко Гамаш, застанал на вратата. — Не подпалвайте къщата.

— Предайте нашите поздрави на мадам Гамаш — отвърна Лакост.

— Честита годишнина — добави Бовоар и протегна ръка да поздрави шефа си. Арман Гамаш я стисна и я задържа малко по-дълго от необходимото. На устната на младия мъж имаше парченце восък.

Главният инспектор пусна лепкавата ръка.

— Ела с мен, моля те — каза тихо и двамата се запътиха по черния път към колата. Сетне се обърна към своя заместник и добави:

— Бъди внимателен.

— Какво искате да кажете? — настръхна Бовоар.

— Знаеш какво. Работата ни е достатъчно трудна и опасна, дори без да сме заслепени.

— Не съм заслепен.

— Заслепен си и го знаеш. Обсебен си от Вероник Ланглоа. Какво става, Жан Ги?

— Не съм обсебен. Възхищавам й се, това е всичко.

В думите му имаше острота, предупреждение.

Гамаш не помръдна. Продължи да се взира в младия мъж — толкова спретнат, толкова добре облечен и толкова объркан. Знаеше, че точно това объркване го прави толкова добър следовател. Да, той събираше факти и ги свързваше брилянтно, но това, което му позволяваше да разпознава смута в душите на другите, бе собственото му безпокойство.

— Ами Инид?

— Какво за нея? Какво намеквате?

— Не ме лъжи — предупреди го Гамаш. Очакваше лъжи от заподозрените, но никога не ги толерираше в екипа си. Бовоар го знаеше и се поколеба.

— Изпитах нещо към шеф Вероник в началото, но беше нелепо. Вижте я. Почти два пъти по-стара е от мен. Жената просто ми е интересна. Заинтригуван съм, нищо повече.

С няколко думи бе потъпкал чувствата си и бе излъгал шефа си.

Гамаш си пое дълбоко въздух и продължи да се взира в младия мъж. После посегна и докосна ръката му.

— Няма от какво да се срамуваш, но внимавай. Вероник Ланглоа е заподозряна и се страхувам, че чувствата ти към нея те заслепават.

Главният инспектор отдръпна ръката си и в този момент Бовоар изпита желание да се хвърли в прегръдките му като дете. Беше силно изненадан и дълбоко засрамен от този почти непреодолим подтик. Сякаш някаква ръка го буташе към този силен, властен човек.

— Нямам никакви чувства към нея — изрече твърдо.

— Мен можеш да лъжеш, Жан Ги, но се надявам да не лъжеш себе си. — Гамаш се вгледа в него за момент.

— Здравейте — долетя жизнерадостен поздрав от пътя.

Обърнаха се и разбраха, че Клара и Питър приближават към тях. Когато видя лицата им, Клара се поколеба.

— Прекъсваме ли нещо?

— Не. Тъкмо се прибирах. — Бовоар обърна гръб на шефа си и бързо се отдалечи.

— Сигурен ли си, че не ви прекъснахме? — попита Клара, когато потеглиха с волвото на Гамаш към Трите бора.

— Не се притеснявай, бяхме приключили разговора. Очаквате ли с нетърпение да се върнете у дома?

През останалата част от приятното пътуване си говориха за времето, провинцията и хората от селцето. За всичко, освен разследването и семейство Мороу, които оставиха зад гърба си. Накрая колата прехвърли билото и пред тях се простря Трите бора със затревения селски площад в центъра, от който се стелеха малки пътища като слънчеви лъчи.

Караха бавно и внимателно надолу по хълма, защото множество хора излизаха от къщите си, а загорели деца в бански костюми тичаха непредпазливо по пътищата и по затревения площад, следвани от подскачащи кучета. От едната страна на площада бе вдигната сцена, а огнището за барбекюто вече димеше.

— Оставете ни тук — каза Клара, когато Гамаш стигна до пансиона на Габри и Оливие. — Ще повървим до нас. — Посочи ненужно към къщичката от червени тухли отсреща.

Гамаш познаваше дома им много добре. Над ниската му каменна ограда се извиваха розови храсти, а от двете страни на алеята се издигаха кичести ябълкови дръвчета. Отстрани на къщата видя пергола, окичена със сладък грах. Още преди да излезе от колата, Арман видя Рен-Мари да излиза от пансиона. Жена му махна с ръка на Клара и Питър, след което се затича надолу по стълбите и се хвърли в прегръдката му.

Бяха си у дома. Гамаш винаги се бе чувствал малко като охлюв, но вместо да носи дома на гърба си, го носеше в ръцете си.

— Честита годишнина — каза Рен-Мари.

— *Joyeux anniversaire*^[2] — отвърна той и постави картичка в ръката ѝ. Жена му го поведе към люлката на широката открита веранда и седна в нея. Арман огледа подозрително люлката, а после се загледа нагоре, към куката на дъсчения таван, на която бе закачена.

— Габри и Оливие редовно седят тук и зяпат селото. Откъде, мислиш, знаят толкова много? — Потупа мястото до себе си. — Ще те издържи.

Гамаш си каза, че щом люлката издържа едрия и емоционален съдържател на пансиона, ще издържи и него. Така и стана.

Рен-Мари стисна плътната, ръчно изработена хартия на картичката и после я отвори.

„Обичам те“ — пишеше в нея. И до думите имаше усмихнато личице.

— Сам ли го нарисува? — попита.

— Да.

Не ѝ каза, че почти цяла нощ се е трудил над картичката. Писа стих след стих и отхвърли всички. Докато накрая изрази чувствата си с две думи. И една глупава рисунка.

Беше най-доброто, на което е способен.

— Благодаря ти, Арман — изрече. И го целуна. Пъхна картичката в джоба си, а когато си идеха у дома, щеше да я сложи при другите трийсет и четири, всичките с едно и също послание. Това бе нейното съкровище.

Не след дълго вървяха през затревения площад, хванати за ръка, и махаха за поздрав към хората, които се грижеха да поддържат жаравата около пълненото агне в собствен сос, обвито в билки и фолио и заровено там още преди зазоряване. *Meshoui* — традиционното празнично квебекско блюдо. За Деня на Канада.

— *Bonjour, patron!* — Габри плесна Гамаш по рамото и го целуна по двете бузи. — Чувам, че днес е двоен празник. Денят на Канада и вашата годишнина.

Партньорът на Габри, Оливие, който бе собственик на местното бистро, се присъедини към тях.

— *Felicitations* — поздрави ги с усмивка.

Докато Габри бе едър, възторжен и с небрежна външност, Оливие бе безупречен и въздържан. И двамата бяха на около трийсет и пет, преместили се бяха в Трите бора, за да водят по-спокоен живот.

— О, за бога! — чу се пронизителен старчески глас. — Само не и инспектор Клузо^[3]!

— На вашите *услууги*, мадам! — Гамаш се поклони на Рут и заговори с подчертано парижки акцент. — Имате ли *лиценз* за таз

водна твар? — Посочи към патицата, която се клатушкеше зад възрастната поетеса.

Рут го изгледа свирепо, но ѝ пролича, че с усилие възпира усмивката си.

— Да си вървим, Роза — заяви тя на квакащата патица. — Тоя пие много.

— Хубаво е да се завърнеш тук, а? — Оливие подаде студен чай на семейство Гамаш.

— Винаги — усмихна се Арман.

Поскитаха из селото и накрая седнаха на откритите маси пред бистрото, за да гледат детските състезания.

Питър и Клара се настаниха при тях за по едно питие. Художникът вече се бе посвзвел.

— Честита годишнина! — вдигна чашата си с джинджифилова бира Клара. Чукнаха се.

— Умирам си да те питам нещо — наведе се към нея Рен-Мари и постави топла ръка върху нейната. — Възможно ли е да видя новата ти картина? Онази с Рут?

— С удоволствие ще ти я покажа. Кога?

— Защо не сега, *ma belle*^[4]?

Двете жени изпразниха чашите си и тръгнаха. Питър и Гамаш проследиха с поглед как съпругите им минаха през портата и закрачиха по виещата се алея към къщата.

— Имам въпрос към теб, Питър. Да се поразходим?

Художникът кимна и изведнъж се почувства така, сякаш са го повикали в кабинета на училищния директор. Минаха през затревения площад, после по негласно споразумение се запътиха нагоре по улица „Мулен“ и продължиха разходката си по тихия черен път. Над тях като балдахин се бяха надвесили кичестите корони на дърветата.

— Знаеш ли в коя кабинка беше онзи надпис за сестра ти?

Въпросът трябваше да го изненада, но Питър го очакваше отдавна. Чакаше го. С години. Знаеше, че все някой някога ще го попита.

Повървя в мълчание известно време, докато смехът от селото заглъхваше зад тях.

— Май беше във втората — каза накрая, забил поглед в сандалите си.

Гамаш замълча за миг, после проговори:

— Кой го написа?

Това бе ямата, която Питър избягваше цял живот. Беше се превърнала в бездна, но той пак успяваше да я избегне. Заобикаляше я отдалече и нито поглеждаше в нея, нито падаше вътре. Сега тя се бе разтворила точно пред краката му. Зееща и тъмна, и всеобхватна. Вместо да си отиде, бе станала още по-голяма.

Знаеше, че може да излъже. Но беше уморен.

— Аз го написах.

През голяма част от живота си се бе чудил как ще се почувства в този момент. Дали ще изпита облекчение? Дали признанието ще го убие? Не физически, разбира се. Питаше се дали този Питър, когото така грижливо бе създал, ще умре. Почтеният, добрият, внимателният Питър. Дали той ще бъде заменен от окаяното и омразно създание, което бе причинило това на сестра му.

— Защо? — попита Гамаш.

Питър не смееше да спре, не смееше да го погледне.

Защо? Защо го бе направил? Беше толкова отдавна. Спомняше си как се шмугна в кабинката. Спомняше си чистата зелена метална врата и миризмата на дезинфектант, от която още му се повдигаше. Извади магическия си маркер и с него направи магия. Накара сестра си да изчезне. И промени живота на всички завинаги с няколко прости думи.

Джулия Мартин е добра с устата.

— Бях ядосан на Джулия, задето се подмазва на татко.

— Ревнувал си. Естествено е. Щеше да отmine.

Но думите на Гамаш някак си направиха нещата още по-лоши. Защо никой не му го беше казал преди десетилетия? Че няма нищо лошо в това да мразиш брат си или сестра си. Че чувството ще отmine.

Но то остана. И растеше. Вината избуя и загни и прояде яма дълбоко в душата му. И накрая, в същия този миг, Питър усети, че пада в нея.

— Джулия разбра ли какво си направил? Това ли щеше да каже онази вечер на всички?

Питър спря и погледна главния инспектор.

— Да не мислиш, че съм убил сестра си, за да не го каже? — Постара се недоверието му да проличи ясно.

— Смятам, че би направил почти всичко, за да го запазиш в тайна. Ако майка ти разбере, че си отговорен за постъпка, която е направила семейството ви за посмешище и го е разделила, един бог знае какво би сторила. Би могла дори да те отпише от завещанието си. Струва ми се, че това вече се очертава като реална възможност. Грешката отпреди трийсет години може да ти коства милиони.

— И мислиш, че ми пука? Майка ме засипва с пари от години, а аз ѝ ги пращам обратно всичките. Дори наследството от татко. Не искам нищо.

— Защо?

— А ти как мислиш, защо? Би ли приел пари от родителите си, когато вече си зрял човек? А, да, забравих. Ти нямаш родители.

Арман Гамаш се взря в него и след миг Питър сведе поглед.

— Внимавай — каза много тихо инспекторът. — Става ти навик да нанасяш обиди. Но като нараняваш чувствата на другите, не намаляваш своята болка, да знаеш. Точно обратното.

Питър го изгледа предизвикателно.

— Още не си отговорил на въпроса ми, Питър. Не си бърбим приятелски. Тече разследване на убийство и ще науча всичко. Защо отказваш предложените от майка ти пари?

— Защото съм зрял човек и искам да се издържа сам. Виждал съм Томас и Мариана да се кланят и да молят за пари. Мама купи на Томас хубавата му къща и даде пари на Мариана, за да започне бизнеса си.

— И защо не? Има пари. Не разбирам какъв е проблемът.

— Томас и Мариана се заробиха, те са роби на мама. Обичат лукса и безгрижието. Клара и аз живеем бедно. С години едва плащахме отоплението. Но поне сме свободни.

— Свободни? А дали и ти не си обсебен от парите? — Гамаш вдигна ръка, за да възпре гневното му избухване. — Ако не беше, щеше да приемаш помощ от време на време. Томас и Мариана ги искат. Ти не ги искаш. Но парите все пак управляват живота ти. Както и майка ти.

— О, кой го казва! Защо не погледнеш себе си? Не е ли жалко да си полицай и да носиш оръжие, след като баща ти е отказал да го прави? Кой се опитва да компенсира, а? Баща ти е бил страхливец, известен при това, и синът му също е известен. Заради смелостта си.

Моята майка поне е жива. Баща ти е умрял отдавна, но все още те контролира.

Гамаш се усмихна, което ядоса Питър още повече. Това бе неговият *coup de grace* — последният удар, който пазеше, за да го използва само ако нещата станат отчайващи.

Сега бе пуснал бомбата си, но Хирошима си стоеше непокътната, дори се усмихваше.

— Обичам баща си, Питър. Дори да е бил страхливец, той пак си остава страхотен баща и страхотен човек в моите очи, ако не в очите на другите. Знаеш ли историята?

— Майка ни я разказа — отвърна той навъсено.

— И какво ви каза?

— Че Оноре Гамаш повел френските канадци на протести срещу влизането ни във Втората световна война и разколебал Канада. След като страната се включила във военните действия, убедил хиляди млади квебекчани да не се записват в армията. И се присъединил към Червения кръст, за да не се бие.

Гамаш кимна.

— Съвсем права е. А каза ли ви какво е станало после?

— Не, ти ми каза. Той и майка ти загинали в катастрофа.

— Но между двете събития са изминали години. Към края на войната английската армия влязла в концентрационен лагер, наречен „Берген-Белзен“ Сигурен съм, че си чувал за него.

Все още вървяха по сенчестия път и вдишваха ароматния летен въздух.

Питър не каза нищо.

— Баща ми бил с частта на Червения кръст, която влизала в освободените лагери. Никой не бил подготвен за гледката. В „Берген-Белзен“ баща ми видял на какви ужаси е способен човек. И осъзнал грешката си. Видял я в очите на мъже и жени, които дълго се надявали на помощ, а тя така и не идвала. Чакали помощ от свят, който знаел какво става и въпреки това не бързал. Бях на осем, когато татко започна да ми разказва тези истории. Още щом влязъл в „Берген-Белзен“, разбрал, че не е бил прав; че не е трябвало да говори против тази война. Беше човек на мира, вярно е. И призна, че се е страхувал да иде на фронта. Когато се изправил лице в лице с мъжете и жените от лагера, разбрал, че е бил страхливец. Върнал се у дома и се извинил.

Питър продължаваше да върви. С все същата самодоволна усмивка. Държеше я на лицето си, за да скрие своята изненада. Никой не му беше казал тези неща. Когато разказваше историята, майка му не спомена, че Оноре Гамаш е променил убежденията си.

— Баща ми говореше по черкви, по синагоги, на митинги, на стълбите на Националното събрание и се извиняваше. Години наред набираще средства и координираше усилията за подпомагане на бежанците, за да могат отново да изградят живота си. Изпрати пари на жена, която срещнал в „Берген-Белзен“, за да дойде в Канада и да живее с нас. Казваше се Зора. Стана моя баба и ме отгледа, след като родителите ми загинаха. Тя ме научи, че животът продължава и че имам избор. Да оплаквам онова, което вече съм загубил, или да бъда благодарен за това, което ми е останало. Късметлия бях, че имам модел за подражание, от който не мога да се измъкна. В края на краищата, как се спори с човек, оцелял от лагер на смъртта?

Гамаш се засмя тихичко и Питър се зачуди на този човек, който бе преживял такива кошмари и беше щастлив, докато самият той бе имал всички привилегии на света и пак беше нещастен.

Излязоха от тунела на кленовите дървета в светлината, приглушена от преминаващ облак. И двамата спряха. Долетя музика от цигулка.

— Не искам да изпусна Рен-Мари — каза Гамаш.

Запътиха се надолу към селцето.

— Прав беше. Знаех, че баща ми ще види надписа в мъжката тоалетна. Знаех, че никога не използва първата кабинка, затова го написах във втората. Видя го не само татко, а и приятелите му.

Забавиха крачка и почти спряха.

— Последва ужасен скандал и Джулия се изнесе. Тя обичаше татко, както навярно знаеш, и не може да му прости, че той не я обича. Но той, естествено, я обичаше. И там беше проблемът. Обичаше я толкова много, че го прие като предателство. Не към семейството, а лично към себе си. Неговото малко момиченце.

Сега вече спряха. Гамаш мълчеше. Накрая Питър продължи:

— Направих го нарочно. За да я намрази. Не исках конкуренция. Исках го само за себе си. А тя ми се присмиваше. Бях по-малък от нея, но не с много. Трудна възраст. Осемнайсет. Върлинест и с непохватни движения.

— Пъпчасал.

Питър погледна Гамаш учудено.

— Откъде знаеш? Томас ли ти каза?

Главният инспектор поклати глава.

— Питъровата постоянно пурпурна пъпка пак пръкна.

Питър си пое дълбоко въздух. Дори след толкова много години пак усети острието между ребрата си.

— Къде го чу?

— От Джулия — каза Гамаш и се взря внимателно в него. — Една нощ излязох в градината след вечеря и чух някой да си повтаря нещо. Питъровата постоянно пурпурна...

— Разбрах — прекъсна го Питър. — Знаеш ли какво е?

— Сестра ти ми обясни, че е игра, с която сте се забавлявали като деца. Направих връзката едва тази сутрин, когато майка ти спомена, че сте играли на думи с баща ти. Алитерации.

Питър кимна.

— Татко искаше играта да сплоти семейството, но тя имаше обратен ефект. Започнахме да се състезаваме. Мислехме, че който спечели, ще получи неговата обич. Беше мъчително. На всичкото отгоре имах отвратително акне. Попитах Джулия дали има крем, който мога да използвам. Тя ми даде, но по-късно същата вечер отново играхме тази игра. Постоянно пурпурната пъпка. Аз казах „пак пръкна“ и си помислих, че съм спечелил. Но тогава Джулия добави „Питъровата“. *Питъровата постоянно пурпурна пъпка пак пръкна.* Татко избухна в смях. Смя се дълго и накрая прегърна Джулия. Превърна победата ѝ в нещо голямо. Тя спечели.

Гамаш го разбираше. Младият, непохватен, артистичен Питър. Предаден от сестра си, осмян от баща си.

— И ти замисли отмъщението си?

— Написах онова нещо. Господи, не мога да повярвам какво направих, и то заради една глупава игра. Заради нещо, което просто изскочи от устата на Джулия. Навярно дори без умисъл. Беше нищо. Нищо.

— Почти винаги е така — каза Гамаш. — Толкова е дребно, че никой не го вижда. Толкова е малко, че не го виждаш как лети към теб, докато не се блъсне.

Питър въздъхна.

Стояха в горната част на улица „Мулен“. В другия ѝ край група цигулари свиреха леко и мелодично. Застанала до сцената, Рут размахваше неочаквано грациозно чепатия си бастун в такт с музиката. На сцената се бяха подредили редиците танцьори: децата отпред, жените в средата и яките мъже отзад. Музиката се оживи, темпото се забърза, а танцьорите тропаха с крака все по-неукротимо. Само след минути лъковете на цигуларите летяха почти бясно, музикантите стрелкаха ръце нагоре-надолу, музиката бе весела и свободна, а танцьорите удряха с крака по пода едновременно — тропаха и почукваха. Но това не беше традиционният ирландски танц, при който горната част на тялото е неподвижна и ръцете висят отстрани като мъртви клони. Тези танцьори, ръководени от бастуна на Рут Зардо, бяха по-скоро като дервиши. Танцуваха и се въртяха, викаха и се смееха, но винаги в ритъм. Разтърсваха сцената с потропващи крака, а отекващите звуци се вливаха в земята, минаваха през телата на всички присъстващи и нагоре по улица „Мулен“, където влязоха в гърдите на двамата мъже.

И после всичко спря. Настана тишина. Докато избухнаха смях и аплодисменти, които запълниха празнината.

Питър и Гамаш тръгнаха надолу по улицата и пристигнаха точно навреме за последния танц. На сцената видяха редица от осемгодишни деца. И Рен-Мари. Цигуларите свиреха бавен ирландски валс, танцьорите се препъваха. Едно момченце се промъкна най-отпред и изигра свои собствени стъпки. Рут задумка с бастуна си към него, но то не приемаше напътствия.

Когато свършиха, Гамаш се изправи на крака и заръкопляска възторжено. Към него се присъединиха Клара, Габри и накрая Питър.

— Е, какво мислите? — попита Рен-Мари, когато седна при тях на една от масите. — Ама честно.

— Брилянтно! — прегърна я Гамаш.

— Разплака ме — каза Габри.

— Щеше да е по-добре, ако Номер пет не беше превзел сцената само за себе си — прошепна Рен-Мари, наведе се леко и посочи към сияещо момченце.

— Да ида ли да го сритам? — попита Арман.

— По-добре изчакай, докато никой не гледа — посъветва го жена му.

Детето седна на съседната маса и успя почти веднага да разлее колата си и да разсипе солницата. Майка му го накара да вземе щипка сол и да я хвърли през рамо. Гамаш наблюдаваше с интерес. Питър донесе чиния с хамбургери, парчета агнешко и печена царевица, а Оливие сложи на масата поднос с бири и яркорозова лимонада.

— За бога, *qu'est-ce que tu fais*^[5]? Навсякъде има мравки и само почакай! Осите след малко ще дойдат да те нажилят.

Майката сграбчи детската ръка и повлече хлапето към друга маса, без да почисти след него.

— Всички се връщат за тази седмица — отбеляза Оливие и отпи дълга глътка от ледената си бира, докато оглеждаше множеството. — Идват точно преди Деня на свети Йоан Кръстител^[6] и си отиват след Деня на Канада.

— Как отпразнувахте Деня на свети Йоан Кръстител миналия уикенд? — попита Гамаш.

— С цигулари, танци и барбекю — каза Габри.

— Номер пет от приходящите ли е? — поинтересува се Рен-Мари. — Не съм го виждала досега.

— Кой? — не разбра Оливие и се разсмя, когато тя кимна към партньора си по танци. — Ох, този. От Уинипег е. Ти му казваш Номер пет, така ли? Ние му викаме Идиотчето.

— За по-лесно — обясни Габри. — Като Шер или Мадона.

— Или Габри — вметна Рен-Мари. — Знаеш ли, никога досега не съм чувала името Габри. Съкратено от Габриел ли е?

— Да.

— Но повечето хора не съкращават ли Габриел на Габи?

— Аз не съм повечето хора — отбеляза Габри.

— Извинявай, *mon beau*.^[7] — Рен-Мари протегна ръка да утеши едрия обиден мъж. — Никога не бих допуснала обратното. Винаги съм харесвала името Габриел. Напомня ми за архангела.

Това приглади малко настръхналата перушина на Габри. За своя изненада Рен-Мари наистина си представи за миг големи, мощни сиви криле на гърба му.

— Знаеш ли, имаме син на име Даниел. И дъщеря Ани. Избрахме универсални имена, които звучат добре и на английски, и на френски. Габриел също става и за двата езика.

— *C'est vrai*^[8] — отвърна Габри. — Харесвам си името, но в училище всички ми казваха Габи. Ненавиждах го. Затова си измислих собствено. Габри. *Voila*.

— Трудно е да повярва човек, че са ти викали Габи — усмихна се Оливие.

— Знам.

Габри се направи, че не забелязва сарказма. Само миг по-късно Рен-Мари срещна развеселения му поглед, което потвърди, че не е чак толкова разсеян или нарцистичен, колкото изглежда.

Всички се загледаха в Идиотчето, което близна от сладоледа си, разсипа още сол и отново изстреля кутийката си с кола по масата. Тя се плъзна върху солта, блъсна се в неравност, падна и се разля. Детето се разплака. След като го утеши, майката взе щипка сол и я хвърли през рамото му. За късмет. Гамаш си помисли, че за Номер пет би било най-голям късмет майка му да го накара да почисти сам бъркотията, вместо всеки път да го мести на друга маса, когато оплеска всичко.

Погледна към предишната им маса. Върху сладките локвички кола се бяха насъбрали мравки и оси.

— Арман, хамбургер? — Рен-Мари протегна сандвич към него, но после отдръпна ръката си. Познаваше този израз на лицето му. Мъжът ѝ бе видял нещо. Проследи погледа му, но видя само празна маса и няколко оси.

Той обаче видя убийство.

Видя мравки и пчели, статуята, черния орех, Деня на Канада и другия празник — Деня на свети Йоан Кръстител. Видя летни работни места и алчност, и злоба, която е чакала десетилетия, за да смаже Джулия Мартин.

И най-сетне имаше какво да напише в онази последна колонка.

„Как?“

Как един баща е слязъл от своя пиедестал и е смазал дъщеря си?

---

[1] Препратка към Мечо Пух, герой на Алън Милн. — Б.р. ↑

[2] Честита годишнина (фр.). — Б.р. ↑

[3] Герой, познат от популярните комедийни филми за неумелия френски детектив Жак Клузо. — Б.р. ↑

[4] Красавице моя (фр.). — Б.р. ↑

[5] Какво правиш (фр.). — Б.р. ↑

[6] В Квебек рождението на св. Йоан Кръстител се отбелязва с двудневен официален празник на 23 и 24 юни. — Б.р. ↑

[7] Хубавецо мой (фр.). — Б.р. ↑

[8] Наистина; така е (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ДЕВЕТА

Арман Гамаш целуна жена си за довиждане точно когато се появиха първите едри капки дъжд. Нямаше да е росен дъждец, придружен от мъгла. Денят на Канада беше ден за щедър, плодотворен, напоителен дъжд.

— Вече знаеш, нали — прошепна в ухото му Рен-Мари, докато се прегръщаха.

Той се отдръпна и кимна.

Питър и Клара влязоха във волвото като травмирани ветерани, завръщащи се на фронтовата линия. Косата на Питър отново щръкна във всички посоки.

— Почакай! — извика Рен-Мари, докато Арман отваряше вратата към шофьорското място. Пренебрегна капките дъжд, които шляпаха наоколо, и дръпна съпруга си встрани за момент. — Забравих да ти кажа. Спомних си къде съм виждала шеф Вероник. Ти също си я виждал, сигурна съм.

Разказа му, а той разтвори широко очи от изненада. Права беше, разбира се. И толкова много неща, които смътно го притесняваха, внезапно придобиха смисъл. Готвачка от световна класа, скрита от света. Армия от млади англезични служители. Никога възрастни, никога франкофони. Защо готвачката никога не се появяваше да поздрави гостите. И защо живееше целогодишно на брега на самотно езеро.

— *Merci, ma belle.*

Целуна я отново и се върна в колата, а оттам — на пътя. Обратно към хижа „Белшас“.

Когато взеха и последния завой по черния път, през шарещите чистачки на предното стъкло видяха старата хижа от дървени трупи. И кола на *Surete*, паркирана на извитата алея пред входа. Докато приближаваха, видяха още полицейски коли. Някои на *Surete*, други на местната полиция. Имаше дори пикап на Кралската канадска конна полиция. Алеята бе задръстена с хаотично паркирани автомобили.

Разговорът в колата замря и стана много тихо, като се изключи потракването на чистачките. Изражението на Гамаш стана сурово, строго и съсредоточено. Тримата се спуснаха през дъжда и влязоха в хижата.

— Слава богу, че дойдохте — каза нисичката мадам Дюбоа. — Те са в Голямата стая.

Гамаш бързо се запъти натам.

Когато отвори вратата, всички се обърнаха към него. В центъра на стаята стоеше Жан Ги Бовоар, заобиколен от семейство Мороу, от целия персонал на хижата и от мъже и жени в различни униформи. Огромна топографска карта висеше от полицата над камината.

— *Bon* — каза Бовоар. — Мисля, че всички познавате този човек. Главен инспектор Арман Гамаш, шеф на отдел „Убийства“ в *Surete du Quebec*.

Понесе се шепот и кимане. Няколко от полицаите отдадоха чест. Гамаш кимна в отговор.

— Какво става тук? — попита.

— Елиът Бърн изчезна — докладва Бовоар. — Забелязали са отсъствието му някъде между закуската и обедното обслужване.

— Кой съобщи за изчезването?

— Аз.

Шеф Вероник пристъпи напред. И когато Гамаш я погледна, се зачуди как не го е забелязал преди. Рен-Мари беше права.

— Не се появи за закуската — обясни готвачката. — Беше необичайно, но не и необяснимо. Сервира предната вечер, а в такива случаи на сервитьорите понякога се дава почивка за закуската на следващата сутрин. Затова не казах нищо. Но трябваше да се появи за сервирането на обяда.

— Какво направихте? — попита Гамаш.

— Казах на Пиер, метрдотела.

Патнод направи крачка напред с разстроен и разтревожен вид.

— Не трябва ли да го търсим? — попита той.

— Това правим, мосю — заяви Бовоар. — Обадохме се в полицията и в медиите, в автобусните и железопътните гари.

— Но той може да е там някъде. — Пиер махна към прозорците. Дъждът се лееше от външната им страна и правеше външния свят разкривен и уродлив.

— Ще организираме отряди за издирване, но първо се нуждаем от информация и план. — Гамаш се обърна към Бовоар: — Продължавайте.

— Мосю Патнод организира бързо претърсване на бунгалата и околността, за да се увери, че Елиът не е болен или ранен, нито се прави на интересен — съобщи Бовоар. — Не откриха нищо.

— Дрехите му тук ли са? — поинтересува се главният инспектор.

— Да — отвърна Жан Ги и погледите им се срещнаха за миг. — Тъкмо се готвехме да организираме отрядите за претърсване на околността.

Бовоар се обърна към всички:

— Моля, да останат тези, които искат да вземат участие в издирването. Останалите, моля, напуснете стаята.

— Мога ли да помогна с нещо? — пристъпи напред дребничката мадам Дюбоа, която изглеждаше като джудже до снажните полицаи от конната полиция.

— Можете да помогнете на мен, мадам — заяви Гамаш. — Продължавайте — кимна на Бовоар.

За всеобща изненада главният инспектор хвана ръката на мадам Дюбоа и двамата излязоха от Голямата стая.

— Страхливец. — Думата, прошепната от някой Мороу, се плъзна по гърба на Гамаш и падна на пода, където се изпари.

— Какво мога да направя, мосю? — попита собственичката на хижата, когато стигнаха рецепцията.

— Можете да потърсите молбата за работа на Елиът и всякаква друга информация, която имате за него. И да се обадите на тези телефони.

Гамаш нахвърли набързо списък с имена и телефони.

— Сигурен ли сте? — изрече мадам Дюбоа, озадачена от списъка, но като видя изражението на лицето му, не изчака за отговор.

Главният инспектор отиде в библиотеката и затвори вратата. От коридора се чу тропот на тежки обувки — хората се приготвиха да излязат в силния дъжд. Не беше буря, но дъждът и вятърът щяха да разкалят земята. Издирването щеше да е отвратително.

След като записа няколко бележки, вдигна поглед и се загледа навън. После бързо излезе през френския прозорец и забърза през моравата към група, която тъкмо навлизаше в гората. Всички носеха

яркооранжеви жилетки, раздадени от местната ловна дружина, която също участваше в търсенето. Всяка група бе придружена от полицаи и местен ловец. Не можеха да си позволят да загубят някой доброволец. Случваше се. Често загубеният човек се появяваше, но изчезваше доброволец и години по-късно намираха костите му. Дивият канадски лес не се отказваше толкова лесно от територията и мъртъвците си.

Дъждът се лееше на потоци и блъскаше странично групата. В оранжевите си дрехи, лъснали от дъжда, всички изглеждаха еднакво.

— Колийн — извика Гамаш, макар да знаеше, че с тези качулки хората чуват единствено шума от проливния дъжд, който се изсипва върху главите им. — Колийн!

Сграбчи обещаващо рамо. Младеж, когото разпозна като един от носачите в хижата, се обърна. Изглеждаше уплашен и объркан. Дъждът се стичаше по лицето на Гамаш, влизаше в очите му и течеше надолу по бузите. Усмихна се успокоително на момчето.

— Всичко ще бъде наред — извика му. — Просто стой близо до тях. — Посочи към две големи оранжеви наметала, белязани на гърба с голямо „Х“ от тиксо. — Ако се умориш, кажи им. Няма нужда да се съсипваш, ясно?

Младежът кимна.

— С нас ли идвате, сър?

— Не мога. Необходим съм другаде.

— Разбирам.

Но Гамаш видя разочарованието му. Съзря как страхът лизва момчето. И се почувства ужасно. Но трябваше да е другаде, макар че се налагаше първо да намери младата градинарка.

— Колийн в твоята група ли е?

Младежът поклати глава и хукна да настигне останалите.

— Боже... — пошепна Гамаш. Оказал се бе сам наред подгизналата морава и тъй като не си беше взел чадър или дъждобран, сега дрехите му бяха вир-вода. — Идиот.

Известно време се въртя из гората. Разпитваше всяка група дали градинарката е с тях. Познаваше стандартната процедура при търсене. Самият той бе координирал достатъчно издирвания, за да се тревожи, че някой от доброволците ще се загуби. Притесняваше го друго. Липсващият Елиът. Елиът, чиито дрехи все още стояха в скромния му шкаф в малкото бунгало.

— Колийн? — Докосна друго оранжево рамо и усети поредното леко подскачане, когато детските кошмари на горкото хлапе за миг се превърнаха в реалност. Гамаш бе сигурен, че то се обръща с очакване да види Фреди Крюгер или Ханибал Лектър, или вещицата Блеър^[1]. Огромни, ужасени очи срещнаха неговите.

— Колийн?

Момичето кимна с облекчение.

— Ела с мен.

Гамаш извика на ръководителя на групата, че изтегля градинарката от групата, и докато другите продължиха навътре в гората, той и Колийн излязоха на моравата и се спуснаха тичешком към хижата.

Веднага щом влязоха и се подсушиха с кърпи, Гамаш заговори:

— Необходимо е да узная няколко неща и ти трябва да си честна.

Колийн вече нямаше сили да лъже.

— В кого си влюбена?

— В Елиът.

— А към кого има чувства той според теб?

— Към нея. Жената, която убиха.

— Джулия Мартин? Защо смяташ така?

— Защото вечно се въртеше около нея и я питаше разни неща. — Вдигна кърпата към лицето си и затърка яростно.

— Какви? Какво искаше да знае той?

— Глупави неща. Какво работи мъжът ѝ, къде живеят, дали тя обича да плава, или да ходи на екскурзии. Дали знае парка „Стенли“ и яхтклуба. Елиът е работил там известно време.

— Дали я познаваше от Ванкувър, как мислиш?

— Чух ги веднъж да се смеят, че навярно ѝ е сервирал мартини там, точно както го прави тук, в Квебек.

Колийн очевидно не го намираше за смешно.

— Ти спомена нещо за мравки — каза Гамаш по-меко. — Онези, заради които си имала кошмари. Къде бяха?

— Навсякъде. — Потръпна при спомена за лазещите по нея мравки.

— Не, питам за реалния живот, не за сънищата ти. Къде видя мравките? — Опитва се да не показва нетърпението си и запази тона си равен и спокоен.

— Бяха по цялата статуя. Когато пресаждах залинелите цветя, погледнах нагоре и статуята беше покрита с мравки.

— Помисли внимателно. — Инспекторът се усмихна и изчака малко, макар да знаеше, че времето лети, препуска. — Наистина ли бяха по цялата статуя?

Момичето се замисли.

Стори му се, че са изминали часове, когато тя проговори:

— Не, бяха долу, по краката и белия мрамор. Точно до главата ми.

И Гамаш си представи коленичилата млада градинарка, която се опитва да спаси умиращите растения, и се озовава лице в лице с колония от тичащи, обезумели мравки.

— Имаше ли и още нещо там?

— Какво?

— Мисли, Колийн, просто мисли.

Страшно му се искаше да й каже, да я отведе бързо към отговора, но знаеше, че не бива. Вместо това чакаше.

— Оси — изрече тя накрая.

Гамаш издиша и едва тогава осъзна, че е сдържал дъха си.

— Стори ми се странно, защото нямаше гнездо. Само оси. Онова дете, Бийн, каза, че го е ужилила пчела, но аз съм сигурна, че беше оса.

— Всъщност беше пчела — поясни Гамаш. — Медоносна пчела.

— Но това е смешно. Какво ще прави там медоносна пчела? Кошерите са от другата страна на имота. Освен това всички цветя около статуята бяха болни. Не биха привлекли никоя пчела.

— Един последен въпрос. Според агент Лакост ти дълго си повтаряла, че вината не е твоя. — Бързо вдигна длан, за да я успокои. — Знам, че не си виновна. Но трябва да разбере защо си го казала.

— Елиът и мисис Мартин си говореха от другата страна на статуята. Смеяха се и сякаш леко флиртуваха. Толкова се ядосах. Беше ужасно да ги гледам всеки ден. Работех там, а те явно не ме виждаха или не ми обръщаха внимание. Както и да е, станах и се подпрях на статуята. Тя помръдна.

Колийн сведе поглед и зачака неизбежния смях. Главният инспектор никога нямаше да й повярва. Че кой би повярвал? Беше смешно, абсурдно, затова не каза нищо преди. Как може статуя да се движи? И все пак се бе помръднала. Дори сега усещаше стърженето.

Чакаше Гамаш да се разсмее, да отхвърли твърдението като смехотворно. Вдигна очи и видя, че той кима.

— Благодаря ти — каза мило, макар Колийн да не бе убедена, че говори на нея. — Късно е да се присъединиш към другите за търсенето. Можеш да помогнеш на мен обаче.

Тя се усмихна с облекчение.

Гамаш я помоли да се обади в поправителния център „Нанаймо“ в Британска Колумбия.

— Кажи им, че главен инспектор Гамаш трябва спешно да говори с Дейвид Мартин.

Гамаш проведе няколко телефонни разговора: с музея на Роден в Париж, с Кралската академия в Лондон и с гробище в Монреал. Тъкмо затвори телефона и Колийн му връчи своя.

— Дейвид Мартин? — попита Гамаш.

— Да, аз съм. Главен инспектор Гамаш ли е насреща?

— *Oui, c'est moi-meme.* ^[2]

И продължи на бърз френски, като получаваше отговорите на също толкова бърз френски. Съвсем скоро Гамаш научи всичко за ранните години на Мартин, за кариерата му, за предишните му банкрути и инвеститори.

— Трябват ми имената на първите ви инвеститори.

— Лесно е. Не бяха много.

Гамаш надраска имената, които Мартин издиктува.

— И тези хора са загубили всичко, което са инвестирали при вас, така ли?

— Всички загубихме всичко, главен инспекторе. Няма нужда да се ронят сълзи за инвеститорите. Не се заблуждавайте, и те гонеха големия си шанс. Не беше благотворителност. Ако фирмите бяха реализирали големия удар, тези хора щяха да направят състояние. Това е бизнесът. Фалирах, някои от тях също. Но аз отново се вдигнах на крака.

— Били сте млад и без отговорности. Някои от тях са били стари и със семейства. Не са имали времето и енергията да започнат отново.

— Тогава не е трябвало да инвестират.

Гамаш затвори телефона и вдигна поглед. Айрин Фини и мадам Дюбоа стояха една до друга в стаята с еднакво изражение. Зад тях като

по-млада версия на двете възрастни жени бе застанала Колийн — свежа и пухкава, но със същия израз на лицето.

Страх.

— Какво има? — изправи се инспекторът.

— Бийн — изрече мисис Фини. — Не можем да намерим Бийн.

Гамаш пребледня.

— Кога видяхте детето за последен път?

— На обяд — отвърна мисис Фини и всички погледнаха към часовниците си. Минали бяха три часа. — Къде е внучето ми?

Гледаше Гамаш, сякаш вината е негова. И той знаеше, че е така. Беше се забавил заради собствените си предубеждения. Обвини Бовоар, че е заслепен от чувствата си, но и той беше същият.

— Стойте тук, в безопасност и на топло със старите жени и децата — изсъска мисис Фини, която вече се тресеше от ярост. — Криете се тук, докато останалите вършат трудната работа.

— Защо? — прошепна Гамаш на себе си. — Защо Бийн?

— Направете нещо, човече! — изкрещя мисис Фини.

— Трябва да помисля — каза той.

Сложи ръце зад гърба си и започна да обикаля библиотеката с равномерна стъпка. Те го гледаха с невярващи очи. Накрая Гамаш спря, обърна се към тях и бръкна в джоба си.

— Ето, вземете волвото ми и го паркирайте напреки на входната алея. Има ли други пътища към имота? — Хвърли ключовете си на Колийн и тръгна бързо към вратата. Мадам Дюбоа и мисис Фини го последваха по петите, а момичето се втурна навън в дъжда.

— Има един служебен път — заяви мадам Дюбоа. — Почти просека, отзад е. Използваме го за по-тежките камиони.

— Но и той излиза на главния път, нали? — попита Гамаш.

Жената кимна.

— Къде е?

Мадам Дюбоа посочи и той се затича в дъжда. Качи се на огромния пикап на конната полиция и видя ключовете да висят на таблото, както и очакваше. Скоро бе далеч от хижата и караше по служебния път. Трябваше да намери стеснение, да препречи пътя с колата и да затвори излаза от имота.

Знаеше, че убиецът е все още сред тях. Както и Бийн. Трябваше да ги задържи вътре.

Паркира пикапа напреки на черния път и тъкмо скачаше от него, когато по следите му, иззад ъгъла, се появи друга кола, която спря с плъзгане. Гамаш не можа да различи лицето на шофьора. Засенчваше го яркооранжева качулка. Сякаш призрак караше автомобила. Но инспекторът знаеше, че на волана седи човек от плът и кръв, а не привидение.

Гумите се въртяха, хвърляха кал и мъртви листа, докато колата се опитваше да даде на заден. Беше затънала в калта. Гамаш се затича натам, но вратата се отвори, убиецът изскочи и побягна, а оранжевият му дъждобран се вееше лудо зад него.

Гамаш спря с плъзгане и пхна глава в автомобила.

— Бийн? — извика.

Но колата бе празна. Сърцето му спря за миг. Обърна се и се спусна след оранжевата фигура, която изчезна в хижата.

След миг Гамаш също се втурна през вратата. Спря само за да каже на жените да се заключат във вътрешния офис и да предадат по уоки-токите на другите да се върнат.

— Ами Елиът? — извика Колийн след него.

— Той не е в гората — отвърна Гамаш, без да поглежда назад.

Гледаше надолу и следваше дирята от капки. Приличаха на прозрачна кръв.

Продължаваха нагоре по полираните стари стълби, минаваха през коридора и образуваха локвичка пред един от библиотечните шкафове.

Вратата към тавана.

Отвори я рязко и се затича нагоре, като вземаше по две стъпала наведнъж. Следваше капките в полумрака, докато го отведоха до отвор. Знаеше какво ще намери там.

— Бийн? — прошепна. — Тук ли си? — Опитва се да не издава тревогата си.

Препарирани пуми вторачиха стъклени очи в него. Малки диви зайци, лос, грациозна еленова глава и видри. Всичките мъртви заради единия спорт. И втрещени.

Но Бийн не беше тук.

От долния етаж долетя шум от ботуши, чуха се силни мъжки гласове. Но в тази стая имаше само спотаена тишина, сякаш е съдържала дъха си стотици години. И е чакала.

И тогава чу нещо. Леко потропване. Знаеше от какво е.

На пода пред него имаше квадрат от светлина и се сипеше вода. Мръсната капандура бе отворена.

Запрепъва се към нея и подаде глава навън. И там стояха те.

Бийн и убиецът бяха на покрива.

Гамаш много пъти бе виждал ужаса. По лицата на току-що умрели мъже и жени и на хора, които ще умрат всеки миг или вярват, че ще загинат. Сега Бийн имаше същото изражение. Детето стискаше книгата с малките си вързани ръце, устата му бе залепена с тиксо, а краката му висяха във въздуха. Главният инспектор бе виждал ужас, но никога такъв. Бийн буквално бе в ръцете на убиеца, изправен на самия гребен на хлъзгавия от дъжда метален покрив.

Без да се замисля, Арман Гамаш вкопчи ръце в рамката на капандурата и се изтегли горе. Веднага се хлъзна по мокрия метал. Падна на едно коляно и усети разтърсване.

Светът започна да се върти и Гамаш сграбчи ръба на отворения прозорец. Не виждаше почти нищо, заслепен от дъжда в очите и паниката в главата си. Тя му крещеше да се разкара оттам. Или през отвора в тавана, или през ръба на покрива.

„Направи го, махни се! — умоляваше виещият глас в главата му. — Направи го.“

Някъде там, долу, хора крещяха и ръкомахаха. Гамаш вдигна очи нагоре.

Към Бийн.

И детето на свой ред видя ужасено лице. С Гамаш се втренчиха един в друг и бавно, с мокри и треперещи ръце инспекторът се изправи на крака. Направи колеблива крачка напред по стръмния покрив, стъпил от двете страни на билото. Виеше му се свят, стоеше приведен, за да може да се задържи с ръце при нужда. После премести поглед към убиеца.

— Махайте се, мосю Гамаш. Махайте се, или ще хвърля детето.

— Не мисля, че ще го сторите.

— Ще рискувате ли? Вече убих човек. Нямам какво да губя. На края на света съм. Защо блокирахте пътищата? Можех да се измъкна. Вие щяхте да намерите детето на тавана, а аз щях да съм на половината път до...

Гласът затихна.

— Докъде? — надвика виещия вятър Гамаш. — Няма къде да идете, нали? Не го правете. Всичко свърши. Дайте ми Бийн. — Протегна напред несигурните си ръце, но убиецът не помръдна.

— Не исках да убивам никого. Дойдох тук, за да забравя всичко, да се разкарам. Мислех си, че съм успял. Но като я видях отново...

— Разбирам, наистина ви разбирам. — Гамаш се опита да звучи успокояващо, разумно. Стараеше се гласът му да не трепери. — Не искате да навредите на дете. Познавам ви. Знам...

— Нищо не знаете.

Убиецът изобщо не бе уплашен, изглеждаше почти спокоен. Един изпаднал в паника, притиснат в ъгъла убиец бе ужасно нещо, но единственото по-лошо бе спокойният убиец.

— Бийн — изрече инспекторът с равен глас. — Бийн, погледни ме. — Улови паникьосания поглед на детето, но разбра, че то вече не вижда нищо.

— Какво правите? Не! Слезте долу! — внезапно се разгневи убиецът. Гледаше зад гърба на Гамаш.

Главният инспектор се обърна внимателно и видя, че заместникът му се изкачва на покрива през капандурата. Сърцето му, което блъскаше бясно в гърдите, се успокои за миг. Бовоар бе тук. Вече не беше сам.

— Кажи му да се махне.

Пред очите на Бовоар се разкри ужасна сцена. Убиецът стоеше изправен като гръмоотвод в бурята и държеше ужасеното дете. Но най-плашец бе шефът му, който го гледаше с мрачен поглед. Уплашен, с ясното съзнание, че съдбата му е предопределена. Гражданин на Кале.

Арман Гамаш вдигна ръка и даде знак на Бовоар да се оттегли.

— Не, моля ви! — изригна младият мъж. — Нека остана.

— Този път не, Жан Ги — изрече Гамаш.

— Махайте се. Ще хвърля детето.

Бийн внезапно се озова във въздуха, убиецът едва го задържахше. Независимо от лентата върху устата Бовоар чу детския писък.

След един последен поглед Жан Ги изчезна и Гамаш отново бе сам с висящия Бийн и убиеца, с брулещия вятър и плющящия дъжд.

Детето се бореше в ръцете на убиеца, гърчеше се, за да се освободи, и издаваше пронизителни, сподавени писъци, приглушени от лентата.

— Бийн, погледни ме. — Инспекторът се втренчи в очите му. Искаше да забрави къде се намира, да подведе предателския си мозък да повярва, че са на земята. Изтри страха от собственото си лице. — Гледай в мен.

— Какво правите? — повтори убиецът, взрян с подозрение в него, и стисна още по-здраво съпротивляващото се дете.

— Опитвам се да успокоя Бийн. Опасявам се, че ще ви събори.

— Това няма значение. — Убиецът вдигна детето още по-високо. И инспекторът знаеше какво се готви да направи. Щеше да хвърли Бийн.

— За бога — примоли се Гамаш, — не го правете.

Но убиецът вече не слушаше разума, защото той нямаше нищо общо с това, което ставаше. Чуваше само един много стар вой.

— Бийн, погледни ме! — извика инспекторът. — Помниш Пегас, нали?

Детето се успокои малко и като че ли успя да се съсредоточи върху Гамаш, макар писъците да продължиха.

— Помниш как яздеше Пегас в небето, нали? Точно това правиш и сега. Ти си на гърба му. Чувстваш ли крилата му, чуваш ли ги?

Виещият вятър се превърна в разперените криле на коня Пегас. Митичното създание ги размаха мощно и отнесе Бийн в небето, далеч от ужаса. Гамаш гледаше как детето разкъсва земните юзди.

Бийн се отпусна в ръцете на убиеца. Голямата книга бавно се изплъзна от малките мокри пръстчета и удари покрива, плъзна се надолу и полетя във въздуха, а листовите й се разтвориха като криле.

Гамаш погледна надолу и видя неистовото движение, ръкомахащите и сочещи хора. Но един човек стоеше с протегнати ръце, за да хване някой, падащ от небето.

Фини.

Инспекторът си пое дълбоко въздух и хвърли бърз поглед зад Бийн, зад убиеца, зад комините. Към короните на дърветата и езерото, и планините.

Мой роден край, родино свята.

И се почувства малко по-добре. После погледна още по-надалеч. Към Трите бора, от другата страна на планината. Към Рен-Мари.

„Тук съм, виждаш ли ме?“

Изправи се бавно. Усетил бе твърда ръка на гърба си, която го успокои.

— Хайде, по-високо, Бийн. Виждал съм те да вдигаш Пегас много по-високо.

Мъжете и жените долу виждаха трите фигури. Главният инспектор сега се бе изправил наред падащия дъжд, а другите двама бяха слети, сякаш от гърдите на убиеца бяха пораснали детски ръце и крака.

Книгата падна на земята до Фини с разтворени и отпуснати листа. И сред риданията на вятъра доловиха далечна песен.

— *Letter B, letter B* — пееше някой на мелодията на *Let It Be*.

— О, господи — прошепна Лакост и също вдигна ръце. До нея Мариана се бе втренчила нагоре, вцепенена и объркана. Всичко може да падне, виждаше такива неща всеки ден. Но не и Бийн. Пристъпи напред и вдигна ръце. Незабелязана до нея, Сандра също вдигна ръце към детето. Скъпоценното съкровище, залепено на покрива.

Сега ръцете на Бийн бяха свободни от книгата и детето ги стисна пред себе си. Стисна юздите и впери поглед в големия мъж срещу него.

— По-високо, Бийн — насърчи го Гамаш.

„Аз върхове оседлавах като повеи“ — изрече глас в главата на инспектора и той разтвори леко дясната си длан, за да стисне по-голяма и по-силна ръка.

Детето дръпна силно поводите и пришпори Пегас с ритник.

Пиер Патнод се стресна, изпусна детето и то падна.

Арман Гамаш се хвърли напред. Скочи с все сила и като че ли увисна във въздуха, сякаш очакваше да стигне до другата страна. Напрягна се, протегна ръка и докосна лицето на бог.

---

[1] Герои от популярни филми на ужасите. — Б.р. ↑

[2] Да, аз съм (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТА

Арман Гамаш впи поглед в летящото дете. Стори му се, че и двамата висят във въздуха, после внезапно усети тъканта на ризата на Бийн и я стисна в ръка.

Когато се удариха в покрива и започнаха да се плъзгат надолу по хлъзгавата стръмна стреха, Гамаш затърси нещо, за което да се улови. Протегна светкавично дясната си ръка и сграбчи билото, където преди сто години мъж с вещи ръце бе изчукал и свързал вече потъмнели днес медни листове. И бе поставил второ било по гребена на целия покрив. Без причина.

Сега Арман Гамаш висеше от едната страна на металния покрив, стиснал медното било с едната си ръка и Бийн с другата. Гледаха се в очите и мъжът усещаше, че държи здраво детето, но бавно се изплъзва от покрива. С периферното си зрение виждаше обезумялото движение долу, чуваше виковете, разговорите и писъците, но му се струваше, че идват от друг свят. Видя и хора, които тичат със стълби, но знаеше, че ще стигнат твърде късно. Вече се изплъзваше от медния гребен и съзнаваше, че след миг двамата ще полетят надолу през стрехата. Знаеше, че ако паднат, той ще се стовари върху детето като Чарлс Мороу. И ще смаже всичко под себе си. Мисълта го ужаси.

Усети, че изпуска билото, и за един благословен и изненадващ миг нищо не се случи, после двамата полетяха.

Гамаш се изви в последно усилие, за да остави детето по-далеч от себе си и да го насочи към отворените ръце долу. Точно тогава някой го сграбчи отгоре. Не се осмеляваше да погледне, за да не се окаже, че си въобразява. Но след миг вдигна глава. Дъждът падаше право в очите му и го заслепяваше, но Арман Гамаш при все това знаеше кой държи ръката му в хватка от стари, отдавна загубени времена.

Вдигнаха светкавично стълбите и Жан Ги Бовоар се покатери. Взе Бийн, свали го долу и го подаде на хората. После се качи отново,

запълзя по покрива и подпря главния инспектор със собственото си младо тяло.

— Сега можете да го пуснете — каза Бовоар на Пиер Патнод, който стискаше ръката на Гамаш. Мъжът се поколеба за миг, сякаш не искаше все още да освободи този човек, но после го пусна и Арман Гамаш бавно се плъзна в ръцете на младия инспектор.

— Добре ли сте? — прошепна Жан Ги.

— *Merci* — прошепна в отговор Гамаш. Първите думи в неговия нов живот: територия, която не бе очаквал да види, но се беше простряла пред него въпреки всичко. — Благодаря ти — повтори.

Позволи на Бовоар да му помогне да слезе — краката му трепереха, ръцете му бяха като гумени. Щом стъпи на стълбата, се обърна и погледна нагоре, към лицето на човека, който бе спасил живота му.

Пиер Патнод отвърна на погледа му. Застанал бе прав на покрива, сякаш мястото му е точно там, сякаш *coureurs du bois* и абнаките са го оставили горе, когато са си отишли.

— Пиер — чу се тих глас с твърд и спокоен тон. — Време е да влезеш.

Мадам Дюбоа бе подала глава от капандурата. Патнод я погледна и изправи стойката си. Разпери ръце и наклони глава назад.

— *Non, Pierre* — изрече мадам Дюбоа. — Не бива да правиш това. Шеф Вероник направи чай и запалихме огън в камината, за да не настинеш. Хайде, слез долу с мен.

Протегна ръка и той погледна към дланта ѝ. Хвана я и слезе с нея.

* * *

Петимата седяха в кухнята на хижата. Патнод и Гамаш се бяха преоблекли в сухи дрехи и стояха до огъня, увити в топли одеяла, а шеф Вероник и мадам Дюбоа поднасяха чая. Бовоар седеше до Патнод за всеки случай, макар никой да не очакваше, че той ще повтори опита си за бягство.

— Заповядай. — Шеф Вероник се поколеба за миг с чаша чай в голямата си ръка. Чашата се задържа във въздуха между Гамаш и

Патнод, после се понесе към метрдотела. Готвачката подаде следващата на главния инспектор с лека извинителна усмивка.

— *Merci* — каза Арман и пое чая с една ръка. Другата бе изтръпнала и той я свиваше и разпускаше тайно под масата, за да я раздвижи. Беше премръзнал, но знаеше, че е повече от шока, отколкото от дъжда. Бовоар сипа две препълнени лъжички мед в чая му и го разбърка.

— Днес аз ще съм майката — заяви спокойно младият мъж и мисълта събуди нещо у него. Нещо, свързано с тази кухня. Остави лъжичката и погледна шеф Вероник, която седна от другата страна на Патнод.

Чакаше ужилването, гнева. Но усети само зашеметяващо изумление, че седят заедно в тази топла кухня, вместо той да е коленичил в калта и да се опитва да върне към живота едно изпочупено и обично тяло. Погледна отново към Гамаш. Ей така, колкото да се увери, че е тук. После се взря в шеф Вероник и почувства нещо към нея. Съжаление.

Каквото и да бе изпитвал към нея преди, бе нищо в сравнение с нейните чувства към този мъж, този убиец.

Вероник взе треперещата ръка на Патнод в своята. Нямаше причина да се преструва повече. Нямаше причина да крие чувствата си.

— *Ca va?*^[1] — попита го.

Можеше да е нелеп въпрос предвид случилото се преди малко. Разбира се, че не беше добре. Но Патнод я погледна малко изненадано и кимна.

Мадам Дюбоа подаде на Бовоар чаша горещ силен чай, след което наля и на себе си. Но вместо да седне при тях, се отдръпна от масата. Опита се да загърби инспекторите и да вижда само Вероник и Пиер. Двата ѝ другари в този див лес. Които пораснаха и остаряха тук. Единият — паднал в капана на любовта, другият — рухнал.

Клементин Дюбоа помнеше, че Пиер Патнод бе изпълнен с гняв, когато пристигна като младеж в хижата преди повече от двайсет години. Беше толкова сдържан, движенията му — толкова изрядни, маниерите — перфектни. Криеше го много добре. Но по ирония на съдбата именно решението му да остане тук бе потвърдило подозренията ѝ. Никой не избира да живее в затънтен лес толкова

дълго, без да има причина. Знаеше причината на Вероник. Знаеше и своята собствена. А сега, най-накрая, знаеше и неговата.

Знаеше, че в този момент Вероник и Пиер държат ръцете си за първи път. И навярно за последен. Със сигурност за последен път всички седяха около старата чамова маса. И си говореха как са прекарвали деня.

Знаеше, че би трябвало да се чувства ужасно заради стореното от Пиер, и след няколко минути щеше да изпита точно това. Но в момента бе просто ядосана. Не на Пиер, а на всички Мороу. И на Джулия, задето бе дошла на семейната среща и бе убита; задето бе съсипала техния малък, но свършен живот край езерото.

Мадам Дюбоа си даваше сметка, че това е неразумно и жестоко, и най-вече егоистично. Но си позволи да се отдаде на тъгата си за миг.

— Защо убихте Джулия Мартин? — попита Гамаш. Чуваше движението на хората в трапезарията. Агент от *Surete* стоеше от другата страна на летящата врата, за да не влезе някой в кухнята. Главният инспектор се нуждаеше от няколко спокойни минути с Патнод и останалите.

— Мисля, че знаете защо — отговори Патнод, без да го погледне. Откакто се бе взрял в очите на шеф Вероник преди минута, не можеше да вдигне своите. Държеше ги сведени надолу, изумен от това, което бе видял в погледа ѝ.

Нежност.

А сега тя държеше ръката му. От колко време никой не бе държал ръката му? Пиер бе държал ръцете на други хора по празненствата, когато пееха *Gens du Pays*.^[2] Утешавал бе уплашени хлапета, които страдаха по дома си. Или бяха наранени. Като Колийн. Държал бе ръката ѝ, за да я успокои, когато намери мъртвото тяло. Тялото, което самият той бе повалил.

Но кога за последен път някой друг бе държал *неговата* ръка?

Ровичкаше назад в спомените си, докато стигна стена, зад която никога не поглеждаше. Отговорът бе някъде зад нея.

Но сега Вероник държеше студената му ръка в своята топла длан. И треперенето му постепенно спря.

— Но аз не знам защо, Пиер — изрече тя. — Би ли ми казал?

Тогава Клементин Дюбоа седна срещу него и тримата отново и за последен път влязоха в своя собствен свят.

Пиер Патнод отвори и затвори уста, сякаш извличаше думите от дълбок кладенец.

— Бях на осемнайсет, когато баща ми умря. Получи сърдечен удар, но знам, че причината бе друга. С майка ми го гледахме как се съсипва от работа. Някога бяхме богати. Той ръководеше собствена фирма. Голяма къща, големи коли. Частни училища. Но направи една грешка. Инвестира пари в начинанието на млад мъж, предишен негов служител. Човек, когото бе уволнил. Бях там в деня, когато го уволни. Бях дете. Баща ми каза, че всеки заслужава втори шанс. Но не и трети. Даде втори шанс на младия мъж, после го уволни. Но татко го харесваше. Запази връзка с него. Дори го канеше на вечеря у нас, след като го уволни. Навярно се чувстваше виновен, знам ли.

— Добър човек е бил — отбеляза мадам Дюбоа.

— Да, така е.

Патнод срещна погледа ѝ и отново се изненада. Винаги ли е бил заобиколен от тази нежност? Дали винаги е била там? А той виждаше само тъмните лесове и дълбоката вода.

— Даде на онзи човек личните си спестявания, за да ги инвестира. Беше глупаво, някаква лудост. После младият мъж твърдеше, че баща ми и другите инвеститори са били точно толкова алчни, колкото и той самият. И може да е бил прав. Но аз не мисля така. Според мен татко просто искаше да му помогне.

Погледна към Вероник, лицето ѝ бе толкова изразително, очите — толкова ясни.

— Вярвам, че си прав — каза тя и стисна леко ръката му.

Той примигна — не разбираше света, който внезапно се бе разкрил пред него.

— Човекът е бил Дейвид Мартин, нали? — попита Вероник. — Съпругът на Джулия.

Патнод кимна.

— Баща ми банкрутира, разбира се. Загуби всичко. Майка не се разстрои. Нито пък аз. Обичахме го. Но той никога не се възстанови. Според мен не толкова заради парите, колкото заради срама и предателството. Никога не сме очаквали Мартин да върне парите на татко. Това беше инвестиция, лоша инвестиция. Случва се. Татко бе наясно с рисковете. Мартин не беше откраднал парите. Но никога не каза, че съжалява. И когато направи състояние в размер на стотици

милиони долари, нито веднъж не се обади на татко; никога не предложи да му върне парите или да инвестира във фирмата му. Гледах как Мартин става все по-богат, а баща ми се блъска ли, блъска, за да се съвземе.

Млъкна. Нямахме какво повече да каже. Не можеше да обясни какво е чувството да гледаш как човекът, когото обожаваш, се дави и накрая потъва. И да наблюдаваш как се издига мъжът, който го е довел до ръба.

Пиер бе още момче тогава, но нещо ново започна да се надига в него. Горчивина. И през годините тя прояде яма на мястото, където трябваше да е сърцето му. Накрая погълна всичко и отвътре остана само мрак. И вой — старо ехо, което ечеше непрестанно. И нарастваше с всеки кънтеж.

— Бях щастлив тук — обърна се Пиер към мадам Дюбоа, която протегна старата си ръка над масата и докосна неговата.

— Радвам се — отвърна. — И аз бях щастлива, че сте тук. Струваше ми се като някакво чудо. — Обърна се към Вероник. — Двойна благословия. И бяхте толкова добри с младия персонал. Те ви обожават.

— Когато бях с тях, усещах, че баща ми е с мен. Почти го чувах как ми шепти да съм търпелив с децата. Че те се нуждаят от стабилна, но нежна ръка. Намерихте ли Елиът?

Обърна се към Бовоар, който кимна.

— Преди малко ми се обадиха. Бил на автогарата в Норт Хатли.

— Не е стигнал далеч. — Патнод не успя да сдържи усмивката си. — Никога не следва инструкциите.

— Вие го накарахте да избяга, нали? Опитайте се да го натопите, мосю — заяви Бовоар. — Да ни накарате да повярваме, че той е убил Джулия Мартин. Намерили сте бележките, които ѝ е написал, и сте ги запазили. После умишлено сте ги хвърлили в камината, защото сте знаели, че ще ги намерим.

— Той тъгуваше по дома си. Познавам признаците — отвърна Патнод. — Виждал съм ги достатъчно често. И колкото по-дълго стоеше тук, толкова повече се ядосваше и дразнеше. Но когато откри, че Джулия Мартин е от Ванкувър, се залепи за нея. В началото го сметнах за неудобство. Боях се, че ще се досети какво правя. После видях как мога да го използвам.

— И щеше да позволиш да го арестуват за твоето престъпление?
— попита Вероник. Но Бовоар забеляза, че тя не го обвинява, нито го съди. Просто пита.

— Не — отвърна Пиер уморено. Потри лице и въздъхна, изчерпал докрай енергията си. — Исках просто да объркам разследването, нищо повече.

Бовоар не му повярва, но си каза, че Вероник е приела думите му за чиста монета. Или не бе повярвала, но просто го обичаше такъв, какъвто е.

— Затова ли отвлече детето? — попита мадам Дюбоа.

Сега вече навлизаха в опасна територия. Да убие Джулия Мартин, беше едно. Че на кого не му се е приисквало от време на време да убие някой Мороу? Собственичката на хижата можеше да разбере дори това, че Пиер е натопил Елиът. Но да провеси дете от покрива?

— Бийн беше просто застраховка — обясни Патнод, — в случай че Елиът се върне. Изчезването му трябваше да обърка още повече нещата. Не исках да сторя нищо лошо на детето. Само да избягам. Нищо подобно нямаше да се случи, ако вие не се бяхте опитали да ме спрете — обърна се към Гамаш.

И всеки в приятната топла стая зърна за миг малкия свят на Пиер Патнод, където отвратителните действия винаги имаха оправдание, а вината бе на другите.

— Защо убихте Джулия Мартин? — попита отново Гамаш. Уморен бе до смърт, но трябваше да извърви още дълъг път. — Тя не е виновна за постъпките на съпруга си. Дори не са били женени, когато той е разорил баща ви.

— Не. — Патнод погледна Гамаш.

И двамата изглеждаха доста по-различно, отколкото на покрива преди по-малко от час. Страхът на главния инспектор бе изчезнал, нямаше я и яростта в очите на метрдотела. Сега бяха двама уморени мъже, които се опитват да разберат какво е станало. И Пиер Патнод разбра.

— Когато разбрах коя е тя, сякаш се вцепених, но с течение на времето се ядосвах все повече. Вбесявах ме свършеният ѝ маникюр, подредената ѝ прическа, зъбите ѝ.

„Зъбите ли?“ — помисли си Бовоар. Чувал бе много мотиви за убийство, но този го озадачи.

— Всичко в нея беше толкова съвършено — продължи метрдотелът. Докато говореше, тонът му се изостри и внимателният мъж се превърна в нещо съвсем друго. — Дрехите ѝ, бижутата ѝ, обноските ѝ. Приятелски, но леко снизходителни. Пари. Всичко у нея крещеше „пари“. Пари, които баща ми трябваше да има. Майка ми.

— И вие? — попита Бовоар.

— Да, дори аз. Ядосвах се все повече. Не можех да се добера до Мартин, но имах възможност да отмъстя на нея.

— И затова я убихте — изрече Гамаш.

Патнод кимна.

— Не знаехте ли кой е той? — попита Бовоар и посочи главния инспектор. — Убихте човек пред очите на началника на отдел „Убийства“ на *Surete*.

— Не можех да чакам повече — изрече Патнод и всички разбраха, че е искрен. Чакал бе твърде дълго. — Освен това знаех, че рано или късно ще дойдете. Нямаше значение дали сте вече тук. — Погледна към главния инспектор. — Знаете ли, Дейвид Мартин трябваше само да каже, че съжالياва. Това е всичко. Баща ми щеше да му прости.

Гамаш стана. Време бе да се изправи пред семейството. Да им обясни всичко. Отпрати се към трапезарията, но се обърна и видя как извеждат Патнод към чакащата кола на *Surete*. Шеф Вероник и мадам Дюбоа наблюдаваха през покритата с мрежа врата, която се затвори зад гърба на Пиер.

— Дали наистина щеше да хвърли Бийн от покрива? — попита Бовоар.

— Тогава го вярвах. Сега не знам. Може би не.

Гамаш знаеше, че се самозалъгва. Но се радваше, че все още има възможност да си го позволи. Бовоар се вгледа в едрия, неподвижен мъж пред себе си. Трябваше ли да му каже? Пое си въздух и скочи в неизвестното.

— Имах странно усещане, когато ви видях горе на покрива — призна. — Изглеждахте като гражданин на Кале. Бяхте уплашен.

— Много.

— Аз също.

— И все пак предложи да дойдеш при мен. — Гамаш наклони леко глава настрани. — Помня това. И се надявам ти също да го запомниш. Завинаги.

— Но гражданите на Кале са загинали, а вие оцеляхте — опита се да прекъсне непоносимия момент Бовоар и се засмя.

— О, не. Гражданите на Кале не са загинали — възрази главният инспектор. — Животът им бил пощаден. — Тръгна отново към трапезарията и изрече нещо, което Бовоар не чу добре. Може би *merci*. Или „милост“.

И после Гамаш изчезна.

Бовоар протегна ръка да бутне летящата врата и да последва шефа си, но се поколеба. Върна се до масата, където двете жени седяха и все още гледаха към гората през мрежата на задната врата.

Чу надигащи се гласове откъм трапезарията. Гласовете на семейство Мороу. Изискваха отговори, внимание. Бовоар трябваше да е до главния инспектор. Но първо трябваше да стори нещо друго.

— Можеше да ги остави да загинат.

Двете жени бавно се обърнаха и го погледнаха.

— Говоря за Патнод — продължи Бовоар. — Можеше да остави главен инспектор Гамаш и Бийн да умрат. Но не го направи. Спаси живота им.

И тогава на лицето на шеф Вероник се изписа изражение, за което Жан Ги бе копнял. Но то вече не му беше потребно. И младият инспектор усети дълбоко спокойствие, сякаш бе изплатил стар дълг.

---

[1] Добре ли си? (фр.). — Б.р. ↑

[2] Песен на канадския поет и текстописец Жил Виньо (1928), считана за неофициален химн на Квебек. — Б.р. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ПЪРВА

— Изгубеният рай — изрече главен инспектор Гамаш, след като зае мястото си в центъра на групата и вдигна ръка, за да накара членовете на семейство Мороу да замълчат. — Да имаш всичко и да го загубиш. Около това се върти целият случай.

Стаята бе препълнена с хора: персонала на хижата, полицаи и доброволци. И семейство Мороу. Рен-Мари седеше тихо встрани. Дошла бе бързо от Трите бора, щом научи какво е станало.

— За какво говори? — прошепна високо Сандра.

— Поема от Джон Милтън — обясни мисис Фини, седнала с изпънат гръб до съпруга си. — За изхвърлянето на дявола от рая.

— Точно така — заяви Гамаш. — Кривването от правия път. Трагедията в Милтъновата поема е, че сатаната е имал всичко, но не го е съзнавал.

— Той е падналият ангел — намеси се мисис Фини. — Вярвал е, че е по-добре да управляваш в ада, отколкото да служиш в рая. Бил е алчен.

Погледна към децата си.

— Но какво е рай и какво е ад? — попита Гамаш. — Зависи от гледната ни точка. Аз обичам това място. — Огледа стаята и хвърли поглед през прозореца. Навън дъждът вече бе спрял. — За мен това е раят. Виждам тишина, спокойствие и красота. Но за инспектор Бовоар тук е ад. Той вижда хаос и неудобства, и буболечки. И двете са верни. Въпрос на възприятия. *Умът е място в себе си и в себе си той може от рая да направи ад или от ада — рай* — цитира главният инспектор. — Още от началото, дори преди смъртта на Джулия Мартин, усещах, че има нещо нередно. Спот и Клер, омразните липсващи членове на семейството, се оказаха Питър и Клара, мила двойка и мои добри приятели. Не без недостатъци — Гамаш отново вдигна ръка, за да възпре Томас, който бе готов да излее списъка с провиненията на брат си, — но хора с добро сърце. И все пак те бяха заклеимени като отворителни. Тогава разбрах, че това семейство не е съвсем наясно с

реалността. Възприятията на членовете му бяха изкривени. Каква беше причината?

— Трябва ли да има причина? — попита Клара.

— За всяко нещо си има причина — обърна се към нея главният инспектор. — Семейството вижда Томас като изключителен пианист, полиглот и бизнесмен. И все пак свиренето му е просто добра техника, кариерата му е посредствена и той не говори френски. Междувременно бизнесът на Мариана процъфтява, тя свири на пиано със страст и умение, има изключително дете и все пак я третират като егоистичната малка сестра, която нищо не прави както трябва. Питър е надарен и успешен художник — Гамаш мина през стаята и застана до раздърпания, замаян мъж, — има прекрасен брак и много приятели. И все пак вие го смятате за алчен и жесток. А Джулия — продължи той — е сестрата, която си замина и бе наказана за това.

— Не беше така — намеси се мисис Фини. — Тя избра да си отиде.

— Но вие сте я принудили. И какво бе нейното престъпление?

— Тя посрами семейството — заяви Томас. — Станахме за посмешище. *Джулия Мороу е добра с устата.*

— Томас! — прекъсна го рязко майка му.

Семейство Мороу бяха отхвърлени от обществото. С подигравки и присмех.

Изгубеният рай.

Затова си бяха отмъстили на доброто дете.

— На Джулия сигурно ѝ е било много трудно да дойде на това семейно събиране — изрече Мариана.

Бийн седеше в скута ѝ за първи път от години и детските крака висяха на сантиметри над земята.

— О, моля ти се — обади се Томас. — Сякаш ти пука, Магила.

— Престани да ми викаш така.

— Че защо? Можеш да измамиш него — погледна към Гамаш, — той не те познава. Но ние те знаем добре. Беше егоист като дете и сега си същата. Затова ти казвахме Магила. За да помниш какво причиняваше на татко. Едно нещо искаше от теб — да го целунеш, като се прибере у дома. А какво правеше ти? Стоеше на приземния етаж и гледаше онова смешно телевизионно предаване. Предпочиташе филмчето за горилата пред татко. И той го знаеше. А когато накрая

дойдеше да го целунеш, ревеше. Разстроена, че са те накарали да сториш нещо, което не искаш. Ти разби сърцето му, Магила. Всеки път, когато те наричам така, искам да си спомняш болката, която му причиняваше като дете.

— Спри. — Мариана скочи на крака. — Никога. Не. Е. Било. Заради. Предаването. — Думите изскачаха, сякаш водеха битка с нея, сякаш отчаяно искаха да си останат вътре. — Беше. Заради. Клетката.

Сега от устата на Мариана не излизаше нито звук. Тя стоеше онемяла, с отворена уста, от която се проточи тънка лига като струйка прозрачен мед. Бийн стисна ръката ѝ и тя започна да диша отново, заплака с хлипане и вопли като шляпнато новородено.

— Беше заради клетката. Всеки ден тичах вкъщи от училище, за да гледам горилата Магила в нейната клетка. И се молах днес да си намери дом. Да бъде осиновена. И обичана.

Вдигна глава нагоре и се втренчи в гредата над себе си. Видя как тя потрепери и се посипа фин прах и мазилка. Мариана се стегна. После всичко спря. Гредата бе издържала. Не падна.

— И затова проектирате красиви домове за бездомните — обади се Гамаш.

— Мариана — изрече тихо Питър и тръгна към нея.

— А ти! — Думите на Томас изригнаха между Питър и сестра му и го спряха. — Ти си най-непочтеният от всички. Ти, който имаше всичко, искаше още повече. Ако в това семейство има дявол, това си ти.

— Аз? — продума Питър, зашеметен от атаката, която бе злобна дори по стандартите на семейство Мороу. — Казваш, че съм имал всичко? Ти в кое семейство си живял? Ти си този, когото обичаха майка и татко. Ти получи всичко, дори неговите... — Спря, защото си спомни пляска и вълничките, които се разпростряха под формата на концентрични кръгове по спокойното езеро.

— Какво? Неговите копчета за ръкавели? — Томас се разтрепери от ярост, като си помисли за орфаните маншети на бялата риза, която висеше в гардероба на стаята му. Старата риза на Чарлс Мороу, която Томас бе взел в деня, когато баща му умря. Единственото, което бе поискал. Ризата от гърба му. Която все още миришеше на баща му. На скъпи пури и благоуханен одеколон.

А сега копчетата ги нямаше. Заради Питър.

— Нямах представа, нали? — изсъска злобно. — Дори не можеш да си представиш какво е да се налага да си най-добрият през цялото време. Татко го очакваше от мен, майка също. Не можех да се проваля.

— Та ти се проваляше през цялото време — намеси се Мариана, която вече се бе възстановила. — Но те отказваха да го видят. Ти беше мързелив и лъжец, а те мислеха, че си перфектен.

— Знаеха, че съм единствената им надежда — отвърна Томас, без да отмества очи от Питър. — Ти беше такова разочарование.

— Питър никога не е разочаровал баща си.

Хората от семейство Мороу рядко чуваха този глас. Обърнаха се да погледнат към майка си, а после към мъжа до нея.

— Чарлс никога не е очаквал от теб да си най-добрият, Томас — продължи Бърт Фини. — И никога не е искал нищо друго за теб, Мариана, освен да си щастлива. Така и не повярва на онова нещо, написано за Джулия на стената в тоалетната.

Старият мъж се изправи с мъка.

— Обичаше рисуването ти — обърна се към Питър. — И твоята музика, Томас. Обичаше духа ти, Мариана, и винаги говореше колко силна и добра си. Обичаше всички ви.

Думите му, по-опасни от всяка граната, експлодираха наред семейството.

— Точно това отгатна Джулия — заяви Фини. — Осъзна, че тъкмо заради това баща ви се е въздържал да ви дава подаръци и пари. Тя, която имаше всичко, знаеше колко празни са тези неща. Разбра, че вече е получила всичко, което има стойност. От своя баща. Обич, насърчение. Това искаше да ви каже тя.

— Глупости — обади се Томас и седна обратно до Сандра. — Той я изрита от къщата. Колко обич се крие зад тази постъпка?

— Съжаляваше за това — призна Фини. — Винаги е съжалявал, че не защити Джулия. Но беше упорит човек, горд. Не можеше да признае, че е сбъркал. Опита се да се извини по негов си начин. Обади ѝ се във Ванкувър, когато откри, че се е сгодила. Но неговата неприязън към Мартин провали всичко. Чарлс имаше нужда да е прав. Беше добър човек, измъчван от лошо его. Плати висока цена за този свой недостатък. Но това не означава, че не ви е обичал всички.

Включително и Джулия. Просто не можеше да го покаже по начина, по който вие искахте.

„Това ли е трябвало да разбере? — чудеше се Питър. — Не са били важни думите в странното послание, а самият факт, че съм получил бележка?“

Никога не използвай първата кабинка в обществена тоалетна.

Почти се усмихна. Трябваше да признае, че това бе напълно в стила на Мороу.

— Беше жесток — настоя Томас, който не искаше да се откаже.

— Баща ви не спря да търси човека, който написа онези думи. Мислеше, че по този начин ще покаже на Джулия колко много я обича. И накрая го намери.

Настъпи продължителна тишина, прекъсната от тихо прочистване на гърло.

— Не е възможно. — Питър се изправи и приглади с ръка косата си. — Татко никога не ми е казвал за това.

— Че защо да ти казва? — попита Томас.

— Защото аз написах онези думи.

Не се осмеляваше да погледне към майка си.

— Да — потвърди Фини. — Така каза и баща ти.

Останалите от семейство Мороу зяпнаха безмълвни.

— Как е разбрал? — попита Питър. Усети, че му се завива свят и започва леко да му се гади.

— Написани бяха във втората кабинка. Само ти и той знаехте правилото. Това бе личният му подарък за теб.

Питър си пое рязко въздух.

— Написах онези думи, защото тя ме засегна. И защото исках татко само за себе си. Не желях да го делия с никого. Не можех да понеса факта, че той обича Джулия. Искан да съсипя отношенията им. И го направих.

— Нищо ли не чу от думите ми? — Сега Бърт Фини владееше вниманието на всички присъстващи. Гамаш доброволно бе отстъпил мястото си. — Няма как да съсипеш нещо, което не е твое. Не разполагаш с подобна власт, Питър. Чарлс обичаше сестра ти през целия си живот. Не би могъл да унищожиш тази обич. Той знаеше какво си направил.

Фини се взря в Питър и той го умоляваше мислено да спре дотук. Да не казва нищо повече.

— И пак те обичаше. Винаги те е обичал.

Изгубеният рай.

Фини не би могъл да изрече по-жестоко твърдение от това. Питър е бил обичан от баща си през цялото време, а не мразен. Изтълкувал бе добротата като жестокост, щедростта като подлост, подкрепата като ограничение. Ужасно бе, че са му предлагали обич, а той е избрал омразата. Превърнал бе рая в ад.

Гамаш пристъпи напред и отново пое задълженията си.

— Семето на едно убийство обикновено покълва години преди това — обясни. — И то като черния орех се нуждае от дълго време, за да порасне и да стане отровно. И точно така е станало тук. Направих голяма грешка още в самото начало. Предположих, че убиецът е член на семейството. Това едва не струва живота на Бийн. — Обърна се към детето: — Много съжалявам.

— Вие спасихте живота ми.

— Много мило, че го приемаш така. Но аз направих грешка. Огромна. Гледах в грешната посока.

— Какво ви насочи към Патнод? — попита Клара.

— Беше толкова необичаен случай — отвърна Гамаш. — Не заради извършителя, нито дори заради мотива. А заради начина, по който бе извършено убийството. Как бе възможно статуята да падне, без дори да надраска пиедестала? — Главният инспектор се обърна към Питър: — Помниш ли деня на откриването, когато всички отидохте да се разходите с лодката? Стояхме на пристана и Бийн долетя като хала през моравата, облян в сълзи.

— Детето беше ужилено от оса — изрече художникът.

— Не от оса, а от пчела — поправи го Гамаш. — От медоносна пчела.

— Извинявайте — намеси се Клара, — но какво значение има дали е било пчела, или оса?

— Фактът, че беше медоносна пчела, издаде Патнод. Това бе съдбоносната улика, единственото нещо, върху което той нямаше контрол. Позволете ми да обясня.

— Моля — обади се мисис Фини.

— Хижата „Белшас“ има свои собствени кошери. Намират се ей там. — Посочи към гората. — Шеф Вероник е засадила полянка с орлов нокът и детелина и е сложила кошерите в средата ѝ. Медоносните пчели могат да прелитат много големи разстояния, за да търсят храна, но ако тя е наблизо, не си правят този труд. Орловият нокът е засаден там, за да няма нужда пчелите да напускат полянката и да притесняват гостите на хижата. И в течение на много години резултатът бил толкова добър, че ние дори не знаехме за съществуването на тези кошери.

— До ужилването на Бийн — обади се Питър, който все още бе объркан.

— Честно казано, не знаех каква е разликата между ужилване от пчела и от оса — призна главният инспектор. — Но инспектор Бовоар се интересува много от медоносните пчели.

Гамаш не поясни защо.

— Според него осата и другите пчели никога не оставят жилото си. Затова могат да жилят много пъти. Но медоносната пчела работничка жили само веднъж. Остава в раната жилото си и мъничка торбичка с отрова, което я убива. Точно както при ужилването на Бийн. Детето не беше на полянката с кошерите, когато бе ужилено, а в другия край на имота. — Главният инспектор показа с ръка посоката. — Играеше си около пиедестала на статуята. Какво е търсила медоносна пчела там, толкова далеч от полянката с орлов нокът? Особено на място, където всички цветя умираха, поразени от черния клен?

— Какво е правила там пчелата? — озадачи се мадам Дюбоа.

— Това е една от онези малки загадки, които не те оставят на мира. Разследванията на убийства са пълни с тях. Някои са важни, други са просто част от бъркотията на ежедневиия живот. Тази загадка обаче се оказа от решаващо значение. Разбрах го вчера на пикника по случай Деня на Канада.

— Наистина ли? — изненада се Клара и си припомни обяда в Трите бора. Цялото село бе излязло на площада, децата бяха пощръклели заради празничното си меню от сладолед, газирани напитки и бонбони маршмелоу.

— Какво видя там? — попита го Рен-Мари.

— Видях пчели и мравки, привлечени от локвички кола, както и разсипана сол — отвърна той.

— И аз ги видях — обади се Питър, — но те не ми подсказаха нищо.

— Помниш ли как се разля колата?

— Момченцето я блъсна по масата — припомни си художникът.

— Блъсна я върху разпиляната сол — уточни Гамаш. — Майка ти направи нещо подобно, когато говорих с нея тази сутрин.

Питър се обърна изненадан към майка си.

— Не съм правила такова нещо.

Гамаш отиде до бюфета и взе деликатна порцеланова захарница.

— Може ли? — обърна се към мадам Дюбоа, която кимна.

Тогава главният инспектор свали покривката на една от масите и разкри дървената повърхност отдолу. Стар чам, груб на допир. Гамаш свали похлупака, обърна захарницата и изсипа захарта върху дървото.

— Да не сте полудели? — попита мисис Фини, но и тя като всички останали се доближи до масата, върху която сега се издигаше пирамида от ситна бяла захар.

Гамаш разнесе с длан захарта и тя покри половината от дървената повърхност.

— Тази сутрин, докато говорехме на терасата, вие държахте подобна захарница — каза главният инспектор на възрастната жена. — Когато се ядосахте, започнахте да я движите напред-назад върху захарта, която се бе разсипала.

— Не съм се ядосала.

— Моя грешка — заяви Гамаш. — Навярно трябваше да кажа „когато се развълнувахте“.

Мисис Фини не изглеждаше много доволна от избора му на думи.

— Важното е, че захарницата се плъзгаше върху захарта. — Инспекторът показва, като я плъзна леко напред-назад. — Момченцето вчера направи нещо подобно, но не толкова грациозно. То просто засили кутийката от безалкохолното си през разсипаната сол ето така.

Гамаш сложи захарницата в единия край на масата и я бутна напред. Тя се плъзна по повърхността и спря на ръба.

— Сега вижте какво ще стане в другата половина на масата. Там, където няма захар.

Опита отново същото движение, но този път порцелановата захарница почти не помръдна. Задра в грубата повърхност и спря след

миг.

— Ето как е било извършено убийството.

Гамаш вдигна поглед и видя, че не го разбират. Всъщност неговата публика изглеждаше значително по-объркана от преди.

— Тази сутрин се обадох в музея на Роден в Париж и говорих със служител от архива им, който е чувал за тази техника. Служител в гробището „Кут де Неж“ също знае за нея, но каза, че не я използват от години. Това е стар трик за местене на статуи.

— Все още ли говорим за кутийката кола? — попита Питър. — Или за захарницата?

— Говорим за статуята на баща ти. Пиер Патнод е работил едно лято в гробище и е видял как поставят статуите там. По онова време старите работници все още използвали тази техника.

Главният инспектор взе захарницата и отново я бутна през масата. Този път тя не спря на ръба, а падна отстрани. Бовоар я улови в последния момент.

— *Voilà!* — заяви Гамаш. — Убийство. Според служител на музея „Роден“, когато са поставяли „Гражданите на Кале“, първо са насипали слой захар върху пиедестала, за да могат после да наместят правилно скулптурата. Сантиметър насам, сантиметър натам, леко извъртане. Точно преди да пристигне статуята на баща ти, Пиер Патнод е направил същото. Изсипал е слой захар върху постаментата.

— Навярно е отишла доста захар — обади се Клара.

— Така е. Събирал я е в продължение на дни. Затова хижата неочаквано се оказа без захар. Той я е крадял. Помните ли колко бял е пиедесталът?

Всички кимнаха.

— Метрдотелът е предположил, че един слой бяла захар ще остане незабелязан. Особено ако разгони всички оттам и остави край постаментата само мадам Дюбоа и оператора на крана, които трябвало да внимават за други неща.

Сега вече всички си представиха сцената. Видяха как Чарлс Мороу се понася от камиона, увиснал на куката и здраво овързан, докато присъстващите са приковали поглед в него със затаен дъх и молитви да не падне. И как той бавно, много бавно се спуска към пиедестала.

— Не забелязахме захарта дори по време на церемонията по откриването — заяви Клара. — Видяхме само насекоми.

— Привлечени от захарта — допълни Гамаш. — Колийн, младата градинарка, спомена за кошмарите си с мравки и аз предположих, че е видяла мравки, плъзнали по тялото на статуята. Но не е било така. Съдебният лекар дори ни каза, че заради тежкия дъжд не е имало мравки. Колийн ги е видяла преди падането на статуята. По пиедестала и краката на Чарлс Мороу. — Погледна към градинарката и тя кимна. — Захарта е привлякла всички насекоми от околността. Когато видях осите и мравките по разлятата кола, разбрах, че са привлечени от нещо сладко.

— Медоносна пчела — поклати глава Питър. — Чудя се дали Патнод е осъзнал колко изобличаваща е появата ѝ?

— Такова мъничко създание. Пчеличка. Кой би предположил, че тя ще издаде убиеца — каза Клара.

— Любопитното при тази стара захарна техника е, че тя не е устойчива на промените във времето — обясни Гамаш. — При един добър дъжд захарта се разтваря, статуята ляга плътно на пиедестала и остава там завинаги.

— А ако не завали? — попита Питър. — Какво става тогава?

— Просто се измива с маркуч. Колийн би могла да забележи захарта, но не и при шока, който изживя в онзи момент.

— И все пак това не означава, че го е направил Пиер — намеси се мадам Дюбоа. — Всеки един от нас би могъл да отмъкне захарта.

— Така е. Той беше най-вероятният извършител, но аз се нуждаех от повече. И го получих от Габри, когато той ни разказа за името си. Габри е съкратено от Габриел, разбира се. Рен-Мари спомена за имената на децата ни, които също като неговото звучат еднакво добре и на английски, и на френски.

— Спомням си — обади се тя.

— Това беше улика. Както и твърдението „всички се връщат за тази седмица“. Човек се „връща“, когато е от същото място. Дейвид Мартин каза на инспектор Бовоар, че се е връщал в Монреал. Връщал се е. До този момент смятах, че той е англичанин от Британска Колумбия, но да допуснем, че е от Монреал и името му е Давид Мартан. — Гамаш го изрече с френско произношение. — Когато се върнах в хижата, един от първите разговори, които проведох, беше с

Мартин. Той потвърди, че е от Монреал и че някой си Франсоа Патнод се е включил в негова ранна злощастна инвестиционна сделка.

Предаде им какво бе разказал метрдотелът в кухнята.

Докато главният инспектор говореше, Бовоар се огледа и видя шеф Вероник, която бе застанала до кухненската врата и слушаше. И внезапно осъзна коя е тя и защо го е привлякла толкова силно.

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ВТОРА

Дъждът беше спрял, но земята бе подгизнала. Слънцето проби облаците и грейна върху езерото, моравата и обширния метален покрив на хижата. Двете семейства и Бовоар прецапаха през поляната към кръга от столове, подсушени от младия персонал.

— Какво ще стане с „Белшас“ според теб? — попита Рен-Мари, която държеше ръката на съпруга си, но говореше на Клара.

Художничката спря и погледна назад към великолепната хижа.

— Строена е, за да я има векове наред — изрече и мерна проблясък върху стария покрив. — Мисля, че ще устои.

— Съгласен съм — заяви Гамаш.

Елиът Бърн беше на терасата. Подготвяше масите за вечеря и даваше напътствия на няколко младежи от персонала. Изглеждаше роден за тази работа.

— Как си? — обърна се Рен-Мари към Бовоар. Младият мъж седеше от другата ѝ страна и разпъждаше рояк хапещи мухи, който се бе спуснал върху него.

— Знаехте ли коя е тя? — попита Жан Ги.

— Шеф Вероник ли? Щом я видях, се сетих — отвърна Рен-Мари. — Познавах я под друго име, но нямаше как да я сбъркам дори след толкова много години. Обичах да я гледам. Отглеждах децата си с нейните рецепти.

— И аз отраснах с тях — каза Бовоар и изкашля буболечка. — Извинете — усмихна се тъжно на мадам Гамаш.

Враждебните мухи и бръмченето им изчезнаха и той отново долови аромата на мазило против кашлица, джинджифилов сироп и крекери. Усети изтърбушения диван и мекото одеяло, докато лежеше с температура вкъщи. До него седеше майка му и нежно разтриваше студените му крака, докато гледаха заедно любимото ѝ телевизионно предаване.

— *Bonjour, mes enfants*^[1] — казваше набитата млада жена в расо на монахиня. — Благословени да сте, че се присъединихте към мен.

Нека само се надяваме, че днес няма да подпали кухнята. Майка игуменка все още е ядосана заради онзи тиган, който забравих върху газта миналата седмица.

И се разсмиваше. Смехът ѝ бе като валдхорна, гласът — като шкурка.

Сестра Мари Анжел и нейното прочуто готварско шоу „Обяд с моята сестра“, към което се бяха пристрастили младите майки в цял Квебек. Някои се смееха на старомодната, размъкната жена, не по-възрастна от тях самите, която ги учеше как се прави перфектният крем нишесте или гъст чеснов сос, или десерт „Елена“. Зад смеха им обаче се криеше възхищение. Сестра Мари Анжел изглеждаше като човек от друга епоха, но бе надарена готвачка и обичаше професията си. Правеше всичко с чувство за хумор и огромно удоволствие. Излъчваше простота и сигурност в един Квебек, който се променяше твърде бързо.

Бовоар си припомни смеха на майка си, когато монахинята превръщаше и най-трудните рецепти в нещо лесно и ясно.

Имаше наплив на нови монахини в манастирите. Нараснаха продажбите на популярните готварски книги с щастливата невзрачна монахиня на корицата.

Как бе възможно да не я познае?

Но в спомените на Жан Ги имаше една тревожна нотка. И той внезапно си спомни. Разrazil се бе огромен скандал, когато сестра Мари Анжел изчезна. По телевизионните предавания и вестниците, по улиците и в кухните на цял Квебек имаше само една тема. Защо сестра Мари Анжел напусна внезапно? Не само шоуто, но и манастира.

Тя така и не отговори на този въпрос. Просто си взе тиганите и изчезна.

В дивия лес. И Бовоар бе сигурен, че тук най-сетне е намерила мир. И любов. И градина, за която да се грижи, и кошери, от които да събира мед, и обични хора, за които да готви.

Простичък, но съвършен живот. Далеч от блясъка и критичните погледи.

Всички притеснителни малки въпроси се изясниха. Защо тази прекрасна готвачка бе доволна в „Белшас“, въпреки че можеше да работи в най-изисканите ресторанти на Квебек? Защо в хижата се наемаха само англоезични младежи от други провинции?

За да бъде опазена тайната ѝ. За да живее тя в мир. Никой не би разпознал у шеф Вероник известната монахиня, напуснала ордена си като крадец в потайна доба. И дошла тук, под закрилата на свирепата мадам Дюбоа. Нейната нова майка игуменка.

— Как мислите, защо е напуснала ордена? — попита той Рен-Мари, докато вървяха по моравата.

Жената поспря, за да помисли.

— Зависи в какво вярваш.

— А вие в какво вярвате?

— Вярвам, че мястото ѝ е тук. Предполагам, че за някои хора това е дива пустош. Правиш десет крачки в гората и вече си се загубил. Но за други е рай. Защо да търсиш божественото в студен и претъпкан манастир, щом можеш да си тук? Това езеро е истински божи дом. — Усмихна се на Бовоар. — Не е много оригинален отговор, но е най-простичкият.

— Простичък, но много добър. Като крем нишестето — подхвърли той.

Рен-Мари го погледна изненадано и се разсмя.

— И като самия Квебек. Просто разбъркваш добре, докато се получи хомогенна смес.

Възвърнатият рай.

В другия край на градината Бийн и Мариана играеха. Опаковали бяха багажа си и щяха да си тръгнат след един последен полет из градините.

— Мамо, мамо, ти си Пегас. Тичай. Лети.

— Пегас си почива, миличко. Пасе. Виж. — Мариана започна да рови земята с уморено копито.

Прибрала бе часовниците на Бийн в куфара, преди да събере тоалетните принадлежности от банята. Когато се върна в стаята, за свой ужас видя, че часовниците отново са пръснати из цялата стая.

— Какво става, Бийн? — попита, като се стараяше да звучи небрежно.

Детето затвори ципа на почти празния си малък куфар.

— Мисля, че не ми трябват повече.

— Защо?

— Ти ще ме будиш, нали?

— Винаги, скъпо мое дете — каза Мариана.

А сега гледаше как странното ѝ хлапе лудува из красивата градина.

— Е, предполагам, че дори Пегас има нужда от почивка — съгласи се Бийн. Протегна ръце, сграбчи юздите и се наклони напред, за да успокои мощния жребец.

Питър, Клара и семейство Гамаш седнаха, но Бовоар остана прав.

— Трябва да си тръгвам. Ще се справите ли сам? — попита той шефа си.

Главният инспектор се изправи и кимна.

— А ти?

— Чувствам се по-добре от когато и да било — заяви Жан Ги, докато почесваше нахапанието си врат.

— Ще те изпратя до колата.

Гамаш докосна ръката му и двамата тръгнаха през моравата. Рамо до рамо.

— Едно нещо продължава да ме човърка, а знам, че тормози и агент Лакост — поде Бовоар, когато наближиха колата му.

Изабел Лакост бе придружила Патнод до главното управление на *Surete* в Монреал и помоли Жан Ги да изясни един въпрос, на който дори метрдотелът не бе успял да отговори.

— Защо Джулия е разперила ръце, когато статуята е падала?

Гамаш отвори вратата пред заместника си.

— Не знам.

— Не, наистина, сър. Защо би го направила? Знам, че няма как да сте напълно сигурен, но какво мислите по въпроса? Нямате ли предположение?

Гамаш поклати глава. Зачуди се колко ли пъти Джулия си е представяла, че е отново с баща си. Че баща ѝ я прегръща. Колко ли пъти в най-спокойните си моменти се е отдавала на фантазията за силни ръце, които я прегръщат? За неговия аромат, за допира до костюма му? Копняла ли е за това? Дали е стояла пред статуята и си е представяла точно това — дългоочаквана среща, при която взаимно си прощават? И когато той се е наклонил към нея, дали е успяла в този последен миг да различи действителност от копнеж?

— Не знам — повтори той. Закрачи обратно през влажната, ароматна морава и сякаш понечи да улови нечия длан.

* * *

— Може ли да седна при вас? — Мариана се просна в един от дървените столове. — Тази игра на Пегас е много изтощителна. Магила поне живееше в клетка. Много по-спокойно.

Бийн също дойде и скоро след това се появи сервитьор, изпратен от Елиът, за да ги попита искат ли нещо. Детето и майка му си поръчаха супа, а другите помолиха за чай и сандвичи.

Рен-Мари бръкна в чантата си.

— Имам нещо за теб — обърна се към детето.

Бийн светна.

— Подарък ли?

Госпожа Гамаш подаде подаръка. Обвивката бързо бе свалена и Бийн погледна изумено Рен-Мари.

— Как я намерихте? — Отвори „Митове, които всяко дете трябва да знае“ и нетърпеливо отгърна на главата за летящия кон.

— Мирна? — попита Клара, сетила се за приятелката им, която имаше книжарница за нови и употребявани книги в Трите бора.

Рен-Мари кимна.

— Нима наистина е имала тази книга? Що за късмет? — възкликна художничката.

— О, тя има всичко — отвърна Питър.

Клара кимна, но я споходи едно подозрение. Какво ли щеше да открие на първата страница на книгата, изписано със закръглени детински букви? Навярно името на едно малко момче и рисунка. На птица без крака.

— Разкажи ми за Пегас — помоли Рен-Мари и Бийн се облегна на нея, отвори книгата и започна да чете.

От другата страна на масата Мариана духаше лекичко горещата супа на своето дете.

* * *

— Защо казахте, че не сте били затворник?

След като изпрати Бовоар, Гамаш се запъти обратно към другите. Цялото тяло го болеше, жадуваше да си иде вкъщи, жадуваше за гореща вана и да се свие в леглото до Рен-Мари. Но докато вървеше бавно, спря и смени посоката. Към пристана. Застана до стария мъж. Сега му изглеждаше съвсем естествено да стоят рамо до рамо.

— Не съм бил затворник — каза Фини. — Вярно, бях в японски лагер за военнопленници, но не бях затворник. Това не е просто семантика, разбирате ли? А важна разлика. Решаваща.

— Вярвам ви.

— Видях много мъже да умират там. Повечето. Знаете ли какво ги уби?

„Гладът — понечи да каже Гамаш. — Дизентерията. Жестокостта.“

— Отчаянието — изрече Фини. — Вярвах, че са затворници. Живях с тези мъже, ядох същата червясала храна, спях в същото легло, върших същата къртовска работа. Но те умряха, а аз съм жив. Знаете ли защо?

— Били сте свободен.

— Бях свободен. Милтън е прав, да знаете. Умът е място в себе си. Никога не съм бил затворник. Нито тогава, нито сега.

— Какви сметки правите, когато дойдете тук? Не броите птици, а не мисля, че броите и пари.

— Знаете ли какво купуват парите? — усмихна се Фини.

Арман Гамаш поклати глава.

— Аз съм счетоводител и прекарах целия си живот в броене на пари и в наблюдаване на хората, които ги притежават. Знаете ли какво разбрах? Кое е единственото нещо, което парите наистина могат да купят?

Инспекторът чакаше.

— Пространство.

— Пространство ли? — попита Гамаш.

— По-голяма къща, по-голяма кола, по-голяма хотелска стая. Самолетни билети първа класа. Но не могат да купят дори удобство. Никой не се оплаква повече от богатите и привилегированите. Удобство, безопасност, спокойствие. Никое от тези неща не се купува с пари.

Запъти се към края на пристана и крачките му леко ехтяха.

— Баща ви беше герой, да знаете. Съумя да признае, че е сгрешил. И да се промени. Мразеше насилието, мразеше убиването. Интересно е, че синът му е избрал за своя кариера да изправя убийци пред правосъдието. Но внимавайте, Арман. Неговият кръст не е ваш. Не е необходимо да мъстите за всяка смърт.

— Не ме гневи смъртта — поясни Гамаш, — а страданието. То гневеше и баща ми. Не го смятам за кръст обаче, нито за бreme. Навярно е семейна черта.

Фини се вгледа внимателно в него.

— Питайте ме какво броя всяка вечер и всяка сутрин. Какво броях всеки ден в лагера, докато по-добри мъже от мен чезнеха и умираха. Ще ви кажа.

Гамаш стоеше неподвижен, боеше се, че ако помръдне, може да подплаши стареца и да не получи отговор. Но тревогата му бе неоправдана. Този мъж не се плашеше от нищо.

— Броях даровете си.

Фини се обърна и видя Айрин на терасата, сякаш бе усетил присъствието ѝ.

— Всеки ден върху нас се сипят дарове и разочарования, главен инспекторе — изрече. — И всеки ден правим своята равностметка. Въпросът е какво броим.

Възрастният мъж вдигна ръка, свали шапката от главата си и я подаде на Гамаш.

— Не, благодаря, задръжте я — каза инспекторът.

— Аз съм стар човек. Няма да ми е нужна повече, но на вас ще ви трябва. За защита.

Фини му подаде шапката, която Арман бе купил заедно с тази за Рен-Мари, когато тя се уплаши, че има рак на кожата. За да не се чувства жена му глупаво с нейната шапка с голяма увиснала периферия, която я пазеше от слънцето. Щяха да изглеждат глупаво заедно. И да са в безопасност заедно.

Гамаш взе шапката.

— Знаете ли Марианските острови, сър? Оттам тръгнаха американските войски, за да освободят Бирма. Казваха им Марианите.

Фини спря и погледна към четирите стола, където седяха млада жена и детето ѝ, и двамата много различни от останалите Мороу.

— Сега, искам и аз да ви разкажа една история — каза Рен-Мари. Бийн току-що бе завършил развълнувания си разказ за Пегас. — За Пандора.

Питър, който седеше до нея, понечи да стане.

— Чувал съм я достатъчно пъти.

— Хайде, Питър, остани — хвана го за ръката Клара.

Мъжът ѝ се поколеба, после седна и започна да се върти, сякаш не можеше да се настани удобно на стола. Сърцето му блъскаше лудо, докато слушаше познатата история. Отново бе на дивана вкъщи и се бореше за място между брат си и сестрите си, за да не го изтикат оттам. А в другия край на стаята седеше майка им, изпънала гръб, и четеше, докато татко свиреше на пианото.

— Тази е за Питър — казваше тя и другите се подхилкваха злорадо. И тя им разказваше за Пандора, която живеела в рая, в свят без болка и скърби, без насилие и болести. Но един ден Зевс, най-великият от боговете, дал на Пандора подарък. Великолепна кутия. Единственото условие било никога да не я отваря. Всеки ден кутията привличала Пандора, но тя успявала да се отдалечи от нея, защото си спомняла предупреждението. Кутията не трябвало да се отваря. Един ден обаче не издържала и я отворила. Съвсем мъничко. Но и това било достатъчно. Повече от достатъчно.

От нея излетели всички крилати ужаси. Омразата, клеветата, обидата, завистта, алчността, всички те се разпищели и полетели из света. Болестите, болката, насилието.

Пандора затръшна капака на кутията, но било твърде късно.

Питър се размърда на стола си, обземаше го паника. Усещането бе сякаш го лаят мравки. Точно както едно време, когато той се въртеше на дивана, а сестрите и брат му го щипеха, за да стои мирен. Но той не можеше.

Не можеше и сега. Мярна блестящия бял мрамор във вечната сянка на черния орех — дървото, което убива. И разбра, че независимо от мнението на Гамаш тази кутия се бе отворила сама. И ужасите се бяха развилнели. Бяха съборили баща му върху Джулия, за да я смажат и убият.

Чу отново гласа на Рен-Мари.

— Но не всички успели да излетят. На самото дъно на кутията лежало нещо, свито на кълбо.

Бийн ококори очи. Питър спря да се върти и погледна към жената.

Нещо е останало в кутията ли? Тази част от историята му беше непозната. Майка му не я бе споменавала.

— На самото дъно нещо седяло кротко. Не излетяло с останалите.

— Какво било то? — попита Бийн.

— Надеждата.

* * *

— Чакай, дай да ти помогна — посегна Питър за куфара на майка си.

— Бърт може да го пренесе или някой от носачите.

— Знам, че могат, но ми се иска аз да го направя.

— Както искаш.

Изнесе куфара ѝ пред хижата. Томас и Сандра си тръгнаха, без да се сбогуват. Е, Томас все пак натисна клаксона. За да се сбогува или за да предупреди Питър да се махне от пътя.

— Бърт идва с колата — каза мисис Фини, докато се взираше напред.

— Ще се справиш ли?

— Разбира се, че ще се справя.

— Ужасно съжалявам за онзи надпис, майко. Не трябваше да го правя.

— Вярно е. Ужасна постъпка.

Питър чакаше тя да добави „но“.

Айрин Фини чакаше колата. Защо Бърт се бавеше толкова? Докато опаковаха багажа си, той я бе умолявал да каже всичко на децата. Да им обясни защо никога не ги е държала за ръка и не ги е прегръщала. Защо никога не ги е целувала, нито им е позволявала да я целунат. Особено последното. Да им обясни за болката от невралгията, че всеки допир, дори най-лекият, е мъчително болезнен.

Знаеше какво си мислят те. Че е студена. Че няма чувства. Но в действителност тя чувстваше твърде много. Твърде дълбоко.

Беше възпитана обаче никога да не признава недостатъци, провали, чувства.

Погледна към Питър. Хванал куфара ѝ. Отвори уста, но точно в този момент колата се появи. И Айрин Фини се отдръпна от бездната.

— Ето го.

Седна вътре, без да погледне назад, и колата потегли.

Не може да получиш мляко в железарски магазин.

Мариана бе казала на Питър за бележката, която бе получила от баща им. „Може би, ако съберем всички бележки, кодът ще е пълен“ — помисли си той. Но после се усмихна и поклати глава. Стари навици. Не е имало никакъв код и той бе получил своя отговор.

Баща му го е обичал.

Докато гледаше как майка му изчезва в гората, се зачуди дали някога ще успее да повярва, че и тя го обича. Може би някой ден, но не и днес.

Тръгна обратно към Клара, защото знаеше, че не всички са си заминали. Един бе останал.

* * *

Рен-Мари намери съпруга си на пристана. Отново бе сложил на главата си шапката с увиснала периферия, навил бе нагоре крачолите на панталоните си и бе провесил крака над бистрата прохладна вода.

— Днес почти те загубих, нали? — Седна до него и долови познатия аромат на сандалово дърво и розова вода.

— Няма такова нещо. Като хижата съм, издържам на всичко.

Тя се усмихна и го погали по ръката, опита се да не мисли за станалото.

— Най-сетне успях да се свържа с Даниел в Париж — каза Арман. — Извиних му се.

И го стори искрено.

— Казах му, че ако иска да кръсти сина си Оноре, има моята благословия. Прав беше. Оноре е хубаво име. Освен това детето му ще има собствен път. Като Бийн. Мислех си, че е жестоко да кръстиш едно

дете Бийн, че такова име носи нещастие. Но Бийн изобщо не е нещастно дете.

— Можеше да е и по-зле — отвърна Рен-Мари. — Мариана можеше да се ожени за Дейвид Мартин.

— И какво от това?

— Детето щеше да се казва Бийн Мартин^[2].

Гамаш се разсмя от сърце.

— Изумително е да разбереш, че детето ти има повече смелост от теб.

— Даниел е син на баща си.

Загледаха се в езерото, всеки потънал в собствените си мисли.

— За какво си мислиш? — тихо попита Рен-Мари след няколко минути.

— Броя даровете си — прошепна Арман и се взря в лицето ѝ, скрито под шапката с увиснала периферия. — Даниел ми каза още нещо. Днес са разбрали пола на детето и са решили за името.

— Оноре?

— Зора.

— Зора — изрече Рен-Мари.

Посегна към ранената му ръка и двамата заедно се заеха да броят даровете си.

Отне им доста време.

---

[1] Добър ден, деца мои (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Бийн Мартин звучи почти като Дийн Мартин (1917–1995) — известен американски певец и комедиен актьор от миналия век. Освен това *martin* означава „градска лястовица“ (англ.). — Б.р. ↑

Издание:

Автор: Луиз Пени

Заглавие: Камъкът на смъртта

Преводач: Росица Тодорова

Година на превод: 2016

Език, от който е преведено: английски

Издание: първо

Издател: СофтПрес ООД

Град на издателя: София

Година на издаване: 2016

Тип: роман

Националност: канадска (не е указано)

Печатница: ФолиАрт ООД

Редактор: Боряна Стоянова

Художник: Радослав Донев

Коректор: Правда Василева

ISBN: 978-619-151-341-3

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/5831>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.